

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

5/2021. (II. 9.) AB határozat	az Országgyűlés 2020. december 15-i ülésnapján elfogadott, az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról szóló törvény 49. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról.....	269
3040/2021. (II. 19.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	286
3041/2021. (II. 19.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	307
3042/2021. (II. 19.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	313
3043/2021. (II. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	327
3044/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	336
3045/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	342
3046/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	345
3047/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	348
3048/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	351
3049/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	354
3050/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	357
3051/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	360
3052/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	364
3053/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	368
3054/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	372
3055/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	376
3056/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	382
3057/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	388
3058/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	391
3059/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	395
3060/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	399
3061/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	402
3062/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	406
3063/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	411

3064/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	416
3065/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	420
3066/2021. (II. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	424
1002/2021. (II. 10.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozat módosításáról.	428

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 5/2021. (II. 9.) AB HATÁROZATA

az Országgyűlés 2020. december 15-i ülésnapján elfogadott, az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról szóló törvény 49. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény Alaptörvénnyel való összhangjának előzetes vizsgálata tárgyában – *dr. Szabó Marcel, dr. Schanda Balázs és dr. Szalay Péter* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Handó Tünde és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Országgyűlés 2020. december 15-i ülésnapján elfogadott, az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról szóló törvény 49. § (1) bekezdése az Alaptörvény XIII. cikkének sérelme miatt alaptörvény-ellenes.
2. Az Alkotmánybíróság az Országgyűlés 2020. december 15-i ülésnapján elfogadott, az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról szóló törvény 38. § (2) bekezdése és 62. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A köztársasági elnök – az Alaptörvény 6. cikk (4) bekezdésében és 9. cikk (3) bekezdés *i*) pontjában biztosított jogkörénél fogva – az Országgyűlés 2020. december 15-i ülésnapján elfogadott, az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról szóló törvény (T/13958. számú törvényjavaslat, a továbbiakban: Törvény) „19. A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény módosítása” című fejezetének 49. § (1) bekezdése, 38. § (2) bekezdése és 62. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] A köztársasági elnök indítványának bevezetéseként rögzíti, hogy a magyarországi hulladékgazdálkodás hatékonysága, működési folyamata és szervezete kétségtelenül jelentős átalakításra szorul. Az indítványozó ugyancsak támogatomának tartja azt a jogalkotói célkitűzést, hogy az új rendszer az ellátásbiztonságot, hatékonyságjavítást célzó és a rezsicsökkentés vívmányait megőrizni képes módon, nagyobb állami szerepvállalással jöjjön létre. Álláspontja szerint a törvény számos rendelkezése kifejezetten pozitív változást jelent, mint például a hulladékképződés megelőzése elvének érvényre juttatása, a körforgásos gazdaságra történő átállás, az illegális hulladékok kapcsán bevezetésre kerülő rendelkezések.
- [3] Az indítvány leírja, hogy a Törvény megteremti a hulladékgazdálkodás meghatározó részének állami feladatkörbe vonását. Így, a teljes települési közszolgáltatáson túl a törvény az intézményi résztvevőkenység meghatározásával kizárólagos állami feladatkörbe vonja a közszolgáltatás körébe jelenleg nem tartozó települési hulladéknak, a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer hatálya alá tartozó termékek hulladéknak, a környezetvédelmi

termékdíjas termék hulladékának és a visszaváltási díjas rendszer hulladékának az átvételét, gyűjtését, elszállítását, előkezelését, kereskedelmét és kezelésre történő átadását, ideértve az ezek által érintett hulladékgazdálkodási létesítmények fenntartását és üzemeltetését, a gyártói felelősségi kötelezettséget a gyártó nevében teljesítő szervezeti feladatainak ellátását, valamint a betétdíjas rendszert kiegészítő és felváltó kötelező visszaváltási díjas rendszer működtetését.

- [4] A szabályozási koncepció alapvetően helyesnek tartott volna mellett azonban a Törvénynek a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvényt (a továbbiakban: Ht.) módosító néhány rendelkezését illetően a köztársasági elnök alkotmányossági aggályok felmerülését jelezte, amelyek alapján megfogalmazta indítványát.
- [5] A Törvény 49. § (1) bekezdésével megállapított, a Ht. módosított 31. § (2) és (2a) bekezdése értelmében a hulladék birtokosa a hulladékról kizárólag az államnak, a koncesszornak vagy a koncesszori alvállalkozónak történő átadással gondoskodhat, amely hulladék így az állam, a koncesszor vagy a koncesszori alvállalkozó tulajdonába kerül. Eszerint a termelési és ipari hulladékok tulajdonát a Törvény elvonja. Ezen hulladékok értéket képviselnek, de a Törvény a kapcsolódó kártalanításról semmilyen módon nem gondoskodik, sőt kilátásba helyezi, hogy ezen hulladékok után az eredeti hulladékbirtokosnak fizetési kötelezettsége keletkezik, amely az értékesíthető hulladékok tekintetében duplán kárt okoz a termelőnek.
- [6] Az indítványozó szerint a támadott szabályozás által megvalósított tulajdonjogi korlátozás érinti mind az önkormányzatokat, mind az intézményi résztevékenység körébe tartozó hulladékot előállító gyártót, hulladéktermelőt, a hulladékgazdálkodásban közreműködő gyűjtőt, kereskedőt, előkezelőt, szállítót, valamint a hulladékbirtokost. Utóbbi, ma Magyarországon jelentős magántulajdonosi kör esetében a Törvény szerinti korlátozás azt jelentené, hogy a tevékenysége során képződött hulladékkal, amely egyben terméknek is minősül, nem rendelkezhetne szabadon annak ellenére, hogy az intézményi résztevékenységbe tartozó hulladékkör jelenleg – összhangban a vonatkozó közösségi jogi szabályokkal – a közszolgáltatás rendszerétől független módon, hatékonyan, piaci alapon kerül átvételre, begyűjtésre és hasznosításra. A köztársasági elnök álláspontja szerint a módosítás azzal, hogy a termelési és ipari hulladékok tulajdonát teljes és feltétlen, azonnali kártalanítás nélkül elvonni rendeli, megsérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését. A közösségi jog értelmében a hulladék terméknek minősül, így a Törvény tulajdonjogi korlátozásai az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek az áruk szabad áramlásáról szóló 28. cikke sérelmét is felveti.
- [7] A köztársasági elnök véleménye szerint a Törvény 38. § (2) bekezdésébe foglalt, a Ht. új 18/D. § (1) bekezdése azért alapjogsértő, mert bár a hulladék hasznosítása a Törvény szerint nem kerül koncesszióba, a módosítás értelmében azonban mind egyes égetőművek, mind egyes hulladékhasznosítási tevékenységet ellátók korlátozva lesznek azzal, hogy nem tagadhatják meg a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozók által az eszközeik használatát. Ezzel a módosítás a köztársasági elnök véleménye szerint sérti az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését. Az Alaptörvény szerint az állam kötelessége a szabad versenyhez szükséges jogi környezet megteremtése. A versenyt sértő magatartások, illetve cselekmények kapcsán egyetlen tényezőt külön is megemlíti az Alaptörvény, nevezetesen az erőfölénnyel való visszaélést, amellyel szemben fellép Magyarország. Az indítványozó álláspontja szerint éppen egyoldalú erőfölényt hoz létre a törvény ezen rendelkezése a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó számára. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének sérelme szempontjából a köztársasági elnök véleménye szerint irreleváns, hogy mindezért hatósági díjat kap a kényszerhasználat elszenvedője.
- [8] A Törvény 62. §-ával megállapított, a Ht. új 53/C. §-a szabályozza a koncessziós szerződés tartalmát, a szerződés megszűnésének eseteit. Ezen rendelkezések között azonban nem állapít meg garanciákat arra az esetre, ha a koncesszor felhagy a tevékenységével, illetve azt nem képes ellátni. Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. Az egészséges környezethez való alapjog az állami intézményvédelmi kötelezettségen túl megköveteli, hogy a szabályozás nem jelent visszalépést, és ezáltal nem valósít meg visszafordíthatatlan károkozást. A fentiekben említett szabályozási hiány azonban a hulladékgazdálkodási állami feladatok ellátatlanságát eredményezheti, mely veszélyezteti az egészséges környezethez való alapjog érvényesülését.
- [9] 2. Az innovációért és technológiáért felelős miniszter az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 57. § (1b) bekezdése alapján az indítvány által támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggő jogi véleményét (a továbbiakban: miniszteri vélemény) megküldte az Alkotmánybíróságnak.

II.

[10] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.
(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

[11] 2. A Törvény támadott rendelkezései:

„38. § (2) A Ht. 12. alcíme a következő 18/A–18/D. §-sal egészül ki:

»[...]

18/D. § (1) A hulladékgazdálkodási koncessziós jogosultság átengedésével kapcsolatos nyilvános pályázat kiírásának időpontját megelőzően üzembe helyezett nem veszélyes vegyes települési hulladékot égető hulladékégető mű, amelynek hulladékgazdálkodási engedélye a koncessziós területen a legnagyobb éves befogadható égethető hulladékmennyiséget tartalmazza, valamint az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásához szükséges hulladékgazdálkodási eszköz (e § alkalmazásában a továbbiakban: eszköz) üzemeltetője a szabad kapacitásai erejéig nem tagadhatja meg a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó által az eszköz használatát az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásával összefüggésben, a Hivatal elnökének e törvény végrehajtására kiadott rendeletében meghatározott díj ellenében.

(2) A koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó kérésére a hulladékgazdálkodási hatóság az érintett eszközök tekintetében a szabad kapacitásokról tájékoztatást ad.

(3) Ha az érintett eszköz üzemeltetője a szabad kapacitás ellenére az eszköz használatát legkésőbb az 53/H. § (1) bekezdésében meghatározott időpontot megelőző egy hónappal, vagy új eszköz létesítése esetén a vonatkozó hulladékgazdálkodási engedély véglegessé válását követő egy hónapon belül, szerződés megkötésével nem teszi lehetővé, a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó kérelmére a hulladékgazdálkodási hatóság kötelezi arra az üzemeltetőt.

(4) Az e §-ban alkalmazandó díj, a díjra vonatkozó rendelkezések megsértésének jogkövetkezményei, a bírság és a díjfelügyeleti eljárás tekintetében a 18/B–18/C. § rendelkezései irányadók.

(5) Az e § alkalmazásában 2023. július 1. napjától a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásához 2023. június 30. napjáig igénybe vett eszköz szabad kapacitásnak minősül.«”

„49. § (1) A Ht. 31. § (2) és (2a) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek, és a Ht. 31. §-a a következő (2b) bekezdéssel egészül ki:

»(2) A hulladékbirtokos

a) a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevő és a hulladékgazdálkodási intézményi résztvevő körébe eső hulladék kezeléséről

aa) a koncessziós társaságnak történő átadás,

ab) a koncesszori alvállalkozói nyilvántartásban szereplő hulladékkezelőnek történő átadás, szállítónak történő átadás, gyűjtőnek történő átadás, közvetítőnek történő átadás vagy kereskedőnek történő átadás,

ac) a hulladék aa) vagy ab) alpontban meghatározottak által üzemeltetett hulladékgyűjtő ponton, hulladékgyűjtő udvarban vagy visszaváltó berendezéseken keresztül történő átadás,

ad) a hulladék átvételi helyen, illetve az átvételre kötelezettnek történő átadása, vagy

ae) koncessziós szerződés megkötésének hiányában az aa)–ad) alpont helyett az állam által kijelölt jogi személynek történő átadás,

b) az a) pont alá nem tartozó hulladék kezeléséről

ba) az általa üzemeltetett hulladékkezelő létesítményben vagy berendezéssel végzett előkezelő, hasznosító vagy ártalmatlanító eljárás,

bb) a hulladék hulladékkezelőnek történő átadása,

bc) a hulladék szállítónak történő átadása,

bd) a hulladék gyűjtőnek történő átadása,

be) a hulladék közvetítőnek történő átadása, vagy

bf) a hulladék kereskedőnek történő átadása

útján gondoskodik.

(2a) A hulladékbirtokos által a (2) bekezdés a) pontja szerint átadott hulladék az átvétellel az állam, vagy ha az állami hulladékgazdálkodási közfeladatot az állam a koncesszornak átengedte, a koncessziós társaság tulajdonába kerül. Az állam tulajdonába kerülő hulladék tekintetében a tulajdonosi jogok gyakorlására a (4e) bekezdésben foglalt feladatok ellátására az állam által létrehozott koordináló szerv (a továbbiakban: Koordináló szerv) jogosult.

(2b) Az az eredeti hulladéktermelő, akinek a tevékenységeiből képződő elsődleges hulladéknak mennyisége a hulladékgazdálkodási hatóság által elfogadott, a tárgyévet megelőző évre vonatkozó adatszolgáltatása alapján összességében meghaladja az ötvenezer tonnát és a vállalatirányítási rendszerének részeként hulladékgazdálkodási célokat tartalmazó hulladékgazdálkodási tervvel rendelkezik, a koncessziós társasággal külön megállapodásban rögzíti azokat az elvárásokat, amelyeket teljesíteni szükséges a (2) bekezdés a) pontja szerint átadott hulladék tekintetében. Az egyedi elvárások teljesítéséhez kapcsolódó költségeket a hulladékbirtokos a koncessziós társaságnak megtéríti.«”

„62. § A Ht. a következő V/A. Fejezettel egészül ki:

»V/A. Fejezet

A HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI KONCESSZIÓRA VONATKOZÓ ÁGAZATI SZABÁLYOK

22/A. A hulladékgazdálkodási koncesszió tartalma

[...]

53/C. § (1) A koncessziós szerződés a pályázati felhívásban meghatározott időtartamra köthető.

(2) A koncessziós szerződés tartalmazza különösen a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvétekenység meghatározását, az annak teljesítését szolgáló biztosítékot, az éves szinten teljesítendő, a hulladékgazdálkodási jogszabályokban az adott állami hulladékgazdálkodási közfeladat körébe tartozó egyes hulladékáramokra a jogszabályokban meghatározott célértéket.

(3) A koncessziós szerződésben rögzíteni kell, hogy a megkötését követően bekövetkező jogszabály-módosításból eredő változások a szerződés részévé válnak.

(4) A koncesszor a koncessziós szerződést 6 hónapos felmondási idővel felmondhatja, amennyiben

a) a (3) bekezdés szerinti jogszabályváltozások a koncessziós társaság számára olyan mértékben hátrányosak, amely miatt a koncessziós szerződés fenntartása a továbbiakban már nem várható el;

b) az állam nem tesz eleget az állami hulladékgazdálkodási közfeladattal kapcsolatos 53/E. § (2) bekezdésében meghatározott megtérítési kötelezettségének; vagy

c) az állam nem bocsátja a tulajdonában vagy a Koordináló szerv vagyongazdálkodásában lévő és a koncesszor által igényelt hulladékgazdálkodási eszközöket a koncesszor rendelkezésére legfeljebb a piaci viszonyoknak megfelelő bérleti díj ellenében.

(5) A (4) bekezdésben foglalt felmondási okokat a koncessziós szerződésben szükséges rögzíteni.

(6) A felmondásnak valósnak, okszerűnek és részletesen indokoltnak kell lennie.

(7) A koncesszor a koncessziós szerződés tartalmának újratárgyalását kezdeményezheti a miniszternél – a Kbt. szerződésmódosításra vonatkozó szabályaira tekintettel – amennyiben

a) a gazdasági környezetben vagy működési feltételekben bekövetkező változások a koncesszorra, illetve koncessziós társaságra nézve lényeges gazdasági hátrányt vagy jogi érdeksérelmet okoznak, amely miatt a koncessziós szerződés fenntartása a továbbiakban már nem várható el a koncesszortól, illetve a koncessziós társaságtól, vagy

b) a koncessziós alapfeltételek jogszabályi változása a koncesszor vagy a koncessziós társaság számára lényeges gazdasági hátrányt vagy jogi érdeksérelmet okoznak, amely miatt a koncessziós szerződés eredeti tartalommal történő fenntartása a továbbiakban már nem várható el.

(8) A Konctv. végrehajtására kiadott kormányrendeletben kijelölt központi kormányzati igazgatási szerv vagy miniszter a koncessziós szerződést 6 hónapos felmondási idővel felmondhatja, ha a koncessziós társaság
 a) az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátása során a környezet védelmére vonatkozó jogszabályok vagy a rá vonatkozó hatósági döntés előírásait súlyosan megsértette, és ennek tényét bíróság jogerősen vagy hatóság véglegessé vált döntéssel megállapította, vagy

b) a koncessziós szerződésben megállapított kötelezettségét neki felróható módon súlyosan megsértette.

(9) A (8) bekezdésben foglalt felmondási okokon túl a koncessziós szerződés további felmondási okokat is rögzíthet.

[...]«”

III.

- [12] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a jogosulttól érkezett előzetes normakontroll indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének eleget tesz. A kérelem tartalmazza azt az alaptörvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés a) pont], továbbá azt, amely a köztársasági elnök indítványozói jogosultságot megalapozza [Alaptörvény 6. cikk (4) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [a Törvény 49. § (1) bekezdése, 38. § (2) bekezdése és 62. §-a]; az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [M) cikk (2) bekezdés, XIII. cikk (2) bekezdés, XXI. cikk (1) bekezdés]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett törvényi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a megjelölt törvényi szakaszok alaptörvény-ellenességét.
- [13] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: a köztársasági elnök a hulladékgazdálkodás rendszerének átalakítását, illetve a Törvény szerinti szabályozási koncepciót általánosságban nem sérelmezte, ezért az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálása során a vizsgálatot – az Abtv. 52. § (2) bekezdésének megfelelően – szorosan a megjelölt alkotmányossági kérelemhez igazodóan végezte el.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként a köztársasági elnök indítványának az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése sérelmét állító elemét vizsgálta meg.
- [15] 2.1. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése szerint tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.
- [16] Az indítvány értelmében a Törvény támadott szabályai a hulladékbirtokosok széles körének magántulajdonába tartozó – különösen a termelési és ipari – hulladékok tulajdonát elvonják. Ezen hulladékok értéket képviselnek, de a Törvény a kapcsolódó kártalanításról semmilyen módon nem gondoskodik, sőt kilátásba helyezi, hogy ezen hulladékok után meghatározott esetekben az eredeti hulladékbirtokosnak fizetési kötelezettsége keletkezik, amely az értékesíthető hulladékok tekintetében duplán kárt okoz a termelőnek. A köztársasági elnök álláspontja szerint a módosítás azzal, hogy a bizonyos hulladékok tulajdonát teljes és feltétlen, azonnali kártalanítás nélkül elvonni rendeli, megsérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését.
- [17] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány elbírálásához egyrészt meg kellett vizsgálnia a hulladék, annak birtoklása és az alkotmányos tulajdonvédelem összefüggéseit; másrészt meg kellett határoznia azt az alanyi és tárgyi kört, amelyet a támadott törvényi szabályozás érint; s harmadrészt meg kellett megvizsgálnia, hogy a támadott rendelkezések kisajátítást valósítanak-e meg, s ha igen, akkor biztosítják-e a teljes és feltétlen, azonnali kártalanítást.
- [18] 2.2. A tulajdonhoz való jog védelmi köre tekintetében az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban a jelen ügy szempontjából releváns alábbi megállapításokat tette. „Az Alkotmánybíróságnak a tulajdonhoz való jog sérelmére vonatkozó következetes gyakorlata {lásd: a 3051/2016. (III. 22.) AB határozatot, Indokolás [20]–[21]} értelmében az Alaptörvény XIII. cikke alapvetően »két szempontból garantálja a tulajdonhoz való jogot. Egyrészt védi a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, másrészt védi a szintén már megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen« {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor ennek kapcsán az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy »az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. [...]« {3209/2015. (XI. 10.)

- AB határozat, Indokolás [64]} [...] »A tulajdonvédelem [...] nem kizárólag a polgári jogi értelemben vett tulajdonra, hanem egyéb vagyoni értékű jogokra is kiterjedhet, az Alaptörvény XIII. cikke tehát a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonszerű vagyoni értékű jogok védelmét is biztosítja« {3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [13]}” {3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [41]}
- [19] Mivel a támadott szabályozás a hulladékgazdálkodásból származó jövedelmeket is érint, az Alkotmánybíróság felidézti a jövedelemszerző tevékenységek és a tulajdonhoz való jog viszonyával kapcsolatos joggyakorlatát is. „[A]z Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2014. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyancsak nem áll az alkotmányjogi tulajdon védelme alatt a gazdasági tevékenység ellátásához, vagy a vállalkozási tevékenység folytatásához szükséges beruházások piaci értékállósága {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [23]} és nem tekinthető tulajdoni várománynak a gazdasági tevékenységből várható vagy remélt bevétel és nyereség sem. Önmagában a hosszabb vagy határozatlan időre szóló működési engedély alapján végzett gazdasági tevékenység és az abból származó rendszeres jövedelem nem jelenti egyúttal, hogy az adott gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak tekinthető {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [19] és [24]}. Ezt az érvelést erősíti, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint sem önmagában gazdasági tevékenység, sem a vállalkozások és a vállalkozók által a gazdasági tevékenység végzéséhez szükséges ráfordítások és eszközök megtérülése, piaci értékállósága nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [44]–[45]}.” {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [50]}
- [20] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a tulajdonhoz való jog nem minősül korlátozhatatlan alapjognak: az Alaptörvényben foglalt megfelelő alapjogi garanciák tiszteletben tartása esetében az állami beavatkozás nem kizárt. Különös jelentőséggel bír e körben az a tény, hogy amint azt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének második mondata is deklarálja, „a tulajdon társadalmi felelősséggel jár” {vö. 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [155]}.
- [21] A tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozó jogosultságok korlátozása, illetve kisajátítás esetén annak alkotmányosságát a következő szempontok szerint lehet megítélni. „[A] tulajdon védelmére vonatkozik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szabályozott alapjog-korlátozási (-mérlegelési) teszt, az ún. szükségességi-arányossági teszt, ám a tulajdonhoz való jog esetében a szükségesség mércéje a pusztán közérdekűséghez igazodik: amennyiben a tulajdon korlátozása közérdekű célból történik, úgy e korlátozást pusztán ennek okán szükségesnek kell tekinteni. A szükséges tulajdonkorlátozásnak is arányosnak kell azonban lennie, mely kisajátítás, illetve tényleges hatásaiban a kisajátításhoz hasonló más korlátozások, különösen a polgári jogi tulajdon egyes részjogosítványainak (birtoklás, használat és hasznok szedése, rendelkezés) jogszabályi korlátozása esetében a korlátozással arányos kártalanítás biztosításának kötelezettségét rója a jogalkotóra. Kisajátítás esetén, vagy a polgári jogi tulajdonjog részjogosítványainak jelentős mértékű korlátozásával járó más esetekben tehát az állaggarancia helyébe az értékgarancia lép, amely nem más, mint az értékcsökkenésnek megfelelő mértékű kártalanítás. Mindebből az következik, hogy alkotmányosan a tulajdonos tulajdonosi pozícióját hátrányosabbá tevő, a tulajdonos számára tényleges, pénzben is kifejezhető hátrányt okozó jogszabályi előírások esetén a jogalkotó biztosítani köteles az értékgaranciát, vagyis a korlátozással arányos kártalanítást köteles előírni.” {23/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [16]–[17]}
- [22] 2.3. A Ht.-nek a Törvény 49. §-a által megállapított – az indítványozó által támadott – 31. § (2) bekezdés a) pontja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység és a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység körébe eső hulladék kezelésére vonatkozik.
- [23] A hulladékgazdálkodási tevékenység körébe tartozó fenti résztevékenységeket a Ht.-nek a Törvény 29. § (9) bekezdése által kiegészített 2. § (1) bekezdésének 26a–26d. pontjába foglalt értelmező rendelkezések határozzák meg. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység magában foglalja az ingatlanhasználó települési vegyes és elkülönítetten gyűjtött hulladékának – ide nem értve a gazdálkodó szervezet ingatlanhasználó háztartási hulladékhoz hasonló hulladék részét képező elkülönítetten gyűjtött hulladékát –, valamint a természetes személy ingatlanhasználó lomtalanítás körébe tartozó lomhulladékának átvételét, gyűjtését, elszállítását, előkezelését, kereskedelmét és kezelésre történő átadását, ideértve a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással érintett hulladékgazdálkodási létesítmény fenntartását és üzemeltetését. A hulladékgazdálkodási intézményi résztevé-

kenység pedig magában foglalja az ingatlanhasználó hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység körébe nem tartozó települési hulladékának, kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer hatálya alá tartozó termékek hulladékának, a környezetvédelmi termékdíjas termék hulladékának és a visszaváltási díjas rendszer hulladékának az átvételét, gyűjtését, elszállítását, előkezelését, kereskedelmét és kezelésre történő átadását, ideértve az ezek által érintett hulladékgazdálkodási létesítmények fenntartását és üzemeltetését, továbbá az ilyen hulladékokra létrehozott kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek Ht. 53/A. § (4) bekezdésében meghatározott kiterjesztett gyártói felelősségi kötelezettséget a gyártó nevében teljesítő szervezeti feladatainak ellátását, valamint a kötelező visszaváltási díjas rendszer működtetését. A Törvény szerint mindkét hulladékgazdálkodási résztevékenység kötelező jelleggel igénybe veendő.

- [24] A Ht. támadott 31. § (2) bekezdés a) pontja alapján a hulladékbirtokos – a fenti két résztevékenység körébe eső hulladék kezeléséről – *aa)* a koncessziós társaságnak történő átadás, *ab)* a koncesszori alvállalkozói nyilvántartásban szereplő hulladékkezelőnek történő átadás, szállítóknak történő átadás, gyűjtőnek történő átadás, közvetítőnek történő átadás vagy kereskedőnek történő átadás, *ac)* a hulladék *aa)* vagy *ab)* alpontban meghatározottak által üzemeltetett hulladékgyűjtő ponton, hulladékgyűjtő udvarban vagy visszaváltó berendezéseken keresztül történő átadás, *ad)* a hulladék átvételi helyen, illetve az átvételre kötelezettnek történő átadása vagy *ae)* koncessziós szerződés megkötésének hiányában az *aa)–ad)* alpont helyett az állam által kijelölt jogi személynek történő átadás útján gondoskodik; az így átadott hulladék a Ht. támadott 31. § (2a) bekezdése alapján az átvétellel az állam, illetve a koncessziós társaság tulajdonába kerül.
- [25] A Ht. támadott 31. § (2b) bekezdése alapján a rendelkezésben meghatározott feltételek szerinti eredeti hulladéktermelő a koncessziós társasággal külön megállapodásban rögzíti azokat az elvárásokat, amelyeket teljesíteni szükséges a hulladékgazdálkodási intézményi, illetve hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység szerint átadott hulladék tekintetében, s az ezek teljesítéséhez kapcsolódó költségeket a hulladékbirtokos a koncessziós társaságnak megtéríti.
- [26] 2.4. Az Alkotmánybíróság elsőként a hulladékbirtokos hulladékon fennálló jogának és a tulajdonhoz való jognak az összefüggését vizsgálta. A hatályos Ht. a hulladék tulajdonjogi helyzetével csak néhány vonatkozásban foglalkozik, magának a hulladéknak a fogalmát is a birtoklással összefüggésben ragadja meg: a 2. § (1) bekezdés 23. pontja szerint „hulladék: bármely anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles”. A gyűjtőedénybe helyezett települési hulladék a hulladéktermelő tulajdonát képezi addig, amíg az a közszolgáltató birtokába kerül, kivéve, ha a gyűjtőedényt a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásának biztosítása céljából közterületen helyezték el, ebben az esetben a hulladék a gyűjtőedényben történő elhelyezéssel a(z) – állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátására létrehozott – koordináló szerv tulajdonába és a közszolgáltató birtokába kerül [Ht. 32/A. § (1)–(2) bekezdés, 40. § (1) bekezdés, 43. § (1) bekezdés]. A lomtalanítás során közterületre helyezett hulladék a Koordináló szerv tulajdonát képezi, és egyben a közszolgáltató birtokába kerül; az előbbieken túli hulladékgazdálkodási közszolgáltatás körébe tartozó hulladék pedig a közszolgáltató vagy a közszolgáltatói alvállalkozó által történő birtokbavétellel kerül a koordináló szerv tulajdonába [Ht. 43. § (2) és (2a) bekezdés].
- [27] A Ht. jelenleg hatályos rendelkezései szerint tehát a hulladékbirtokos (a hulladéktermelő, továbbá bármely jogalany, akinek vagy amelynek a hulladék a birtokában van) nem minden esetben azonos a hulladék tulajdonosával, a hulladékbirtokosok közül azonban értelemszerűen tulajdonosnak minősül az az eredeti hulladéktermelő (akinek tevékenységeiből hulladék képződik) [vö. Ht. 2. § (1) bekezdés 32. pont], aki a saját tulajdonában álló dolog használatával (feldolgozásával) termel hulladékot, még mielőtt az így keletkezett hulladéktól megválna, és azon más tulajdont szerezne. A hatályos szabályozás szerint a hulladék birtokosa a hasznosításra vagy ártalmatlanításra vonatkozó kötelezettségét teljesítheti akár saját maga, de a hulladékkezelőnek, a kereskedőnek, a közvetítőnek, illetve a közszolgáltatónak átadással másra is átruházhatja [Ht. 2. § (1) bekezdés 24. pont, 31. §].
- [28] A miniszteri vélemény is leírja, hogy a piaci alapon működő hulladékgazdálkodási tevékenység nyereséget képes termelni; a kereskedők és feldolgozók között erős verseny alakult ki a minőségi, anyagában jól hasznosítható hulladékokért (12. oldal). A miniszteri vélemény arról is beszámol, hogy a hulladékgazdálkodásban tevékenykedő szolgáltatók és gyártók többségében magyar tulajdonú, jellemzően kis- és középvállalkozások; az 500 legnagyobb árbevételű magyarországi vállalkozás között 2–3 hulladékgazdálkodással foglalkozó gazdasági szereplő található; a kiemelt hulladékáramok hulladékainak gyűjtésével, közvetítésével, kezelésével foglalkozó vállalkozások száma 750-re tehető (12. oldal). Az indítvány mindezekre figyelemmel megalapozottan

állítja, hogy a hulladékok egy része a közszolgáltatás rendszerétől független módon, piaci alapon kerül átvételre, begyűjtésre és hasznosításra, s hogy bizonyos hulladékok kereskedelmi forgalomban adásvétel tárgyát képezik, és vagyoni értékkel bírnak. A hulladék tulajdonosának – így a(z eredeti) hulladéktermelőnek – a hatályos szabályozás szerinti azon joga, hogy a hulladék kezeléséről – piaci alapon – a hulladék ellenérték fejében történő átruházása útján gondoskodjon, a tulajdonost megillető rendelkezési jog részét képező, vagyoni értékű jognak minősül, amelyre kiterjed az Alaptörvény XIII. cikkének védelme. Ezzel együtt hangsúlyozandó, hogy – különösen az Alaptörvény XX. cikke szerinti egészséghez való jog, valamint az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséges környezethez való jog védelme és biztosítása érdekében – a hulladékon fennálló tulajdonjog, s ebből következően a hulladékkal való rendelkezés jogának korlátozására is sor kerülhet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, illetve az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének megfelelően.

- [29] Az indítvány értelmében a Törvény támadott szabályai a hulladékbirtokosok széles körének magántulajdonába tartozó hulladékok tulajdonát elvonják; ezek között az indítványozó kiemeli a „termelési és ipari” hulladékokat. A Ht.-nak a Törvény által megállapított új 31. § (2) bekezdésében – a Ht. hatályos szabályozásához hasonlóan – a hulladék birtokosa szerepel a kifogásolt szabályozással érintett jogalanyként, nem kifejezetten a hulladék tulajdonosa. Mivel azonban – a fent kifejtettek értelmében – a hulladék birtokosa, meghatározott eset(ek)ben egyben a hulladék tulajdonosa is, a Ht. 31. § új (2), (2a) és (2b) bekezdése az utóbbiakra is vonatkoztatható. Az „ipari hulladék” kifejezés sem a hatályos Ht.-ben, sem a Törvényben nem szerepel; a „termelési hulladék”-ra a hatályos Ht. 54. §-a állapít meg szabályokat, a Törvény ez utóbbit nem érinti. A miniszteri vélemény ezzel kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy az uniós jogi szabályozók hulladékról vagy települési hulladékról rendelkeznek, s az új fogalomrendszerben nem is jelenik meg az indítványban jelzett „termelési vagy ipari hulladék” kategória (19. oldal). Mindezeket – ideértve a miniszteri vélemény korábban ismertetett állításait – figyelembe véve az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott szabályozás hatálya olyan hulladékokra is kiterjed – függetlenül attól, hogy ipari vagy más tevékenységből származnak –, amelyek magántulajdonban állnak, vagyoni értékkel bírnak, s amelyeket a hatályos szabályozás alapján a tulajdonosa értékesíteni jogosult.
- [30] Az Alkotmánybíróság ezt követően a támadott szabályozás által megvalósított korlátozás és a kisajátítás összefüggését vizsgálta meg. A hatályos szabályozáshoz képest a Törvény kifogásolt rendelkezése azt a lényeges változást hozza, hogy a hulladékbirtokos – a hulladékgazdálkodási intézményi résztvevő és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevő köreben – nem gondoskodhat a hulladék kezeléséről az általa üzemeltetett hulladékkezelő létesítményben vagy berendezéssel végzett előkezelő, hasznosító vagy ártalmatlanító eljárás útján, hanem kötelező átadnia a hulladékot; mégpedig a koncessziós társaságnak (illetve koncessziós szerződés megkötésének hiányában az állam által kijelölt jogi személynek) vagy a koncesszori alvállalkozói nyilvántartásban szereplő hulladékkezelőnek, szállítóknak, gyűjtőnek, közvetítőnek vagy kereskedőnek. A támadott rendelkezés nem zárja ki, hogy a hulladék átadására pénzbeli ellenszolgáltatás fejében kerüljön sor, de azt nem írja elő, és kifejezetten lehetővé sem teszi. A Törvény következtében ezekre tekintettel olyan jogszabályi környezet keletkezik, amely alapján a hulladékbirtokos (aki több esetben tulajdonos is) a szabállyal érintett résztvevő körökben a hulladékot köteles átadni az állami feladat ellátójának, akár ingyenesen, akár a másik fél által egyoldalúan megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás fejében, amely kedvezőtlenebb lehet a jelenlegi piaci versenyben elérhető árnál. A hulladék kezelésének fenti szabályozásakor a Törvény ugyan nem utal a kisajátítás jogintézményére, ennek azonban az Alaptörvény által biztosított védelem szempontjából nincs döntő jelentősége. A kisajátítás polgári jogi, illetve törvényi fogalma kifejezetten az ingatlan tulajdonjogának elvonásához kapcsolódik, míg az Alaptörvény – az Alkotmánybíróságnak a fent idézett joggyakorlata értelmében – egyrészt a tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozó jogok szélesebb tárházát öleli fel, másrészt nemcsak tényleges és teljes tulajdonelvonás, hanem a polgári jogi tulajdonjog részjogosítványainak jelentős mértékű korlátozásával járó más eseteiben is az értékgarancia biztosítását követeli meg.
- [31] A fentiek mellett az Alkotmánybíróság arra is felhívja a figyelmet, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerint a tulajdon – így a hulladékon fennálló tulajdon is – társadalmi felelősséggel jár. A hatályos törvényi szabályozás értelmében a hulladékgazdálkodás költségeit – a „szennyező fizet” elvvel összhangban – az eredeti hulladéktermelő, illetve a hulladék tényleges vagy korábbi birtokosa fizeti meg, amelynek teljesítésére jogszabály (részben vagy egészben) a hulladékot eredményező termék gyártóját, forgalmazóját is kötelezheti [Ht. 32. § (1) bekezdés]. A hulladék birtokosa (tulajdonosa) tehát egyfelől olyan módon is gondoskodhat a hulladék kezeléséről, amely révén haszonra tesz szert, másfelől végső soron – piaci szempontból értéktelen vagy költségesen kezelhető hulladék esetén – neki kell viselnie a hulladékkezelés terheit.

- [32] A köztársasági elnök a tulajdonelvonás problémájával kapcsolatban a Törvény 49. § (1) bekezdésével kiegészített, a Ht. új 31. § (2b) bekezdését amiatt is sérelmezte, mert álláspontja szerint a rendelkezéssel érintett cégek jelenleg a szóba jöhető hulladékaikat jellemzően értékesítik, ezért a fentiekben leírtakon túlmenően őket még a környezetvédelem szempontjából előnyösebb célok elérésének többletköltsége is terhelni fogja, így a rendelkezés az értékesíthető hulladékok tekintetében duplán kárt okoz a termelőnek. A miniszteri véleményben megfogalmazott szakmai álláspont szerint – amelyet konkrét érvekkel nem támasztott alá – az idézett szakasz kizárólag a termékdíjas körbe tartozó hulladékokra és a települési hulladékokra vonatkozik, melyek esetében jelenleg is megfizetik a hulladékkezelés költségeit; de nem tartoznak ide az ipari hulladékok, melyekből a gazdálkodó szervezeteknek akár bevétele is származhat, azok esetében továbbra is saját maguk választhatják ki a hulladékkezelő személyét (23. oldal). A rendelkezés minden olyan eredeti hulladéktermelőre vonatkozatható, aki megfelel az ott leírt jellemzőknek (ti. „akinek a tevékenységeiből képződő elsődleges hulladéknak mennyisége a hulladékgazdálkodási hatóság által elfogadott, a tárgyévvel megelőző évre vonatkozó adatszolgáltatása alapján összességében meghaladja az ötvenezer tonnát és a vállalatirányítási rendszerének részeként hulladékgazdálkodási célokat tartalmazó hulladékgazdálkodási tervvel rendelkezik”); a rendelkezéssel érintett hulladékok között – a Ht. új 31. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, más hulladékbirtokosok tulajdonában lévő hulladékokhoz hasonlóan – vagyoni értékkel bíró hulladékok is lehetnek, ráadásul jelentős mennyiségben; ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó által felvetett tulajdonkorlátozási aggályt a rendelkezés vonatkozásában – az érintett hulladékok jogi kategorizálásától függetlenül – nem tudta kizárni.
- [33] A Törvény 49. § (1) bekezdése által megállapított rendelkezések tehát – meghatározott hulladékkörbe tartozó – hulladékokra és hulladékbirtokosokra viszonylag egységesen határoznak meg szabályokat; a Törvény nem differenciál aszerint, hogy az érintett hulladékok vagyoni értékkel bírnak, vagy értéktelenek, sem aszerint, hogy hulladéktulajdonosról vagy annak nem minősülő más hulladékbirtokosról van-e szó. A hulladéktulajdonosok vonatkozásában az alkotmányos tulajdonvédelem biztosítandó; a közérdek igazolhatja ugyan a korlátozás szükségességét ebben az esetben is, azonban a korlátozás alkotmányosságának feltétele az arányosság biztosítása; ugyanakkor ilyen, az arányosságot biztosító rendelkezés, kompenzáció nem olvasható ki a támadott szabályozásból.
- [34] A támadott rendelkezések vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a Ht. új 31. § (2) bekezdés a) pontja, (2a) és (2b) bekezdése – ugyan az indítványozó által nem vitatott közérdekre hivatkozással – bizonyos esetekben úgy korlátozza a hulladéktulajdonosnak is minősülő hulladékbirtokosnak a hulladékon fennálló tulajdonjogát, hogy ezzel számára tényleges, pénzben is kifejezhető hátrányt okoz, de nem ír elő az arányosságot biztosító ellentételezési kötelezettséget. Ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Törvény 49. § (1) bekezdése ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével.
- [35] Az Alkotmánybíróság kiemeli: a jogalkotó feladata egy olyan, kellően differenciált rendszer megalkotása, amely egyszerre teremti meg a hulladéktulajdonosok ellentételezését, és veszi figyelembe a kötelező közszolgáltatási, környezetvédelmi és közegészségügyi szempontok maradéktalan érvényesítését úgy, hogy azok az uniós szabályozásból származó szabályozási kötelezettségeinknek is megfeleljenek.
- [36] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy a jelen ügyben a tulajdonhoz való jog sérelmét a hulladékon fennálló tulajdon korlátozása, s nem pedig általában a hulladékgazdálkodási tevékenységek korlátozása miatt állapította meg, figyelemmel arra, hogy – a III/2.2. pontban (Indokolás [18] és köv.) hivatkozott joggyakorlata értelmében – önmagában a gazdasági tevékenység jövőbeni nyereségének reményét nem tekinti az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt állónak.
- [37] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően a köztársasági elnök indítványának az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének sérelmét állító elemét vizsgálta meg.
- [38] 3.1. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.
- [39] Az indítvány szerint a Törvény 38. § (2) bekezdésébe foglalt, a Ht. új 18/D. § (1) bekezdése azért alaptörvényellenes, mert bár a hulladék hasznosítása a Törvény szerint nem kerül koncesszióba, a módosítás értelmében azonban mind egyes égetőművek, mind egyes hulladékhasznosítási tevékenységet ellátók korlátozva lesznek azzal, hogy nem tagadhatják meg a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozók által az eszközeik használatát. Ezzel a módosítás a köztársasági elnök véleménye szerint egyoldalú erőfölényt hoz

létre a Törvény ezen rendelkezése a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó számára, ezért sérti az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését.

- [40] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány elbírálásához egyrészt meg kellett vizsgálnia, hogy az erőfölénnyel való visszaéléssel szembeni állami fellépés milyen kötelezettségeket foglal magába; másrészt hogy a hulladékhasznosító eszközök használatára vonatkozó szabályok a fenti állami kötelezettséggel ellentétbe kerülnek-e.
- [41] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének második mondatába foglalt erőfölénnyel való visszaélés tilalmának tartalmával eddig elsősorban a fogyasztók érdekeit védő intézményrendszer létrehozásával és fenntartásával, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotásával kapcsolatban foglalkozott.
- [42] A jogintézmény fejlődését tekintve azonban történetileg elsőként a versenytársak egymáshoz fűződő viszonyára fókuszált. A versenygazdaság törvényi keretei, feltételei körébe soroljuk az ún. antitröszt szabályokat, amelyek Kanadából és az USA-ból terjedtek el világszerte. Ezekhez csatlakozott az európai kontinensen a kartelltilalom, amely a szervezeti összefonódás nélküli, megállapodáson alapuló monopolhelyzetek kialakulását akadályozza meg, illetve számolja fel. Mindez nem csupán a kis- és középvállalkozásokat védi a nagy tőkeerővel szemben, de a politikai közhatalmat és a demokráciát is a gazdasági hatalom koncentrációjától és befolyásától. A versenygazdaság szerkezetét védő törvényhozáshoz csatlakozott a tisztességtelen piaci magatartások tilalma, annak generálklauzulája és külön nevesítve is a tiltott tényállások. Már ezek között is megjelent a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megtiltása, előbb a versenytársakkal szemben, majd pedig minden versenyző részéről a fogyasztókkal szemben.
- [43] A gazdasági erőfölény, illetve a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés fogalmát a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 21–22. §-a szabályozza, amely már az Alaptörvény elfogadásakor is hatályban volt, ezért az M) cikk (2) bekezdése szerinti alaptörvényi kötelezettség értelmezésekor a Tptv. ezen rendelkezéseinek tartalma is figyelembe vehető.
- [44] 3.3. A Törvény 38. § (2) bekezdése által megállapított, a Ht. új 18/D. § (1) bekezdésében meghatározott hulladékégető mű, valamint az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásához szükséges hulladékgazdálkodási eszköz üzemeltetője a szabad kapacitásai erejéig nem tagadhatja meg a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó által az eszköz használatát az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásával összefüggésben. Az eszköz használatának ellenében az üzemeltető a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) elnökének a törvény végrehajtására kiadott rendeletében meghatározott díjára jogosult. A 18/D. § (3) bekezdése szerint ha az érintett eszköz üzemeltetője a szabad kapacitás ellenére az eszköz használatát a törvényben meghatározott időpontban szerződés megkötésével nem teszi lehetővé, a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó kérelmére a hulladékgazdálkodási hatóság kötelezi arra az üzemeltetőt.
- [45] 3.4. A Tptv. 22. § (1) bekezdése szerint gazdasági erőfölényben van az érintett piacon, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak és üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.
- [46] A gazdasági erőfölény – mint versenyjogi fogalom – elsősorban nem abban fogható meg, hogy egy vállalkozás a vele polgári vagy más jellegű jogviszonyban álló céggel szemben kedvező, esetleg privilegizált pozícióban van, hanem lényege a független piaci viselkedés lehetősége. Az indítvány ennek az utóbbinak a meglétét külön nem támasztotta alá. Gazdasági erőfölény hiányában nem lehet azzal visszaélni sem. Az Alkotmánybíróság mindazonáltal – az indítványozó által jelzett alkotmányos aggály körülmekintő elbírálása érdekében – azt is megvizsgálta, hogy a támadott szabályozás gazdasági erőfölény megléte esetén az azzal való visszaélésre is lehetőséget adna-e.
- [47] A gazdasági erőfölénnyel visszaélés – tilalmazott – esetköreit a Tptv. 21. §-a példálózó módon felsorolja. Ezek közül a legtöbb eset egyértelműen nem értelmezhető a vizsgált szabályozás vonatkozásában. További megfontolást igényel a rendelkezés a) pontja, amely szerint tilos „az üzleti kapcsolatokban – ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is – tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni”; valamint a d) pont, amely szerint pedig „a másik fél gazdasági döntéseit indokolatlan előny szerzése céljából befolyásolni”.

- [48] A rendelkezéssel kapcsolatos miniszteri vélemény szerint a mindenkor szabad kapacitások rendelkezésre bocsátása szükséges a tagállami kötelezettségek teljesítéséhez, ezért közérdek. Az igénybe vett kapacitásért a létesítmény tulajdonosa szigorú hatósági felügyelet mellett az indokolt költségeket fedező ellenszolgáltatásban részesül. A kapacitás hatékony kihasználása a hulladékkezelő létesítmények tulajdonosának is érdeke.
- [49] A vizsgált szabályozás értelmében a koncesszor, a koncessziós társaság vagy a koncesszori alvállalkozó nem jogosult a hulladékgazdálkodási eszköz használatával kapcsolatban tisztességtelen árat szabni, mert a használati díj meghatározására a Hivatal elnöke jogosult rendeletében. A Törvény alapján az előbbi személyek továbbá a hulladékgazdálkodási eszköz üzemeltetőjének gazdasági döntéseit indokolatlan előny szerzése céljából sem befolyásolhatják, mert az eszközöket csak azok szabad kapacitásai erejéig vehetik igénybe, és az igénybevételre ebben az esetben is az egészséges környezethez való jog előmozdítása végett, tehát közérdekből kerülhet sor.
- [50] A támadott rendelkezések vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Ht. új 18/D. § (1) bekezdése – az indítványba foglalt indokolásban leírt összefüggésben – sem a vonatkozó alkotmánybírósági joggyakorlat, sem pedig az irányadó törvényi szabályozás normái alapján nem valósít meg erőfölénnyel való vizsgálást, így nem sérti az államnak az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése szerinti e vonatkozású intézményvédelmi kötelezettségét sem. Ezért az Alkotmánybíróság a Törvény 38. § (2) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasította.
- [51] 4. Az Alkotmánybíróság végezetül a köztársasági elnök indítványának az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemét vizsgálta meg.
- [52] 4.1. Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerint Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- [53] Az indítvány ismerteti, hogy a Törvény 62. §-ával megállapított Ht. új 53/C. §-a szabályozza a koncessziós szerződés tartalmát, a szerződés megszűnésének eseteit. Ezen rendelkezések között azonban nem állapít meg garanciákat arra az esetre, ha a koncesszor felhagy a tevékenységével, illetve azt nem képes ellátni. Az egészséges környezethez való alapjog az állami intézményvédelmi kötelezettségen túl megköveteli, hogy a szabályozás ne jelentsen visszalépést, és ezáltal ne okozzon visszafordíthatatlan károkozást. A fentiekben említett szabályozási hiány azonban a hulladékgazdálkodási állami feladatok ellátatlanságát eredményezheti, mely veszélyezteti az egészséges környezethez való alapjog érvényesülését.
- [54] 4.2. A Ht. új 53/C. § (4) bekezdése határozza meg azokat az okokat, amelyek alapján a koncesszor a koncessziós szerződést 6 hónapos felmondási idővel felmondhatja. Az állam általi felmondást megalapozó lehetséges okokat a szakasz (8) bekezdése tartalmazza.
- [55] Az indítvány fenti elemével kapcsolatban a miniszteri vélemény (28–30. oldal) rámutat, hogy a törvény a hulladékgazdálkodási állami feladatok ellátásának biztosítása tekintetében számos garanciális szabályt tartalmaz. A rendelkezések egyrészt azt célozzák, hogy eleve kizárólag olyan koncesszor nyerhesse el a koncessziót a pályázaton, amely megfelel a szigorú minőségbiztosítási feltételeknek; másrészt, abban az esetben, amennyiben a koncesszor ennek ellenére később mégis bármilyen okból felhagy a tevékenységével, vagy valamilyen okból azt nem képes ellátni, vagy nem megfelelő szinten látja el a feladatait, akkor ez ne eredményezhesse a hulladékgazdálkodási állami feladatok ellátatlanságát, és ne veszélyeztethesse az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog érvényesülését. A Törvény módosítja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló 2013. évi CXXV. törvényt, amely a korábbi szabályozás rendelkezéseit adaptálja az új, koncessziós rendszerre. A koncessziós tevékenység folyamatos ellenőrzését egyrészt a Törvény által előírt beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségek, másrészt a hulladékgazdálkodási hatóság és a Hivatal ellenőrzési hatáskörei, harmadrészt pedig a rendszeresen megújítandó megfelelőségi vélemény is biztosítja [ld. a Törvény 62. §-ával bevezetett Ht. 53/J. § (2)–(3) bekezdését és a Törvény 57. §-ával bevezetett Ht. 47/A. § (4a) bekezdését; a Törvény 78. §-ával bevezetett Ht. 78/B. § (2) bekezdés 17. pontját és a Ht. 82. § (2) bekezdését; valamint a Törvény 49. § (2) bekezdésével módosított Ht. 32/A. § (2)–(4) bekezdését]. A Ht. 53/D. § (4) bekezdése szerint „[h]a az állami hulladékgazdálkodási közfeladat bármelyik résztvékenységének ellátására az e törvényben vagy a koncessziós szerződésben foglaltak szerint nem kerül sor vagy az bármely okból nem biztosítható, e törvény szabályait az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosí-

tásokról szóló törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni”. Emellett a Törvény 95. §-a az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2013. évi CXXXIV. törvény (a továbbiakban: Ekt.) 1. § (1)–(7) bekezdésének módosításával önálló eljárásrendet állapít meg a kérdést illetően. A vonatkozó szabályozás értelmében, ha a koncesszor az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátását a Ht.-ben foglaltak szerint nem biztosítja, vagy az bármely okból nem biztosítható, az erről szóló tájékoztatás kézhezvételét követő 15 napon belül a kormányrendeletben erre kijelölt állami szerv az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ideiglenes ellátására hatósági eljárás keretében hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező közérdekű szolgáltatót vagy szolgáltatókat jelöl ki. A szolgáltató ezt a tevékenységet a hulladékgazdálkodási hatóság által kiszámított szolgáltatási díj fejében köteles elvégezni. Az állami szerv az ideiglenes ellátásra irányuló kijelölés során az ellátás hatékonyságához, gyorsaságához, gazdaságosságához fűződő közérdeket, továbbá a lakosság méltányos érdekeit veszi figyelembe. Az ideiglenes ellátásra irányuló kijelölés az új koncessziós szerződés megkötéséig hatályos.

- [56] 4.3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Ht.-nek a Törvény által megállapított új 53/D. § (4) bekezdése, fent hivatkozott egyéb szabályai, valamint az Ekt. új 1. § (1)–(7) bekezdése alternatív lehetőséget biztosít az állam számára a hulladékgazdálkodási rendszer működtetésének fenntartására arra az esetre, ha a koncesszor a szerződés megszűnése esetén – vagy bármely más okból – nem látná el a hulladékgazdálkodásban vállalt szerepét. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem áll fenn az indítványban leírt, a hulladékgazdálkodási állami feladatok teljes ellátatlanságának kockázatát hordozó szabályozási hiány, amely veszélyeztetné az egészséges környezethez való alapjog érvényesülését, ezért ezen okok alapján a Törvény – a Ht. 53/C. §-át megállapító – 62. §-ának az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésével való ellentétét sem állapította meg.
- [57] 5. A Törvény 49. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására tekintettel a Törvény az Abtv. 40. § (1) bekezdése alapján nem hirdethető ki.
- [58] 6. A határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el az Alkotmánybíróság.

Budapest, 2021. január 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [59] Egyetértek a határozat rendelkező részével és indokolásával, figyelemmel a köztársasági elnök indítványának tartalmára és az indítványhoz kötöttség elvére, továbbá figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény 6. cikk (4) és (6) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak az indítványról 30 napon belül kellett határoznia.
- [60] Egyetértek a határozat azon megállapításával, mely szerint a Törvény 62. §-a a köztársasági elnök által állított okból nem alaptörvény-ellenes, ugyanis ha a koncesszor adott esetben felhagy a tevékenységével, a hulladék-gazdálkodási állami feladatok állam általi ellátása biztosított, a köztársasági elnök indítványában pedig kifejezetten a feladat ellátatlanságával összefüggésben fogalmazott meg alkotmányossági aggályt.
- [61] Meggyőződésem szerint ugyanakkor ez a szabályozás egyéb, az indítványban nem szereplő, és ezáltal az Alkotmánybíróság által jelen eljárásban nem vizsgált okból is alkotmányossági aggályokat vet fel, melyre az Országgyűlésnek a Törvény újratárgyalása során ugyancsak tekintettel kell lennie.
- [62] Abban az esetben, ha a koncesszor felhagy a tevékenységével, az Ekt. új (ugyancsak a Törvénnyel módosításra kerülő) 1. § (3) bekezdése értelmében az állami szerv az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ideiglenes ellátására hatósági eljárás keretében hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező közérdekű szolgáltatót vagy szolgáltatókat jelöl ki, mely kijelölés az 1. § (7) bekezdésének megfelelően az új koncessziós szerződés megkötéséig lesz hatályos.
- [63] A Ht. új (ugyancsak a Törvénnyel módosításra kerülő) 53/C. § (8) bekezdés *b)* pontja értelmében ugyanakkor az állam még súlyos szerződésszegés esetén is csak 6 hónapos felmondási idővel mondhatja fel a koncessziós szerződést, azaz ezen időszak alapján nem az államnak, hanem a koncesszornak kellene elsődlegesen gondoskodnia a koncessziós szerződésben vállalt kötelezettségei teljesítéséről, az állam pedig ezt a feladatot még ilyen esetben is csak a koncesszor költségére (és nem pedig az állam saját költségére) láthatná el. Ehhez képest az Ekt. új 1. § (3) bekezdése értelmében a kijelölt közérdekű szolgáltató a szolgáltatást a hulladékgazdálkodási hatóság által kiszámított szolgáltatási díj ellenében végzi el, mely szolgáltatási díjat már csak annak természetéből fakadóan sem a koncesszor, hanem a szolgáltatást megrendelő állam fizeti meg a kijelölt közérdekű szolgáltatóknak, jóllehet ebben az időszakban a koncessziós szerződés egyébként még hatályos.
- [64] Az Alaptörvény (az indítványban nem hivatkozott) XXI. cikk (2) bekezdése kifejezetten nevesíti a „szennyező fizet” elvét, melyre vonatkozóan az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az a jogalkotás számára „abszolút tartalmi korlátot” jelent [3162/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [18]]. Amennyiben a koncesszor szerződésszegést elkövetve felhagy a tevékenységével (vagy nem a koncessziós szerződésnek megfelelően teljesít), akkor a tevékenység abbamaradása (a hulladék el nem szállítása, a hulladék kezelésének elmulasztása) „szennyezésnek” minősül, mely szennyezés elhárításának költségeit magából az Alaptörvényből fakadóan tehát közvetlenül a koncesszornak, és nem pedig egyéb szereplőknek, vagy éppen az államnak kell megfizetnie.
- [65] A Törvény ehhez képest nem tartalmaz arra vonatkozóan semmilyen biztosítékot (bankgarancia, biztosítás, teljesítési biztosíték vagy bármely más, a polgári jogban létező és jelen esetben is megfelelően alkalmazható jogi megoldás kötelező előírása és érvényesítése), hogy ezen költségeket a koncesszor viselje, hanem éppen ellenkezőleg, kifejezetten rögzíti ezen költségek állam általi viselésének kötelezettségét.
- [66] Az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdése szerinti „szennyező fizet” elvén túlmenően a szabályozás közpénzekkel való felelős gazdálkodás elvével való összhangja is kérdésesnek tűnik akkor, ha a jogalkotó úgy rendelkezik, hogy egy állam által biztosítandó tevékenységet oly módon ad koncesszióba, hogy már eleve tisztázza, hogy a koncesszor jogsértése esetén az állam maga fog helyette helytállni.
- [67] Mindezekre figyelemmel meggyőződésem szerint a Törvény újratárgyalása és a szabályozás ezen elemének elfogadása során a jogalkotónak kellő, hatékony garanciákkal kell biztosítania, hogy a koncesszor szerződésszegése esetén a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást az állam mindenkor a koncesszor költségére végeztethesse el, a koncessziós szerződésnek pedig a Törvényből következően minden esetben kötelezően tartalmaznia kell az ehhez szükséges pénzügyi biztosítékok rendszerét annak érdekében, hogy a koncesszort szerződésszegés

esetén terhelő fizetési kötelezettség közvetlenül, a koncesszor pénzügyi helyzetétől függetlenül érvényesíthető legyen (és annak esetleges érvényesítése pedig ugyancsak magából az Alaptörvényből fakadó kötelezettség).

Budapest, 2021. január 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

[68] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2021. január 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró különvéleménye

- [69] A határozat rendelkező részének 2. pontját és az ahhoz kapcsolódó indokolást támogatom. A rendelkező rész 1. pontjával, a Törvény 49. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenessé nyilvánításával azonban nem értek egyet. Álláspontom szerint ezen indítványi részt illetően is elutasításnak lett volna van helye.
- [70] 1. Az Alaptörvény Nemzeti hitvallása szerint: „Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.” A Szabadság és felelősség rész XXI. cikke e vállaláshoz kapcsolódóan rendelkezik a környezet védelméről. A XXI. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez”. Ezen szabadság joga mellett a felelősség alapvetését is rögzíti a (2) bekezdés: „Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.” Ez utóbbi rendelkezésre úgy hivatkozik az Alkotmánybíróság gyakorlata, mint amely kifejezetten a „szennyező fizet” elvet jeleníti meg.
- [71] A környezet védelmével kapcsolatban számos törvény hatályosul. Ezek egyike a Ht. A Ht. bevezető rendelkezései között többtucatnyi értelmező rendelkezés [Ht. 2. § (1) bekezdés], majd a hulladékot eredményező tevékenységek és a hulladékgazdálkodás alapelvei (Ht. 3. §) kerülnek meghatározásra. A Ht. az alapelveknél nevesíti többek között a „kiterjesztett gyártói felelősség” elvét, a „szennyező fizet” elvét. Utóbbit a következőképpen írja le: „a hulladéktermelő, a hulladékbirtokos vagy a hulladékká vált termék gyártója felelős a hulladék kezeléséért, a hulladékgazdálkodás költségeinek megfizetéséért.”
- [72] A jelen alkotmánybírói eljárás tárgya a Törvény. Ennek számos rendelkezése (a Törvény 27–91. §-a) módosítaná a jelenleg hatályos Ht.-t is, alapvetően olyan céllal, hogy a koncesszorok bevezetésével erősödjék a hulladékgazdálkodási rendszerben az ellátásbiztonság, a hatékonyság, a rezsicsökkentés megmaradjon, és legyen nagyobb az állami szerepvállalás. A köztársasági elnök indítványa is kiemeli azt, hogy a Törvény számos rendelkezése pozitív változást jelent. Példaként hozza fel a hulladékképződés megelőzés elvének érvényre juttatását, a körforgásos gazdálkodásra történő átállást, az illegális hulladékok kapcsán bevezetésre kerülő rendelkezéseket.
- [73] A fentiek összefoglalását azért tartom fontosnak, mert a jelen ügyben kérdéses jogszabályi rendelkezést sem elégséges csupán önmagában vizsgálni. Az alaptörvénnyel való összhang vizsgálatakor az adott rendelkezés önmagában való tartalmán túl – kisebb vagy nagyobb mértékben – az észlelési térbe tartozóként kell figyelemmel lenni a szabályozási környezetre, az adott rendelkezéshez közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó törvényi rendelkezésekre, és egy módosítás vizsgálata esetén a volt és leendő szöveg azonosságaira és különbözőségére is.

- [74] 2. A Törvény három rendelkezését illetően merültek fel aggályok a köztársasági elnökben, és ezekre vonatkozóan indítványozta az alaptörvény-ellenesség megállapítását. A határozat a következőképpen foglalta össze a Törvény 49. § (1) bekezdését érintő indítvány lényegét: „A Törvény 49. § (1) bekezdésével megállapított, a Ht. módosított 31. § (2) és (2a) értelmében a hulladék birtokosa a hulladékról kizárólag az államnak, a koncesszornak vagy a koncesszori alvállalkozónak történő átadással gondoskodhat, amely hulladék így az állam, a koncesszor vagy a koncesszori alvállalkozó tulajdonába kerül. Eszerint a termelési és ipari hulladékok tulajdonát a törvény elvonja. Ezen hulladékok értéket képviselnek, de a Törvény a kapcsolódó kártalanításról semmilyen módon nem gondoskodik, sőt kilátásba helyezi, hogy ezen hulladékok után az eredeti hulladékbirtokosnak fizetési kötelezettsége keletkezik, amely az értékesíthető hulladékok tekintetében duplán kárt okoz a termelőnek. [...] A köztársasági elnök álláspontja szerint a módosítás azzal, hogy a termelési és ipari hulladékok tulajdonát teljes és feltétlen, azonnali kártalanítás nélkül elvonni rendeli, megsérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését.”
- [75] Álláspontom szerint a rendelkezés tényleges tartalma nem azonos az indítványban feltételezett, illetve a határozatban ennek megfelelően megállapított tartalommal. A kifogásolt jogi norma ugyanis nem arról rendelkezik, hogy a termelési és ipari hulladék tulajdonosa kizárólag az államnak történő, és ezért külön díj megfizetésével együtt járó átadással rendelkezhet a hulladékról. Másrészt vitatható az az állítás is, hogy a hulladék értéket képvisel, hiszen éppen fordított a helyzet: a hulladék általában és többnyire értéktelen, sőt a hulladék kezelése – a gyűjtése, feldolgozása, ártalmatlanítása, megsemmisítése stb. – tetemes költséggel jár. Nyilvánvalóan ezért is kellett megjeleníteni a törvényekben, de az Alaptörvényben is a „szennyező fizet” elvét.
- [76] A Törvény 49. § (1) bekezdésével módosítani tervezett Ht. 31. § (2) bekezdése bizonyos hulladékkörbe tartozó hulladékok tekintetében rendelkezik arról, hogy a hulladékbirtokosnak azok kezeléséről meghatározott módon történő átadással kell gondoskodnia. A szabállyal érintett hulladékkört a Ht. 31. § (2) bekezdés a) és b) pontja jelöli ki. A Ht. 31. § (2) bekezdés a) pontjába tartozóként két hulladékkörrel van szó. Az egyik az ingatlanhasználó települési vegyes és elkülönítetten gyűjthető hulladéka, valamint a természetes személy ingatlanhasználó lomhulladéka. Ezeket a vitatott törvényhely „a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység” körébe eső hulladékként nevesíti. A hulladékkör ilyenképpen való összefoglalása azért elégséges, mert a Törvény 29. §-ával módosuló Ht. 2. § (1) bekezdése új 26c. ponttal egészül ki. Ebben kerül meghatározásra a „hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység” fogalma. A Ht. 31. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott másik hulladékkörbe gyakorlatilag a hulladék négy típusát kell érteni: az ingatlanhasználónak az a települési hulladéka, amely nem tartozik a „hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenységbe”; a kiterjesztett gyártói felelősség hatálya alá tartozó termékek hulladéka; a környezetvédelmi termékdíjas hulladék; a visszaváltási díjas rendszer hulladéka. Ezeket a vitatott törvényhely „a hulladékgazdálkodási intézményes résztevékenység” körébe eső hulladékként nevesíti. A hulladékkör ilyenképpen való összefoglalása azért elégséges, mert a Törvény 29. §-ával módosuló Ht. 2. § (1) bekezdése új 26b. ponttal egészül ki. Ebben kerül meghatározásra a „hulladékgazdálkodási intézményes résztevékenység” fogalma.
- [77] A Törvény 49. § (1) bekezdésével módosítani tervezett Ht. 31. § (2a) bekezdése kizárólag a fentiek szerint számba vett, azaz a Ht. 31. § (2) bekezdés a) pontja szerinti hulladékokat illetően rendelkezik arról, hogy azok az átadással az állam, illetve a koncesszor tulajdonába kerülnek. Ugyanígy, a Törvény 49. § (1) bekezdésével beiktatni tervezett Ht. 31. § (2b) bekezdése is kizárólag a fentiek szerint számba vett, azaz a Ht. 31. § (2) bekezdés a) pontja szerinti hulladékokat illetően, és kifejezetten csak az eredeti hulladéktermelőkre vonatkoztatva, még hozzá meghatározott hulladékmennyiség esetén rendelkezik arról, hogy az átadáshoz kapcsolódóan az elvárásokat külön megállapodásban kell rögzíteni. Kizárólag ehhez kapcsolódóan rendelkezne az új Ht. 31. § (2b) pontja a költség megtérítéséről: „Az egyedi elvárások teljesítéséhez kapcsolódó költségeket a hulladékbirtokos a koncessziós társaságnak megtéríti.” Itt sem a hulladék pusztán átvételéért kell fizetnie a hulladékbirtokosnak, hanem azért, hogy az átadott hulladék kezelése az egyedi elvárásainak megfelelően történjék meg, azaz egyfajta szolgáltatás költségét téríti meg. A Ht. itt vitatott rendelkezései egyebekben semmiféle rendelkezést nem tartalmaznak a hulladékbirtokos fizetési kötelezettségéről. A költségek viseléséről, a díjfizetési kötelezettségről vagy a fent nevesített hulladékok valamelyikéért várható, kérhető ellenértékről sem lelhetők fel itt konkrét rendelkezések. Ezeket kizáró rendelkezések sem találhatók benne. Ilyenfajta rendelkezések ugyanis a Törvény, illetve a Ht. más helyein lelhetők fel.
- [78] Álláspontom szerint a tervezett módosítással kapcsolatos kétely nem állja meg a helyét. Meglehetősen nehéz a kérdésessé tett norma értelmezése, mert abban összefoglaló megnevezések, illetve speciális szakszavak szerepelnek. Ezen kifejezések, szavak értelmét az értelmező rendelkezések, az abban használt szavak máshol

fellelhető fogalommeghatározásainak láncolatán keresztül lehet kibontani. Az azonban teljes bizonyossággal állítható, hogy a vitatott jogszabályi rendelkezés az „ipari és termelési hulladék” kifejezést nem használja. Ebből következően fel sem merülhet, hogy ezek tulajdonának kártalanítás nélküli elvonásáról, vagy akár korlátozásáról volna szó.

- [79] Az értékkel bíró hulladék értékesíthetőségével kapcsolatban a Törvény és a Ht. is számos rendelkezést tartalmaz, illetve több helyen használ olyan kifejezéseket, amelyek ennek lehetőségére utalnak. Éppen ehhez kapcsolódóan érdemes kiemelni a Törvény 28. §-át, amely a hulladék tulajdonáról szóló új rendelkezést iktat be. A Ht. új 1/A. § (2) bekezdése a következőket rendeli: „Hulladék tulajdonjogát másra átruházni jogszabály szerinti feltételekkel lehet. A feltételeknek nem megfelelő hulladék átadás, átruházás nem eredményez tulajdonváltást, a hulladék eredeti tulajdonosa és az átvevő birtokos egyetemlegesen felelős a hulladék kezeléséért.” A (3) bekezdés szerint „[a] hulladék tulajdonjogával felhagyni nem lehet”. Az idézett (2) bekezdés megerősíti, hogy lehetséges a hulladék tulajdonának az átruházása, azaz annak az eladása is. Példaként hozható fel a gyártónál keletkező melléktermék (Ht. 8. §) vagy a hulladéknak már nem tekinthető anyag vagy tárgy (Ht. 9. §) értékesíthetősége is. Még a „hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység” fogalmának meghatározásában [a Törvény 29. §-ával beiktatott Ht. 2. § (1) bekezdés 26b. pont] is kifejezetten szerepel a „hulladék kereskedelme” kifejezés, amiből az következik, hogy az értékkel bíró hulladék értékesíthető.
- [80] A Törvény 49. § (1) bekezdésének tulajdonított változashoz képest fontos figyelemmel lenni arra, hogy a Ht. hatálybalépésétől kezdve érvényesül a Ht. 31. § (3) bekezdése: „Jogszabályban meghatározott esetekben a hulladékká vált terméket a hulladékbirtokos az átvételre kötelezettnek adja át.” Továbbra is hatályban maradó volna a Ht. 32. §-a, amelynek (1) bekezdése a következőket rendeli: „A hulladékgazdálkodás költségeit – a szennyező fizet elvvel összhangban – az eredeti hulladéktermelő, illetve a hulladék tényleges, vagy korábbi birtokosa fizeti meg. Ennek teljesítésére jogszabály (részben vagy egészben) a hulladékot eredményező termék gyártóját, forgalmazóját is kötelezheti.” Ezekből következően a vitatott rendelkezéseknek aligha tulajdonítható olyan értelem, amely szerint – a korábban alkotmányosan nem megkérdőjelezett – átadási és költségmegtérítési kötelezettség elrendelése egy újdonság volna a hulladékgazdálkodás szabályozási rendszerében. A Ht. jelenleg és a jövőben sem tartalmazna semmiféle rendelkezést arról, hogy a hulladékbirtokos (legyen az akár a hulladék tulajdonosa is) kártalanításra tarthatna igényt a hulladék átadásakor. Az ilyenfajta rendelkezés hiányával kapcsolatban az elmúlt években alkotmányos kifogás, aggály még nem került az Alkotmánybíróság elé.
- [81] Valamely dolog hulladékká válása egy olyan folyamat, amelynek szakaszai vannak. Ennek a folyamatnak az első eleme, amikor a dolog használója a dologtól való megválásról dönt. A tulajdon szerzésére, a tulajdonjogról lemondásra, a tulajdonnal való felhagyásra elsősorban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szabályait kell alkalmazni. A tulajdonjog tényleges feladása előfeltétele a tulajdonjogról lemondás szándéka, ez a hulladékgazdálkodással foglalkozó személy részére való átadással valósulhat meg, az átadásból lehet végérvényesen következtetni a dolog birtokosa, tulajdonosa, végfelhasználója szándékára.
- [82] A Ht. értelmező rendelkezése szerint hulladék „bármely anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles”. Az értelmező rendelkezés utolsó fordulata sem értelmezhető az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése szerinti kisajátításként. Nem a Törvény, hanem más jogszabályok határozzák meg azt, hogy milyen, a jogszabályok (és nem a dolog birtokosának akarata) szerint hulladéknak minősülő anyagtól vagy tárgytól kell a birtokosának megválnia. Azoknak a szabályoknak az alkotmányossága, amelyek valamely anyag vagy tárgy kötelező beszolgáltatását írják elő, külön-külön lenne vizsgálható, de önmagában az értelmező rendelkezés e fordulata sem eredményezi a Törvény 49. § (1) bekezdésének alaptörvényellenességét.
- [83] 3. A fentiekre tekintettel nem tudom elfogadni a határozat ama megállapításait, amelyek szerint „a Ht. 31. § (2) bekezdés a) pontja, (2a) és (2b) bekezdése [...] bizonyos esetekben úgy korlátozza a hulladéktulajdonosnak is minősülő hulladékbirtokosnak a hulladékon fennálló tulajdonjogát, hogy ezzel számára tényleges, pénzben is kifejezhető hátrányt okoz, de nem ír elő az arányosságot biztosító ellentételezési kötelezettséget. Ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Törvény 49. § (1) bekezdése ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével.” (Indokolás [34])
- [84] A határozat idézett megállapítása értelmezhető úgy, hogy az bármely hulladékre kiterjed; az olyan hulladékokra is, amelyek értékkel nem bírnak, gyűjtésük, átvételük, feldolgozásuk, megsemmisítésük csak költséggel jár a köz vagy a koncessziós társaság számára. Ez megnehezítheti a hulladékkezelés és hulladékgazdálkodás

jelenlegi rendszerének átalakítását, a „szennyező fizet” elvnek az érvényesítését. Mindezekre figyelemmel a Törvény 49. § (1) bekezdését támadó indítványt el kellett volna utasítani.

Budapest, 2021. január 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

[85] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. január 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: I/2105/2020.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 19. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3040/2021. (II. 19.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* és *dr. Pokol Béla* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 196–197. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.729/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 274/G. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Becher Ákos ügyvéd, Becher és Torma Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § és 27. § alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó (a továbbiakban: felperes vagy indítványozó) 2014. december 23-án 918 666 000 forint késedelmi kamat kiutalása iránt terjesztett elő kérelmet az adóhatósághoz a pénzügyileg rendezetlen beszerzéseire jutó általános forgalmi adó késedelmes kiutalására tekintettel. Az ügyben hozott elsőfokú határozat elutasította az adózó kérelmét (2015. február 20. 1933065043. számú határozat), a másodfokú adóhatóság helybenhagyta az elsőfokú határozatot (2015. május 29. 1839573114. számú határozat). A felperes ezt követően keresetet nyújtott be a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatóság Hatósági Főosztálya 2015. július 31-én hivatalból felülvizsgálta és módosította a másodfokú adóhatósági határozatot, azt megsemmisítette, és új eljárás lefolytatására utasította az elsőfokú adóhatóságot. A döntés értelmében az új eljárásban az elsőfokú hatóság köteles az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 124/C. és 124/D. §-aiban foglalt eljárást lefolytatni, és a késedelmi kamat iránti kérelmet elbírálni. Az új eljárásban a NAV Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Adó- és Vámigazgatósága részben helyet adott a felperes kérelmének és részére a 2008. októbertől 2011. júliusáig tartó időszakra vonatkozóan az egyszeres jegybanki alapkamattal számított 254 224 000 forint késedelmi kamatot állapított meg. A kamat elkésett kiutalása miatt járó késedelmi kamat kifizetésére vonatkozó kérelmet elutasította (2015. október 20. 3914374423. számú határozat). A felperes fellebbezése nyomán indult másodfokú eljárásban a másodfokú adóhatóság helybenhagyta az elsőfokú határozatot (2016. január 13. 2060799277. számú határozat).

- [4] 1.2. A felperes ezt követően keresettel fordult a bírósághoz, amelyben kérte az adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálatát, további kamat megállapítását [a régi Art. 124/C–124/D. §-ai helyett a régi Art. 37. § (6) bekezdésében foglalt szabály alkalmazásával], a kamat késedelmes kiutalása miatti további kamat megállapítását, valamint az adóhatósági határozat hatályon kívül helyezését és új eljárás elrendelését. A Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.0188/2016/7. számú 2016. augusztus 29-én kelt ítéletében helyt adott a felperes kérelmének, hatályon kívül helyezte az adóhatóság határozatát és új eljárást rendelt el. A bíróság az ítélet indokolásában kifejtette, hogy az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvének maradéktalan érvényre juttatása megköveteli a régi Art. 37. § (6) bekezdésének alkalmazását a régi Art. 124/C–124/D. §-aival szemben, azaz a késedelmesen kiutalt pénzügyileg nem rendezett beszerzésekre jutó általános forgalmi adó összege után kétszeres jegybanki alapkamattal számított késedelmi kamatot kell fizetni. A késedelmi kamat késedelmes kiutalása miatt az adóhatóságot további kamatfizetési kötelezettség terheli, amely szintén a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő összeg.
- [5] 1.3. Az adóhatóság felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben kérte az ítélet hatályon kívül helyezését, illetve megváltoztatását akként, hogy a felperes részére csak a jegybanki alapkamattal azonos mértékű alapkamat jár, valamint a késedelmi kamat iránti kamatigénye megalapozatlan. A Kúria hatályában fenntartotta a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét, azonban – valójában az új eljárás eredményére kiható módon – módosította az indokolást (2017. május 18. Kfv.V.35.729/2016/8.). A Kúria több eseti döntésére (Kfv.V.35.205/2016/7., Kfv.I.35.472/2016/5., Kfv.V.35.259/2016/13., Kfv.I.35.472/2016/5.) is hivatkozott, amelyekben azt állapította meg, hogy a kamatfelszámítás időszakát két részre szükséges bontani. Az első részben a felperes kamatigényének jogalapja az, hogy a közösségi/uniós jogba ütköző feltétel miatt nem jutott hozzá időben az őt megillető általános forgalmi adó különbözethez. Az adóhatóság általi késedelmes kiutalás ebben az időszakban fogalmilag nem állhatott elő, mert az adóhatóság az akkor érvényes és hatályos magyar szabályozást alkalmazta. Éppen ezért erre az időszakra a régi Art. 124/C–124/D. §-ai alapján egyszeres jegybanki alapkamattal megfelelő kamat illeti meg a felperest. A második időszak a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat késedelmes kiutalása, amely egyértelműen az adóhatóság mulasztására vezethető vissza. Ebben az esetben a kamat jogalapja a régi Art. 37. § (6) bekezdése, amely szerint a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő kamattal jár. A Kúria döntésének értelmében tehát a megismételt eljárásban rendelkezni kell a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat késedelmes kiutalása esetére igényelt késedelmi kamat felperesnek történő megfizetéséről.
- [6] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás előzményeként az Alkotmánybíróság áttekintette az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) vonatkozó döntéseit, valamint a Kúria kapcsolódó 18/2017. Közigazgatási elvi határozatának a konkrét ügy megítélése szempontjából lényeges elemeit.
- [7] 2.1. Az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő eljárás alapjául szolgáló jogvita azzal vette kezdetét 2010-ben, hogy az EUB kötelezettségzegési eljárásban vizsgálat alá vonta az általános forgalmi adóról szóló törvény ún. megfizetettségi – más kifejezéssel pénzügyi rendezettségi – feltételét. Ezzel a feltétellel a magyar jogalkotó évtizedeken keresztül azt biztosította, hogy a terméket beszerző, illetve a szolgáltatást igénybe vevő adóalany csak azt az általános forgalmi adót igényelhesse vissza a költségvetésből, amelyet megfizetett annak, akitől vette a terméket (azaz az adóalany csak akkor igényelhesse vissza az általános forgalmi adót, ha teljesítette szerződéses kötelezettségeit). E szabály nélkül ugyanis ahhoz az általános forgalmi adóhoz is hozzájuthatott az adóalany a költségvetésből, amelyet még nem fizetett meg az eladónak, aki/amely azonban a meg nem fizetés tényétől függetlenül köteles volt befizetni a szóban forgó általános forgalmi adót a költségvetésbe.
- [8] Az EUB a C-274/10. számú *Bizottság kontra Magyarország* ügyben 2011. július 28-án meghozott döntésében megállapította, hogy a megfizetettségi feltétel ellentétes a Tanács hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK (2006. november 28.) irányelvvel (a továbbiakban: HÉA irányelv). Az EUB okfejtése szerint a szabályozás azt idézhette elő, hogy az adóalanyok a különbözet többszöri átvitele miatt nem kapták meg észszerű határidőn belül a különbözet visszatérítését, amely pedig összeegyeztethetetlen a HÉA irányelv 183. cikkének (1) bekezdésével.
- [9] A döntés következményeként a megfizetettségi feltételre vonatkozó magyar szabályozás 2011. szeptember 27-ével módosításra került. Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény jogharmonizációs

módosításáról és az adó-visszaigénylés különös eljárási szabályairól szóló 2011. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Módosító törvény) rendelkezett azokról a szabályokról, amelyek alapján az adóalanyok visszaigényelhettek a kizárólag a megfizetettségi feltétel miatt korábban göngyöltésre kötelezett általános forgalmi adót. A Módosító törvény a kizárólag a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekre jutó, a Módosító törvény hatálybalépését megelőzően utoljára esedékes, benyújtott bevallásban szerepeltett adó vonatkozásában lehetőséget adott rendkívüli visszaigénylési kérelem előterjesztésére jogvesztő határidő előírása mellett. Ezen kérelem benyújtásának hiányában az adóalanyok megtehették azt, hogy az adóbevallásukban a fizetendő adót csökkentő tételként elszámolhatták vagy visszaigényelhettek a fent említett adót. Az uniós jog megsértésével összefüggésben előálló pénzügyi hátrányok (a kamat) mikénti rendezése az irányelvnek nem volt tárgya, mert az értelemszerűen a tagállamok belső jogára tartozó kérdés. Erről azonban a Módosító törvény nem rendelkezett, ami miatt az adóhatóság megtagadta a kamat kifizetését.

- [10] 2.2. Az EUB a C-654/13. számú ún. Delphi-ügyben 2014. július 17-én hozott döntésében a kamat kérdéssel kapcsolatban megállapította, hogy azok az adóalanyok, akik uniós jogba ütköző módon nem részesültek az általános forgalmi adó különbözetük visszatérítésében, a közösségi jog alapján késedelmi kamatra jogosultak, az összecszerűségekre vonatkozó szabályokat (pl. alap, mérték, időtartam) azonban az uniós jog nem tartalmazza. Ezért ezekről a szabályokról a nemzeti jogban kell rendelkezni, illetve a tagállami hatóságok és bíróságok feladata, hogy ezeket a szabályokat értelmezés útján megállapítsák saját nemzeti jogukban. Ezeknek a szabályoknak azonban meg kell felelniük az uniós jog elveinek, az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének.
- [11] 2.3. Ezen elvek mentén haladva széttartó joggyakorlat bontakozott ki az országban, amit a Kúria a 18/2017. Közigazgatási elvi határozattal terelt egységes irányba. Ebben a Kúria rendelkezett a megfizetettségi feltétel miatt göngyöltésre kötelezett általános forgalmi adóra jutó kamat és a késedelmi kamat megítéléséről. A Kúria határozatában hangsúlyozta, hogy az EUB döntéseiből az következik, hogy az adóalanyok nemcsak a visszatartott általános forgalmi adóra, hanem annak késedelmi kamataira is igényt tarthatnak, ha észszerű időn belül a megfizetettségi feltétel miatt nem tudták visszaigényelni az adót. A Kúria megállapította, hogy a konkrét nemzeti szabályok hiánya nem lehet akadálya annak, hogy az adóalanyok megkapják a nekik járó kamatot. A közösségi jogba ütköző módon visszatartott általános forgalmi adóra jutó kamat felszámítására vonatkozó konkrét szabályozás hiányában a Kúria elvi határozatában áttekintette a kamatokra vonatkozó magyar szabályozást, és megkereste azokat a hatályos rendelkezéseket, amelyek a leginkább alkalmazhatók voltak a jogkérdésre a szabályozás tárgya és jogalapja szempontjából. Figyelembe kell venni, hogy az adóalanyának legalább annyi kamatot kell kapnia, amennyi hasonló helyzetben a belső jog megsértése esetén számára járna. A Kúria kifejtette, hogy a visszatartott általános forgalmi adó visszaigénylésére a költségvetési támogatásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, amely irányadó a kamat kifizetésére is. Mindezekre tekintettel a Kúria értelmezése szerint a túlfizetés visszaigényléséhez való jog a Módosító törvény hatálybalépésének napján, 2011. szeptember 27-én nyílt meg, mert akkor került az adóalany először olyan helyzetbe, hogy visszaigényelje az előzetesen felszámított általános forgalmi adót. (Az adóhatóság értelmezésében a visszaigénylési jog már az eredeti bevalási határidőhöz viszonyítva megnyílt, de ezt az értelmezést a Kúria elvetette.) Mivel a kamat a visszatartott általános forgalmi adóra épül rá, a kamat igényléséhez való jogra is ugyanez irányadó. A túlfizetéshez és a kamatigényléshez való jog is annak a naptári évnek az utolsó napjától számított öt év elteltével évül el, amikor az annak igényléséhez való jog megnyílt. Mindezekre tekintettel a Kúria azt állapította meg, hogy a kamatigény 2011. december 31-től számított ötödik év végéig, azaz 2016. december 31-ig érvényesíthető.
- [12] A Kúria két részre bontotta a kamatfelszámítás időszakát, az időbeli választóvonal 2011. szeptember 27-e, a Módosító törvény hatálybalépésének a napja volt. Az első időszakban az adóalany kamatigényének az az alapja, hogy a közösségi jogba ütköző feltétel miatt nem jutott hozzá az öt megillető adókülönbözethez. Ebben az időszakban az adóhatóság nem követett el törvényt sértést, alkalmazta az akkor érvényes és hatályos jogszabályokat. Ezen időszakhoz tárgyban és jogalapban leginkább hasonló szabályt a régi Art. 124/C–124/D. §-ai tartalmaztak, amelynek értelmében a jegybanki alapkamattal azonos mértékű kamatot kell fizetni, ha az adóalany követelése az EUB, az Alkotmánybíróság vagy a Kúria döntésén alapul. Mindezekre tekintettel a Kúria a kamatfelszámítás első időszakára vonatkozóan ezt a szabályt rendelte alkalmazni. A kamatfelszámítás második időszaka az adóhatóság mulasztásán alapult, amikor az adóhatóság a kiutalást a kamatok nélkül teljesítette. A késedelem minden napjára a késedelmi pótlékkal azonos mértékű kamatot, a jegybanki alapkamat kétszeresét

kellett fizetni a régi Art. 37. § (6) bekezdése alapján. A Kúria hangsúlyozta ugyanakkor, hogy nem minősül az adóhatóság mulasztásának az a helyzet, amikor az adóalany nem terjeszt elő rendkívüli visszaigénylési kérelmet.

- [13] 2.4. Több, a jelen ügyszám tartalmában hasonló ügyben kezdeményeztek előzetes döntéshozatali eljárást az alsóbb fokú bíróságok, amelyek keretében a Kúria fentebb összegzett gyakorlatát tartották uniós jogba ütközőnek. Az EUB 2020. április 23-án, a C-13/18. és C-126/18. számú egyesített ügyekben meghozott döntésében (a továbbiakban: Ítélet) meghaladta a Delphi-ügyben hozott határozatát.
- [14] Az EUB hangsúlyozta, hogy ítélezési gyakorlata alapján a tagállamok kötelessége az uniós jog megsértésével beszedett adók kamatokkal együtt történő visszafizetése. A kamatok fizetésének feltételeit, különösen annak mértékét és számítási módját a tagállamok belső jogrendjében kell meghatározni, szem előtt tartva a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elveinek való megfelelést. Ennek megfelelően a szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, és a gyakorlatban nem tehetik lehetetlenné az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (Ítélet 37. pontja). A kamatok számítására vonatkozó nemzeti szabályokat úgy kell kialakítani, hogy azok ne fosszák meg az adóalanyokat a visszatartott adóösszegek rendelkezésre nem állása által okozott veszteségek megfelelő megtérítésétől (Ítélet 43. pontja). Az EUB rámutat, hogy figyelemmel kell lenni emellett az adósemlegesség elvére is, amely megköveteli, hogy a kamatfizetés részletes szabályait oly módon kell meghatározni, hogy a jogosulatlanul visszatartott adóösszegek által jelentett gazdasági terhet ellentételezni lehessen (Ítélet 44. pontja).
- [15] Az EUB ezek alapján megállapította, hogy a jegybanki alapkamatnak megfelelő kamatmérték alkalmazása nem felel meg ezen uniós jogi elveknek. Nem felel meg a tényleges érvényesülés elvének, ha az uniós jog megsértésével visszatartott adótulajdonosok kérelmeire történő visszatérítése esetén alacsonyabb kamatmértéket kell alkalmazni, mint amelyet az adóalanyoknak azonos összegű hitel felvétele esetén fizetniük kellene. Megállapította továbbá, hogy a jegybanki alapkamatnak megfelelő kamatmérték nem alkalmas arra, hogy ellensúlyozza az adóalany számára a kamatok tényleges kifizetéséig az idő múlása által okozott, az érintett összeg értékét befolyásoló monetáris értékvesztést, így nem jelent megfelelő megtérítést az adóalany számára az érintett összegek rendelkezésre nem állása miatt.
- [16] 2.5. Az EUB ítéletére reagálva a jogalkotó a Magyarország 2021. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2020. évi LXXVI. törvénnyel (a továbbiakban: Kvtv.) módosította az időközben a régi Art.-t felváltó, a jelenleg hatályos adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvénynek (a továbbiakban: Art.) a régi Art. 124/C–124/D. §-aival tartalmilag megegyező szabályait. Az új szabályok értelmében, ha az Alkotmánybíróság, a Kúria vagy az EUB megállapítja a magyar jogszabály magasabb szintű jogszabályba ütközését, az adóalanyok visszatérítési igénye keletkezik, amely után a jegybanki alapkamat két százalékponttal növelt mértékével azonos kamat jár. A Kvtv. 109. §-a átmeneti rendelkezésként iktatta be az Art. 274/G. §-át, amely szerint a folyamatban lévő eljárásokban és a végleges határozattal lezárt eljárásokban is alkalmazni kell az új kamatmértéket. A végleges határozattal lezárt eljárásokban az adózónak a Módosító törvény hatálybelépésétől – 2020. július 15. – számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül kell kérelmet előterjesztenie, hogy az adóhatóság a határozat saját hatáskörű módosításával állapítsa meg a kamatkülönbözetet.
- [17] 3. Az alkotmányjogi panasz alapvetően három kérelmet tartalmaz.
- [18] Elsődlegesen az indítványozó kérte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (3) bekezdése alapján. Az indítványozó álláspontja szerint nem felel meg az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének az, hogy a régi Art. eltérően határozza meg a késedelmi kamat mértékét attól függően, hogy a késedelem belső jogi vagy uniós jogi jogszabálysértésből ered. Álláspontja szerint a kérdés eldöntéséhez elkerülhetetlen az uniós jog alkalmazásának a szükségessége, ezért kérte, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezze az EUB eljárását.
- [19] Másodlagosan az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kérte a régi Art. 124/C–124/D. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó véleménye szerint a régi Art. 124/C–124/D. §-ai sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Utalt arra, hogy a régi Art. nem tartozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatáskör-korlátozó rendelkezés alá. Álláspontja szerint a jogalkotó aszerint tett különbséget, és hozott hátrányos helyzetbe homogén csoportba tartozó egyes személyeket, hogy milyen eljárásban jutottak hozzá a visszaigényelt általános forgalmi adóhoz. Véleménye szerint nincs

olyan alkotmányos érték vagy cél, amely indokolná a régi Art. támadott rendelkezéseinek elsődleges alkalmazási kötelezettségét, így a korlátozás indokolatlan, szükségtelen és aránytalan.

- [20] Harmadlagosan az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésére tekintettel kérte a Kúria Kfv.V.35.729/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a Kúria azzal, hogy érdemben nem reagált sem a felülvizsgálati ellenkérelemben foglalt adójogi, sem az alkotmányossági kifogásokra, sem az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelemre, az Alaptörvényből eredő indokolási kötelezettségét úgy mulasztotta el, hogy az helytelen jogértelmezéshez vezetett. Véleménye szerint az indokolás ilyen mértékű hiánya a tisztességes eljáráshoz való jog megsértését eredményezi.
- [21] Az Alkotmánybíróság teljes ülése az alkotmányjogi panaszt 2018. április 23-án befogadta, majd az EUB előtt azonos jogi probléma miatt indított ügyekben indított előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig a saját eljárását 2018. június 11-én felfüggesztette.
- [22] 4. Az indítványozó az Ítéletet követően 2020. szeptember 21-én indítvány-kiegészítést nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [23] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelmére hivatkozott annak kapcsán, hogy a Kúria támadott ítéletében nem vette figyelembe a Kúria 18/2017. számú elvi határozatában foglaltakat. Amikor az indítványozó eljárása folyamatban volt, az adóhatóság következetes gyakorlata szerint az indítványozót a 2008–2011. közötti időszakra vonatkozóan illette meg késedelmi kamat, a 2005–2008. közötti időszakra vonatkozó kamatigénye elévült. A Kúria később meghozott elvi döntése alapján az indítványozó felperes a 2005–2008. közötti időszakra vonatkozóan is jogosult lenne késedelmi kamatra, és azt sérelmezte, hogy a támadott kúriai határozat nem rendelkezett arról, hogy az új eljárás során az új kúriai gyakorlatnak megfelelően, azaz 2005-től kellene felülvizsgálni a felperes késedelmi kamat igényét. Az indítványozó álláspontja szerint sérti a tisztességes (hatósági) eljáráshoz való jogát, hogy a Kúria határozata megfosztja a 2005–2008 közötti időszakra eső kamatigénye érvényesíthetőségétől. Hivatkozott továbbá ezzel összefüggésben az általános jogegyenlőség és a tulajdonhoz való jog sérelmére is.
- [24] Az indítványozó a jogegyenlőség sérelmével összefüggésben kifejtette, hogy a Kúria azzal, hogy az új eljárásra utasítás kapcsán nem rendelkezett arról, hogy a 2005-től érvényesíthető teljes időszakra vonatkozó kamatigényt vizsgálják meg az új eljárásban, kétségbe vonta a kamat hivatalbóli és járulékos természetét az uniós kamatigény vonatkozásában. Az indítványozó álláspontja szerint sérti az egyenlő bánásmód elvét, hogy az uniós kamatigény csak kérelemre érvényesíthető, míg a késedelmi kamat más esetben hivatalból jár.
- [25] 4.2. Az indítványozó továbbra is fenntartotta az Abtv. 27. § és 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszait. Változatlanul önkényes megkülönböztetésnek tartja a régi Art. 124/C–124/D. §-aiban foglalt eltérő kamatmértékek alkalmazását, amellyel összefüggésben a tulajdonjog sérelmére is hivatkozott.
- [26] 4.3. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Art. Kvtv.-vel módosított, 2020. július 15-ével hatályos 274/G. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt. Álláspontja szerint az Art. 196–197. §-ai alapján alkalmazandó új kamatmérték a régi Art. hasonló szabályaival kapcsolatban kifejtett érvelés alapján szintén sérti az egyenlő bánásmód követelményét. Hivatkozott továbbá az egyenértékűség, a tényleges érvényesülés és az adósemlegesség elvének sérelmére is. Az indítványozó kifejtette, hogy a kifogásolt rendelkezés közvetlenül, bírói döntés nélkül hatályosul az ügyében, mert csupán egy kérelmet kell benyújtania, és az adóhatóság automatikusan saját hatáskörben módosítja a saját határozatát az új kamatmérték vonatkozásában.

II.

- [27] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[28] 2. A régi Art. érintett rendelkezései:

„37. § (6) Ha az adóhatóság a kiutalást késedelmesen teljesíti, a késedelem minden napjára a késedelmi pótlékkal azonos mértékű kamatot fizet.”

„124/C. § (1) Ha az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabály alaptörvény-ellenességét, önkormányzati rendelet esetén más jogszabályba ütközését, illetve az Európai Unió kötelező jogi aktusába ütközését a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal állapítja meg és a döntés alapján az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, az első fokú adóhatóság az adózó kérelmére a visszatérítést – a döntésben foglalt eltérésekkel – e § rendelkezései szerint teljesíti.

(2) Az adózó a kérelmet az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága döntésének közzétételétől, illetve kézbesítésétől számított 180 napon belül az adóhatósághoz írásban terjesztheti elő, a határidő elmulasztása miatt igazolási kérelemnek nincs helye. A kérelmet az adóhatóság határozattal utasítja el, ha a döntés közzétételének, illetve kézbesítésének napjáig az adó megállapításához való jog elévült.

(3) A kérelemben az adózó adóhatósági azonosításához szükséges adatokon túl meg kell jelölni a kérelem előterjesztéséig teljesített, visszatéríteni kért adót és azt a végrehajtható okiratot, amelyen az adó befizetése alapul, utalni kell az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága döntésére, továbbá nyilatkozni kell arról, hogy

a) az adózó a visszatéríteni kért adót a kérelem előterjesztéséig más személyre nem hárította át,

b) hatósági vagy bírósági eljárás alapján a kérelem előterjesztéséig az adó visszatérítésére sem az adózó, sem más személy részére nem került sor, és ilyen eljárás a kérelem előterjesztésekor nincs folyamatban vagy az adózó az eljárás megszűnését a kérelem előterjesztésétől számított 90 napon belül az adóhatóságnál igazolja.

(4) Az adózó nyilatkozata alapján az adóhatóság a visszatérítés iránti eljárást a (3) bekezdés b) pontja szerinti eljárás megszűnésének igazolásáig, de legfeljebb 90 napra végzéssel felfüggeszti. Ha az adózó a felfüggesztés időtartama alatt az eljárás megszűnését nem igazolja és a határidő meghosszabbítását sem kéri, az adóhatóság a visszatérítés iránti eljárást végzéssel megszünteti. Ha a (3) bekezdés a) és b) pontjában foglalt egyéb feltételek nem teljesülnek, az adóhatóság a kérelmet határozattal utasítja el. A végrehajtható okiratban foglaltakkal kapcsolatban az adóhatóság a kérelem benyújtásától az eljárás jogerős befejezéséig és a visszatérítést elrendelő határozat esetén a jogerőre emelkedést követően – e határozat jogerős megsemmisítéséig, hatályon kívül helyezéséig – végrehajtási cselekményt nem foganatosít.

(5) Az adóhatóság a visszatéríteni kért adó befizetését megalapozó végrehajtható okiratban foglalt tényállást veszi alapul, illetve – ha az a tényállás tisztázásához szükséges – az ellenőrzés során alkalmazható bizonyítást folytat le azzal, hogy az adó áthárításával kapcsolatos bizonyítás arra a személyre is kiterjedhet, akire (amelyre) az adózó a visszatéríteni kért adót átháríthatta.

(6) Ha az adózó visszatérítési igénye megalapozott, az adóhatóság – az adó visszatérítésével egyidejűleg – a visszatérítendő adó után az adó megfizetésének napjától a visszatérítés teljesítéséről szóló határozat jogerőre emelkedésének napjáig a jegybanki alapkamattal azonos mértékű kamatot fizet. A visszatérítés a teljesítését elrendelő határozat jogerőre emelkedésének napján esedékes, a visszatérítést az esedékesség napjától számított 30 napon belül kell kiutalni. Az e §-ban szabályozott visszatérítésre – a 37. § (6) bekezdés kivételével – egyebekben a költségvetési támogatás kiutalására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.”

„124/D. § (1) Általános forgalmi adóban keletkezett levonási jog miatti visszatérítési igény érvényesítésére a 124/C. §-ban foglaltakat az e §-ban foglalt eltéréssel kell alkalmazni.

(2) Az adózó az (1) bekezdésben említett igényét a levonási jog keletkezése időpontját magában foglaló elszámolási időszak(ok) bevallása(i)nak - az Európai Unió Bírósága, illetve az Alkotmánybíróság döntésének közzétételétől, illetve kézbesítésétől számított 180 napon belül benyújtott - önellenőrzésével érvényesítheti. A határidő elmulasztása miatt igazolási kérelem benyújtásának nincs helye.

(3) Ha az adózónak az önellenőrzéssel helyesbített elszámolása eredményeként a befizetendő adója csökkenése vagy a – levonási jog keletkezése időpontjában hatályos általános forgalmi adóról szóló törvénynek a negatív elszámolandó adó visszaigénylési feltételeit is figyelembe véve keletkezett – visszaigényelhető összegnek a növekedése miatt visszatérítési igénye keletkezik, az adóhatóság a visszatérítendő adó után az önellenőrzéssel érintett bevallás(ok)ban meghatározott befizetési kötelezettség, illetve igénylési jogosultság esedékessége napjától – vagy ha az későbbi, az adó megfizetésének napjától – az önellenőrzés benyújtásának napjáig a jegybanki alapkamattal azonos mértékű kamatot fizet. A visszatérítést – amelyre a költségvetési támogatás kiutalására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni – az önellenőrzés benyújtásának napjától számított 30 napon belül kell kiutalni.

(4) Ellenőrzéssel lezárt bevallási időszak tekintetében a (2) bekezdésben meghatározottak szerint benyújtott önellenőrzések a 115. § (1) bekezdésének *b)* pontja szerinti ismételt ellenőrzésre irányuló kérelemnek minősülnek.

(5) A 124/C. § (3) bekezdés *a)* pontja szerinti áthárításnak minősül az is, ha az adózó – a levonási tilalomra tekintettel – a támogatást általános forgalmi adót is finanszírozó módon kapta, vagy a le nem vonható általános forgalmi adó ellentételezésére további államháztartási támogatást kapott.

(6) A (2) bekezdés szerint érvényesített levonható adót az önellenőrzésről szóló bevallás benyújtásának napjával, a (3) bekezdés szerint számított kamatot az adózó bankszámláján való jóváírás napjával tárgydíszaki bevételként kell elszámolni. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény hatálya alá tartozó kettős könyvvitelt vezető vállalkozó és egyéb szervezet dönthet úgy, hogy a tárgydíszakban egyéb bevételként elszámolt adó összegét halasztott bevételként (legfeljebb a kapcsolódó eszköz nyilvántartás szerinti értékében) időbelileg elhatárolja. A halasztott bevételt az eszköz bekerülési értékének, illetve bekerülési értéke arányos részének költségkénti, illetve ráfordításkénti elszámolásakor kell az egyéb bevételekkel szemben megszüntetni.”

[29] 3. Az Art. érintett rendelkezései:

„65. § [Késedelmi kamat]

(1) Ha az adóhatóság a kiutalást késedelmesen teljesíti, a késedelem minden napjára a késedelmi pótlékkal azonos mértékű kamatot fizet.”

„196. § [Visszatérítési igény érvényesítése az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága döntése alapján]

(1) Ha az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabály alaptörvény-ellenességét, önkormányzati rendelet esetén más jogszabályba ütközését, illetve az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusába ütközését a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal állapítja meg és a döntés alapján az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, az első fokú adóhatóság az adózó kérelmére a visszatérítést - a döntésben foglalt eltérésekkel - e § rendelkezései szerint teljesíti.

(2) Az adózó a kérelmet az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága döntésének közzétételétől, illetve kézbesítésétől számított száznolcvan napon belül az adóhatósághoz írásban terjesztheti elő. A kérelmet az adóhatóság határozattal utasítja el, ha a döntés közzétételének, illetve kézbesítésének napjáig az adó megállapításához való jog elévült.

(3) A kérelemben az adózó adóhatósági azonosításához szükséges adatokon túl meg kell jelölni a kérelem előterjesztéséig teljesített, visszatéríteni kért adót és azt a végrehajtható okiratot, amelyen az adó befizetése alapult, utalni kell az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága döntésére, továbbá nyilatkozni kell arról, hogy

a) az adózó a visszatéríteni kért adót a kérelem előterjesztéséig más személyre nem hárította át,

b) hatósági vagy bírósági eljárás alapján a kérelem előterjesztéséig az adó visszatérítésére sem az adózó, sem más személy részére nem került sor, és ilyen eljárás a kérelem előterjesztésekor nincs folyamatban vagy az adózó az eljárás megszűnését a kérelem előterjesztésétől számított kilencven napon belül az adóhatóságnál igazolja.

(4) Ha a (3) bekezdés a) és b) pontjában foglalt egyéb feltételek nem teljesülnek, az adóhatóság a kérelmet határozattal utasítja el. A végrehajtható okiratban foglaltakkal kapcsolatban az adóhatóság a kérelem benyújtásától az eljárás végleges befejezéséig és a visszatérítést elrendelő határozat esetén a véglegessé válást követően – e határozat végleges megsemmisítéséig, hatályon kívül helyezéséig – végrehajtási cselekményt nem fogantat.

(5) Az adóhatóság a visszatéríteni kért adó befizetését megalapozó végrehajtható okiratban foglalt tényállást veszi alapul, illetve – ha az a tényállás tisztázásához szükséges – az ellenőrzés során alkalmazható bizonyítást folytat le azzal, hogy az adó áthárításával kapcsolatos bizonyítás arra a személyre is kiterjedhet, akire, amelyre az adózó a visszatéríteni kért adót átháríthatta.

(6) Ha az adózó visszatérítési igénye megalapozott, az adóhatóság – az adó visszatérítésével egyidejűleg – a visszatérítendő adó után az adó megfizetésének napjától a visszatérítés teljesítéséről szóló határozat véglegessé válásának napjáig a jegybanki alapkamattal azonos mértékű kamatot fizet. A visszatérítés a teljesítését elrendelő határozat véglegessé válásának napján esedékes, a visszatérítést az esedékesség napjától számított harminc napon belül kell kiutalni. Az e §-ban szabályozott visszatérítésre – a 65. § kivételével – egyebekben a költségvetési támogatás kiutalására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.”

„197. § [Áfa-visszatérítési igény érvényesítése az Alkotmánybíróság, illetve az Európai Unió Bírósága döntése alapján]

(1) Általános forgalmi adóban keletkezett levonási jog miatti visszatérítési igény érvényesítésére a 196. §-ban foglaltakat az e §-ban foglalt eltéréssel kell alkalmazni.

(2) Az adózó az (1) bekezdés szerinti igényét a levonási jog keletkezése időpontját magában foglaló elszámolási időszak(ok) bevallása(i)nak – az Európai Unió Bírósága, illetve az Alkotmánybíróság döntésének közzétételétől, illetve kézbesítésétől számított száznyolcvan napon belül benyújtott – önellenőrzésével érvényesítheti.

(3) Ha az adózónak az önellenőrzéssel helyesbített elszámolása eredményeként a befizetendő adója csökkenése vagy a – levonási jog keletkezése időpontjában hatályos Áfa tv.-nek a negatív elszámolandó adó visszaigénylési feltételeit is figyelembe véve keletkezett – visszaigényelhető összegnek a növekedése miatt visszatérítési igénye keletkezik, az adóhatóság a visszatérítendő adó után az önellenőrzéssel érintett bevallás(ok)ban meghatározott befizetési kötelezettség, illetve igénylési jogosultság esedékessége napjától – vagy ha az későbbi, az adó megfizetésének napjától – az önellenőrzés benyújtásának napjáig a jegybanki alapkamattal azonos mértékű kamatot fizet.

(4) A (3) bekezdés szerinti visszatérítést – amelyre a költségvetési támogatás kiutalására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni – az önellenőrzés benyújtásának napjától számított harminc napon belül kell kiutalni.

(5) Ellenőrzéssel lezárt bevallási időszak tekintetében a (2) bekezdésben meghatározottak szerint benyújtott önellenőrzések az Air. 92. § b) pontja szerinti ismételt ellenőrzésre irányuló kérelemnek minősülnek.

(6) A 196. § (3) bekezdés a) pontja szerinti áthárításnak minősül az is, ha az adózó – a levonási tilalomra tekintettel – a támogatást általános forgalmi adót is finanszírozó módon kapta, vagy a le nem vonható általános forgalmi adó ellentételezésére további költségvetési támogatást kapott.

(7) A (2) bekezdés szerint érvényesített levonható adót az önellenőrzésről szóló bevallás benyújtásának napjával, a (3) bekezdés szerint számított kamatot az adózó bankszámláján való jóváírás napjával tárgydíszaki bevételként kell elszámolni. A Számv. tv. hatálya alá tartozó kettős könyvvitelt vezető vállalkozó és egyéb szervezet dönthet úgy, hogy a tárgydíszakban egyéb bevételként elszámolt adó összegét halasztott bevételként (legfeljebb a kapcsolódó eszköz nyilvántartás szerinti értékében) időbelileg elhatárolja. A halasztott bevétel az eszköz bekerülési értékének, illetve bekerülési értéke arányos részének költségkénti, illetve ráfordításkénti elszámolásakor kell az egyéb bevételekkel szemben megszüntetni.”

„274/G. § [Átmeneti rendelkezés a Magyarország 2021. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2020. évi LXXVI. törvénnyel megállapított rendelkezéseikhez]

(1) E törvénynek a Magyarország 2021. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2020. évi LXXVI. törvénnyel megállapított (a továbbiakban: Módtv5.) 195. §-át, 196. § (1) bekezdését, 196. § (6) bekezdését

és 197. § (3) bekezdését a folyamatban lévő eljárásokban és a végleges határozattal lezárt eljárásokban is alkalmazni kell.

(2) A végleges határozattal lezárt eljárásokban az adózó a Módtv5. hatálybalépését követő hat hónapos jogvesztő határidőn belül benyújtott kérelmére az adóhatóság a határozat saját hatáskörű módosításával megállapítja a végleges határozatban megállapított kamat és a mindenkori jegybanki alapkamat két százalékponttal növelt mértékével számított kamatkülönbözetet.

(3) Ha az adózó az Áfa tv.-nek az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény jogharmonizációs módosításáról és az adó-visszaigénylés különös eljárási szabályairól szóló 2011. évi CXXIII. törvénnyel hatályon kívül helyezett 186. § (2)–(4) bekezdésével összefüggésben 2016. december 31-ig benyújtott kérelme alapján az adóhatóság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 124/C. § (6) bekezdése vagy 124/D. § (3) bekezdése szerinti mértéknek megfelelő kamat megállapításáról döntött, az adózó a Módtv5. hatálybalépését követő hat hónapos jogvesztő határidőn belül kérelmezheti a 2016. december 31-ig benyújtott kérelem alapján hozott határozatában megállapított kamat és a mindenkori jegybanki alapkamat két százalékponttal növelt mértékével számított kamatkülönbözet megállapítását.

(4) A (3) bekezdés szerinti kamatkülönbözet iránti kérelem alapján az adóhatóság 2016. december 31-ig benyújtott kérelemre hozott határozatának saját hatáskörű módosításával az elévülésre tekintet nélkül megállapítja a kamatkülönbözetet.

(5) A 2016. december 31-ig benyújtott kérelem alapján hozott határozatban megállapított kamat, illetve a (3) bekezdés szerinti kamatkülönbözet után az adózót megillető kamat összegét az adóhatóság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 37. § (6) bekezdésének alkalmazásával állapítja meg.”

III.

[30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[31] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat alapította meg.

[32] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A támadott bírói ítéletet 2017. augusztus 7-én kézbesítették az indítványozónak, az alkotmányjogi panasz 2017. október 9-én érkezett a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtották.

[33] Az indítványozó fellebbezési lehetőségét kimerítette, a felülvizsgálati eljárásban hozott ítélet ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt [Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pont, 27. § (1) bekezdés *b*) pont]. A Kúria támadott ítélete hatályában fenntartotta az alsóbb fokú bíróság ítéletét, amely hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására kötelezte az adóhatóságot. Az új adóhatósági eljárás az indítvány benyújtásának időpontjában még nem zárult le, az indítványozó utalt rá, hogy ügyében még folyamatban van az eljárás. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti kérelem egy olyan kikristályosodott kúriai gyakorlatot, illetve az ezen gyakorlat alapjául szolgáló jogszabályi környezetet támadja, amely az új eljárás során is adottnak tekinthető. Emellett a Kúria döntése tartalmi értelemben eldöntötte az ügy központi kérdését, a kamatszámítás jogalapját, módját, illetve mértékét, éppen azt, amit az indítványozó kifogásol. Mindezekre tekintettel az indítvány nem tekinthető idő előttinek.

[34] Az indítvány Abtv. 27. § szerinti kérelme kifejezetten a Kúria döntése ellen irányul. A Kúria ítélete, amely az indokolás részbeni módosításával, de a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta, az ügy érdemében hozott döntésnek minősül. Az indítványozó a jogerős döntést nem támadta meg az Alkotmánybíróság előtt, így jelen esetben a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott döntése az Ügyrend 32. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható. Az indítványozó az eljárás felperese, az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult, az ügyben érintettnek minősül [Abtv. 26. § (1) bekezdés, 27. §].

[35] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszában a régi Art. egyes kamatmértékre és fizetésre vonatkozó szabályait kifogásolta. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének első mondata felülvizsgálati korlátozást fogalmaz meg többek között az adóval kapcsolatos jogszabályokkal összefüggésben. Eszerint „[m]indaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét

megaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés *b)–e)* pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg”.

- [36] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben kifejtette, hogy az adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényálláshoz függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található {lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]}. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik. A jelen ügyben támadott jogszabályi rendelkezések olyan eljárási szabályok, amelyek nem képezik részét központi vagy helyi adónem tartalmának, hiszen az adótényállás egyik elemére sem vonatkoznak, ezért nem állnak az Alaptörvény 37. § (4) bekezdésének a hatálya alatt. Ebből következően az Alkotmánybíróság hatásköri korlátozás nélkül felülvizsgálhatta a támadott szabályok alaptörvény-ellenességének kérdését.
- [37] 1.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §], valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXIV. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés], a támadott jogszabályi rendelkezéseket (rég Art. 124/C. és 124/D. §), valamint a bírósági ítéletet is (a Kúria Kfv.V.35.729/2016/8. számú ítélete). Az indítványozó indokolást és kifejezett kérelmet is előterjesztett arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt jogszabályi rendelkezések és a bírósági ítélet alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványozói jogsultság hiányára tekintettel nem vizsgálta az alkotmányjogi panaszban foglalt azon kérelmet, amely azt indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezze az EUB előzetes döntéshozatali eljárását.
- [38] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a régi Art. 124/C. és 124/D. §-ai 2018. január 1-jétől hatályon kívül helyezésre kerültek, mert a régi Art.-t felváltotta az Art. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a régi Art. már hatályon kívül helyezett 124/C. és 124/D. §-ait kifogásolta, amelyeket a jelenleg hatályos Art. 196–197. §-ai lényegileg változatlanul tartalmaznak. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. A régi Art. szabályait sem az adóhatósági eljárásban, sem az adóhatósági határozat felülvizsgálata iránti perben már nem kellene alkalmazni, egy új eljárásban az Art. szabályai lennének irányadók. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot jelen alkotmányjogi panasz kapcsán nem a régi Art. rendelkezései, hanem az Art. azzal tartalmilag azonos 196–197. §-ai tekintetében folytatta le.
- [39] 1.4. Az indítványozó hivatkozott a tulajdonjog sérelmére is, de indítványában nem jelölte meg az Alaptörvény vonatkozó rendelkezését, valamint nem terjesztett elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást azzal összefüggésben, hogy miben látja a tulajdonjog sérelmét. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány ezen eleme nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [40] 1.5. Az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság a következőket rögzíti. Az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás, és nem a bírósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a bírósági eljárással, a kúriai ítélet indokolásának hiányos voltával összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikkére, így a panasszal támadott bírósági ítélet és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. A panasznak ez az eleme így nem bírálható el érdemben.

- [41] 1.6. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek vizsgálata körében az alábbiakat állapította meg.
- [42] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel abban a tekintetben, hogy összehasonlítható helyzetben vannak-e azon jogalanyok, akik számára – ilyen vagy olyan okból – késedelmesen történik az általános forgalmi adó kiutalása és emiatt késedelmi kamatra jogosultak. Lehet-e különbséget tenni az okok alapján, és ha igen, akkor igazolható-e ez a különbségtétel. Mennyiben van létjogosultsága azon helyzet eltérő megítélésének, amikor az eljárásban alkalmazott jogszabályról utólag állapítják meg, hogy jogellenes volt (uniós jogba vagy belső jogba ütközött), és az ezen jogsértés esetén járó kamat jogalapja és mértéke eltérő attól az esettől, amikor az adóhatóság követ el jogsértést. A késedelmi kamatra vonatkozó alkalmazandó jogszabályok eltérő megítélése emellett érdemben befolyásolja a bírói döntést is, mivel eltérő értelmezés teljesen eltérő bírói döntést eredményez.
- [43] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszban alapvető alkotmányjogi kérdés, hogy az európai bírósági eljárás kezdeményezésére vonatkozó indítvány figyelmen kívül hagyása, és az erre vonatkozó indokolási kötelezettség elmaradása, valamint az ügy érdemére vonatkozó indokolási kötelezettség nem megfelelő volta felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Alapvető alkotmányjogi kérdés annak vizsgálata is, hogy a Kúria kamatigény érvényesíthetőségével kapcsolatos jogértelmezése felveti-e a jogegyenlőség és a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.
- [44] 1.7. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz befogadásának központi kérdése az indítványozó (közvetlen és aktuális, vagyis a panasz benyújtásakor fennálló) érintettsége, amelynek alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a következőképpen határozta meg: „a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]; 3053/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [10]}. A személyes érintettség megállapításához az kell, hogy a norma személyesen (a jogsérelem az indítványozó személyét érintően bekövetkezett, illetve az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma közt szoros kapcsolat áll fenn), közvetlenül (a támadott jogszabály közvetlenül hatályosul, formális jogalkalmazói döntés közbejötté nélkül, közvetlenül vezet a norma az indítványozó jogsérelméhez) és aktuálisan (az érintettségnek az indítvány benyújtásakor fenn kell állnia) érintse. Ez utóbbi alól lehet kivétel, amennyiben a jogszabály erejénél fogva olyan helyzet következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [62], [66]}.
- [45] A konkrét ügyben az Art. kifogásolt 274/G. §-a alapján az adóhatóság vagy korábbi határozata teljes körű módosításával, vagy az adózó külön kérelme alapján külön e célból hozott határozatban bírálja el a kamat megállapítása iránti kérelmet. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem teljesül az Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt azon feltétel, miszerint a kifogásolt jogszabályi rendelkezésnek közvetlenül kell hatályosulnia. Az indítványozó közvetlen érintettsége ugyanis nem állapítható meg, ha a kifogásolt jogszabályi rendelkezés kizárólag hatósági, illetve bírósági jogalkalmazáson keresztül tud hatályosulni {3081/2019. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [46] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Art. 274/G. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Abtv. 64. § b) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [47] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatát folytatta le, azaz azt vizsgálta, hogy az Art. 196–197. §-ai ellentétesek-e az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével.
- [48] 1.1. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése úgy szól, hogy „[a] törvény előtt mindenki egyenlő”. E szabály alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyok között {lásd: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; legutóbb: 9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [37]}. Alkotmányjogi szempontból a különbségtétel akkor aggályos, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis az önkényes {lásd pl.: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]}.

- 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]; 9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [38]; 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [55]].
- [49] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát képezi tehát az, hogy a hátrányos megkülönböztetésnek homogén csoporton belül kell fennállnia. „Nem lehet hátrányos megkülönböztetésről beszélni, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket {lásd az Alaptörvény hatálya alatt először: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; legutóbb: 3172/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [18]}.” {12/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [76]} „Diszkrimináció akkor is megállapítható, ha eltérő csoportba tartozó személyeket kezelnek azonos módon {12/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [82]}.” {8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [22]; 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [56]}
- [50] 1.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az Art. 196–197. §-a az indítványban megjelölt okok alapján megkülönböztetést valósít-e meg az egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság először azt elemezte, hogy az indítványban állított megkülönböztetés egymással összehasonlítható alanyi körre (homogén csoportra) vonatkozik-e, hiszen alaptörvényellenesség csak egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok közötti megkülönböztetés esetén állapítható meg.
- [51] Az indítványozó alapvetően azért tartotta diszkriminatívnak a kifogásolt szabályozást, mert hátrányosabb helyzetbe kerültek azok az adóalanyok, akiknek az általános forgalmi adó visszatérítési igénye az alapján keletkezett, hogy az adókötelezettséget előíró jogszabály „jogellenességét” valamely magasabb szintű bíróság (jelen esetben az EUB) utólag megállapította, azokhoz az adóalanyokhoz képest, akiknek a visszatérítési igénye az adóhatóság jogellenes magatartásán alapul. Az adóalanyok a visszatérítendő adó után kamatra jogosultak, amelynek mértéke az első esetben a jegybanki alapkamat 2 százalékponttal növelt összege, a második esetben a kamat megegyezik a késedelmi pótlékkal, ami a jegybanki alapkamat 5 százalékponttal növelt összege. Az Alkotmánybíróságnak a kifogásolt jogszabályi rendelkezés vizsgálata során azt kellett megállapítania, hogy azonos csoportba tartoznak-e azon adóalanyok, akiknek visszatérítési igénye keletkezett és az alapján kamatra jogosult.
- [52] Az Alkotmánybíróság utalt a 34/2019. (IX. 29.) AB határozatában kifejtettekre, miszerint „bár a csoportképzés módszere abszolút érvényű, az mindig a vizsgált ügy egyedi körülményeihez igazodik, ezért ebben az összefüggésben relatív. Ez azt jelenti, hogy a csoport(ok) felállítása a vizsgált tárgyhoz (normához) és az azt körülvevő jogszabályi kontextushoz kötött döntés. Elképzelhető, hogy ugyanaz a személyi kör, amelyik az egyik szempontból homogén, a másiból szemlélve heterogén csoportot alkot. Figyelembe kell venni azokat a tényezőket, amelyek összekapcsolják, és azokat, amelyek elválasztják egymástól az érintett alanyokat. A tényezőket nem számosságuk, hanem súlyuk szerint értékelve adható válasz arra a kérdésre, hogy a támadott rendelkezés(ek) szempontjából kik tartoznak azonos körbe.” (Indokolás [67])
- [53] Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben azt vizsgálta, hogy az általános forgalmi adó visszatérítésére jogosult adóalanyok homogén csoportnak tekinthetőek-e, függetlenül attól, hogy a visszatérítésnek mi az alapja és arra milyen eljárás keretében kerül sor, továbbá hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, hogy a visszatérítés jogkövetkezménye a kamat mértékét tekintve eltérő. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az általános forgalmi adó visszatérítésére jogosult adóalanyok esetében az egyetlen összekötő ismérv az, hogy az adóalanyok adó visszatérítésre és a visszatérítés után kamatra jogosultak. A visszatérítés alapját tekintve azonban olyan eltérések mutathatók ki, amelyek alapján a visszatérítésre jogosult adóalanyokat a visszatérítés jogalapja, a vonatkozó eljárási szabályok szempontjából erősebb ismérvek választják el egymástól, mint az az egy, az adóvisszatérítési jogosultság, ami összeköti őket.
- [54] A csoportképzés ismérvének vizsgálata során az Alkotmánybíróság elemezte, hogy milyen esetekben kerülhet sor adóvisszatérítésre, és annak milyen eljárási szabályai vannak. Az Art. 196. §-a alapján, ha az Alkotmánybíróság, a Kúria, illetve az EUB visszamenőleges hatállyal állapítja meg valamely adókötelezettséget előíró jogszabály „jogellenességét” (alaptörvény-ellenességét, magasabb szintű jogszabályba vagy uniós jogba ütközését), akkor az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, amelyet kérelem alapján tud érvényesíteni. A visszatérítési igény keletkezésének időpontja az Alkotmánybíróság, illetve az EUB döntésének közzététele, illetve kézbesítése, amely naptól számított száznolcvan napon belül lehet önellenőrzéssel érvényesíteni a visszatérítési igényt. Amennyiben a visszatérítési igény megalapozott, akkor az adózót a visszatérítendő adó után kamat illeti meg, amelynek mértéke az indítványozó által kifogásolt jegybanki alapkamat két százalékponttal növelt összege. Az adóhatóság a kamatot az önellenőrzéssel érintett bevallásokban meghatározott befizetési kötelezettség,

illetve igénylési jogosultság esedékessége napjától az önellenőrzés benyújtásának napjáig terjedő időszakra fizeti. A visszatérítést az önellenőrzés benyújtásának napjától számított harminc napon belül ki kell utalni. A visszatérítésre a költségvetési támogatás kiutalására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Az adóvisszatérítés alapja lehet az is, ha az adóhatóság a kiutalást késedelmesen teljesíti. Ebben az esetben az Art. 65. §-a alapján a késedelem minden napjára a késedelmi pótlékkal azonos mértékű kamatot fizet, amelynek mértéke a jegybanki alapkamat öt százalékponttal növelt összege. Az adózónak akkor is visszatérítési igénye keletkezhet, ha az adóhatóság döntése jogszabálysértő. Az adóhatóság ebben az esetben is a késedelmi pótlékkal azonos mértékű kamatot fizet (kivéve, ha a téves adómegállapítás az adózó vagy az adatszolgáltatásra kötelezett érdekében felmerült okra vezethető vissza).

- [55] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azon adóalanyok, akik számára az adóvisszatérítést a Kúria, az Alkotmánybíróság vagy az EUB határozata alapozza meg, nincsenek egy csoportban azokkal az adóalanyokkal, akik esetében a visszatérítés alapja az adóhatóság felróható magatartása, mert erősebbek köztük az elválasztó, mint az összekötő tényezők.
- [56] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában az, hogy egy adózó általános forgalmi adó visszatérítésére jogosult, a kifogásolt jogszabályi rendelkezés szempontjából még nem elegendő a csoportképzéshez. A konkrét esetben a csoportképzés ismérve – az általános forgalmi adó visszatérítésére jogosultak tekintetében – az, hogy az adó visszatérítésének alapja az adófizetési kötelezettségre vonatkozó jogszabály valamilyen jogellenességének valamely „felsőbb” szintű bíróság általi utólagos megállapítása. Ebben az esetben tehát valójában nem áll fenn az adóhatóság felróható magatartásán alapuló késedelmes kifizetés esete. Ennek megfelelően homogén csoportnak a kifogásolt jogszabályi rendelkezések tekintetében azon jogalanyok tekinthetők, akiknek a visszatérítési igénye valamely magasabb szintű bíróság (az Alkotmánybíróság, a Kúria vagy az EUB) döntésén alapul, amely visszamenőleges hatállyal állapítja meg az adófizetési kötelezettségre vonatkozó jogszabály jogellenességét.
- [57] 1.3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által megjelölt megkülönböztetés az adóvisszatérítés jogalapjának olyan eltérő jellegéből adódik, amely alapján az indítványozó által megjelölt adóvisszatérítésre jogosult adóalanyok helyzete nem összehasonlítható, következésképpen az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványt megalapozatlannak találta.
- [58] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy vizsgálata pusztán arra korlátozódik, hogy önmagában az, hogy az adóvisszatérítésre jogosultak attól függően, hogy a visszatérítésnek mi a jogalapja, eltérő mértékű késedelmi kamatra jogosultak, valamint hogy a visszatérítésre vonatkozó eljárási szabályok eltérőek, még nem jelent alaptörvény-ellenes helyzetet az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szempontjából.
- [59] 1.4. Végezetül megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az ebben a pontban végzett vizsgálata során figyelemmel volt az Ítéletben foglaltakra is. Ennek során annak tartalmi összegzése (az Ítélet 40–51. alpontjai) alapján kiemeli az ítélet lényegi megállapítását: „Úgy tűnik tehát, hogy adózás rendjéről szóló törvény 124/C. és 124/D. §-ának, valamint e törvény 37. §-a (4) és (6) bekezdésének nincs hasonló tárgya és jogalapja, amiről azonban a kérdést elterjesztő bíróságoknak kell megbizonyosodniuk. (Az ítélet 42. alpontja)” Ezzel az állásponttal egyetértve folytatta le az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdése alapján az indítványozó alkotmányjogi panaszának érdemi vizsgálatát és megállapította, hogy az EUB idézett feltételezése megalapozott, a megjelölt adóvisszatérítésre jogosult adóalanyok eltérő helyzete alkotmányosan igazolható. Ugyanakkor az ítélet által felhívott tényleges érvényesülés (43. alpontja) és adósemlegesség (44. alpontja) kérdései nem tartoznak az Alkotmánybíróság hatáskörébe és alaptörvényvédő funkciójába. Amennyiben ezen elvek érvényesüléséhez normatív intézkedés szükséges, az a jogalkotó feladata. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a Kvtv. módosítása már reagált a szóban forgó ítéletben foglalt elvekre azzal, hogy megemelte a kamatértékeket. Ugyanakkor a rendes bíróságokra tartozik ezen elvek tényleges érvényesülésének vizsgálata, ideértve azokat az eseteket is, amelyek a jogalkotó által +2%-ra történő kamatemelésnek az EUB ítéleteiben meghatározott uniós jogi elveknek való megfeleléségre vonatkoznak. Az Alkotmánybíróság ezeket a bírósági döntéseket tartalmilag nem vizsgálja felül, eljárása arra szorítkozik, hogy a bíróságok és az ügyben eljáró egyéb hatóságok megfelelőképpen, az alkotmánybírósági szempontokat figyelembe vették-e saját eljárásuk során, azok megfeleltek-e a tisztességes eljárás az Alaptörvény XXVIII. és XXIV. cikkeiben foglalt alkotmányos követelményeknek.

- [60] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt, azaz a Kúria Kfv.V.35.729/2016/8. számú ítéletének az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint XV. cikk (1) bekezdésével való összeegyeztethetőségét vizsgálta. Az indítványozó alapvetően három kifogást hozott fel a Kúria ítéletével kapcsolatosan: hivatkozott az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére (2.1. pont, Indokolás [61] és köv.); a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére azzal összefüggésben, hogy a Kúria nem indokolta meg, miért nem kezdeményezte az EUB eljárását (2.2. pont, Indokolás [72] és köv.), valamint a Kúria kamat és késedelmi kamat érvényesítésére vonatkozó jogértelmezésének alaptörvény-ellenességére (2.3. pont, Indokolás [79] és köv.).
- [61] 2.1. Az Alkotmánybíróság először az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét vizsgálta a Kúria kifogásolt ítéletével összefüggésben.
- [62] 2.1.1. A testület mindenekelőtt áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárással kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a bíróságok indokolási kötelezettségére. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében megerősített és továbbfejlesztett [lásd: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [23]; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [38]]. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontján (az Abtv. 27. §-án) alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos korábbi gyakorlatát és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [63] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya miatt éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismerveket. Nevesíteni lehet számos olyan követelményt (részjogosítványt), amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}. Ilyen például a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, az észszerű időn belüli eljárás {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [15]}, vagy a jelen ügyben is érintett indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [64] 2.1.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás részeként megjelenő indokolt bírói döntéshez fűződő jog tartalmát határozta meg.
- [65] Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata úgy rendelkezik, hogy „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik” {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e.
- [66] Az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy

döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [67]}.

- [67] 2.1.3. Az Alkotmánybíróság a következőkben azt vizsgálta, hogy az alapul fekvő ügyben a Kúria indokolása eleget tesz-e az indokolási kötelezettséggel szemben kialakított alkotmányos követelményeknek. Az indítványozó hivatkozott a tisztességes eljárásból való jog sérelmére az indokolás hiányosságával kapcsolatosan abból a szempontból, hogy a Kúria ítéletének indokolásában nem reagált érdemben a felperes ellenkérelmében foglaltakra.
- [68] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból fakadó jog azt a tartalmi követelményt támasztja [...] a bírói döntés indokolásával szemben, hogy az a bíróság döntésének a szempontjait és az indokait az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően, kellő részletességgel mutassa be” {3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [41]; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [68]}. Az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati ellenkérelemmel kapcsolatos indokolási kötelezettséggel összefüggésben korábban már megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le sem az a követelmény, hogy a Kúria a felülvizsgálati ellenkérelmet ugyanolyan szinten ismertesse, mint a felülvizsgálati kérelmet, miként az sem, hogy a Kúriának az ellenkérelem elutasítását részletesen indokolnia kellene {lásd például: 3349/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [19]}. Mindezekre tekintettel, az alkotmánybíró-sági vizsgálat az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakra is figyelemmel kizárólagosan arra korlátozódhat, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból fakadó jog követelményeinek megfelelően eleget tett-e indokolási kötelezettségének, illetve, hogy számot adott-e a feleknek az ügy lényeges körülményeit érintő észrevételeiről.
- [69] Az alkotmányjogi panaszban támadott kúriai ítélet alapjául szolgáló ügyben az érdemi döntés szempontjából alapvetően két lényeges kérdésben kellett a Kúriának állást foglalnia: az egyik a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat mértéke (a jogalapot egyik fél sem vitatta), valamint e kamat késedelmes kiutalása esetén igényelt kamat jogalapja és mértéke. A Kúria ítéletének indokolásában mindkét kérdéskör tekintetében részletesen hivatkozott arra, hogy a per tárgyával tény- és jogazonos ítéleteiben a perbeli jogkérdéseket már elbíráltta, és a korábban meghozott döntéseiben foglaltakkal teljes mértékben egyetért. A Kúria ítéletének indokolásában részletesen kifejtette, hogy miért tekinti a jegybanki alapkamattal azonos mértékűnek a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat mértékét. Hasonlóképpen számot adott arról is, hogy a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat késedelmes kiutalása esetén késedelmi kamat jár. A kúriai ítélet indokolása részletesen kifejti, hogy az adóhatóság mulasztása akkor következik be, amikor az adóhatóság túllépi a kamatok kiutalására vonatkozó határidőt, vagy a kiutalást kamatok kifizetése nélkül teljesíti. Ebben az esetben az adóhatóság a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő kamatot köteles fizetni.
- [70] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria ítéletének indokolását értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás során nem hagyta figyelmen kívül az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében előadott lényeges kérdések vizsgálatát. A felperes az elsőfokú bírósági határozat helyben hagyását kérte ellenkérelmében. Az elsőfokú bírósági határozat megítélte a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő összeget a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat tekintetében, emellett a felperes késedelmi kamatigényét is alaposnak találta. A Kúria ítéletében részletesen kifejtette álláspontját a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat jogalapja és mértéke, valamint a kamat ki nem utalása vagy késedelmes kiutalása miatt járó késedelmi kamat jogalapja és mértéke tekintetében.

- [71] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot követően arra az álláspontra jutott, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek megfelelően indokolta meg ítéletét, mert a felperes ellenkérelmében foglalt, és az ügy lényeges körülményeit érintő kérdéseket megvizsgálta, és vizsgálatának eredményéről számot adott.
- [72] 2.2. Az Alkotmánybíróság a következőkben azt vizsgálta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben, hogy az indítványozó álláspontja szerint a Kúria nem indokolta meg azt, miért nem kezdeményezte az EUB eljárását.
- [73] 2.2.1. Az Alkotmánybíróság a 26/2015. (VII. 21.) AB határozatban tett fontosabb megállapításokat az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével összefüggésben.
- [74] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a kötelezettsége csak akkor terheli a bíróságot, ha ténylegesen felmerül az előzetes döntéshozatal lehetősége. A kezdeményezésre kötelezett bíróság is önállóan mérlegelheti, hogy az érdemi döntés elleni felülvizsgálati – vagy annak kizártsága esetén a fellebbezési – eljárásban a jogvita eldöntése szempontjából szükséges-e előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeznie. Az Alkotmánybíróság azt a bíróságot tekinti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles bíróságnak, amelynek ügydöntő határozata ellen nincs helye további hazai jogorvoslatnak {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az indítvánnyal támadott ügyben a Kúria az EUMSZ 367. cikk (3) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles bíróságnak minősül, mert határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség.
- [75] Az előzetes döntéshozatali eljárásban az EUB a közösségi/uniós jog értelmezése, érvényessége kérdésben dönt, tehát akkor merül fel az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, ha a jogvita eldöntéséhez szükséges a közösségi/uniós jog értelmezése. Az előterjesztési kötelezettség azonban még ekkor sem automatikus, az EUB gyakorlatában konkrétan meghatározta, hogy mely esetekben mentesülnek a fenti bíróságok az előterjesztési kötelezettség alól. Így a kötelezett bíróságoknak nem kell előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezniük, ha (1) azt állapították meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagyis a kérdésre adott válasz nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását; (2) a szóban forgó közösségi jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte; (3) a közösségi jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [76] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szakjogi kérdés (BH2018. 312., BH2016. 338.), de mint minden bírói döntésnek, meg kell felelnie az Alaptörvény követelményeinek. Az Alkotmánybíróság ezen eljárása körében sem működik szuperbíróságként, így az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szakjogi kérdéseiben nem foglal állást a korábban kialakított gyakorlatának megfelelően {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [44]; 26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság „nem tekinti feladatának a bírósági jogalkalmazás felülvizsgálatát, csupán annak alkotmányos kereteinek betartását ellenőrzi” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [77] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével összefüggésben a 26/2015. (VII. 21.) AB határozat arra is rámutatott, hogy felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, ha az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére az uniós jog alapján kötelezett fórum az erre irányuló kérelmet indokolás nélkül utasítja el. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – az eljáró bíróságnak függetlenül attól, hogy kötelezettnek minősült-e vagy sem, továbbá függetlenül attól, hogy helyt ad-e a kezdeményezésre irányuló kérelemnek, avagy sem, alakszerű döntést kell hoznia a kezdeményezésről, és azt legkésőbb az ügydöntő határozatban meg kell indokolnia. Az indítványozó peres fél ugyanis joggal számíthat arra, hogy az ügye kapcsán felmerült és annak eldöntése szempontjából releváns közösségi jogi probléma a Bíróság [EUB] elé kerül. Ennek elmaradása érdemi kihatással lehet a jogvita végeredményére, ezért a bíróság köteles megindokolni az indítvány elutasítását, mivel egyrészt ez garantálja, hogy megalapozott döntést hozott a kezdeményezés tárgyában, másrészt a peres fél innen ismerheti meg a döntés okát.” {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; ld. még 3208/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [36]–[37]}
- [78] 2.2.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a konkrét ügyben a Kúria ítéletének 26–33. pontjaiban részletesen hivatkozott a per tárgyával tény-és jogazonos ítéleteiben a perbeli kérdéseket eldöntő határozataira és idézte is az alkotmányjogi panaszban megtámadott ítéletében az EUB azon elvi döntését, amelyből kitűnően az EUB szerint a nemzeti jog feladata, hogy meghatározza a kamat kifizetésére vonatkozó szabályokat. Ezeket

a Kúria a magyar jogban a Ptk. 6:478. §-ból kiindulva a „visszatérítendő adó után” fizetendő kamat esetében a régi Art. 124/C. § (6) bekezdése alapján állapította meg. A Kúria jelen ügyben hozott ítélete tehát, utalván arra, hogy az EUB vonatkozó döntéseit már értelmezte korábbi gyakorlatában és arra hivatkozott is, tartalmilag megindokolta, hogy miért nem tartotta szükségesnek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

- [79] 2.3. Az Alkotmánybíróság végezetül azt vizsgálta, hogy a támadott ítéletben a Kúria kamatigény érvényesítésére vonatkozó jogértelmezése sérti-e a jogegyenlőség elvét és a tisztességes eljáráshoz való jogot.
- [80] Maga a Kúria is utalt arra, hogy nincs a magyar jogban olyan jogszabályi rendelkezés, amely konkrétan a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamatra, valamint a késedelmi kamatra vonatkozóan tartalmazna rendelkezéseket. A Kúria hivatkozott arra azonban, hogy a konkrét nemzeti szabályok hiánya nem lehet akadály a kamat kifizetésének, ilyen esetben meg kell keresni és alkalmazni kell a tagállami nemzeti jog hasonló rendelkezéseit. Éppen ezért hozta meg a 17/2018. számú Közigazgatási elvi határozatot, amely orientálja a bírói gyakorlatot. A Kúria elvi határozatában rendelkezett a régi Art. 124/C–124/D. §-ának alapulvételével a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat jogalapjáról és mértékéről, valamint a kamat ki nem utalása vagy késedelmes kiutalása miatt járó késedelmi kamat jogalapjáról és mértékéről. A jogszabályból nem következik egyértelműen, hogy késedelmi kamat mikortól jár, mi a jogalapja és a mértéke, ezért alakította ki a Kúria a vonatkozó jogértelmezését elvi határozatában. A Kúria úgy határozott, hogy a késedelmi kamat érvényesítését meghatározott határidőn belül kérelmezni kell, annak lejártát követően a kamatigény már nem érvényesíthető.
- [81] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a Kúria késedelmi kamatra, annak jogalapjára, mértékére és érvényesíthetőségére vonatkozó bírói jogértelmezést vetette össze a jogegyenlőség és a tisztességes eljáráshoz való jog korábban bemutatott alkotmányos mércéjével {57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 277; 38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 267, amely alkotmánybírósági döntésekben kibontott doktrína a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]–[33] bekezdéseiben előírt feltételeknek történő megfelelés alapján felhasználható, és ezzel együtt legutóbb a 25/2013. (X. 4.) AB határozatban nyert megerősítést, Indokolás [35]}.
- [82] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárásban nem dönt törvényértelmezési kérdésekről, így az eljárási adójogszabály alapján felvetődő egyes jogkérdésekről sem határozhat. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint ugyanis „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb: 3076/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [18]} Az Alkotmánybíróság feladata és hatásköre annak megállapítására terjed ki az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban, hogy a bírósági döntésben adott válasz fenntartható-e alapjogi olvasatban, jelen esetben összeegyeztethető-e a jogegyenlőség és a tisztességes eljáráshoz való jog követelményeivel. Emiatt az Alkotmánybíróság azt az alkotmányossági kérdést vizsgálta meg, alapjogsértő-e a Kúriának az uniós jog megsértésén alapuló késedelmi kamat igény érvényesítésére kialakított jogértelmezése.
- [83] Az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy homogén csoportnak azon jogalanyok tekinthetők, akiknek a visszatérítési igénye valamely magasabb szintű bíróság (az Alkotmánybíróság, a Kúria vagy az EUB) döntésén alapul, amely visszamenőleges hatállyal állapítja meg az adófizetési kötelezettségre vonatkozó jogszabály jogellenességét. Mivel az adóvisszatérítésre jogosult adóalanyok helyzete nem összehasonlítható, következképpen nem állapítható meg alaptörvény-ellenesség azzal kapcsolatosan, hogy a Kúria a pénzügyileg nem rendezett beszerzésekhez kapcsolódó általános forgalmi adó után igényelt kamat vissza nem térítése vagy késedelmes kiutalása miatt járó késedelmi kamat jogalapja és mértéke tekintetében eltérő szabályokat rendel alkalmazni, mint az adóhatóság felróható magatartása esetén fennálló késedelem esetén.
- [84] Azzal összefüggésben, hogy a Kúria által a kamat és a késedelmi kamat jogalapja és mértéke tekintetében tett megállapítások mennyiben tekinthetők helyesnek, az Alkotmánybíróság utalt arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése d) pontja alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Így a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi kérdésben állást foglaljon. Az Alkotmánybíróság tartózkodik továbbá attól is, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag

törvényértelmezési kérdésekről állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [67]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a bírói gyakorlat alkotmányosságával összefüggésben tehát azt kell vizsgálni, hogy a bíróságok döntéseik meghozatala során a jogszabályok alkalmazásakor és értelmezésekor mennyiben vették figyelembe az érintett alapjogok értelmezését, azok korlátozhatóságát. Felismerhetőnek kell lennie, hogy a bíróság határozatában értő módon felfigyelt az alapjogi összefüggésekre, és amikor tartalmat adott a perben alkalmazandó jognak, akkor döntése indokolásában kifejezte az alapjogilag értékelendő mérlegelési szempontokat {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [108]}.

[85] A Kúria az adójog és a jog általános ismérvei alapján döntésében részletesen kifejtette, hogy a késedelmi kamat mely esetekben és milyen eljárási szabályok alapján jár. A Kúria ítéletében hatályában fenntartotta az adóhatóságot új eljárásra utasító döntést, amely alapján az adóalany számára az új eljárásban a késedelmi kamatot meg kell állapítani. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § alapján azt vizsgálhatta felül, hogy az adójogi jogszabályok értelmezése alkotmányjogilag megengedett tartományon belül maradt-e, az eljárási adójogszabály alapján felvetődő egyes jogkérdésekről nem határozhatott. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a késedelmi kamat érvényesíthetőségére vonatkozó kúriai gyakorlat, különösen az, hogy az uniós jog megsértésén alapuló késedelmi kamat igény hivatalból nem, csak kérelemre érvényesíthető, nem sérti sem a jogegyenlőség, sem a tisztességes eljáráshoz való jog elvét.

[86] 3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Kfv.V.35.729/2016/8. számú ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt vonatkozó követelményeknek összességében eleget tett, ezért nem sérült az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [87] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor fontosnak tartom az alábbiak kiemelését is.
- [88] 1. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az érdemi elbírálás olyan kérdések előzetes eldöntésétől függ, amelyben az EUB előtt eljárás már folyamatban van, és az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősítette.
- [89] Az Alkotmánybíróság a felfüggesztő végzésében azt hangsúlyozta, hogy a vizsgált ügy által konkrétan felvetett alapjogi összefüggésekre és az Európai Unión belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel, az európai jog lehetőség szerinti érvényesülése érdekében szükséges bevárnia az EUB előtt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezését.
- [90] 2. Az előzetes döntéshozatali eljárás az EUB és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek keretében az EUB a nemzeti bíróságok számára az uniós jog olyan értelmezését nyújtja, amely szükséges az előttük folyamatban lévő ügyek eldöntéséhez (lásd többek között a C-231/89. számú *Gmurzynska-Bscher*-ügyben hozott ítélet 18. bekezdését és a C-314/96. számú *Djabali*-ügyben hozott ítélet 17. bekezdését). Ebből következően az EUMSZ 267. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az EUB hatásköre arra terjed ki, hogy valamely uniós jogi norma értelmezését megadja. Nem terjed ki ugyanakkor az EUB hatásköre annak vizsgálatára, hogy a nemzeti bíróságoknak az előttük folyamatban lévő ügyben milyen feltételekkel kell vagy lehet alkalmazniuk az uniós jogot (C-137/08. számú *VB Pénzügyi Lízing Zrt.*-ügyben hozott ítélet 44. bekezdés). Az EUB hangsúlyozta azt is, hogy nincs hatásköre arra sem, hogy megítélje az uniós jogi szabályozás és a nemzeti jog rendelkezéseinek összeegyeztethetőségét (C-128/88. számú *Di Felice*-ügyben hozott ítélet 7. bekezdés). Az EUB kiemelte azt is, hogy ebben az eljárásban nem feladata, hogy értelmezze a nemzeti jogot (C-52/76. számú *Luigi Benedetti*-ügyben hozott ítélet 25. bekezdés).
- [91] Az Európai Unió tagállamai az alapító szerződések aláírásával a lojális együttműködésre vállaltak kötelezettséget, és ennek keretében arra, hogy: „A tagállamok segítik az Uniót feladatainak teljesítésében, és tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió célkitűzéseinek megvalósítását” [EUMSZ 3. cikk (3) bekezdés 3. mondat]. Az előzetes döntéshozatali eljárás ehhez az együttműködéshez nyújt segítséget azáltal, hogy lehetővé teszi az uniós jogi normák autentikus értelmezését a tagállamok bíróságai előtt folyamatban lévő eljárásokban.
- [92] A fentiekből következően megállapítható, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás célja, hogy biztosítsa az uniós jogi normák egységes értelmezését a tagállami bíróságok gyakorlatában.
- [93] 3. A jelen ügyben, figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság az eljárását az EUB előtti eljárásra tekintettel felfüggesztette, nem kerülhette meg, hogy az indítvány érdemi vizsgálata során figyelemmel legyen az Ítéletben foglaltakra. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor kizárólag az alkotmányos felülvizsgálat keretei között vizsgálhatta, hogy a Kúria támadott jogértelmezése alaptörvény-ellenesnek minősül-e. Ennek vizsgálata során pedig megállapítható volt, hogy a megjelölt adóvisszatérítésre jogosult adóalanyok eltérő helyzete alkotmányosan igazolható. Az Ítélet által felhívott tényleges érvényesülés (43. alpontja) és adósemlegesség (44. alpontja) kérdései nem tartoznak az Alkotmánybíróság hatáskörébe és alaptörvényvédő funkciójába.
- [94] Az EUB által az Ítéletben foglalt értelmezési szempontokat ezért a megismételt eljárásban eljáró bíróságok tudják érvényesíteni.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [95] A rendelkező részi elutasításokat és a visszautasítást támogatom, de az indokolás érvelésével két szempontból nem értek egyet. Az egyik szembenállásom a XV. cikkben rögzített törvény előtti egyenlőségi jog meghatározott személyi körre az alapvető jogok vonatkozásában tett különbségtételi tilalmának a teljes jogrendszerre és bármely különbségtételre vonatkozó általános egyenlőségi joggá kitágítását érinti, mellyel szemben már több párhuzamos és különvéleményben kifejtettem álláspontomat, így most csak utalok rá. Az indokolás IV/1.1. pontjában (Indokolás [48] és köv.) az „általános egyenlőségi jogra” alapozott érvelésre alapozott elutasítás számomra elfogadhatatlan, de az Alaptörvény eredeti, szűkebb értelme szerint is megalapozott ez az elutasítás, így ezt kellett volna itt az indokolásban alapul venni.
- [96] A másik szembenállásom az indokolásnak arra az érvelésére vonatkozik, mely a hazai bíróságok EUB előtti előzetes döntéskézdeményezési eljárásának az Alaptörvény E) cikkét és ezzel összefüggésben az uniós alapszerződés 267. cikkét érintik. Az indokolás IV. részének különösen a 2.2 pontjában (Indokolás [72] és köv.) a hazai bíróságok EUB-hez fordulásának egy olyan kitágított kötelezettségét veszi alapul ez a döntés, mely az Európai Uniót egy föderatív állam felé tolja el, és ezzel Magyarország szuverenitását nagymértékben sérti. Ez az érvelés a hazai bíróságok EUB-t illető előzetes döntéskérési lehetőségét a diszkrecionális mérlegeléstől tendenciájában a kötelezettség felé tolja el.
- [97] Ezzel az érvelési iránnyal szemben inkább azt tartottam volna szükségesnek az indokolásban rögzíteni, hogy magyar bíróság a hazai jog és az uniós jog esetleges ütközésének felmerülésekor az utóbbit megillető primátust csak akkor mondhatja ki döntésében, ha a felmerült uniós jogi rendelkezés értelme a bevett értelmezési módszerek szerint a magyar joggal ütközést egyértelművé teszi, vagy ebben a kérdésben korábban a Bíróság kifejezetten az adott magyar jogi rendelkezést illetően ütközést állapított meg. Ha ez a primátus a fentiek szerint nem áll fenn az uniós jogi rendelkezés számára, akkor csak mint jogértelmezési segítő támpontot vonhatja be az érintett bíróság az uniós jogi normát, de a döntését a haza jogi rendelkezése alapján kell meghoznia. Ezt mint a minden magyar bíróság számára kötelező szuverenitás-konform értelmezés elvét kellene megítélésem szerint most a határozatunkban egyértelműen rögzíteni, mely levezethető az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás önálló magyar államiságot hirdető deklarációjából
- [98] Ennek védelmében francia minta nyomán felmerülhet, hogy a szuverenitás védelmében Magyarországon is be kellene vezetni az ún. „elsőbbségi alkotmányossági eljárást” az előzetes döntéshozatal kezdeményezés viszonyában, amit az EUB 2010-ben a C-188/10. és C-189/11. egyesített ügyekben (*Melki és Abdeli-ügyek*) már megvizsgált, és helyben hagyott. De ezentúl ez következik az Alaptörvény E) cikkéből is, mely alapján a 22/2016. (XII. 5.) AB határozat már kimondta uniós jogi aktusokkal szembeni alkotmánybírói fellépés lehetőségét az alkotmányidentitás védelmére és az *ultra vires*, a hatáskörtúllépés esetén. Az előzetes döntéskézdeményezési eljárás, mint az EUB uniós aktusának előszakasza bele kell, hogy tartozzon az alkotmánybírói ellenőrzési kompetenciába, így most ennek kimondása a 22/2016. (XII. 5.) AB határozat pontosításaként lenne értékelhető. Ez annál is fontosabb lenne, mert a 2013 végén megjelent kúriai elemző csoport adatai szerint Magyarországon az előzetes döntéskézdeményezések száma kiugróan magas a többi közép-kelet-európai tagállamokhoz képest, pl. lakosságárányosan a lengyelekhez képest nyolcszoros ez a szám, de a nagyjából azonos lakosságsszámmal rendelkező csehekhez viszonyítva is két és félszeres.
- [99] A határozati indokolás ezzel szemben az alapszerződésen túlmenően felértékeli az EUB szerepét. Ez a felértékelés szemben áll egyrészt azzal, hogy a hazai bírósági eljárási szabályozásban a felek erre irányuló javaslata felett a bíróság diszkrecionális jogkörben jogosult saját belátása szerint dönteni, de másrészt azzal is, hogy maga az EUMSZ releváns 267. cikke is csak lehetőségként írja ezt elő az uniós tagállamok bíróságok felé, de nem kötelezettségként. Ez a lehetőség szinten való rögzítést az említett 267. cikk (2) bekezdésében az alsóbb szintű bíróságok felé kétszeresen is kiemeli, amikor egyrészt már az odafordulás kérdését illetően is a bírósághoz bízta, hogy egy kérdést odafordulásra szükségesnek ítél-e meg, majd még egyszer a lehetőséget emeli ki, amikor úgy fogalmaz a cikk szövege, hogy ekkor a bíróság „kérheti az Európai Bíróságot, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.” Ez a kettős lehetőség annyiban csökken zömmel a legfelsőbb bírói fórumnál a (3) bekezdés szerint, ahol már a döntéssel szemben nincs lehetőség jogorvoslatra, hogy ilyenkor, ha értelmezése közben úgy ítéli meg, hogy egy kérdésben szükséges lenne az EUB véleménye, akkor már kötelező számára, hogy megindítsa az előzetes döntéskérési eljárást. Ám itt sem kötelező annyiban, hogy az ilyen bíróság szabad döntésétől függ az, hogy maga értelmezi-e a felmerült uniós jogot, vagy EUB-döntést és EUB-értelmezést igénylőnek minősít-e egy adott kérdést, és ebben nem köti a peres felek esetleges ilyenfajta igénye.

[100] Tehát az EUMSZ nem ír elő kötelezettséget egyetlen tagállami bíróságnak sem arra, hogy előzetes döntéskézdeményezési eljárással éljen, hanem erre csak lehetőséget teremt. Így nem lehet egyetérteni azzal a korábbi alkotmánybírósági érveléssel sem a 26/2015. (VII. 21.) AB határozatban, hogy az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése szerint a Kúriát a jelen esetben ún. kötelezett bírósággá teszi az előzetes döntéshozatali kezdeményezés tekintetében (lásd a határozat [21] bekezdését). Összegezve az EUMSZ 267. cikk értelmezését, ez a kitágítás sérti a magyar bírói kar tagjainak bírói függetlenségét, de sérti a magyar jogrend uniós jogtól való önállóságát is. Ezzel az érveléssel a magyar alkotmánybírói testület az állami szuverenitásunk csökkentése felé tesz egy lépést, mely még az uniós alapszerződésből sem fakadt. Sajnálatos módon a javaslatom az említett indokolási részek módosítására az IV/1. és a IV/2.2. pontokban (Indokolás [47] és [72]) nem került sor, így párhuzamos indokolásban igyekszem az általam elfogadott álláspontot a nyilvánosság elé tárni.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1999/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3041/2021. (II. 19.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. § (2) bekezdése, valamint 9. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján – a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: R. vagy rendelet) 7. § (2) bekezdése, valamint 9. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 2. A bíróság az előtte folyamatban lévő büntetőügyben 3.Bpk.II.1337/2019/4. számú végzésével a vádlottal szemben – kábítószer birtoklásának vétsége miatt – pénzbüntetést szabott ki. Mivel a vádlott ismeretlen helyen tartózkodott, így részére a végzést nem lehetett kézbesíteni, ezért a bíróság tárgyalást tűzött ki, és intézkedett védő kirendeléséről a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) Be. 44. § g) pontja, 46. § (1) bekezdése, valamint a 747. § (6) bekezdése alapján. A tárgyalás határnapja előtt a vádlott tartózkodási helye ismertté vált, ezért a bíróság kézbesítette részére a végzést. A terhelt úgy nyilatkozott, hogy a végzésben foglaltakat tudomásul veszi, és nem kéri tárgyalás tartását. Erre tekintettel a végzés jogerőre emelkedett, és a bíróság tájékoztatta a védőt, hogy tárgyalás tartására nem kerül sor. A védő ezt követően beadványban kérte az R.-ben meghatározott összegű díj megállapítását a tárgyalásra való felkészülésre fordított idő tekintetében.
- [3] 3. Az indítványozó véleménye szerint a védő kérelmének elbírálása során olyan jogszabályi rendelkezéseket kellene alkalmaznia [R. 7. § (2) bekezdése és 9. § (2) bekezdése], melyek egymásnak ellentmondanak, illetve a jogforrási hierarchiában magasabb szinten álló jogszabályba [Be. 46. § (9) bekezdésébe] ütköznek. A vázolt normakollízió pedig egymást kölcsönösen kizáró értelmezésekre ad alapot, ezért a támadott rendelkezések – az alábbiak szerint – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállami jogbiztonság követelményét.
- [4] 4. A Be. 46. § (9) bekezdése rögzíti, hogy a kirendelt védő a közreműködéséért díjra jogosult, ennek megfelelően az R. 7. § (2) bekezdése szabályozza a védő felkészülési díjra vonatkozó jogosultságát. Az indítványozó álláspontja szerint a 7. § (2) bekezdése az eljárási cselekményen való részvételt feltételként határozza meg, vagyis a védő akkor jogosult a felkészülési díjra, ha eljárási cselekményen vett részt. Az indítványozó szerint ebből az következik, hogy ha eljárási cselekményre nem kerül sor, akkor a védőt nem illeti meg a felkészülési díj.

- [5] Ezzel szemben áll az R. 7. § (3) bekezdésén alapuló értelmezés, amely szerint az R. 9. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság az ügydöntő határozat meghozatalakor rendelkezik a felkészülési díj 7. § (3) bekezdésében meghatározott legkisebb összegét el nem érő részének a megfizetéséről. Mivel a végzés ügydöntő határozat [Be. 739. § (2) bekezdés], a rendelet 9. §-ának (2) bekezdéséből az az értelmezés következik, hogy meghozatalakor a bíróságnak rendelkezni kell a felkészülési díj 7. §-ának (3) bekezdésében meghatározott összegre történő kiegészítéséről. Az indítványozó véleménye szerint a 9. § (2) alapján is csak abban az esetben merül fel a kollízió kérdése, amikor a védő nem vesz részt egyetlen eljárás cselekményen sem.
- [6] Az indítványozó értelmezése szerint tehát a rendelet 7. §-ának (2) bekezdése ellentmondásban áll a 9. §-ának (2) bekezdésével. A bíróság szerint önmagában egyik rendelkezés sem feltétlenül alaptörvény-ellenes, az ütközésük azonban igen, mert így sérül a normavilágosság elve.
- [7] Amennyiben pedig az az értelmezés helyes, amely szerint a védőt eljárás cselekményen való részvétel nélkül is megilleti a felkészülési díj legkisebb összege, az indítványozó szerint a rendelet 7. §-ának (2) bekezdése ellentétben áll a Be. 46. §-ának (9) bekezdésével is, ami felveti a jogforrási hierarchia sérelmét [Alaptörvény 18. cikk (3) bekezdése].
- [8] A fentiekre tekintettel kérte az indítványozó az R. 7. § (2) bekezdése és 9. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – *ex nunc* hatályú – megsemmisítését.
- [9] 4. Az indítványozó szerint felmerülhet a rendelettel összefüggésben a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség hivatalbóli megállapítása is, mert ha a felkészülési díj csak eljárás cselekményen való részvételért állapítható meg, az egyúttal azt is jelenti, hogy a védő köteles az egyéb közreműködést ingyenesen ellátni, ami viszont nem egyeztethető össze a Be. 46. §-ának (9) bekezdésével.
- [10] 5. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (1) bekezdése alapján felkérte az igazságügyi minisztert mint a jogszabály megalkotóját, hogy fejtse ki véleményét az állított normakollízióval összefüggésben.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„18. cikk (3) A Kormány tagja törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.”

- [12] 2. Az R. érintett rendelkezései:

„7. § (2) A kirendelt védőt felkészülési díjként az eljárás cselekményen való részvételért eljárás cselekményenként az (1) bekezdés alapján kiszámított díj húsz százalékának megfelelő összeg illeti meg.

(3) A felkészülési díj úgymint legalább a kirendelt ügyvédi óradíj háromszorosának, legfeljebb a kirendelt ügyvédi óradíj harmincszorosának megfelelő összeg. Ha a büntetőeljárás során a terhelt érdekében több kirendelt védő járt el, az egyes kirendelt védőket a felkészülési díj e bekezdésben meghatározott legkisebb összegként a kirendelt ügyvédi óradíjnak megfelelő összeg illeti meg. A helyettes védőként kirendelt védőre e bekezdést nem kell alkalmazni.”

„9. § (2) Az ügyészség vagy a nyomozó hatóság az eljárás megszüntetésekor, illetve az elsőfokú bíróság az ügydöntő határozat meghozatalakor rendelkezik a felkészülési díj 7. § (3) bekezdésében meghatározott legkisebb összegét el nem érő részének a megfizetéséről. Ha ezt követően a büntetőeljárás folytatódik, a továbbiakban a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság a 7. § (2) bekezdésében meghatározott felkészülési díjről mindaddig nem rendelkezik, amíg ezen felkészülési díjak összege nem éri el a felkészülési díj 7. § (3) bekezdésben meghatározott legkisebb összegét.”

III.

- [13] Az indítvány nem megalapozott.
- [14] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, ugyanakkor az eljárás felfüggesztése nem történt meg, tekintettel arra, hogy a büntetőeljárás már lezárult. A 3046/2016. (III. 22.) AB határozat szerint azonban a „járulékos, a per jogerős befejezését követően kötelezően alkalmazandó, a perben érintett személyek jogát, jogos érdekét, jogi helyzetét érintő szabály alkotmányossági vizsgálatának kezdeményezésére a bíró akkor is jogosult, amikor az alkalmazás lehetősége számára ténylegesen megnyílik” {3046/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [11]}. A fentiekre is tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}.
- [15] 2. Az Alkotmánybíróság eddig nem vizsgálta érdemben az R. 7. § (2) bekezdése alkotmányosságát. A 3081/2019. (IV. 17.) AB végzés tárgya ugyan kifejezetten a kirendelt védő díjazása volt, de az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszt a közvetlen érintettség hiánya miatt visszautasította (Indokolás [9]), ezért „ítélt dolog” az ügyben nem volt megállapítható.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, mert álláspontja szerint a rendeleten belüli, illetve a Be. és az R. szabályai közötti – normakollízió értelmezési nehézségeket vet fel, sérti a normavilágosság elvét és így a jogállami jogbiztonságot. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis az R. 7. § (2) bekezdése és 9. § (2) bekezdése eltérő értelmezéseket tesz lehetővé a tekintetben, hogy a kirendelt védőt a felkészülési díj megilleti-e akkor is, ha nem vett részt egyetlen eljárási cselekményen sem. Ugyanakkor a Be. 46. § (9) bekezdése alapján a kirendelt védőt a felkészülési díj is meg kell, hogy illesse, függetlenül attól, hogy részt vett-e eljárási cselekményen, avagy sem.
- [17] 2.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az R. 7. § (2) bekezdése és 9. § (2) bekezdése közötti normakollízió kérdését vizsgálta. E körben mindenekelőtt indokolt utalni azon – a jogforrási rendszerben azonos szinten elhelyezkedő jogszabályok összeütközésének alkotmányos összefüggéseivel kapcsolatos, a 43/2012. (XII. 20.) AB határozatban összefoglalt –, alkotmánybírósági gyakorlatra, amely szerint: „az Alkotmánybíróság a 35/1991. (VI. 20.) AB határozatban kijelentette, hogy »meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – törvényi rendezése önmagában nem jelent alkotmányellenességet. Az ilyen rendelkezés alkotmányellenessé csak akkor válik, ha az egyben az Alkotmány valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet, tehát például ha a rendelkezések valamelyike meg nem engedett diszkriminációt, egyéb alkotmányellenes helyzet megteremtését, vagy alkotmányos alapjog korlátozását eredményezi. [...] A jogállamiság elvéből nem következik, hogy az azonos szintű jogszabályok közötti normakollízió kizárt.« (ABH 1991, 175, 176) E megállapítást a 21/2001. (VI. 21.) AB határozat azzal pontosította, hogy kimondta: abban az esetben sérül a jogállamiság alkotmányos alapértékből fakadó jogbiztonság követelménye, ha az ellentétes tartalmú törvényi rendelkezések »[...] között fennálló kollízió jogalkalmazói jogértelmezéssel a jogbiztonság sérelme nélkül nem oldható fel.« (ABH 2001, 231, 235)” {Indokolás [54], megerősítette a 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [16]}
- [18] Az indítvány az R. 7. § (2) bekezdése és 9. § (2) bekezdése között vélt ellentét kapcsán pusztán az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította. A fentiek alapján a B) cikk (1) bekezdés sérelme nem volt megállapítható, a rendeleten belül vélt ellentmondás miatt. Az indítványozó pedig nem jelölt meg olyan anyagi alaptörvény-ellenességet, amely megalapozta volna a további alkotmányossági vizsgálatot.
- [19] 2.2. Az indítványozó azt is állította, hogy az R. 7. § (2) bekezdése ellentétes a Be. 46. § (9) bekezdésével, mert a miniszteri rendelet – a törvényi előírás ellenére – nem biztosítja, hogy a kirendelt védő minden esetben

megkapja a felkészülésért járó díjat. A vélt normakollízió az indítvány alapján sérti az Alaptörvény 18. cikk (3) bekezdésében foglalt jogforrási hierarchiát –, amely szerint a kormány tagjának rendelete nem lehet ellentétes törvénnyel – és így sérül a jogbiztonság is [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése].

- [20] 2.2.1. A Be. 46. § (9) bekezdése elvi éllel rögzíti: a kirendelt védő a közreműködéséért díjra és költségeinek megtérítésére is jogosult. A törvényi rendelkezés a díjazásra és költségtérítésre való jogosultságot nem szűkíti le az eljárási cselekményen való (személyes) részvételre.
- [21] A törvény nem tartalmazza a közreműködés formáit, azt az R. részletezi, e szerint a kirendelt védőt eljárási cselekményen való részvételért, vagy az eljárási cselekmény elmaradásáért [R. 7. § (1) és (4) bekezdés], felkészülésért [R. 7. § (2)–(3) bekezdés], fogvatartásban lévő terhelttel folytatott megbeszélésért [R. 7. § (5) bekezdés] és felülvizsgálati indítvány elkészítéséért [R. 7. § (6) bekezdés] illeti meg díjazás. Az R. 1. § (1) bekezdése ugyancsak megszorítás nélkül rendelkezik arról, hogy a kirendelt védőt a bírósági eljárásban és a büntetőeljárás vádemelésig terjedő szakaszában végzett tevékenységért munkadíj és költségtérítés illeti meg. A rendelet tehát – a törvénnyel összhangban – a büntetőeljárás vádemelést megelőző szakasza mellett ugyancsak a bírósági eljárás egészében végzett védői tevékenységet, és nem csupán a védő részvételével lefolytatott eljárási cselekményeket jelöli meg a jogosultság alapjaként.
- [22] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik és ennek során azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogértelmezés során tehát azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az a bírói jogértelmezés, amely alapján a kirendelt védő csak akkor részesülhetne díjazásban a felkészülésért, ha legalább egy eljárási cselekményen is részt vett, ellentmond az észszerűség alaptörvényi követelményének.
- [23] 2.2.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság már több határozatában rámutatott arra is, hogy a jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [24] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó normavilágosság követelménye a büntetőjogi – mint eleve alapjog-korlátozó – normák tekintetében különösen fontos. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az indítványozó által megjelölt jogszabályi rendelkezések megfelelnek-e a normavilágosság követelményének.
- [25] Az Alkotmánybíróság legutóbb a 20/2020. (VIII. 4.) AB határozatban foglalta össze az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamisággal kapcsolatos gyakorlatát: „az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság egyik feltétlen ismérve a jogbiztonság. A jogbiztonság pedig az államtól, és elsősorban a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek és a norma címzettjei számára is értelmezhetők és követhetők legyenek (Indokolás [116], [120]). A jogalanyoknak tényleges lehetőséget kell biztosítani arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz igazíthassák [25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132]. Ehhez pedig az szükséges, hogy a jogszabály szövege a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142]. Az Alkotmánybíróság értelmezésében megállapítható továbbá a jogbiztonság sérelme, ha a szabályban rejlő belső ellentmondás a jogalkalmazás során szükséges értelmezéssel nem kiküszöbölhető [1/1999. (II. 24.) AB határozat, ABH 1999, 25, 46]. A jogbiztonság sérelmét jelentheti továbbá az is, ha a normaszöveg ugyan érthető, de végrehajthatatlan [10/2001. (II. 12.) AB határozat, ABH 2001, 123, 147].
- Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy a jogbiztonság meglétének vagy hiányának vizsgálatakor differenciáltan kell eljárni. »Annak megállapítása során, hogy a szabályozás módja, a normatartalom sérti-e a jogbiztonságot, minden esetben figyelembe kell venni a szabályozás célját és a címzettek körét is.« (125/B/2003. AB határozat, ABH 2005, 1127, 1137) Más a normavilágosság és jogbiztonság alkotmányossági mércéje akkor, ha a címzettektől elvárható valamilyen speciális, az értelmezéshez szükséges szakértelem és más, ha az általánosságban érinti a jogalanyokat (395/D/2010. AB határozat, ABH 2011, 2090, 2096).” (Indokolás [67]–[68])

- [26] A tárgyi ügyben a norma címzettje a bíróság, amelynek nem vitathatóan birtokában kell lennie a jogi normák értelmezéséhez szükséges szakértelemnek. Az Alkotmánybíróságnak azt kellett tehát vizsgálnia, hogy az R. indítványozó által felhívott szabályai megfelelnek-e a normavilágosság elvének a tekintetben, hogy egyértelműek a bíróságok számára, illetve a vélt ellentmondások jogértelmezéssel feloldhatóak-e.
- [27] Az R. 7. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a kirendelt védőt az eljárási cselekményen való részvételéért időarányosan a kirendelt ügyvédi óradíj összege illeti meg. A (2) bekezdés szerint az adott eljárási cselekményhez tartozó felkészülésért az eljárási cselekményen való részvételért járó díj 20%-a illeti meg a kirendelt védőt. A (3) bekezdés pedig azt rögzíti, hogy a felkészülési díj ügynként legalább a kirendelt ügyvédi óradíj háromszorosának, legfeljebb a kirendelt ügyvédi óradíj harmincszorosának megfelelő összeg. A 9. § (2) bekezdése alapján pedig a bíróságnak az ügydöntő határozat meghozatalakor intézkednie kell arról, hogy a kirendelt védő legalább a felkészülési díj 7. § (3) bekezdése szerinti minimális összegét megkapja.
- [28] Az R. szerint tehát a kirendelt védőt díjazás illeti meg az eljárási cselekményen való részvételéért és az ehhez kapcsolódó felkészülésért, továbbá díjazás illeti meg a felkészülésért abban az esetben is, ha nem vett részt egyetlen eljárási cselekményen sem. Azaz az R. 7. § (2) bekezdése nem általánosságban határozza meg a felkészülési díjra való jogosultságot és annak összegét, hanem csak arra az esetkörre irányadó, amikor eljárási cselekményre is sor kerül. A 7. § (3) bekezdés pedig azokra az esetekre vonatkozik, amikor eljárási cselekményre nem kerül sor. Az indítványozó által is hivatkozott egyik eseti döntésben (BH2020.137.) a Kúria is kifejtette, hogy: „Kirendelt védő részvétele kötelező lehet olyan ügyekben (például büntetővégzés meghozatalára irányuló, összbüntetési, avagy – miként jelen esetben – a tagállami ítélet megfeleltetése iránt indult eljárásban) is, melyekben védő jelenlétében folytatható eljárási cselekmény nincs, sőt a büntetőeljárás törvény másod- és harmadfokon még a rendes eljárásban az ügydöntő határozat meghozatalára is tág teret biztosít tanácsulésen, a védő részvétele nélkül. Ekként az az értelmezés a téves, miszerint a jogalkotó – egyébként a törvény rendelkezésével is szemben – a büntetőeljárások jelentős részében díjazás nélküli, saját költségen való munkavégzésre kívánta volna kötelezni a kirendelt védőt.”
- [29] Az R. felhívott szabályai között tehát nincs kollízió, épp ellenkezőleg, kiegészítik egymást. Az R. ezen értelmezése felel meg az Alaptörvény 28. cikkében foglalt észszerűségi követelmények is.
- [30] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. 7. § (2) bekezdése és 9. § (2) bekezdése nem sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogbiztonságot, mert nem állnak kollízióban a Be. 46. § (9) bekezdésével, és eleget tesznek a normavilágosság alaptörvényi követelményének is.
- [31] 2.2.3. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó is hivatkozott a BH2020.137. számú eseti döntésre, azonban azt állította, hogy a Kúria helytelenül értelmezte az R. 7. § (2) bekezdésében foglaltakat, figyelmen kívül hagyva, hogy felkészülési díj csak eljárási cselekményen való részvételhez köthető. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kúria értelmezése szerint „amennyiben a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a kirendelt védőt a felülvizsgálati indítvány megfogalmazására hívja fel, és a védő ennek határidőben eleget is tesz, számára az R. szerinti mértékű védői díj megállapításának van helye. Ezen túl a kirendelt védő igényt tarthat felkészülési díjra is. Mivel a kirendelt védő felkészülési díjának alapja az eljárási cselekményen való részvételért járó kirendelt ügyvédi díj, a felkészülési díjat az eljárási cselekményen való részvételért járó ügyvédi óradíj figyelembevételével kell megállapítani akkor is, ha a Kúria nyilvános ülést nem tart, azonban a kirendelt védő felkészülési díjra való jogosultságához nem fér kétség.” (BH2019.217.)
- [32] A BH2020. 287. számú eseti döntésben pedig azt rögzítette a Kúria, hogy: „A felülvizsgálati eljárásban kirendelt védőt az észrevételért felkészülési díj illeti meg, amennyiben a felülvizsgálati indítványt nem ő készítette és eljárási cselekményre (nyilvános ülés tartására) nem került sor.”
- [33] A Kúria szerint „önmagában a felülvizsgálati indítványra tett – a R. által kifogásolhatóan nem nevesített – észrevételért a kirendelt védőt nem illeti meg díjazás (BH2019. 217. IV. pont), ugyanakkor az észrevétel mögött nyilvánvalóan felkészülés áll, ami díjazás nélkül nem maradhat, s részére felkészülési díj állapítandó meg.”
- [34] Mindkét esetben az R. 7. § (3) bekezdése alapján került sor a felkészülési díj összegének megállapítására.
- [35] Az Alkotmánybíróság szerint az idézett kúriai gyakorlat is azt támasztja alá, hogy a rendelet indítványozó által sérelmezett rendelkezései – az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezés mellett – nem sértik a normavilágosság elvét és nem merül fel kollízió, sem a rendeletei szabályok, sem az R. és a Be. előírásai között.
- [36] 3. Az indítványozó felvetette a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség hivatalbóli megállapításának lehetőségét is. Az Alkotmánybíróság már több döntésében megállapította, hogy a bírói kezdeményezés

csak jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányulhat, bíró a folyamatban lévő ügyben alaptörvény-ellenes mulasztás kimondását nem indítványozhatja {lásd 3076/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság a 3330/2017. (XII. 8.) AB végzésben általános érvennyel, az indítványozó személyétől függetlenül azt is leszögezte, hogy „irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult” (Indokolás [19]). Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság szerint a kezdeményezésben állított normakollízió nem áll fenn, és a normavilágosság elve sem sérült, nem tartotta indokoltnak mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség hivatalbóli megállapítását.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1751/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3042/2021. (II. 19.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 92/B. § c) pontja, illetve a 92/C. § (1) bekezdés „[a] felülvizsgálati eljárásban, a 92/B. § a)–c) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén a kulturális örökség védelméért felelős miniszter a korábbi döntést visszavonja” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Kúria mint a felülvizsgálati bíróság tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) az előtte Kfv.II.37.112/2020/8. szám alatt folyamatban lévő felülvizsgálati eljárást felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Kultv.) 92/B–92/F. §-ai és törvényi indoklásuk alaptörvény-ellenességének megállapítása, valamint a Kultv. 92/B–92/F. §-ai megsemmisítése, továbbá az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben történő és általános alkalmazásuk kizárása iránt.
- [2] 2. A felfüggesztésre került alapügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványra okot adó ügy felperese (a továbbiakban: felperes vagy igénylő) 2017. december 20. napján egy szekszárdi múzeumnál összesen 9 db műtárgyra visszaadási kérelmet terjesztett elő. Az alapügy alperese, a Miniszterelnökséget vezető miniszter, mint a Kormány kulturális örökség védelméért felelős tagja (a továbbiakban: alperes vagy miniszter) – a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) alapján – a 2018. május 8. napján kelt, TÜF/229 (2018) ügyiratszámú döntésével (a továbbiakban: tulajdonosi döntés) 3 db műtárgy vonatkozásában megállapította, hogy a múzeumban őrzött, kiadni kért vagyontárgyak esetében az állami tulajdonjog fennállása kétséget kizáróan nem bizonyítható. Előírta, hogy a vagyontárgyak igénylő részére történő kiadásáról az R1. 5. § (1) bekezdése szerinti eljárásban a múzeum haladéktalanul köteles intézkedni, amennyiben a felperes az 5. § (1) bekezdés b) vagy c) pontja szerinti feltételek valamelyikének fennállását igazolja. Az R1. 4. § (5) bekezdésének megfelelően a tulajdonosi döntés rögzítette, hogy az nem jelenti a tulajdonjogi igény eldöntését. Három műtárgyat a múzeum az igénylőnek kiadott, amelyek azóta is az ő birtokában vannak.
- [4] 2.2. 2019. július 16. napján hatályba lépett az egyes törvényeknek az épített és a természeti környezet védelmével, valamint a kulturális örökségvédelemmel összefüggő módosításáról szóló 2019. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Módtv.), amelynek 18. §-a új címet illesztett a Kultv.-be a „Kulturális javak visszaadására irányuló eljárás”-ról. A Kultv. módosítással beépített 92/B–92/F. §-ai lehetővé tették a miniszter számára az R1. alapján kibocsátott tulajdonosi döntések felülvizsgálatát, azok visszavonását azzal, hogy a bejelentett igényekről megismételt eljárásban kell dönten.
- [5] Az R1.-et a 2019. február 26. napján hatályba lépő, a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és az azzal

összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.) hatályon kívül helyezte. A Kultv. Módtv. által beiktatott részei a megismételt eljárásokra is az R2.-t rendeli alkalmazni. Az R2. illeszkedik a Módtv. azon koncepciójához, hogy a vagyontárgyat kiadni csak olyan igénylőnek lehet, aki kétséget kizáróan bizonyítja tulajdonjogát. Az erről szóló döntést a miniszter hatáskörébe utalja.

- [6] 2.3. A miniszter – hivatalból eljárva – a 2019. július 17. napján kelt, MHF/26/2/2019. számú határozatával a tulajdonosi döntést a Kultv. 92/B. § c) pontjára és 92/C. § (1) bekezdésére hivatkozva visszavonta.
- [7] A visszavonásra a határozat indokolása szerint azért került sor, mert a vagyontárgyak kiadására irányuló (eredeti) eljárást nem a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szabályai szerint folytatták le. Ez a miniszteri értelmezés szerint a Kultv. 92/B. § c) pontja alá sorolható olyan tény, lényeges körülmény, amely a felülvizsgálatot megalapozza, mivel a Ket. alkalmazása a döntést érdemben befolyásolhatta volna.
- [8] 2.4. A visszavonó határozattal szemben az igénylő keresettel élt. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 39.K.32.961/2019/16. számú ítéletével a visszavonó határozatot új eljárásra kötelezés nélkül megsemmisítette. A közigazgatási bíróság álláspontja szerint a Kultv. 92/B. § c) pontjában rögzített feltételek nem álltak fenn, ezért a visszavonó határozat jogsértő volt.
- [9] 2.5. A jogerős ítélettel szemben a miniszter felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, kérve a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet jogsértő, mert a visszavonó határozatot tévesen nem tekintette járulékos jellegűnek. Álláspontja szerint ugyanis a közigazgatási perben jogvita tárgyát képező határozathozatalt követően kell majd a Kultv. 92/C. §-a szerint dönteni arról, hogy a visszaadás feltételei fennállnak-e vagy sem. Másodsorban az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének megsértésére, harmadsorban a jogerős ítéletnek a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok sérelmére vonatkozó részének jogellenességére hivatkozott.
- [10] Az igénylő a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős döntés hatályában való fenntartására kérte a Kúriát. Véleménye szerint a visszavonó határozat nem volt járulékos jellegű, mert a visszavonó határozat elvállik a felülvizsgálati eljárást lezáró érdemi döntéstől. Álláspontja szerint a jogerős ítélet nem sértette meg a határozatokkal szemben támasztott indokolási kötelezettséget. Kiemelte azt is, hogy a Kultv. vonatkozó részének szabályozási koncepciója élesen elkülöníti egymástól a tulajdonosi döntés visszavonására irányuló eljárást és a megismételt eljárást, amely értelmezése szerint a visszavonó határozat érdemi jellege mellett szól.
- [11] 3. Az indítvány szerint a Kultv. 92/B–92/F. §-ai ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és ezzel összefüggésben a XXIV. cikk (1) bekezdésével, a C) cikk (1) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével és ezzel összefüggésben a XV. cikk (1) bekezdésével, az I. cikk (3) bekezdésével, valamint az e rendelkezésekhez tartozó indokolás vonatkozásában is a T) cikk (1)–(3) bekezdésével, illetve a 24. cikk (1) bekezdésével.
- [12] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a Kultv. 92/B. és 92/C. §-ai azért ütköznek a jogbiztonság absztrakt követelményén keresztül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, mert úgy teszik lehetővé egy eredetileg az állam mint a tulajdonosi jogkör gyakorlója részéről hozott döntés visszavonását, hogy utóbb jogértelmezéssel hatóságivá minősítik ezen aktusát. Így valójában a nyilatkozat visszavonása nem a visszavonás hatósági eljárásjogi fogalmának felel meg, hanem az állam a korábbi tulajdonosi döntéshez képest egy új közhatalmi döntést hoz. Ezzel kapcsolatban az indítvány a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:6. §-ban foglalt, a polgári jogviták polgári bíróság előtti érvényesíthetőségének alapelveinek teljesülését is kizártnak látja.
- [13] A kezdeményezés az Alaptörvény jogállamiság-klauszult tartalmazó B) cikk (1) bekezdésének sérelmét a normavilágosság hiányával összefüggésben is felvetette, amely szerint a jogalkalmazó előtt nem világos, hogy közigazgatási vagy magánjogi szabályozással találkozik-e, s így melyik jogágra jellemző elveket kell figyelembe vennie.
- [14] A jogbiztonság sérelmének harmadik aspektusaként az indítvány a visszaható hatály sérelmére hivatkozott: értelmezése szerint ugyanis a Kultv. 92/B. § és 92/C. §-ban szabályozott megoldás, így a döntés visszavonása és a megismételt eljárás szabályai hátrányosabb jogi helyzetbe hozták az igénylőt, mint azok hatálybalépése előtt volt. A visszavonó határozat lehetőséget teremt arra, hogy az igénylőtől a számára tulajdoni döntéssel

kiadott vagyontárgyakat az állam visszavegye, azaz az igénylőt birtokosi pozíciójától megfoszák. A megismételt eljárásban a felperes jogi pozíciója jelentős mértékben válna terhesebbé az időközben megváltozott jogszabályi háttérre figyelemmel.

- [15] 3.2. Az indítvány a jogbiztonsággal összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét is állította. Az indítványozó szerint ugyanis a Kultv. 92/B. §-a és a 92/C. § (1) bekezdése ellentétes az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 120. § (1) bekezdésével, mivel úgy állapít meg eltérő időtartamot a hatósági döntés visszavonására, hogy arra az Ákr. nem biztosít lehetőséget és a Kultv. szerinti hatósági eljárást nem szabályozza a kivett eljárások között sem. A kezdeményezés szerint az Ákr. 120. § (1) bekezdésében foglalt garanciális eljárási szabálytól eltérés súlyos jogbizonytalanságot idéz elő, hiszen egy Ákr. hatálya alá tartozó hatósági ügyben az Ákr. felhatalmazása hiányában állapít meg eltérő szabályt. Különösen súlyosnak ítéli az indítványozó ezt a kollíziót, mivel az Ákr. 120. § (1) bekezdése az ügyféli jogok védelme és a döntések véglegessége érdekében legfeljebb egy éven belül engedélyezi a jogsértő döntések visszavonását, amely korlát az Alaptörvényben is foglalt tisztességes hatósági ügyintézéshez való alapvető jog részeleme.
- [16] Ugyancsak normakollízió áll fenn az indítványozó szerint a Kultv. 92/D. § *d*) pontja és az Ákr. 123. § (2) bekezdésének *a*) pontja között az Ákr. 8. §-ra tekintettel. A Kultv. 92/D. § *d*) pontja úgy zárja ki az Ákr. 123. § (2) bekezdés *a*) pontjának alkalmazását, hogy arra sem az Ákr. 8. § (1) bekezdése (nem kivett eljárás), sem az Ákr. 8. § (2) bekezdése szerint az Ákr. maga nem biztosít lehetőséget. Az, hogy az Ákr. 123. §-ban szabályozott semmisségi okoktól úgy tér el a Kultv., hogy erre felhatalmazást az Ákr. nem ad, ezáltal a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető jogot és az Ákr. 2. § és 6. §-ban foglalt alapelveket, a jogszerűséget és a bizalmi elvet is sérti.
- [17] 3.3. Az Alaptörvény hatalommegosztás elvét kimondó, C) cikk (1) bekezdésével ellentétes az indítványozó szerint az, hogy a Módtv. szerinti szabályozásban a tulajdoni igénnyel fellépő állam gyakorlatilag maga dönt polgári jogi kérdésekben a saját ügyében. A kezdeményezés szerint ez felveti annak a kérdését, hogy egy jogállamban hol van az a határ, hogy az állam az alapvetően magánjogi jogvitát hatósági ügyé minősítsen. Az indítvány értelmezésében ez a magánszféra teljes közjogiasításához, így a polgári jogállam alapjainak megkérdőjelezéséhez vezethet.
- [18] Ugyancsak a C) cikk (1) bekezdésébe ütközőnek véli az indítványozó azt, hogy a szabályozás az alapvető vagyoni viszonyokhoz kapcsolódó jogvitákat a civilisztikai bíróságok hatásköréből a végrehajtó hatalomhoz telepítette át.
- [19] 3.4. Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogot biztosító XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azzal indokolja a kezdeményezés, hogy a tulajdonosi döntés visszavonására lehetőséget teremtő jogi szabályozás utat nyit arra, hogy az állam – megfelelően igazolt közérdek nélkül – behatoljon a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába.
- [20] Ezen túlmenően a tulajdonhoz való jog sérelmét csak a XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály relációjában vetette fel az indítvány, mivel a Kultv. felülvizsgálta indítványozott szakaszai a tulajdonhoz való jogot korlátozzák visszamenőlegesen, azonban csak egy szűk körben, a 2014 és 2019 között hozott restitúciós döntések esetén. A szabályozás ezen eleme, azaz, hogy a tulajdonosi döntéseknek csupán egy szelétét vonja a felülvizsgálható és visszavonható döntések körébe, nem felel meg az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségének, mivel nem biztosítja a tulajdonhoz való jog diszkriminációmentes intézményi kereteit.
- [21] Az időbeli korlátokon kívül a diszkriminációmentes tulajdonhoz való jog sérelmét veti fel a kezdeményezés szerint a támadott rendelkezések nyomán kialakított igényérvényesítési mechanizmus is, amely lehetőséget teremt az államnak arra, hogy polgári jogi igényét közigazgatási úton érvényesítse, míg a magánfelek közti jogviták, vagy ha a magánfélnek van az állammal szemben tulajdonjogi igénye, a polgári bíróságra tartoznak.
- [22] 3.5. Az indítványozó az Alaptörvény általános alapjogvédelmi tesztet tartalmazó I. cikk (3) bekezdésének sérelmét a Módtv. indoklásával összefüggésben állította: az abban szereplő azon alkotmányossági teszttel szemben úgy foglalt állást, hogy a tulajdonjog korlátozását nem teszi önmagában alaptörvény-konformmá az, ha az alapjog-korlátozás legitím célja vonatkozásában az Alaptörvény P) cikkből levezethető közérdekre – nevezetesen az örökségvédelemre – hivatkozik a jogalkotó. Maga az indítvány is utal azonban arra, hogy a tulajdonhoz való

jog korlátozásának alaptörvénnyel való összhangja a közérdekűségi tesztet alkalmazza. Ezzel összefüggésben arra mutat rá, hogy nem elegendő az elvont közérdekre hivatkozás a korlátozás jogszerűségének alátámasztására. Az alkotmánybírói gyakorlaton nyugvó általános megállapítást azonban nem konkretizálta az alapügyben alkalmazandó szabályozásra.

- [23] 3.6. Az indítványozó szerint a Módtv. indokolása ellentétes az Alaptörvény jogszabályokat definiáló T) cikk (1)–(3) bekezdéseivel, valamint az Alkotmánybíróság rendeltetését meghatározó 24. cikk (1) bekezdésével.
- [24] A kezdeményezés szerint az Alaptörvény 28. cikk alapján, a bíróságra kötelező jogértelmezési szabály miatt a törvényi indokolás alaptörvény-ellenességének megállapítása kezdeményezhető az Alkotmánybíróság előtt, függetlenül attól, hogy az az Alaptörvény T) cikk szerint a törvényi indokolás nem jogszabály, és a jogszabályok indokolásának felülvizsgálatának lehetősége sem az Alaptörvényben, sem az Abtv.-ben nem jelenik meg tételesen. Álláspontja szerint azonban az Alkotmánybíróság a 24. cikk (1) bekezdésében foglalt szerepében eljárva analógia alkalmazása útján a jogszabály indokolásának alaptörvény-ellenességét kimondhatja. Az indítványozó szerint az Alaptörvény hetedik módosítása óta a 28. cikk szerint a bírósági jogértelmezés során kötelező figyelembe venni a jogalkotó szándékát, amelynek elsődleges megismerési forrása az Alaptörvény szerint a jogalkotói indokolás. A jogalkotói indokolás az indítványozói érvelés szerint hasonlóan kötelező jellegű a bíróságokra nézve, mint a jogegységi határozatok. Az Abtv. hatálybalépése előtt – így kifejezett jogszabályi felhatalmazás hiányában – is vállalkozott az Alkotmánybíróság arra, hogy a jogegységi határozatok alkotmányossági kontrollját elvégezze [42/2005. (XI. 14.) AB határozat]. Ez az indítvány szerint kellő alapot ad arra, hogy az Alkotmánybíróság jogszabályi indokolások vizsgálatára is kiterjessze a hatáskörét.
- [25] Az indítvány rámutat, hogy az indokolás csak a jogalkotó céljára hivatkozhat, és a megfogalmazás nem lehet normatív tartalmú. Amennyiben normatív tartalmú, akkor normaként viselkedik, és már csak ez okból is alaptörvény-ellenes, az Alaptörvény T) cikk (1)–(3) bekezdésébe ütközik.
- [26] A konkrét ügyben az indítványozó szerint azzal sértette meg a jogalkotó az indokolás tartalmára vonatkozó, fenti értelmezése szerinti korlátot (normatív tartalom tilalma), hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti arányossági teszt eredményét a Módtv. indokolásába foglalta.
- [27] 3.7. Az indítványozó kiemelte, hogy a felülvizsgálni kért jogszabály a Kultv. 92/B. § és 92/C. § (1) bekezdése, a 92/D. § *d)* pontja, továbbá a Módtv. 18. §-a által ezen szakaszokhoz fűzött törvényi indokolás. A szoros tartalmi összefüggés miatt azonban kérte a Kultv. 92/C. § (2) bekezdésének, 92/D. § *b)*–*c)* pontjai és a 92/E. §–92/F. §-ben foglalt rendelkezések megsemmisítését is.
- [28] 4. A miniszter – aki egyúttal az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezéseket beiktató törvényjavaslat előterjesztője is volt – az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az ügyvel kapcsolatos álláspontjáról. Levelének mellékleteként megküldte az R1. alapján kibocsátott tulajdonosi nyilatkozatok másolatát, egy összeállítást a restitúciós ügyekkel érintett kiemelt kulturális értékkel rendelkező műtárgyakról, valamint a visszavonó határozatokkal szemben kezdeményezett jogorvoslatok során hozott bírósági határozatok másolatát. A miniszteri *amicus curiae* áttekintette a szabályozási környezet – így a Kultv., az R1. és az R2. – változását, valamint tételesen cáfolta az indítványban megjelölt alaptörvény-sértések fennállását.

II.

- [29] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„P) cikk (1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.

(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

(4) A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„24. cikk (1) Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[30] 2. A Kultv. érintett rendelkezései:

„92/B. § A kulturális örökség védelméért felelős miniszter a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet alapján hozott döntéseket – kivéve, ha az ügyben jogerős bírósági döntés született – a döntés meghozatalát követő 5 éven belül legfeljebb egy ízben felülvizsgálhatja, az alábbi esetekben:

- a) több igénylő terjesztett elő igényt, azonban nem minden igénylő igényét bírálták el, vagy a döntés nem minden igénylőre tartalmaz rendelkezést,
- b) a vagyontárgynak az igénylő részére történő visszaadásáról rendelkező döntés meghozatalát követően a vagyontárgyra 2019. február 25. napjáig új igénylő jelentette be az igényét, vagy
- c) a döntés meghozatalát követően olyan, az ügy elbírálása szempontjából lényeges körülmény, adat, bizonyíték merült fel, amelyet a korábbi eljárásban nem bíráltak el és elbírálása esetén a döntést érdemben befolyásolhatta volna.”

„92/C. § (1) A felülvizsgálati eljárásban, a 92/B. § a)–c) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén a kulturális örökség védelméért felelős miniszter a korábbi döntést visszavonja, és a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályaon kívül helyezéséről és azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet alapján megismételt eljárásban dönt az igénylő kérelméről. A felülvizsgálati eljárásban a kulturális örökség

védelméért felelős miniszter elrendelheti a még ki nem adott vagyontárgy közgyűjteményben történő további őrzését, valamint a birtokba vett vagyontárgynak a korábbi igénylőtől történő visszavételéről is rendelkezhet.

(2) A felülvizsgálati eljárás hivatalból indul. A felülvizsgálati eljárásban a kulturális örökség védelméért felelős miniszter rendelkezhet a vagyontárgynak az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 107. §-ában meghatározott biztosítási intézkedésként történő zár alá vételéről, lefoglalásáról.”

„92/D. § A kulturális örökség védelméért felelős miniszter által kezdeményezett felülvizsgálati eljárásban az Ákr. rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

a) az eljárásban szakértőként a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-t kell kirendelni,

b) az ügyintézési határidő 180 nap,

c) az ügyfél nyilatkozatával nem pótolhatja a hiányzó bizonyítékot, és

d) nem alkalmazható az Ákr. 123. § (2) bekezdés a) pontja.”

„92/E. § A felülvizsgálat esetén a 4/A. §-ban foglalt alapelv figyelembevételével kell eljárni. E törvény rendelkezéseit kell alkalmazni a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és az azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet alapján folyamatban levő és megismételt eljárásokban.”

„92/F. § (1) A kulturális örökség védelméért felelős miniszternek a 92/C. § alapján hozott döntését a bíróság nem változtathatja meg.

(2) A kulturális örökség védelméért felelős miniszternek e törvény, valamint a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és az azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet alapján hozott döntésével szemben kezdeményezett közigazgatási perben a bíróság a döntést nem változtathatja meg.”

III.

- [31] 1. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai sorolják fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ennek során nemcsak az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapját köteles vizsgálni, de nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság ezért elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdésében, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdésében foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.
- [33] 2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjának, az Abtv. 25. § (1) bekezdésében és az 52. § (1b) bekezdésében foglaltaknak csak részben tesz eleget.
- [34] 2.1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja és az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll hatáskörében eljárva jogszabály alaptörvény-ellenességét vizsgálhatja meg. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése az e hatáskör tárgyát képező jogforrások körét kiterjeszti a közjogi szervezetszabályozó eszközökre és az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerinti jogegységi határozatokra.
- [35] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy jogszabályok jogalkotói indokolásának vizsgálatára sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem biztosít lehetőséget. Erre tekintettel az indítványnak a Módtv. 18. §-hoz tartozó indokolásának alkotmányossági kontrolljára irányuló elemei érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

- [36] 2.2. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia {3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata szerint az „eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) ügygel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye.” {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [37] 2.2.1. Az Alkotmánybíróság – abból a célból, hogy meggyőződjön a hatáskörébe tartozó, tehát az alapügyben ténylegesen alkalmazandó jogszabályi rendelkezések köréről – áttekintette a Kultv. indítvánnyal támadott részei által kialakított szabályozási koncepciót, eljárásrendet, s ennek alapján az alábbi sajátosságokra mutat rá.
- [38] A Kultv. 92/B–92/F. §-ai által létrehozott, a kulturális javak visszaadására irányuló eljárás két, egymástól elkülönülő szakaszra osztott: az első szakasz a tulajdonosi döntés visszavonását jelenti, a második pedig a megismételt eljárást, melynek keretében az új, hatósági döntés megszületik az igénylő kérelméről. A két szakasz közti kapcsolatot a Kultv. 92/C. § (1) bekezdés első mondata teremti meg, kimondva, hogy „[a] felülvizsgálati eljárásban, a 92/B. § a)–c) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén a kulturális örökség védelméért felelős miniszter a korábbi döntést visszavonja, és a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet alapján megismételt eljárásban dönt az igénylő kérelméről”.
- [39] A Kultv. 92/C. § (1) bekezdés első mondata tehát a kulturális javak visszaadására irányuló eljárás első szakaszát felülvizsgálati, míg utóbbi megismételt eljárásnak nevezi. A Kultv. többi, indítvánnyal támadott rendelkezésének vizsgálata ezt a következtetést árnyalja. Ennek oka az, hogy az első és második szakaszt egyértelműen felölölő címben megjelölt elnevezés – a kulturális javak visszaadására irányuló eljárás – nem köszön vissza a cím egyetlen szabályában sem. A jogalkotó ehelyett a felülvizsgálati eljárás fordulatot használja a két eljárási szak együttes elnevezésére is.
- [40] A „felülvizsgálati eljárás” kifejezés ekképpen egy tágabb – a kulturális javak visszaadására irányuló eljárással azonos tartalmú – és egy szűkebb – kizárólag a tulajdonosi nyilatkozat visszavonására irányuló eljárást magában foglaló – értelemben szerepel a Kultv.-ben. Figyelemmel arra, hogy a kulturális javak visszaadására irányuló eljárás egészére – főszabályként – az Ákr. rendelkezései az irányadók, kiemelendő, hogy a jogalkotó a visszavonó döntés formájaként határozatot és nem végzést intézményesített, s azzal szemben biztosította az önálló jogorvoslat lehetőségét. A visszavonó határozat tehát ennek nyomán nyilvánvalóan egy eljárási szakasz lezárását jelenti. Összeségében megállapítható, hogy a megismételt eljárás a szűkebb értelemben vett felülvizsgálati eljárást, a nyilatkozat visszavonását követően indul, de attól egyértelműen elkülönül. Az alapügy tárgyát képező határozat az első szakasz lezárását jelenti, ez képezi a jogvita tárgyát, ezért rögzíthető, hogy a jelen ügyben a Kultv. azon rendelkezéseinek vizsgálatára kerülhet sor, amelyek az első fázishoz kapcsolódnak.
- [41] 2.2.2. Az előző pontban kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a perben nem merült fel a Kultv. 92/C. § (2) bekezdésének, 92/D. § b)–c) pontjai és a 92/E. §, valamint 92/F. §-ben foglalt rendelkezések alkalmazása, és az indítványozó nem adott elő indokolást azok jelen ügyben való alkalmazandóságával kapcsolatban. A kezdeményezés e rendelkezések megsemmisítését csak a Kultv. 92/B. § és 92/C. § (1) bekezdése, illetve a 92/D. § d) pontjával fennálló összefüggésre tekintettel látja indokoltnak. A III/2.2. pontban (Indokolás [36]) írtakra tekintettel a Kultv. 92/C. § (2) bekezdésének, 92/D. § b)–c) pontjai és a 92/E–92/F. §-ainak érdemi alkotmányossági vizsgálatára nem kerülhet sor.
- [42] Az alapügy vonatkozásában az Alkotmánybíróság hangsúlyozza egyfelől azt, hogy a felülvizsgálati eljárás megindításának okaként a Kultv. 92/B. §-ban szereplő három feltétel közül csak az egyiket, a c) pontban foglaltat jelölte meg a miniszter, ezért a 92/B. §-nak kizárólag a c) pontja minősülhet az alapügyben alkalmazott

- jogszabályi rendelkezésnek. Ekképpen e szakaszból az Alkotmánybíróság előtti érdemi eljárásnak csak az lehet a tárgya.
- [43] Másfelől rámutat arra is az Alkotmánybíróság, hogy az alapügy tárgya a visszavonó határozat jogszerűségének vizsgálata. A megismételt eljárásra, illetve az annak nyomán az igénylő kérelméről szóló döntésre nem terjed ki a felfüggesztett bírósági eljárás. Ekképpen az alapügyben kizárólag azon rendelkezései alkalmazandóak a Kultv.-nek, amelyek a szűkebb értelemben vett felülvizsgálati (az első) szakaszhoz tartoznak, a tulajdonosi döntés visszavonásával kapcsolatosak.
- [44] A Kultv. 92/B. § c) pontja az alapügyben való alkalmazandósággal kapcsolatos követelményének kétséget kizáróan megfelel. A 92/C. § (1) bekezdése azonban vegeyesen tartalmaz a két eljárási szakaszra vonatkozó rendelkezéseket.
- [45] A Kultv. 92/C. § (1) bekezdés második mondatát, amely a még ki nem adott vagyontárgy közgyűjteményben történő további őrzését – azaz ki nem adását –, illetve a már kiadott vagyontárgy igénylőtől való visszavételét teszi lehetővé, az alapügyben nem alkalmazhatja a bíróság, mert a visszavonó határozat ezzel a rendelkezéssel nincs összefüggésben, ennek alkalmazására csak a megismételt eljárásban kerülhetne sor. Az indítvány is rögzíti, hogy a jogvita tárgyát képező vagyontárgyak az igénylő birtokában vannak.
- [46] A fentiek fényében a Kultv. 92/C. § (1) bekezdésének csak az alábbi szövegrésze alkalmas érdemi felülvizsgálatra: „A felülvizsgálati eljárásban, a 92/B. § a)–c) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén a kulturális örökség védelméért felelős miniszter a korábbi döntést visszavonja.”
- [47] A Kultv. 92/D. § d) pontja a szakasz szövegezése szerint a felülvizsgálati eljárásra vonatkozik, a fentebb kifejtettek miatt azonban szükséges vizsgálni azt, hogy a szűkebb vagy tágabb értelemben vett felülvizsgálati eljárásról szól-e ez a rendelkezés. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy – a rendelkezés szövegkörnyezetére figyelemmel – e pont a megismételt eljárás körében értelmezendő. Ezt támasztja alá a IV/1. pontban (Indokolás [53]) megjelölt, a visszavonó határozat jogi természetével, tartalmával kapcsolatos konklúzió is.
- [48] 3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte azt az alaptörvényi [24. cikk (2) bekezdés b) pont], illetve a törvényi rendelkezést [Abtv. 25. § (1) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítványozó előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [49] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. E követelménynek a kezdeményezés a következő kivétellel eleget tesz: az I. cikk (3) bekezdésével kapcsolatos indítványozói indokolással kapcsolatban rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az abban szereplő, az általános alapjogvédelmi teszttel kapcsolatos állításait nem kapcsolta össze a konkrét ügygel. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint elégtelen indokolás miatt akadály a érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogi aktus és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés {3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [50] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány az Abtv. 41. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kérte a támadott rendelkezések megsemmisítését.
- [51] 4. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság érdemi eljárását a Kultv. 92/B. § c) pontja és a 92/C. § (1) bekezdés első mondatának első fordulata vonatkozásában, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és ezzel összefüggésben a XXIV. cikk (1) bekezdése, a C) cikk (1) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése és ezzel összefüggésben a XV. cikk (1) bekezdése tekintetében folytathatta le.
- IV.
- [52] A bírói kezdeményezés az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [53] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány által felvetett alkotmányossági problémák elbírálása érdekében áttekintette a Kultv. és az R1. szerinti restitúciós eljárások lényegét jelentő, a vagyontárgyak kiadására vonatkozó szabályainak és a hozzájuk kapcsolódó joggyakorlatot.

- [54] 1.1. A Kultv. *sui generis* restitúciós eljárások jogalapját képező 4/A. §-át az egyes törvényeknek a közgyűjteményekben őrzött, vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXCV. törvény 2. § (1) bekezdése illesztette a törvény szövegébe, azzal a céllal, hogy a II. világháborút követően a közgyűjteményekben tisztázatlan körülmények között került tárgyak tulajdonosait, illetve örökösüket ne kényszerítse hosszadalmas – esetenként évtizedes – pereskedésre, ugyanakkor az állami tulajdonjog gyakorlásával megbízott állami szerv szempontjából is biztonságos és garantált lehetőséget nyújtson arra, hogy az eredeti állapot helyreállítását jogszerűen elősegítse. A Kultv. e szakaszának módosítására a Módtv. 2019. július 16-i hatálybalépésével került sor.
- [55] A Kultv. 4/A. § végrehajtási rendeleteként funkcionált az R1., amely több módosításon esett át. A 2013. december 13-i hatálybalépéstől egészen a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 159/2015. (VI. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban Módr1.) 2015. június 28-i hatálybalépéséig az R1. 4. § (2) bekezdése az állami tulajdonjog gyakorlójának hatáskörébe utalta az igényelt vagyontárgy kérelmező részére történő kiadását.
- [56] A Módr1. jelentősen átalakította az igénylők által benyújtott kérelmek elbírálásának módját és az azokkal kapcsolatos eljárásrendet. Az R1. módosított 4. § (2) bekezdése értelmében az állami tulajdonjog gyakorlója hatáskörébe a kiadási döntés előkészítése került, a vagyontárgy kiadásáról szóló döntést a miniszterhez telepítette át a jogalkotó.
- [57] A 2015. december 2. napján hatályba lépő, a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 354/2015. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módr2.) ismét módosította az R1. vonatkozó rendelkezéseit. Ez azonban a koncepciót nem érintette – azaz a miniszter döntéshozó pozícióban maradt –, azonban az R1. rendelkezéseinek sorrendjét átalakította: a kiadásról szóló döntésre vonatkozó norma 4. § (2) bekezdése helyett a 4. § (4) bekezdésében nyert elhelyezést. Az R2. hatálybalépéséig az R1. már nem módosult.
- [58] Az R1. 4. §-a alapján megállapítható, hogy a jogalkotó 2015. június 28. napjától az R1. hatályon kívül helyezéséig, azaz 2019. február 26. napjáig terjedő időszakban a miniszter hatáskörébe sorolta a vagyontárgy igénylő részére történő visszaadásról szóló döntés meghozatalát.
- [59] 1.2. Ahhoz, hogy a Kultv. szerinti, szűkebb értelemben vett felülvizsgálati eljárás lehetséges kimenetének, a tulajdonosi döntés visszavonásának tényleges jelentését, ekképpen valós joghatását tisztázza, az Alkotmánybíróság nemcsak a tulajdonosi döntésre vonatkozó normatív szabályokat tekintette át, hanem arra is figyelemmel volt, hogy e normák hogyan érvényesültek a gyakorlatban. E tekintetben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a jogszabályok értelmezése során a normaszöveget azzal a tartalommal veszi figyelembe, ahogyan az a jogalkalmazói gyakorlatban megjelenik. Ehhez hasonlóan lásd a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatból az ún. „élő jog” doktrínáját [57/1991. (XI. 8) AB határozat, ABH 1991, 272, 277; 38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 267], amelyet az Alaptörvény hatálybalépését követően született 25/2013. (X. 4.) AB határozat is megerősített (Indokolás [35]).
- [60] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az alapügyben született tulajdonosi döntésen kívül megvizsgálta a rendelkezésére álló, más, hasonló restitúciós ügyekben kibocsátott miniszteri aktusokat is.
- [61] E vizsgálat keretében megállapítást nyert, hogy ezen aktusok nem tartalmaznak döntést a vagyontárgyak igénylőknek való visszaadásáról, hanem pusztán azt állapítják meg, hogy a közgyűjteményben őrzött, kiadni kért vagyontárgyak esetében az állami tulajdonjog fennállása megállapítható-e kétséget kizáróan. Amennyiben az állam tulajdonosi minősége kétséges volt, a miniszter előírta ezen aktusokban azt is, hogy a vagyontárgyak igénylő részére történő kiadásáról az R1. 5. § (1) bekezdése szerinti eljárásban a közgyűjtemény haladéktalanul köteles intézkedni, amennyiben az igénylő az 5. § (1) bekezdés b) vagy c) pontja szerinti feltételek valamelyikének fennállását igazolja.
- [62] 1.3. Az R1. 4. § (2) bekezdéséhez – illetve a Módr2. hatálybalépését követően a 4. § (4) bekezdéséhez – kapcsolódó jogalkalmazói gyakorlat a nemcsak az R1., hanem a Kultv. támadott rendelkezéseinek értelmezését is befolyásolja. Az előző pontban foglaltakra tekintettel ugyanis megállapítható, hogy a visszavonó határozat nem jár a birtokosi helyzet *de facto* megváltoztatásával, mivel a tulajdonosi döntés, amelynek visszavonására irányul, sem döntött a vagyontárgyak feletti birtokos személyéről. Ekképpen a tulajdonosi döntés visszavonása is csak annyit jelent, hogy attól fogva nem állítja a miniszter, hogy „a kérdéses vagyontárgyakon az állami tulajdonjog fennállása kétséget kizáróan nem bizonyítható”.

- [63] Jelentősége van továbbá annak is, hogy a visszavonó határozatok nem tartalmazzak rendelkezést a vagyontárgyak visszavétele iránt, vagy bármilyen biztosítási intézkedés elrendeléséről. Mindennek az eredménye pedig az, hogy az igénylő birtokosi pozícióját nem változtatta, s nem is változtathatta meg a visszavonó határozat.
- [64] Az érdemi vizsgálatra alkalmas törvényi rendelkezések alkotmányossági kontrollja során az Alkotmánybíróság figyelemmel volt egyrészt arra, hogy a tulajdonosi döntés visszavonásának tényleges hatása nem lehet, nem is volt az igénylők birtokosi pozíciójának az elvonása, másrészt pedig arra is, hogy a Kultv. 4/A. §-a szerinti eljárás nem dönt a tulajdonjogról, az érintett vagyontárgyakra vonatkozó tulajdoni igény polgári peres eljárásban változatlanul érvényesíthető.
- [65] 2. Az Alkotmánybíróság ezek után a Kultv. érdemi vizsgálatra alkalmas rendelkezéseit először az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével vetette össze.
- [66] 2.1. Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság sérelmét azzal kapcsolatban vetette fel, hogy a Kultv. arra biztosít lehetőséget a miniszternek, hogy egy olyan polgári jogviszonyokba avatkozzon be közhatalmi – hatósági – eszközökkel, amelyekben korábban félként vett részt. Ennek nyomán az Alkotmánybíróság alkotmányjogi kérdésként kezelte azt, hogy az állam közhatalom birtokában eljárva – *de iure imperii* – beavatkozhat-e olyan jogviszonyba, amelyben korábban mellérendelt félként – *de iure gestionis* – vett részt.
- [67] Az állam közhatalmi és tulajdonosi jogosítványainak összemosódásából eredő problémával az Alkotmánybíróság korábban már foglalkozott, s általános követelményként fogalmazta meg, hogy a „piacgazdaság körülményei között következetesen el kell határolni egymástól az állam közhatalmi és tulajdonosi minőségét. A vagyoni viszonyokban az állam tulajdonosként szerepelve a gazdasági élet egyik alanyaként és nem közhatalmi funkciót gyakorló szervezetként jelenik meg, és ennek megfelelően kell minősíteni. Amikor tehát az állam félként magánjogi viszonyokban jelenik meg, a másik (vele szerződő) félhez képest mellérendelt, vele egyenjogú viszonyban van. Ebben az esetben nem élvezhet a közhatalma révén nagyobb védelmet a másik (vele szerződő) félhez képest.” {11/2013. (V. 9.) AB határozat, Indokolás [37]} Az idézett határozat az ilyen jogalkotói megoldást a jogállamiság elvébe ütközőnek találta: „ha a Magyar Állam közhatalmi és tulajdonosi minősége összeolvadna, azaz egyazon szerződésben jogalkotó közhatalomként és »magánfélként« is eljárhatna, hiszen ezzel egyoldalúan felboríthatná az egyenjogúság és mellérendeltség magánjogi és a jogbiztonság közjogi (alaptörvényi) követelményét.” {11/2013. (V. 9.) AB határozat Indokolás [38]} Továbbá a konkrét ügygel összefüggésben rámutatott arra is, hogy a „forgalomképtelenség kimondásával – átmeneti szabályok beiktatásának hiányában – a Magyar Állam törvényhozói, azaz közhatalmi minőségében alkotott olyan szabályt, mellyel a magánfelek közötti viszonyában őt magát, mint tulajdonost (dologi adóst) terhelő kötelezettségét egyoldalúan megszüntette, ezzel súlyos érdek- és vagyoni sérelmet okozva a szerződés teljesítésében bízó, ellenérdekű félnek. Ez sérti a jogbiztonság alaptörvényi követelményét is, amit a törvényhozónak kell orvosolnia.” {11/2013. (V. 9.) AB határozat, Indokolás [46]}
- [68] A 11/2013. (V. 9.) AB határozatból levezethető, hogy a polgári jogi viszonyokba való közjogi beavatkozás ténye mellett az Alkotmánybíróság értékeli azt is, hogy egy ilyen beavatkozás milyen hatást gyakorol a jogviszony másik – ellenérdekű – alanyára. Amennyiben ez súlyos érdek- vagy vagyoni sérelemmel jár, az összeegyeztethetetlen az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.
- [69] A fentiek szerint azt kellett megvizsgálni az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben, hogy a Kultv. szerinti visszavonó határozat a közjog területére sorolható-e, ha igen, akkor beavatkozik-e egy polgári jogviszonyba, s ha erre is pozitív választ kell adni, akkor az a beavatkozás milyen joghatást vált ki az igénylő pozíciójában.
- [70] A jogszabály szövegéből, a jogalkotói indokokból és a kúriai indítványból kiolvashatóan a joggyakorlatból is nyilvánvalóan az következik, hogy a szűkebb értelemben vett felülvizsgálati eljárás a közjog területén helyezhető el. A konkrét ügyben azonban figyelemmel kellett lennie az Alkotmánybíróságnak eljárásának a III. pontban (Indokolás [31] és köv.) megállapított korlátjaira, valamint a IV/1.3. pontban (Indokolás [62] és köv.) meghatározott értelmezésre is. Ezek tükrében a 11/2013. (V. 9.) AB határozatban foglaltakból levezetett teszt második elemének nem felel meg a Kultv. szerinti tulajdonosi döntés visszavonása, mivel nem a birtokba adásról szóló aktus visszavonását teszi lehetővé, alkalmatlan arra, hogy az igénylő birtokosi pozíciójának *de facto* sérelmét idézze elő.

- [71] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének – és azzal összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének – sérelmét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megszegése miatt is állította.
- [72] 2.2.1. Az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szereplő jogállamiság elv részét képező jogbiztonság követelményéből vezeti le, elsősorban úgy értelmezve azt, ahogyan a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdése tartalmazza e tilalmat: „Jogszá-bály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [73] Ekképpen az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban az alábbi tesztet munkálta ki: a támadott rendelkezések „a hatálybalépésük előtt létrejött jogviszonyokra vonatkoznak-e, és ezekre nézve kötelezettséget állapítanak-e meg, kötelezettséget terhesebbé tesznek-e, vagy jogot korlátoznak-e vagy vonnak-e el, illetve jogellenessé nyilvánítanak-e valamely magatartást” {13/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [56]; 35/2019. (XII. 31.) AB határozat, Indokolás [27]}. A tesztnek így két eleme van: az első a szabályozás idődimenziójával kapcsolatos, a második a szabályozás hatásával.
- [74] A teszt első elemét az Alkotmánybíróság gyakorlata cizellálta, így a testület kimondta azt is, hogy a tekintetben, hogy „valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324, megerősíti: 3331/2018. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [18]}. A teszt második eleméből következően a visszaható hatály tilalma kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) szabályozásra vonatkozik {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [75] 2.2.2. Jelen ügy vonatkozásában megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy a Kultv. szerinti, szűkebb értelemben vett felülvizsgálati eljárás célja a hatálybalépése előtt keletkezett jogviszonyok újbóli elbírálásának lehetővé tétele – azaz a megismételt eljárás lehetőségének megnyitása. Ennyiben a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatos teszt első feltételének megfelel a támadott szabályozás.
- [76] A teszt második elemével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a Kultv. érdemi vizsgálatra alkalmas rendelkezéseit a IV/1.3. pontban (Indokolás [62]) meghatározott tartalmuk szerint értelmezte. A tulajdonosi döntés visszavonása alkalmatlan arra, hogy az igénylő birtokosi pozícióját megváltoztassa, ekképpen nem járhat az érintettek jogi helyzetének elnehezülésével. Ennélfogva a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába sem ütköznek a Kultv. érdemi elbírálásra alkalmas rendelkezései.
- [77] 2.2.3. A XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésében szintén a IV/1.3. pontban (Indokolás [62]) foglaltakra utal az Alkotmánybíróság. Mivel a tulajdonosi döntés valójában csak előkészítette a közgyűteménynek az igénylő birtokba bocsátásáról szóló döntését, a nyilatkozat visszavonásának lehetővé tevő jogszabályi rendelkezések fel sem vethetik egy korábbi közigazgatási, hatósági döntés jogerejének áttörésének lehetőségét. Ennélfogva a Kultv. érdemi elbírálásra alkalmas rendelkezései nem sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [78] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét a normavilágosság követelményének megsértése miatt is állította, mivel a Kultv. 92/B. § és a 92/C. § (1) bekezdése ellentétes az Ákr. 120. § (1) bekezdésével, mivel úgy állapít meg eltérő időtartamot a hatósági döntés visszavonására, hogy arra az Ákr. nem biztosít lehetőséget és a Kultv. szerinti hatósági eljárást nem szabályozza a kivett eljárások között sem.
- [79] Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „»alkotmányértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései annyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő« (1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672, 673–674). Csak a jogalkalmazás számára eleve értelmezhetetlen jogszabály sérti a jogbiztonságot [36/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 222, 232].” {3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [18]} Tehát az Alkotmánybíróság a nem kellő pontossággal megfogalmazott jogszabályi rendelkezés esetében sem állapítja meg automatikusan a jogbiztonság sérelmét, ha a törvényi rendelkezés bizonytalansága a törvény alkalmazása során feloldható [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142]. A 24/2013. (X. 4.) AB határozat e megállapításokat megismételve és megerősítve kiemelte azt is, hogy „»[a]z Alkotmánybíróságnak a norma egyértelműségének

- követelményével kapcsolatos eddigi gyakorlata szerint a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. A jogszabály-értelmezési nehézségeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabály-értelmezés eszközeivel kell felszámolni» {Indokolás [49], lásd összefoglalóan: 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [30]–[33]} {3296/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [80] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Kultv. 92/B. § és 92/C. § (1) bekezdésének értelme a IV/1.3. pontban (Indokolás [62]) írtakra tekintettel megállapítható. A Kultv. és az Ákr. indítványban megjelölt rendelkezései közti viszony a jogértelmezés segédelveivel – így például a *lex posterior derogat legi priori*, illetve a *lex specialis derogat legi generali* elvek alkalmazásával – tisztázható. Az ebből fakadó esetleges egyéb alaptörvény-ellenesség (azaz a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog esetleges sérelme) kérdésével az Alkotmánybíróság a IV/2.2.3. pontban (Indokolás [77]) foglalkozott.
- [81] 3. Az indítvány az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elvének sérelmével kapcsolatban két indokra hivatkozik.
- [82] A polgári jogi jogviszonyokba való közjogi beavatkozással kapcsolatos érveléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy gyakorlata alapján az nem az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, hanem a B) cikk (1) bekezdésével hozható kapcsolatba.
- [83] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak a polgári bíróságok hatáskörének megsértésével, végrehajtó hatalomra ruházásával kapcsolatos érveivel kapcsolatban az alábbiakat hangsúlyozza. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a hatalommegosztás elvének funkciója az, hogy „a hatalmi ágak egymás tevékenységét kölcsönösen ellenőrzik, ellensúlyozzák, érdemben korlátozzák; hatásköreik gyakorlása során az Alkotmányban meghatározott esetekben a hatalmi ágak együttműködésre kötelesek és tiszteletben kell tartaniuk az elválasztott hatalmi szervezetek döntéseit és autonómiáját” [62/2003. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2003, 637, 645]. Rámutatott továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[a]z ellensúlyozás és a kölcsönös ellenőrzés, az ellensúlyozó hatalmak és intézmények egymást korlátozó fékek és ellensúlyok bonyolult rendszerében egyetlen intézménynek sem lehet olyan domináns szerepe, amellyel a hatalomkorlátozásból hatalomelvonás keletkezik” [62/2003. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2003, 637, 645]. A hatalommegosztás tehát akkor érvényesül, „ha a hatalmi ágak egymást érdemben korlátozhatják” {62/2003. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2003, 637, 645, megerősíti a 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- Az Alkotmánybíróság a bíróságok hatalommegosztásban betöltött szerepét kiemelten védi, ezen belül elsősorban a bíróságok függetlenségét. Tehát azt, hogy „a bíróságok és a másik két hatalmi ág között ne jöjjön létre olyan politikailag meghatározott függés, mint a parlament és a kormány között” {17/1994. (III. 29.) AB határozat, ABH 1994, 84–85, megerősíti a 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [110]}.
- [84] Az indítványban írtakkal szemben, az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Kultv. támadott és érdemi vizsgálatra alkalmas rendelkezései nem biztosítanak a végrehajtó hatalom számára kontroll nélküli döntési lehetőséget. Ezzel kapcsolatban mindenekelőtt rögzítendő, hogy a miniszter megismételt eljárásban hozott döntése – az eredeti tulajdonosi nyilatkozattal egyezően – nem eredményezi a tulajdonjogi igény eldöntését [vö. R1. 4. § (5) bekezdés, R2. 4. § (4) bekezdés]. Ebben a kérdésben az igénylők akár az állammal, akár a szóba jöhető más érdekelttel szemben polgári peres úton érvényesíthetik esetleges tulajdonjogi igényüket.
- [85] A birtokláshoz való jog mint a tulajdonjog részjogosítványa tekintetben sem vetődik fel az indítványozó által jelzett aggály az eljárás első fázisában, mert a *de facto* érdemi joghatással nem járó visszavonó határozattal szemben is biztosított a bírósághoz fordulás lehetősége, így a végrehajtó hatalom ezen aktusa is a független bíróság ellenőrzése alatt áll. Ahogyan a konkrét esetben is történt.
- [86] E körben utal arra is az Alkotmánybíróság, hogy a hatályos jogi szabályozás éppen a birtoklás tényével összefüggésben tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé teszi a közigazgatási szervek eljárását. Ilyen például a jegyző előtti birtokvédelem lehetősége is, amelynek alkotmányosságát az Alkotmánybíróság több döntésében megerősítette [vö. 1437/B/1991. AB határozat, 12/1997. (II. 28.) AB határozat, 120/B/2001. AB határozat, 53/2003. (XI. 13.) AB határozat].
- [87] 4. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelmét is állította.
- [88] 4.1. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság ismét utal az alapügy azon sajátosságára, hogy az R1. alapján kiadott vagyontárgyak vonatkozásában csak a birtokba és nem tulajdonba adásra került sor. Ennek megfelelően

először azt vizsgálta meg az Alkotmánybíróság, hogy a birtokos jogosult-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti védelemre.

- [89] Az Alkotmánybíróság az 1256/H/1996. számú határozatában kifejtette, hogy „[a] használati, a birtoklási és a rendelkezési jog a tulajdonjog tartalmát adó, a tulajdonhoz tartozó részjogosítványok, amelyek a dolog feletti hatalmat és a dolog élvezetét jelentik” (1256/H/1996. AB határozat, ABH 1996, 796). Ezt az Alaptörvény hatálybalépését követően is megerősítette a testület, kimondva, hogy „a birtokvédelem és a szomszédjogok, illetve ezek érvényesíthetősége az Alaptörvény XIII. cikkén alapuló tulajdoni védelmet élveznek” {18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [90] 4.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság áttekintette a tulajdonhoz való jog korlátozásával kapcsolatos gyakorlatát. „Az Alkotmánybíróság már több döntésében, elvi jelleggel a 7/1991. (II. 28.) AB határozatban rámutatott arra, hogy a tulajdonjoghoz kapcsolódó részjogosítványok korlátozása »csak akkor jár magának a tulajdonjognak, mint alkotmányos jognak a korlátozásával, így csak akkor alkotmányellenes, ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan« (ABH 1991, 26). Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben arra is felhívta a figyelmet, hogy a tulajdonjog (és részjogosítványai) korlátozásának alkotmányosan elfogadható indoka lehet a korlátozás közérdekűsége. A közérdek és a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál pedig az Alkotmánybíróság határozza meg azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás arányosságát eldöntik [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1992, 382].” {1256/H/1996. AB határozat, ABH 1996, 796, megerősíti: 18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [21]} „Az alapjogi tulajdonvédelem sajátosságai miatt az állami beavatkozás alkotmányosságát megítélésének súlypontja, az alkotmánybírósági értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett.” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 381–382]
- [91] A tulajdonhoz való jog és részjogosultságai korlátozására tehát az Alkotmánybíróság az ún. közérdekűségi tesztet alkalmazza. Ennek első eleme, „[a] törvénnyel érvényesített közérdek alkotmánybírósági vizsgálatának ezért arra kell kiterjednie, hogy megfelelően indokolt-e, alátámasztott-e a közérdekre való hivatkozás” {18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [26]}. A teszt második eleme az arányosság vizsgálata, amelynek akkor felel meg a korlátozó szabály, „ha az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya arányban áll egymással” {18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [92] 4.3. A Kultv. támadott rendelkezéseivel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapítja meg. A Módtv. indokolása szerint az indítvánnyal érintett szabályozás megalkotásának egyik indoka az állam kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos intézményvédelmi kötelezettsége volt, amely az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésén nyugszik. Eszerint „a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége”.
- [93] Az Alkotmánybíróság a műemlékvédelemmel összefüggésben kimondta, hogy a „P) cikk (1) bekezdése az egészséges környezethez való alapvető jog intézményvédelmi garanciáinak olyan pillére, amely a természetes és épített környezet, a nemzet közös, természeti és kulturális öröksége értékeinek védelmét, fenntartását és a jövő nemzedékek számára való megőrzését az állam és mindenki általános alkotmányos felelősségeként állapítja meg és Alaptörvényből fakadó kötelességévé teszi” {3104/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [37]}. „A nemzet közös örökségéért való alkotmányos felelősség az Alaptörvényben általános és egyetemleges, az egészséges környezethez való joggal kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat alapján azonban ezen az általános felelősségi körön belül az államot egyfajta primátus, elsőség illeti meg, illetve kötelezi, hiszen e felelősség intézményvédelmi garanciák révén összehangolt érvényesítése, az intézményvédelem megalkotása, korrekciója és érvényesítése közvetlenül és elsődlegesen állami feladat.” {3104/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [94] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kultv. támadott rendelkezései és az Alaptörvényben nevesítésre, elismerésre került közérdek között érdemi és valós kapcsolatot állapít meg, így a tulajdon korlátozás közérdek-elemének a támadott szabályozás megfelel.
- [95] 4.4. A tulajdonkorlátozási teszt második eleme az arányosság. Ennek körében is emlékeztet arra az Alkotmánybíróság, hogy a jelen ügyben csak a III. pontban meghatározott korlátok között és a IV/1.3. pont (Indokolás [62]) által meghatározott tartalommal vizsgálhatja a Kultv. támadott rendelkezéseit. Ekképpen ehelyütt is megállapítja, hogy a visszavonó határozatok alkalmatlanok arra, hogy az igénylők birtokából elvonják a számukra kiadott

vagyontárgyakat, ezért a Kultv. érdemi vizsgálatra alkalmas rendelkezései a birtokosi állapot *de facto* megváltozásával nem jártak, emiatt pedig az Alaptörvény XIII. cikkével nem ellentétesek.

- [96] 5. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét kizárólag a XIII. cikk vonatkozásában vetette fel, így az Alkotmánybíróság a IV/4.4. pontban (Indokolás [95]) foglaltakra hivatkozással érdemben nem vizsgálta a Kultv. támadott rendelkezéseinek az Alaptörvény ezen rendelkezésével való összhangját.

V.

- [97] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kultv. bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint el-, illetve visszautasította.
- [98] Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályi rendelkezést nem semmisítette meg, az Abtv. 45. § (1)–(4) bekezdéseire tekintettel alkalmazási tilalmat sem rendelt el.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1335/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3043/2021. (II. 19.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Budapest Környéki Törvényszék 9.Pf.21.564/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, jogi képviselőjük (dr. Pataki Norbert András ügyvéd) útján, közösen előterjesztett alkotmányjogi panasszal éltek a Budapest Környéki Törvényszék 9.Pf.21.564/2017/8. számú, a 9.Pf.21.564/2017/9. számú kijavító végzéssel együtt kezelendő ítélete – a Nagykátai Járásbíróság 4.P.20.061/2016/22. számú elsőfokú ítéletére is kiterjedő hatályú – alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az ügy közvetlen előzményeként előadták, hogy tagjai voltak (1987. illetve 2004. óta) egy takarékszövetkezetnek, amellyel a tagsági jogviszonyukat 2013. november 11. napján felmondták, kérve annak megszüntetését, valamint a részükre járó pénzösszegek kifizetését. 2013. december 2. napján az indítványozókat tájékoztatták arról, hogy a takarékszövetkezet igazgatósága 2013. november 15-i ülésén a tagsági jogviszony felmondását elfogadta, az Alapszabály 7.7. a) pontja értelmében a tagsági jogviszony megszűnik a kilépésre vonatkozó bejelentést követő 90. napon, legkorábban 2014. február 8. napján.
- [3] Tájékoztatták továbbá az indítványozókat arról, hogy az Alapszabály 7.8.3. pontja alapján a Szövetkezeti Hitelintézet tagjának járó összeg elszámolására a tagsági jogviszony megszűnését követő, a számviteli törvény szerinti beszámolót elfogadó küldöttgyűlés napjától számított 30 napon belül kerül sor. A jogszabály értelmében legkésőbb 2014. május 31. napjáig kell megtartani a jelzett közgyűlést.
- [4] Az indítványozók részére az általuk jegyzett részjegyek névértékét, azaz személyenként 200 000 forintot a szövetkezet kifizette.
- [5] A takarékszövetkezeti integráció folytán összeolvadások, illetve többszöri jogutódlás történt.
- [6] Az indítványozók a jogelőddel egyeztetést folytattak annak érdekében, hogy a felmondásukkor hatályos törvényi rendelkezés szerinti, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összegéhez is hozzájussanak. Ennek érdekében az indítványozók előzetes bizonyítási eljárás lefolytatását kérték a Nagykátai Járásbíróságtól, aminek keretében a kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményében megállapította, hogy a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összege személyenként 699 275 forint.
- [7] Az indítványozók mint felperesek keresete ennek az összegnek a megfizetésére irányult. Keresetük jogalapjául a tagsági jogviszony felmondásakor hatályban volt a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 2013. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: Szhitv.) 18. § (2) bekezdésére hivatkoztak, amely szerint a szövetkezeti hitelintézet tagsági jogviszony megszüntetése esetén a tagot a részjegy névértéke, valamint a tagsági jogviszony alatt keletkezett, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összege illetve meg abban az esetben, ha a szövetkezeti hitelintézet veszteségének fedezésére nem került felhasználásra. Az összeget tagsági jogviszony megszűnését követő, számviteli törvény szerinti beszámolót elfogadó közgyűlés napjától számított 30 napon belül kellett elszámolni. Ha az elszámolás alapjául szolgáló összeg a részjegy névértékét meghaladta, akkor a részjegy és a különbözet összege visszafizetésének módját és időpontját vagy – amennyiben ezek nem estek egybe akkor – időpontjait a szövetkezeti hitelintézet igazgatósága határozta meg. A kifizetés helyéről és időpontjáról a jogosultat írásban kellett értesíteni. A szövetkezeti hitelintézet igazgatósága köteles volt meghosszabbítani a részjegy illetve a különbözet összegének visszafizetését, ha ennek következtében a szövetkezeti hitelintézet saját tőkéje, illetőleg szavatoló tőkéje nem érte

- el a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 76. § (1)–(2) bekezdésében meghatározott tőkekövetelményt.
- [8] Ebben az esetben – két éven belül – a volt tag részére azt követően kellett esedékessé válásuk sorrendjében a kifizetést teljesíteni, ahogy ennek fedezete rendelkezésre állt.
- [9] A felmondás bejelentésekor hatályos jogi szabályozást 2011. november 30-i hatállyal módosította a törvényalkotó. Eszerint a szövetkezeti formában működő szövetkezeti hitelintézet tagja, illetőleg annak örököse (jogutódja) tagsági jogviszonya megszűnésekor a szövetkezeti formában működő szövetkezeti hitelintézet saját tőkéjéből legfeljebb a részjegy összegére tarthat igényt.
- [10] Az eljáró bíróságok álláspontja szerint az indítványozók (perbeli felperesek) szövetkezeti tagsági viszonya 2014. február 9. napján szűnt meg, bár tagsági jogviszonyuk megszüntetését (kilépési szándékukat) 2013. november 11. napján jelentették be, azonban ez nem azonos a tagsági jogviszony megszűnésének időpontjával. Az első fokon eljáró bíróság ezért elutasította az indítványozók keresetét.
- [11] Az elsőfokú döntés ellen az indítványozók fellebbezéssel éltek, melyben kitértek arra, hogy az elsőfokú bíróság jogértelmezése nem egyeztethető össze a jogállamiság elvével. Sérelmezték, hogy a bíróság élesen elválasztotta a tagsági jogviszony megszűnésének időpontját, a jognyilatkozat tételének időpontjától. Ugyanakkor hivatkoztak arra is, hogy a jogszabály-módosítást nem visszamenőleges hatállyal fogadták el, a jogszabály a folyamatban lévő felmondásos jogviszonyokra vonatkozó alkalmazást nem írta elő, és miután a felmondás már folyamatban volt, így a jogalanyoktól folyamatban lévő jogviszonyban jogot elvonó jogszabály-módosítás az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján nem lehetséges.
- [12] A másodfokon eljáró törvényszék minden tekintetben osztotta az elsőfokú bíróság okfejtését. Az elsőfokú ítéletet helyben hagyta azzal, hogy a „jogszabály változásával jogelvonás nem történt, mert a felperesek változatlanul jogosultak voltak az elszámolásra, és ennek alapján a kifizetés – a részjegy névértékén – megtörtént, amit a felperesek megkaptak”.
- [13] Az indítványozók ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, mivel álláspontjuk szerint a bírósági döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, és a 28. cikkét. Erre tekintettel kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a sérelmezett bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét, és azokat semmisítse meg. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban az indítványozók annak a bírósági jogértelmezésnek a vizsgálatát kérték, amely szerint a visszaható hatály megsértése azért nem áll fenn, mert a bíróságok által sem vitatott jogszabályi változás ellenére a felperesek változatlanul jogosultak voltak az elszámolásra. Az indítványozói érvelés szerint a támadott bírósági döntést a visszamenőleges hatály tilalma folytán előálló alaptörvény-ellenesség érdemben befolyásolta, hiszen egy későbbi jogszabály rendelkezése alapján a bírósági döntés ezen okból vonta el az indítványozók jogait, azaz a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összegére – személyenként 699 275 forintra – vonatkozó igényét. Ezzel a tulajdonukban álló részjegyekre jutó saját tőke elem vonatkozásában sérült a tulajdonhoz való jog is.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabályai:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [15] 2. A Szhitv. – 2013. november 29. napjáig hatályban volt – vonatkozó rendelkezése szerint:

„18. § (2) A szövetkezeti hitelintézet tagsági jogviszony megszüntetése esetén a tagot, a részjegy névértéke, valamint a tagsági jogviszony alatt keletkezett, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett

összege illeti meg, abban az esetben, ha az a szövetkezeti hitelintézet veszteségének fedezésére nem kerül felhasználásra. A szövetkezeti hitelintézet tagjának járó összeg elszámolására a tagsági jogviszony megszűnését követő, számviteli törvény szerinti beszámolót elfogadó közgyűlés napjától számított 30 napon belül kerül sor. Ha az elszámolás alapjául szolgáló összeg a részjegy névértéket meghaladja, akkor, a részjegy és különbözet összege visszafizetésének módját és időpontját vagy - amennyiben ezek nem esnek egybe akkor - időpontjait a szövetkezeti hitelintézet igazgatósága határozza meg. A kifizetés helyéről és időpontjáról a jogosultat írásban értesíteni kell. A szövetkezeti hitelintézet igazgatósága köteles meghosszabbítani a részjegy illetve a különbözet összegének visszafizetését, ha ennek következtében a szövetkezeti hitelintézet saját tőkéje, illetőleg szavatoló tőkéje nem éri el a Hpt. 76. § (1)–(2) bekezdésében meghatározott tőkekövetelményt. A fenti esetben – két éven belül – a volt tag részére azt követően kell esedékessé válásuk sorrendjében a kifizetést teljesíteni, hogy ennek fedezete rendelkezésre áll.”

[16] 3. A Szhitv. – 2013. november 30. napjától 2019. július 1-jéig hatályos – vonatkozó rendelkezése szerint:

„17/R. § (1) A szövetkezeti formában működő szövetkezeti hitelintézet tagja, illetőleg annak örököse (jogutódja) tagsági jogviszonya megszűnésekor a szövetkezeti formában működő szövetkezeti hitelintézet saját tőkéjéből legfeljebb a részjegye összegére tarthat igényt.”

[17] 4. A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény (a továbbiakban: Szöv. tv.) vonatkozó rendelkezései:

„2. § (1) A biztosító szövetkezetekre és a szövetkezeti formában működő pénzügyi intézményekre e törvény rendelkezéseit a külön törvényekben meghatározott eltérésekkel és kiegészítésekkel kell alkalmazni.”

„51. § (3) [2013. július 13. napjától 2014. március 14. napjáig hatályos szövege] A tagsági jogviszony megszüntetése vagy megszűnése esetén a tagot, illetve örökösét (jogutódát), a részjegy névértéke, valamint a tagsági jogviszony alatt keletkezett, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összege illeti meg, abban az esetben, ha az a veszteség fedezésére nem került felhasználásra. A részjegy névértékének az elszámolására a tagsági jogviszony megszűnését követő, számviteli törvény szerinti beszámolót elfogadó közgyűlés napjától számított 30 napon belül kerül sor. Ha az elszámolás alapjául szolgáló összeg a névértéket meghaladja, akkor a különbözet összegét a közgyűlés által meghatározott időszak alatt kell kifizetni.”

[18] 2.4. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) vonatkozó rendelkezése:

„15. § (1) A jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően
a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint
b) megkezdett eljárási cselekményekre
kell alkalmazni.

(2) A jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálya alatt
a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint
b) megkezdett eljárási cselekményekre
a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell.”

III.

[19] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek, valamint az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor tekintendő határozottnak, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt követelményeknek. Az Alkotmánybíróság tanácsa megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai és tartalmi követelményeinek eleget tesz-e, és 2019. május 7-én az indítvány befogadásáról döntött; az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek és érdemben vizsgálандónak tartva a visszamenőleges hatály körét, valamint az esetleges tulajdonjogi sérelem problémáját.

- [20] Alkotmányjogi panaszukban az indítványozók – többek között – az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állították. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [21] Azonban az érdemi alkotmányossági vizsgálat során az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 28. cikkére is figyelemmel alakította ki álláspontját.
- [22] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében csak kivételes esetben van lehetőség alkotmányjogi panaszt alapítani. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az csak akkor szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául, ha a visszamenőleges hatály tilalmának megsértésére tekintettel állítják az Alaptörvényben biztosított jog sérelmét {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Jelen ügyben az indítványozók éppen azt sérelmezik, hogy az eljáró bíróságok visszamenőleges hatályt tulajdonítottak a jogszabály-változásnak, és azt a már folyamatban lévő ügyben is alkalmazandónak minősítették. Az Alkotmánybíróság ezért a visszamenőleges hatály tilalmának megsértése tekintetében az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben vizsgálta.
- [23] Az Alkotmánybíróság korábban a 20/2014. (VII. 3.) AB határozatában alkotmányjogi panaszok, valamint utólagos normakontrollra irányuló indítványok alapján részletesen vizsgálta az Szhitv. Alaptörvénnyel való összhangját, és ennek keretében a releváns jogszabályi környezetet, illetve annak változását is áttekintette, valamint átfogó képet adott a szövetkezeti hitelintézeti szektor felépítéséről, helyzetéről, működési sajátosságairól. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében amennyiben alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának. Mivel a jelen alkotmányjogi panasz indítványban felvetett alkotmányossági probléma nem volt része a korábbi alkotmánybírósági vizsgálatnak, így *res iudicata* esete nem merült fel. Azonban a korábbi határozatában tett megállapításait az Alkotmánybíróság a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban is mérvadónak tekinti.

IV.

- [24] Az Alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során először áttekintette a jelen alkotmányjogi panasz tekintetében releváns jogszabályi környezetet.
- [26] 1.1. A szövetkezeti szabályozás sajátossága, hogy egymás mellett, egyidejűleg több törvényi szabályozás is mérvadó. Az alapügyben releváns időbeni hatállyal (2014. március 14-ig) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 38. §-a szerint: „A szövetkezet az alapszabályban meghatározott összegű részjegytőkével alapított, a nyitott tagság és a változó tőke elvei szerint működő, jogi személyiséggel rendelkező szervezet, amelynek célja a tagjai gazdasági, valamint más társadalmi (kulturális, oktatási, szociális, egészségügyi) szükségletei kielégítésének elősegítése.” Míg az 51. §-a rögzítette, hogy a szövetkezetre vonatkozó részletes szabályokat külön törvény állapítja meg. Az alapvető szabályok – bár jóval részletesebben – jelenleg is a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) található (3:325. §–3:367. §) emellett azonban érvényben maradt a Szöv. tv. is. A konkrét szövetkezeti tevékenység specifikuma által további törvényekre is figyelemmel kell lenni, így a jelen alkotmányjogi panaszt illetően a hitelintézeti tevékenység miatt a pénzügyi szabályok is szerepet kapnak, azaz a régi Hpt., illetve az azt 2014. január 1-jei hatállyal felváltó Hpt., valamint a Szhitv. előírásai is mérvadóak.
- [27] 1.2. Az indítványozók egy takarékszövetkezet tagjai voltak (1987. illetve 2004. óta), amellyel a tagsági jogviszonyukat 2013. november 11. napján felmondták, kérve annak megszüntetését, valamint a részükre járó pénzeszegek kifizetését. A takarékszövetkezet igazgatósága 2013. november 15-i ülésén a tagsági jogviszony felmondását elfogadta. Az ekkor hatályos szabályozás értelmében „[a] szövetkezeti hitelintézet tagsági jogviszony

megszüntetése esetén a tagot, a részjegye névértéke, valamint a tagsági jogviszony alatt keletkezett, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összege illeti meg, abban az esetben, ha az a szövetkezeti hitelintézet veszteségének fedezésére nem kerül felhasználásra” [Szhitv. 18. § (2) bekezdése]. Időközben a jogalkotó módosította a szabályozást, és a 2013. november 30-i hatállyal életbe léptetett előírás értelmében „[a] szövetkezeti formában működő szövetkezeti hitelintézet tagja, illetőleg annak örököse (jogutódja) tagsági jogviszonya megszűnésekor a szövetkezeti formában működő szövetkezeti hitelintézet saját tőkéjéből legfeljebb a részjegye összegére tarthat igényt” [Szhitv. 17/R. § (1) bekezdése]. Tehát a szövetkezeti tagság megszüntetésének bejelentése, valamint annak a takarékszövetkezet igazgatósága általi elfogadását követően a szövetkezetből kiválni kívánó tagok csupán a részjegyük névértékére tarthattak igényt, szemben a korábbi szabályozással, mely szerint ezen felül további összegek illeték meg a tagsági viszonyt megszüntetőket. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan, a perben elbírált jogviszony tekintetében releváns időbeli hatállyal – 2013. július 13-tól 2014. március 14-ig – hatályban volt a Szöv. tv. 51. § (3) bekezdése, mely szerint: „A tagsági jogviszony megszüntetése vagy megszűnése esetén a tagot, illetve örökösét (jogutódát), a részjegye névértéke, valamint a tagsági jogviszony alatt keletkezett, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összege illeti meg, abban az esetben, ha az a veszteség fedezésére nem került felhasználásra. A részjegye névértékének az elszámolására a tagsági jogviszony megszűnését követő, számviteli törvény szerinti beszámolót elfogadó közgyűlés napjától számított 30 napon belül kerül sor. Ha az elszámolás alapjául szolgáló összeg a névértéket meghaladja, akkor a különbözet összegét a közgyűlés által meghatározott időszak alatt kell kifizetni.”

- [28] 1.3. Bár az alapügyben eljáró bíróságok ez utóbbi törvényi szabályozásnak [Szöv. tv. 51. § (3) bekezdése] nem adtak teret a bírósági eljárás során, az Alkotmánybíróságnak a felmerült kollízió alkotmányossági vetületét is vizsgálnia kellett a konkrét ügyre gyakorolt hatása tekintetében.
- [29] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy az azonos szintű jogszabályok között esetleg fennálló ellentmondás önmagában nem minősül az Alkotmánybíróság által elbírálandó kérdésnek, hanem az jogalkalmazói jogértelmezéssel oldandó fel. Ahogyan két vagy több azonos szintű jogszabályi rendelkezés esetleges kollíziója által előálló értelmezési nehézség sem elegendő feltétele önmagában az alaptörvényellenesség megállapításának {3097/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [24]}. A jogforrási hierarchiában azonos szinten szereplő, ám egymásnak nyilvánvalóan ellentmondó jogszabályok összeütközése csak abban az esetben vezet alaptörvényellenesség megállapításához, ha az egyben az Alaptörvény valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, tehát az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alaptörvényellenességet eredményez, így különösen valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét idézi elő {3071/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [38]; 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [16]; összegzően: 23/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [118]}.
- [30] A Szöv. tv. 2. § (1) bekezdés szerint a szövetkezeti törvény szabályait a szövetkezeti formában működő pénzügyi intézményekre csak a külön törvényekben meghatározott eltérésekkel és kiegészítésekkel kellett alkalmazni. A Szöv. tv.-hez képest tehát a régi Hpt.; majd 2014. január 1-jével annak helyébe lépő Hpt. minősül speciális jogszabálynak, mivel a szövetkezeti formában működő, de hitelintézeti tevékenységet folytató jogalanyokra irányadó különleges szabályokat tartalmaz. Ehhez képest további speciális jogszabálynak minősül a Szhitv., amely a szövetkezeti hitelintézetekre, így az alapügybeni alperesre illetve annak jogelődjére tartalmazott különleges előírásokat. A szövetkezeti tagsági jogviszony megszűnése esetén a tagot az elszámolás eredményeként megillető összeg számítási alapja tekintetében eltérő szabályozást adott a Szöv. tv. és a régi Hpt. A régi Hpt. 216/A. § (1) bekezdése ugyanakkor lehetővé tette, hogy törvény kivételt tegyen azon szabály alól, hogy a szövetkezeti hitelintézet tagja a szövetkezet saját tőkéjéből legfeljebb a részjegye összegére tarthat igényt {Hpt. 216/A. § (1) bekezdése: „[h]a törvény kivételt nem tesz, a szövetkezeti hitelintézet tagja, illetőleg örököse (jogutódja) tagsági jogviszonya megszűnésekor a szövetkezet saját tőkéjéből legfeljebb a részjegye összegére tarthat igényt”}. Ilyen törvényi kivételnek minősült az Szhitv. – az indítványozók kilépésekor hatályos – 18. § (2) bekezdése, amely a Szöv. tv. szabályozásával egyező előírást tartalmazott. Megállapítható tehát, hogy bár az Szhitv. túlnyomórészt közjogi szabályokat tartalmaz a szövetkezeti hitelintézetek integrációjában résztvevőkre, ill. annak szervezetére nézve, a vonatkozó jogszabályok közül mind a Szöv. tv., mind a régi Hpt. kifejezetten a szövetkezeti tagnak szóló felhatalmazást tartalmazott a tagsági jogviszony megszüntetése esetén való igényérvényesítés tekintetében.
- [31] 1.4. Fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapügy tárgya tekintetében több, eltérő tartalmú törvényi szabályozás is hatályban volt, az érintett jogszabályok egymáshoz való viszonyát azon-

ban a jogalkotó rendezte, így a jelen alkotmányjogi panasszal érintett konkrét ügyben a jogalkalmazás során – értelmező tevékenységgel – fel nem oldható, alaptörvény-ellenességet előidéző kollízió nem valósult meg.

- [32] 2. Az érdemi vizsgálat során az Alkotmánybíróság ezt követően azt az indítványozói állítást vizsgálta, miszerint az eljáró bíróságok visszamenőleges hatályt tulajdonítottak a jogszabály-változásnak, és azt a már folyamatban lévő ügyben is alkalmazandónak minősítették, ezért áttekintette a visszamenőleges hatály alkotmányossági megítélése terén kialakított – legutóbb a 4/2020. (I. 23.) AB határozatban összefoglalt – gyakorlatát.
- [33] 2.1. A jogállamiság egyik meghatározó eleme a jogbiztonság, amely megköveteli, hogy a jogalanyoknak tényleges lehetőségük legyen arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz igazítsák, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}. Egy jogszabály viszont nemcsak akkor ütközhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés ugyan nem visszamenőlegesen történt, azonban a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]}. Ugyanakkor „önmagában az, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna, hogy egy jogszabály miként módosul, nem ad módot a jogbiztonság címén az alaptörvény-ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogi alapokon nem indokolható.” {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}
- [34] Azt is rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen. A tilalom kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó, viszont nem terjed ki a jogszabályok módosíthatóságának időbeli korlátozhatóságára {7/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [19]}. Egyértelműen élhet a visszamenőleges hatályú jogalkotás eszközével a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel {10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}, ahogyan annak sincs akadály, hogy a jogalkotó a múltban keletkezett jogviszonyokból származó jogokat és kötelezettségeket újra szabályozzon. Azonban csak abban az esetben, amennyiben az új szabályozás ezeket a jogokat és kötelezettségeket hátrányosan kizárólag a hatálybalépést követő időponttól fogva érinti, hiszen a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem értelmezhető akként, hogy a fennálló tartós, határozatlan időtartamú jogviszonyok a jövőre nézve semmilyen esetben sem alakíthatóak át, vagy változtathatóak meg {3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [11]–[12]}.
- [35] A jogalkotó fennálló, tartós jogviszonyokba való beavatkozásának ugyanakkor korlátot szabhat a jogbiztonsághoz kapcsolódó bizalomvédelem követelménye, ekként esetről esetre vizsgálandó, hogy hol húzódik a határ a jogalkotó szabadsága és a címzetteknek a jogi szabályozás állandóságához, kiszámíthatóságához fűződő érdeke között, vizsgálva azt is, hogy a jogi szabályozás változása következtében a jogalanyokat ért hátrány indokolja-e a jogbiztonság sérelme alapján az alaptörvény-ellenesség megállapítását {3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [13]}. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút, illetőleg az egyes jogviszonyok szükségképpen különbözőek lehetnek, ezért amennyiben felmerül annak lehetősége, hogy egy új jogszabály rendelkezéseit annak hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell, úgy az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósult-e a jogbiztonság sérelme {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [56]; 4/2020. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [20]–[24]}. Ezen túlmenően azonban az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, abban az esetben, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy később hatályba léptetett – előírás alapján bírálják el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]; 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [25]; 3221/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [36] 2.2. A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az eljáró bíróságok, mind első-, mind másodfokon arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az indítványozók (perbeli felperesek) szövetkezeti tagsági jogviszonya 2014. február 9. napján – a megszüntetésre vonatkozó szándék bejelentését követő 90. napon – szűnt meg. Az elszámolásnak ez a dátum az alapja, azért az időközbeni jogszabályváltozásra tekintettel az ekkor hatályos jogszabály volt alkalmazandó, amely értelmében csak a részjegyek névértékére voltak jogosultak a szövetkezetből kilépő tagok, ezen felül további összegek nem illették meg őket.

- [37] 2.2.1. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette az általános szabályozástól eltérő, – a szövetkezeti törvény 2. § (1) bekezdése értelmében *lex specialis*nak minősülő módosított előírások időbeli alkalmazására vonatkozó előírásokat. A Jat. 15. § (1) bekezdése értelmében a jogszabályi rendelkezést – eltérően jogszabályi előírás hiányában – csak a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, illetve azt követően megkezdett eljárási cselekményekre lehet alkalmazni. Azonban a szövetkezeti hitelintézetek integrációjával kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi CXCVI. törvény 31. §-a a hatályba léptetésre vonatkozóan nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely a Jat. 15. § (1) bekezdése szerinti eltérő rendelkezésnek lenne tekinthető, és így a hatálybalépést megelőzően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megkezdett eljárási cselekményekre vonatkozó alkalmazást írta elő. Ahogyan olyan rendelkezést sem tartalmaznak a módosító előírások hatálybaléptető rendelkezései, amelyek értelmében a módosított jogszabályi rendelkezések időbeli hatálya alatt keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint a megkezdett eljárási cselekményekre a jogszabályi rendelkezés módosítását követően ne kellene alkalmazni [Jat. 15. § (2) bekezdés]. Ennek hiányában viszont a – Jat. értelmében – a folyamatban lévő eljárásokban a korábbi szabályozás alkalmazandó.
- [38] 2.2.2. A tekintetben, hogy az alapügyben eljáró bíróságok által a módosító jogszabályi rendelkezéseknek tulajdonított visszamenőleges hatály nem vezethető-e vissza a jogi környezet alakulására, az Alkotmánybíróság figyelemmel a módosító törvényhez fűzött jogalkotói indoklásra, a következőket állapította meg. A jogalkotói szándék elsődlegesen arra irányult, hogy a Szhitv. módosításával a szövetkezeti hitelintézetekre vonatkozó speciális szabályozás egyetlen törvénybe kerüljön összevonásra, és ezzel egyetlen kódexben legyen egyesítve. A szövetkezeti hitelintézetekre vonatkozó speciális, a Szöv. tv.-től (illetve a Ptk.-tól) eltérő szabályokat korábban a régi Hpt. és az Szhitv. tartalmazta. A régi Hpt. elsősorban a szövetkezeti hitelintézetek alapításának és belső működéskének, tagsági viszonyainak az általános szabályoktól eltérő vonatkozásait szabályozta, az Szhitv. pedig a szövetkezeti integráció szervezeteire, azaz az Integrációs Szervezetre és a Takarékbank Zrt.-re vonatkozó szabályokat tartalmazta. A módosító törvény koncepciója szerint ezek a különös rendelkezések egyetlen törvényben, az Szhitv.-ben kaptak helyet, ezzel elősegítve a szabályozási rendszer egyértelműségét és átláthatóságát. E tekintetben tehát technikai deregulációt hajtott végre a jogalkotó. Ugyanakkor átvezette a koncepció érvényesülése érdekében szükséges módosításokat a régi Hpt. szövegén, valamint pontosító rendelkezéseket tartalmazott az Szhitv. korábban hatályos rendelkezései vonatkozásában. Az alapügyben érintett módosító rendelkezéshez (8. §) fűzött jogalkotói indoklás szerint a módosító törvény a kifejezetten a szövetkezeti hitelintézetekre vonatkozó, a régi Hpt.-ben elhelyezett rendelkezéseket az Szhitv.-be emelte át a szabályozás egységesége érdekében. A törvény csak kisebb kiegészítéseket és pontosításokat hajtott végre a régi Hpt.-ben található hatályos szabályozáson. Így különösen egyértelművé tette a szavatoló tőke vonatkozásában az Integrációs Szervezet által konszolidált alapon megállapított szint jelentőségét, valamint a tagok részére nyújtott kölcsönök és üzletpolitikai kedvezmények vonatkozásában állapít meg új szabályokat.
- [39] 2.2.3. A hatálybaléptető rendelkezések, valamint a módosító jogszabályi előírásokra vonatkozó jogalkotói szándék tükrében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogalkotó részéről nem történt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző visszamenőleges hatályú jogalkotás.
- [40] 3. Az Alkotmánybíróság az érdemi alkotmányossági vizsgálatot ezt követően az alkotmányjogi panasz által sérelmezett bírósági döntések vizsgálatával folytatta.
- [41] 3.1. Az Alkotmánybíróság jelen alkotmányossági vizsgálat során is figyelemmel volt arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvény és az abban elismert jogok védelmére hivatott [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság tehát a bírósági döntések felülvizsgálata során is arra törekszik, hogy az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, és ennek megfelelően – következetes gyakorlata értelmében – nem vizsgálja, hogy a bírósági döntés indoklásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e. Ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz [pl. 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [42] Az Alkotmánybíróság előbbieken felidézett következetes gyakorlata értelmében az ítélkező bíróság bizonyítékértékelési és jogértelmezési szabadságához tartozónak tekinti, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint

mérlegelje, és ezzel együtt jogági minősítésüket illetően szabadon alakítsa ki jogi álláspontját, valamint ennek megfelelően saját maga döntsön a tényállás megállapításáról. Az eljáró bíróság által elfogadott jogértelmezés és a bizonyítékok mérlegelésének ilyen irányú felülvizsgálatától ezért az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelmezett jogot nem sért {3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [15]; 3357/2020. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [10]–[11]}. Az Alkotmánybíróság mindezeket szem előtt tartva kifejezetten hangsúlyozta, hogy nem tekinti feladatának a bírósági jogalkalmazás felülvizsgálatát, csupán annak alkotmányos kereteinek betartását ellenőrzi, különös tekintettel a bírósági jogértelmezésnek az Alaptörvény 28. cikkében foglalt lényeges elemeire {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [43] Az Alaptörvény 28. cikke értelmében „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel kialakított következetes gyakorlata szerint a bíróságok alkotmányos kötelezettsége, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Ebből a kötelezettségből következik, hogy az eljáró bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az előtte lévő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírósági döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [44] A bíróságnak arra kell tehát törekednie, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó anyagi jogi és eljárásjogi normák adta értelmezési mozgástér keretein belül az ügy alapjogi érintettségére tekintettel legyen, és az érintett alapjog alkotmányos tartalmát döntésében – összhangban az alkalmazandó normákkal – érvényre juttassa. Abban az esetben ugyanis, ha az alkalmazandó normának nincs ilyen értelmezési lehetősége, felmerül a norma alaptörvény-ellenessége {3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [58]; 23/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]}. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz az egyéni jogvédelem mellett, és azt erősítőleg az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény is {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírósági döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatakor az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmának érvényre juttatása mellett azt is vizsgálja, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság a jogszabály célját az alkotmányosan szükséges mértékben figyelembe vette-e {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [45] 3.2. Az indítványozók beadványukban azt sérelmezik, hogy az eljáró bíróságok a kilépési szándékuk bejelentésekor hatályban lévő előírások helyett az időközben bekövetkezett jogszabályváltozás révén egy számukra kedvezőtlenebb jogszabályi előírás alkalmazásával a részjegy névértékén felüli összegre való jogosultságukat nem ismerték el. Az eljáró bíróságok mind elsőfokon, mind az indítványozók fellebbezése nyomán eljárva másodfokon ugyanis azt az álláspontot vették alapul, hogy az időközbeni jogszabályváltozás a jogvita rendezése szempontjából azonnali alkalmazást feltételez, tehát már a konkrét előttük fekvő ügy megítélésében is mérvadó, miután a kilépő taggal való elszámolás idején már hatályban voltak.
- [46] A lefolytatott alkotmányossági vizsgálat eredményeként azonban az Alkotmánybíróság nem osztotta az első-, és másodfokon eljáró bíróságok azon álláspontját, miszerint az alkalmazandó jogszabályi hatály rögzülése szempontjából a szövetkezeti tagság megszüntetésének bejelentését követő 90. nap az irányadó. A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben alkalmazandó jogszabályi hatály értelmezésének kérdése tekintetében, az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja kiemelni, hogy a kilépési szándék bejelentésével a szövetkezeti tagság megszüntetésére irányuló eljárás megindult, a szövetkezet igazgatósága által történt tudomásul vétellel pedig a tagsági jogok megszűntek. Az igazgatóság által meghozott – a kilépési szándékot elfogadó – döntés a gyakorlatban egyben azt is jelenti, hogy ettől az időponttól kezdve a kilépő tagnak semmilyen beleszólása, ráhatása nincsen a szövetkezet működésére, gazdálkodására.
- [47] Kétségtelen, hogy az eljáró bíróságok által alkalmazott Szhiv. vonatkozó rendelkezései a szövetkezeti tagság megszüntetésére irányuló írásbeli közlés, és a bejelentésnek a szövetkezet igazgatósága által történt tudomásul vételt követően léptek hatályba. Azonban – amint azt az Alkotmánybíróság fentebb megállapította – a konkrét jogszabályi rendelkezést hatályba léptető előírások nem tartalmaztak sem a hatálybalépést megelőző időszakra irányuló, visszamenőleges alkalmazásra vonatkozó előírást, sem olyan rendelkezést, amelynek értelmében azt

a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kellene. Mindemellett a törvény indokolásából megismerhető jogalkotói szándék sem utal az eljáró bíróságok álláspontjának helytállóságára.

- [48] Az Alkotmánybíróság továbbá szükségesnek tartja azt is kiemelni, hogy a tagsági jogviszony megszűnésével járó elszámolási kötelezettség nem független, önálló elem, hanem része a szövetkezeti tagsági jogviszony megszüntetésére irányuló eljárásnak, viszont időbelileg – a számviteli előírások figyelembevételére tekintettel – szükségszerűen elkülönül a tagsági jogállás megszűnésétől. Az elszámolás feltétele a tagsági jogviszony megszüntését követően összehívott küldöttgyűlés általi – a számviteli törvény szerinti előírásoknak megfelelő – beszámoló elfogadása. Ezt követően a beszámolót elfogadó küldöttgyűlés napjától számított 30 napon belül kell az elszámolásnak megtörténnie. Az elszámolás és annak a számviteli előírások szerinti előkészítése tehát értelemszerűen nem eshet egybe a szövetkezeti tagsági jogviszony megszűnésének dátumával, azonban a számítás alapját a szövetkezeti tagsági jogviszony megszűnése adja, így – erre vonatkozó kifejezett jogalkotói rendelkezés hiányában – az, hogy az elszámolásra egy későbbi időpontban kerül sor, nem lehet indoka az időközben bekövetkezett jogszabályi változások alkalmazásának.
- [49] 4. A fentieket összegezve az Alkotmánybíróság arra az álláspontra jutott, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző módon visszamenőleges hatályt tulajdonítottak az eljárásuk során alkalmazott jogszabályoknak, figyelmen kívül hagyva az Alaptörvény 28. cikkében a bíróságokra vonatkozóan megfogalmazott azon kötelezettséget, miszerint a jogalkalmazás során a jogszabályok szövege elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezendő.
- [50] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Budapest Környéki Törvényszék 9.Pf.21.564/2017/8. számú ítélete az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében alaptörvény-ellenes, és azt a Nagykáta Járásbíróság 4.P.20.061/2016/22. számú első fokú ítéletére is kiterjedő hatállyal megsemmisítette.
- [51] Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata értelmében –, mivel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az alaptörvény-ellenesség megállapításra, és a sérelmezett bírósági ítélet megsemmisítésre került, az alkotmányjogi panasz beadványban állított további alapjogsérelmet nem vizsgálta.
- [52] Az Abtv. 43. §-a értelmében amennyiben az Alkotmánybíróság a 27. § szerinti eljárásban alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti, melynek eljárási jogkövetkezményére a bírósági eljárások szabályait tartalmazó törvények rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárásban az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni. A jelen alkotmánybírósági határozat ezt szem előtt tartva nem foglal állást a tekintetben, hogy az indítványozókat milyen mértékben illeti meg a részjegyük névértékén felül további összeg.
- [53] A jelen alkotmánybírósági határozat kizárólag az alkalmazandó jogszabály időbeli hatályának kérdésére korlátozódik.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1771/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3044/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.032/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Czirmes György ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.I.20.032/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (2) bekezdését, M) cikk (1) bekezdését, T) cikk (3) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését, II. cikkét, IV. cikk (1) bekezdését, V. cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] 1.1. A bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes pénzintézet 2005. február 1-jén az indítványozókkal lakásvásárlás céljára szolgáló CHF alapú kölcsönszerződést kötött. A szerződés szerint az alperes a 21 250 000 forint iránti igény finanszírozására 156 610 CHF összegű kölcsönt bocsátott az adósok rendelkezésére azzal, hogy a nyilvántartásba vett devizaösszeg a szerződéskötés és a folyósítás közötti árfolyamváltozásra tekintettel a finanszírozási igényhez képest 15%-kal növelt összegben került megállapításra. Az alperes vállalta, hogy a kölcsönt legfeljebb a finanszírozási igény forintösszegében folyósítja az adásvételi szerződésben megjelölt számlára történő egyösszegű átutalással, és azt a folyósítás napján érvényes, általa alkalmazott számlakonverziós deviza vételi árfolyamon kiszámított CHF összegben tartja nyilván. A felek rögzítették, hogy a kölcsön éves kamatlába a folyósítás időpontjában a hirdetményben megállapított érték, amelyet a bank a szerződéskötés napjára vonatkozóan tájékoztató jelleggel 4,99%-ban jelölt meg. A tőke, kamat és a kezelési költség havonta fizetendő összegét 1 068,22 CHF-ben határozták meg.
- [4] Az alperes a kölcsönszerződést a fizetési kötelezettség elmulasztása miatt 2011. november 15-én felmondta, majd kérelmére a közjegyző 2012. október 31-én záradék kiállításával az indítványozókkal szemben a végrehajtást elrendelte.
- [5] Az indítványozók a bírósághoz benyújtott keresetükben az ellenük folyó végrehajtások megszüntetését kérték azon az alapon, hogy a kölcsönszerződés a lényeges szerződési tartalomban való megállapodás hiányában nem jött létre, de ha mégis létrejött az több okból érvénytelen. Érvénytelenségi okként hivatkoztak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdése, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti semmiségre, a szerződés több pontjának – a többi között a kockázatviselésről szóló kikötés – tisztességtelenségére. Állították továbbá, hogy a teljesítés az árfolyam emelkedése miatt a Ptk. 312. § (1) bekezdése alapján lehetetlenült, a végrehajtás a kockázatbiztosítási szerződésből történt teljesítés következtében érvénytelen, a szerződés felmondása pedig arra tekintettel nem volt jogszerű, hogy a tisztességtelen árfolyamrésből és egyoldalú szerződésmódosításból következően a felmondáskor nem késedelemben, hanem túlfizetésben voltak.
- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés létrejött, mert nem nélkülözi a felek lényeges kérdésekben való megállapodását, és a kereset alapjául felhozott érvénytelenségi okokat sem látta igazoltnak. Álláspontja szerint a felmondást az utólagos elszámolás nem tette érvénytelenné, az csak a végrehajtás korlátozását eredményezhette, ugyanakkor az indítványozók nem is bizonyították és számítással sem támasztották alá, hogy az elszámolással érintett összeget figyelembe véve a felmondás idején nem voltak késedelemben.

- [7] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozókkal szemben folyó végrehajtást megszüntette.
- [8] A másodfokú bíróság hangsúlyozta: a kizárólag az elszámolás metodikája körében alkalmazható a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNB rendelet) 6. § (2) bekezdése nem zárta el az adósokat attól, hogy a perben kimutathassák, hogy a felmondás időpontjában ténylegesen nem állt fent tartozásuk. A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) tárgyi hatálya alá tartozó semmis kikötések a szerződéskötés időpontjától kezdődően nem váltottak ki joghatást, e kikötéseken alapuló követelés megfizetésének elmulasztása tehát nem eredményezte az adósok szerződésszegését, késedelembe nem estek, azaz nem teremtett jogalapot a felmondásra. Mindezek következtében a másodfokú bíróság a felülvizsgált elszámolásra tekintettel azt vizsgálta, hogy az „átszámított fogyasztói kölcsön hipotetikus lefuttatása” mellett az indítványozóknak a felmondáskor volt-e tartozása.
- [9] A felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a felmondás időpontjában tartozásuk nem állt fenn. Nem volt figyelmen kívül hagyható ugyanakkor az sem, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) a pénzintézetekre tényállítási kötelezettséget telepített nem csak a túlfizetés összegére, hanem az azt megalapozó tényekre nézve is. Az alperes ún. másodlagos jogállítási kötelezettsége a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez (a továbbiakban: régi Pp.) – tételes rendelkezés hiányában – fűződő bírói gyakorlatból is levezethető. A másodfokú bíróság ezért a fentieknek megfelelő tényelőadásra – nem bizonyításra – hívta fel az alperest, aki azonban részletező tényállítást nem tett, mindez viszont a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 184. § (2) bekezdése és a régi Pp. bírói gyakorlata értelmében a bizonyítás terhét átfordította, és a másodfokú bíróság az alperes hiányos nyilatkozata alapján úgy tekintette, hogy az indítványozók a kereset ténybeli alapjaként igazolták, hogy a felmondás időpontjában tartozásuk nem állt fenn.
- [10] A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [11] A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [12] A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság a felmondás jogellenességének kérdését illetően nem jutott helyes következtetésre. A jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben a Kúria fenntartja a Pfv.VI.21.650/2016/4. számú, továbbá a BH2016.132. szám alatt közétett Pfv.VI.22.506/2017/7. számú eseti döntésekben kifejtett álláspontját, amely a másodfokú bíróság által beszerezni kívánt tényeket, lefolytatni kívánt bizonyítást szükségte-lenné tette.
- [13] A Kúria hangsúlyozza: a felmondás 2011. november 15-ei időpontjában az I.-II. rendű felpereseket hátralék terhelte, amit maguk sem vitattak. A hátralék a kölcsönszerződés VI/2. pontja és a Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint azonnali hatályú felmondásra adott alapot, amely meg is történt. A felperesek a felmondást tudomásul vették, nem indítottak pert a felmondás érvénytelensége vagy hatálytalansága iránt sem, így a végrehajtás is megindult. Mindezekre tekintettel a felmondás időpontjában (2011. november 15-én) a szerződés azonnali hatályú felmondását jogszerűnek kellett tekinteni, amelynek következményeként a felmondás időpontjában a Ptk. 526. § (2) bekezdése értelmében a tartozás akkor fennálló teljes összege esedékessé vált.
- [14] Mivel a felmondást annak megtörténtekor érvényesnek és hatályosnak kellett tekinteni (s így a felmondás megszüntette a szerződést és lejárttá tette a tartozást), az igényelt vizsgálatot, hogy utóbb jogszabály, a felek vagy a bíróság rendelkezése érvénytelenítette-e a felmondást (melynek következtében helyreállt a kötelem a felek között és érvényesen létrejött követelés hiányában alopáltalannak bizonyult a végrehajtás megindítása is).
- [15] Ebben a körben a Kúria elsőként azt vizsgálta, hogy a DH törvényeknek vagy más jogszabálynak volt-e olyan rendelkezése, amely utóbb kihatott a felmondás érvényességére, amikor ugyanis a DH1 törvény 2014. július 26-án, a DH2 törvény pedig 2014. október 15-én hatályba lépett, az érvényes felmondás következtében az indítványozók a teljes összeg megfizetésére voltak kötelesek.
- [16] Végignézve a DH2 törvény rendelkezéseit, azok nem tartalmaznak arra vonatkozó előírást, hogy a „nemteljesítés” miatt felmondott szerződéseket az elszámolás során felül kell vizsgálni abból a szempontból, hogy volt-e és mennyi a felmondáskor „tisztessegesen” felszámítható összeg. Az alperes felülvizsgálati kérelmében helyesen mutatott rá arra, hogy a DH2 törvény 41. §-a a felmondott szerződések vonatkozásában az elszámoláshoz

kizárólag azt a jogkövetkezmenyt fűzte, hogy a végrehajtás az elszámolással korrigált összegre volt indítható vagy folytatható.

- [17] A másodfokú bíróság által is hivatkozott MNB rendelet 6. § (2) bekezdése kimondta, hogy „azon elszámolási időszakban, amelyben az eredeti fogyasztói kölcsönszerződés alapján a fogyasztó késelemben esett, az átszámított fogyasztói kölcsönt is késedelmesnek kell tekinteni, függetlenül az esetleges túlfizetéstől”.
- [18] Az Alkotmánybíróság a 3019/2017. (II. 17.) AB határozatában a fenti MNB rendelet 6. § (2) bekezdése alkalmazásával összefüggésben úgy foglalt állást, hogy az idézett rendelkezésnek kizárólag az elszámolás mint pénzügyi mechanizmus szempontjából lehet és van jelentősége. A Kúria a BH2019.132. számú eseti döntésében – a felmondás jogellenességének vizsgálata körében – kiemelte az Alkotmánybíróságnak azt a határozatában rögzített álláspontját, amely szerint a DH1 törvénynek nem célja a szerződések alapján bekövetkezett jogi tények valamennyi jogkövetkezmenyének a rendezése, illetve az sem, hogy az esetleges fogyasztói késedelmet meg nem történtté tegye. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítása szerint az elszámolási törvények nem rendelkeztek arról, hogy a túlfizetés utólagos megállapítása befolyásolja-e, és ha igen, akkor milyen módon a szerződés pénzügyi intézmény által történt felmondásának a jogszerűségét, ebből pedig az következik, hogy a szerződés felmondásának a jogszerűségét a polgári jog egyéb általános szabályai szerint kell megítélni.
- [19] Mivel a DH törvények nem rendelkeztek a felmondott szerződések „visszaállításáról” (és azt maguk az indítványozók sem állították, hogy a szerződő felek vagy a bíróság rendelkezett volna a felmondás annullálásáról, a jogviszony visszaállításáról) a felmondást a polgári jog általános szabályai alapján kellett vizsgálni. Eszerint viszont volt alap az azonnali hatályú felmondásra, amellyel a tartozás teljes összege esedékessé vált. A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan az indítványozók 2011. november 15-én beszámítási nyilatkozatot nem tettek, a kölcsöntartozást a kikötőtnél alacsonyabb összegben sem törlesztették. Az utólag tett felperesi rendelkezés az esedékessé vált teljes összeget csökkentette ugyan, de nem hathatott vissza a felmondás 2011. november 15-ei időpontjára.
- [20] A Kúriának a felmondásra vonatkozó előbbiekben kifejtett álláspontja folytán tárgyalanná vált annak vizsgálata, hogy a felmondás időpontjában a „tisztegtelenül” felszámított összeget, a felmondással egy összegben esedékessé vált tartozást a 2015. évi elszámoláskor fennálló teljes összegéből kellett levonni. Azt az indítványozók sem vitatták, hogy 2011. november 15-én volt tartozásuk, erre figyelemmel pedig – nemfizetés miatt – okszerű volt a felmondás és szükségtelen volt a tartozás összegére vonatkozó bizonyítás.
- [21] Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta.
- [22] 1.2. Az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Pfv.I.20.032/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (2) bekezdését, M) cikk (1) bekezdését, T) cikk (3) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését, II. cikkét, IV. cikk (1) bekezdését, V. cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [23] Az indítványozók szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és az E) cikk (2) bekezdését, hogy a bíróságok nem biztosították az uniós jog elsőbbségét, így nem alkalmazták a jelen ügyre irányadó EUB C-51/2017. számú határozatot, valamint a 93/13/EGK irányelv több rendelkezését. Ennek alapján a bíróságoknak a kölcsönszerződés semmisségét hivatalból meg kellett volna állapítaniuk, ugyanis a hitelező tájékoztatása nem tért ki az árfolyamkockázat gazdasági következményeire, a szerződés feltételei tisztességtelen rendelkezéseket tartalmaztak, azok nem voltak világosak és érthetőek. A végtelenített összegű kölcsön adóssal való vállaltatása feltétel semmis, mert lehetetlen szolgáltatásra irányul. Az indítványozók szerint a tisztességes tájékoztatás hiánya az árfolyamkockázat gazdasági következményeire nézve a szerződés létrejöttének akadálya, vagyis a szerződés semmis. Álláspontjuk szerint sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk, mivel a bíróságok figyelmen kívül hagyták a Kúria 2019. június 19-ei állásfoglalását, a Ptk. 205/A. § (2) bekezdését, 227. § (2) bekezdését és 312. § (1) bekezdését. Ez utóbbi szerint, ha a szerződés olyan okból szűnik meg, amelyikért egyik fél sem felelős, akkor a szerződés megszűnik. Mivel az árfolyam megemelkedése egyik félnek sem volt felróható, ezért a teljesítés lehetetlenné vált. A bíróságok a Ptk. rendelkezéseit nem megfelelően értelmezték és alkalmazták, a tényállás-feltárási kötelezettségüknek nem tettek eleget, az adósok által előterjesztett bizonyítékokat, valamint a bankot terhelő bizonyítási terhet figyelmen kívül hagyták. A bankoknak kötelező volt árfolyamkockázatot elemző szabályzatot készíteni. A Budapesti Értéktőzsde 2004. évi 10 évre szóló árfolyam előrejelzése a Magyar

Nemzeti Bank napi árfolyam közlésén alapult, és az abban foglalt becslés a 2014. évben be is következett. Ebből következően a hitelező bank az árfolyamkockázat gazdasági következményeit eltitkolta előlük.

- [24] A bírósági határozatok érdemi döntést és indokolást nem tartalmaznak, a bíróságok a keresetben foglaltakról nem döntöttek. Az egyenlőtlen szerződési feltételek miatt elvesztették önrendelkezési jogukat, cselekvési autonómiájukat, ami sérti emberi méltósághoz való jogukat. A törvény előtti egyenlőség és a fegyverek egyenlőségének elvét sérti, hogy a bíróságok nem vették figyelembe a bank erőfölényét, a korlátok nélküli egyoldalú szerződésmódosításának a jogát, a felek alkupozíciójának különbözőségét. Az indítványozók szerint a támadott bírósági döntések sértik gazdasági szabadságukat, nem biztosították a vállalkozás szabadságát és a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. A Kúria azáltal, hogy a jogszabályokhoz kapcsolódó bírói gyakorlatot figyelmen kívül hagyta, visszamenőlegesen megváltoztatta az egyoldalú szerződésmódosítás jogi feltételeit. A Kúria hatáskörét túllépve a tisztességtelen szerződési feltételek fogalmát a bank javára újraértelmezte, a bankok ugyanis az árfolyamváltozásról, annak gazdasági következményeiről nem tájékoztatták az adósokat. Kifogásolták, hogy a Kúria a döntésében nem orvosolta az adósokat ért hátrányokat, nem korrigálta a felek szerződésbeli egyensúlyát, az ellenük folyó végrehajtást nem szüntette meg. A tulajdonhoz való joguk és az Alaptörvény V. cikke tekintetében sérelmezték, hogy a bíróságok nem állapították meg a devizaalapú kölcsönszerződés feltételeinek a semmisségét, így vagyonukban indokolatlan hátrányt okoztak, a bank többletfizetési követelését helybenhagyták további vagyonuknak kilátásba helyezett „elkobzásával”.
- [25] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.I.20.032/2019/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosultak és érintettek nyújtották be jogorvoslati jogaik kimerítését követően.
- [27] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [28] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölték meg – többek között – a B cikk (1) bekezdését, E cikk (2) bekezdését, M cikk (1) bekezdését, T cikk (3) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alaptörvény E cikk (2) bekezdésével, M cikk (1) bekezdésével, T cikk (3) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jogoknak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozók, nem biztosítanak számukra jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye [3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [29] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény II. cikkével, IV. cikk (1) bekezdésével, V. cikkével, XII. cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírállható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [30] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével, a törvény előtti egyenlőség és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [32] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, az eljáró bíróságok határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [35] Mindezek alapján az indítványozók által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [36] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/808/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3045/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.494/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.168/2020/5. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.494/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit.
- [2] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó több társával együtt COVID-19 vírusfertőzés miatt járványügyi intézkedés (karantén) hatálya alá került, melynek során a járványügyi szabályokat állítólagosan megszegte és ezért 2020. március 13-án a Budapesti Rendőr-főkapitányság járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt eljárást indított vele szemben, egyidejűleg javaslatot tett az Országos Idegrendészeti Főigazgatóságnak (a továbbiakban: OIF) az indítványozó kiutasítására és vele szemben beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének *d)* pontja alapján.
- [4] Az OIF a 2020. március 13-án hozott határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és három év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék a 2020. április 8-án 15.K.701.168/2020/5. hozott, számú ítéletével az indítványozónak az OIF határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította. A bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította azt is, hogy az ítélet ellen további perorvoslatnak helye nincs, indokolásában pedig megjelölte a Harmtv. 46. § (2b) bekezdését, mint amely rendelkezés a perorvoslat lehetőségét kizárja.
- [6] 1.3. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2020. június 3-án hozott Kfv.II.37.494/2020/2. számú végzésével visszautasította. Végzésében a Kúria hivatkozott a Harmtv. 46. § (2b) bekezdésére, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) egyes rendelkezéseire, egyebek mellett a 116. § *e)* pontjára, mely szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény különösen indokolt esetben kizárja.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésére, XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseire hivatkozott.
- [8] A panasz szerint az, hogy a hatóság nem egy egyéniesített, kifejezetten az indítványozóra vonatkozó döntést hozott, hanem egy megadott minta alapján „sablonöntést”, melyből következően kollektív büntetést alkalmaztak az indítványozóval és társaival szemben, sértette az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésében foglalt csoportos kiutasítás tilalmát.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal indokolta az indítványozó, hogy – miközben csak az idegrendészeti hatósághoz idézték – a meghallgatása során a rendészeti szervek is kihallgatást fogantatosítottak vele szemben, azonban védő a kérése ellenére nem

volt jelen, jogi kioktatást és tájékoztatást nem kapott, és úgy döntöttek a kiutasításáról, hogy ügyében nemhogy jogerős ítélet, de még vádemelés sem volt, majd utóbb a büntetőeljárást meg is szüntették.

- [10] Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit sértette a bíróság döntése, mert figyelmen kívül hagyta az ártatlanság vélelmét, továbbá a kiutasítást lehetővé tevő kormányrendelet 2020. március 11-i hatálybalépése miatt a *nullum crimen sine lege* elvét, valamint – az által, hogy a bíróság azon a napon hozta meg az ítéletét, amikor az azonnali jogvédelmet elutasító döntése elleni fellebbezési határidő lejárt – a jogorvoslathoz fűződő jogát is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint – 2020. június 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2020. augusztus 11-én az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmazza a panasz a hatósági határozat és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének indoklását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Jelen ügyben az indítványozó – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – semmivel sem indokolta e döntésnek, mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó kizárólag a hatósági döntés, és az általa 2020. április 8-án átvett jogerős ítélet vélt alaptörvény-ellenességét indokolta.
- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria döntését illetően indokolást nem tartalmazott, a jogerős ítélet ellen pedig – amelyben a bíróság a jogi képviselővel eljáró indítványozót kioktatta a perorvoslat lehetőségének kizártságáról – határidőben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1588/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3046/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.470/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.171/2020/5. számú ítélete és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.470/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit.
- [2] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó több társával együtt COVID-19 vírusfertőzés miatt járványügyi intézkedés (karantén) hatálya alá került, melynek során a járványügyi szabályokat állítólagosan megszegte és ezért 2020. március 13-án a Budapesti Rendőr-főkapitányság járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt eljárást indított vele szemben, egyidejűleg javaslatot tett az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságnak (a továbbiakban: OIF) az indítványozó kiutasítására és vele szemben beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján.
- [4] Az OIF a 2020. március 13-án hozott határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította és három év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék a 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.171/2020/5. számú ítéletével az indítványozónak az OIF határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította. A bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította azt is, hogy az ítélet ellen további perorvoslatnak helye nincs, indokolásában pedig megjelölte a Harmtv. 46. § (2b) bekezdését, mint amely rendelkezés a perorvoslat lehetőségét kizárja.
- [6] 1.3. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2020. június 16-án hozott Kfv.IV.37.470/2020/2. számú végzésével visszautasította. Végzésében a Kúria hivatkozott a Harmtv. 46. § (2b) bekezdésére, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) egyes rendelkezéseire, egyebek mellett a 116. § *e*) pontjára, mely szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény különösen indokolt esetben kizárja.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésére, XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseire hivatkozott.
- [8] A panasz szerint az, hogy a hatóság nem egy egyéniesített, kifejezetten az indítványozóra vonatkozó döntést hozott, hanem egy megadott minta alapján „sablon döntést”, melyből következően kollektív büntetést alkalmaztak az indítványozóval és társaival szemben, sértette az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésében foglalt csoportos kiutasítás tilalmát.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal indokolta az indítványozó, hogy – miközben csak az idegenrendészeti hatósághoz idézték – a meghallgatása

- során a rendészeti szervek is kihallgatást fogadosítottak vele szemben, azonban védő a kérése ellenére nem volt jelen, jogi kioktatást és tájékoztatást nem kapott, és úgy döntöttek a kiutasításáról, hogy ügyében nemhogy jogerős ítélet, de még vádemelés sem volt, majd utóbb a büntetőeljárás meg is szüntették.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit sértette a bíróság döntése, mert figyelmen kívül hagyta az ártatlanság vélelmét, továbbá a kiutasítást lehetővé tevő kormányrendelet 2020. március 11-i hatálybalépése miatt a *nullum crimen sine lege* elvét, valamint – az által, hogy a bíróság azon a napon hozta meg az ítéletét, amikor az azonnali jogvédelmet elutasító döntése elleni fellebbezési határidő lejárt – a jogorvoslathoz fűződő jogát is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint – 2020. június 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2020. augusztus 11-én az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmazza a panasz a hatósági határozat és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének indoklását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Jelen ügyben az indítványozó – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – semmivel sem indokolta e döntésnek, mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó kizárólag a hatósági döntés, és az általa 2020. április 8-án átvett jogerős ítélet vélt alaptörvény-ellenességét indokolta.
- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria döntését illetően indokolást nem tartalmazott, a jogerős ítélet ellen pedig – amelyben a bíróság a jogi képviselővel eljáró indítványozót kioktatta a perorvoslat lehetőségének kizártságáról – határidőben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1560/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3047/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.491/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.170/2020/5. számú ítélete és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.491/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit.
- [2] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó több társával együtt COVID-19 vírusfertőzés miatt járványügyi intézkedés (karantén) hatálya alá került, melynek során a járványügyi szabályokat állítólagosan megszegte és ezért 2020. március 13-án a Budapesti Rendőr-főkapitányság járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt eljárást indított vele szemben, egyidejűleg javaslatot tett az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságnak (a továbbiakban: OIF) az indítványozó kiutasítására és vele szemben beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján.
- [4] Az OIF a 2020. március 13-án hozott határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította és három év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék a 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.170/2020/5. számú ítéletével az indítványozónak az OIF határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította. A bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította azt is, hogy az ítélet ellen további perorvoslatnak helye nincs, indokolásában pedig megjelölte a Harmtv. 46. § (2b) bekezdését, mint amely rendelkezés a perorvoslat lehetőségét kizárja.
- [6] 1.3. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2020. május 27-én hozott Kfv.II.37.491/2020/2. számú végzésével visszautasította. Végzésében a Kúria hivatkozott a Harmtv. 46. § (2b) bekezdésére, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) egyes rendelkezéseire, egyebek mellett a 116. § e) pontjára, mely szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény különösen indokolt esetben kizárja.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésére, XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseire hivatkozott.
- [8] A panasz szerint az, hogy a hatóság nem egy egyéniesített, kifejezetten az indítványozóra vonatkozó döntést hozott, hanem egy megadott minta alapján „sablon döntést”, melyből következően kollektív büntetést alkalmaztak az indítványozóval és társaival szemben, sértette az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésében foglalt csoportos kiutasítás tilalmát.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal indokolta az indítványozó, hogy – miközben csak az idegenrendészeti hatósághoz idézték – a meghallgatása során a rendészeti szervek is kihallgatást fogantatosítottak vele szemben, azonban védő a kérése ellenére nem

volt jelen, jogi kioktatást és tájékoztatást nem kapott, és úgy döntöttek a kiutasításáról, hogy ügyében nemhogy jogerős ítélet, de még vádemelés sem volt, majd utóbb a büntetőeljárást meg is szüntették.

- [10] Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit sértette a bíróság döntése, mert figyelmen kívül hagyta az ártatlanság vélelmét, továbbá a kiutasítást lehetővé tevő kormányrendelet 2020. március 11-i hatálybalépése miatt a *nullum crimen sine lege* elvét, valamint – az által, hogy a bíróság azon a napon hozta meg az ítéletét, amikor az azonnali jogvédelmet elutasító döntése elleni fellebbezési határidő lejárt – a jogorvoslathoz fűződő jogát is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint – 2020. június 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2020. augusztus 11-én az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmazza a panasz a hatósági határozat és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének indoklását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Jelen ügyben az indítványozó – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – semmivel sem indokolta e döntésnek, mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó kizárólag a hatósági döntés, és az általa 2020. április 8-án átvett jogerős ítélet vélt alaptörvény-ellenességét indokolta.
- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria döntését illetően indokolást nem tartalmazott, a jogerős ítélet ellen pedig – amelyben a bíróság a jogi képviselővel eljáró indítványozót kioktatta a perorvoslat lehetőségének kizártságáról – határidőben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1555/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3048/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.490/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.172/2020/5. számú ítélete és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.490/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit.
- [2] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó több társával együtt COVID-19 vírusfertőzés miatt járványügyi intézkedés (karantén) hatálya alá került, melynek során a járványügyi szabályokat állítólagosan megszegte és ezért 2020. március 13-án a Budapesti Rendőr-főkapitányság járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt eljárást indított vele szemben, egyidejűleg javaslatot tett az Országos Idegrendészeti Főigazgatóságnak (a továbbiakban: OIF) az indítványozó kiutasítására és vele szemben beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján.
- [4] Az OIF a 2020. március 13-án hozott határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és három év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék a 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.172/2020/5. számú ítéletével az indítványozónak az OIF határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította. A bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította azt is, hogy az ítélet ellen további perorvoslatnak helye nincs, indokolásában pedig megjelölte a Harmtv. 46. § (2b) bekezdését, mint amely rendelkezés a perorvoslat lehetőségét kizárja.
- [6] 1.3. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2020. június 16-án hozott Kfv.IV.37.490/2020/2. számú végzésével visszautasította. Végzésében a Kúria hivatkozott a Harmtv. 46. § (2b) bekezdésére, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) egyes rendelkezéseire, egyebek mellett a 116. § *e*) pontjára, mely szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény különösen indokolt esetben kizárja.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésére, XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseire hivatkozott.
- [8] A panasz szerint az, hogy a hatóság nem egy egyéniesített, kifejezetten az indítványozóra vonatkozó döntést hozott, hanem egy megadott minta alapján „sablon döntést”, melyből következően kollektív büntetést alkalmaztak az indítványozóval és társaival szemben, sértette az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésében foglalt csoportos kiutasítás tilalmát.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal indokolta az indítványozó, hogy – miközben csak az idegrendészeti hatósághoz idézték – a meghallgatása

- során a rendészeti szervek is kihallgatást fogadosítottak vele szemben, azonban védő a kérése ellenére nem volt jelen, jogi kioktatást és tájékoztatást nem kapott, és úgy döntöttek a kiutasításáról, hogy ügyében nemhogy jogerős ítélet, de még vádemelés sem volt, majd utóbb a büntetőeljárást meg is szüntették.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit sértette a bíróság döntése, mert figyelmen kívül hagyta az ártatlanság vélelmét, továbbá a kiutasítást lehetővé tevő kormányrendelet 2020. március 11-i hatálybalépése miatt a *nullum crimen sine lege* elvét, valamint – az által, hogy a bíróság azon a napon hozta meg az ítéletét, amikor az azonnali jogvédelmet elutasító döntése elleni fellebbezési határidő lejárt – a jogorvoslathoz fűződő jogát is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint – 2020. június 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2020. augusztus 11-én az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmazza a panasz a hatósági határozat és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének indokolását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Jelen ügyben az indítványozó – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – semmivel sem indokolta e döntésnek, mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó kizárólag a hatósági döntés, és az általa 2020. április 8-án átvett jogerős ítélet vélt alaptörvény-ellenességét indokolta.
- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria döntését illetően indokolást nem tartalmazott, a jogerős ítélet ellen pedig – amelyben a bíróság a jogi képviselővel eljáró indítványozót kioktatta a perorvoslat lehetőségének kizártságáról – határidőben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1540/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3049/2021. (II. 19.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.455/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.175/2020/5. számú ítélete és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.455/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit.
- [2] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó több társával együtt COVID-19 vírusfertőzés miatt járványügyi intézkedés (karantén) hatálya alá került, melynek során a járványügyi szabályokat állítólagosan megszegte és ezért 2020. március 13-án a Budapesti Rendőr-főkapitányság járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt eljárást indított vele szemben, egyidejűleg javaslatot tett az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságnak (a továbbiakban: OIF) az indítványozó kiutasítására és vele szemben beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján.
- [4] Az OIF a 2020. március 13-án hozott határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és három év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék a 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.175/2020/5. számú ítéletével az indítványozónak az OIF határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította. A bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította azt is, hogy az ítélet ellen további perorvoslatnak helye nincs, indokolásában pedig megjelölte a Harmtv. 46. § (2b) bekezdését, mint amely rendelkezés a perorvoslat lehetőségét kizárja.
- [6] 1.3. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2020. május 20-án hozott Kfv.II.37.455/2020/2. számú végzésével visszautasította. Végzésében a Kúria hivatkozott a Harmtv. 46. § (2b) bekezdésére, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) egyes rendelkezéseire, egyebek mellett a 116. § e) pontjára, mely szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény különösen indokolt esetben kizárja.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésére, XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseire hivatkozott.
- [8] A panasz szerint az, hogy a hatóság nem egy egyéniesített, kifejezetten az indítványozóra vonatkozó döntést hozott, hanem egy megadott minta alapján „sablonöntést”, melyből következően kollektív büntetést alkalmaztak az indítványozóval és társaival szemben, sértette az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésében foglalt csoportos kiutasítás tilalmát.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal indokolta az indítványozó, hogy – miközben csak az idegenrendészeti hatósághoz idézték – a meghallgatása során a rendészeti szervek is kihallgatást fogantatosítottak vele szemben, azonban védő a kérése ellenére nem

volt jelen, jogi kioktatást és tájékoztatást nem kapott, és úgy döntöttek a kiutasításáról, hogy ügyében nemhogy jogerős ítélet, de még vádemelés sem volt, majd utóbb a büntetőeljárást meg is szüntették.

- [10] Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit sértette a bíróság döntése, mert figyelmen kívül hagyta az ártatlanság vélelmét, továbbá a kiutasítást lehetővé tevő kormányrendelet 2020. március 11-i hatálybalépése miatt a *nullum crimen sine lege* elvét, valamint – az által, hogy a bíróság azon a napon hozta meg az ítéletét, amikor az azonnali jogvédelmet elutasító döntése elleni fellebbezési határidő lejárt – a jogorvoslathoz fűződő jogát is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint – 2020. június 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2020. augusztus 11-én az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmazza a panasz a hatósági határozat és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének indokolását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Jelen ügyben az indítványozó – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – semmivel sem indokolta e döntésnek, mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó kizárólag a hatósági döntés, és az általa 2020. április 8-án átvett jogerős ítélet vélt alaptörvény-ellenességét indokolta.
- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria döntését illetően indokolást nem tartalmazott, a jogerős ítélet ellen pedig – amelyben a bíróság a jogi képviselővel eljáró indítványozót kioktatta a perorvoslat lehetőségének kizártságáról – határidőben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1534/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3050/2021. (II. 19.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.503/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.180/2020/5. számú ítélete és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.503/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit.
- [2] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó több társával együtt COVID-19 vírusfertőzés miatt járványügyi intézkedés (karantén) hatálya alá került, melynek során a járványügyi szabályokat állítólagosan megszegte és ezért 2020. március 13-án a Budapesti Rendőr-főkapitányság járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt eljárást indított vele szemben, egyidejűleg javaslatot tett az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságnak (a továbbiakban: OIF) az indítványozó kiutasítására és vele szemben beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján.
- [4] Az OIF a 2020. március 13-án hozott határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és három év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék a 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.180/2020/5. számú ítéletével az indítványozónak az OIF határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította. A bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította azt is, hogy az ítélet ellen további perorvoslatnak helye nincs, indokolásában pedig megjelölte a Harmtv. 46. § (2b) bekezdését, mint amely rendelkezés a perorvoslat lehetőségét kizárja.
- [6] 1.3. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2020. június 9-én hozott Kfv.II.37.503/2020/2. számú végzésével visszautasította. Végzésében a Kúria hivatkozott a Harmtv. 46. § (2b) bekezdésére, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) egyes rendelkezéseire, egyebek mellett a 116. § *e*) pontjára, mely szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény különösen indokolt esetben kizárja.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésére, XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseire hivatkozott.
- [8] A panasz szerint az, hogy a hatóság nem egy egyéniesített, kifejezetten az indítványozóra vonatkozó döntést hozott, hanem egy megadott minta alapján „sablon döntést”, melyből következően kollektív büntetést alkalmaztak az indítványozóval és társaival szemben, sértette az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésében foglalt csoportos kiutasítás tilalmát.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal indokolta az indítványozó, hogy – miközben csak az idegenrendészeti hatósághoz idézték – a meghallgatása

- során a rendészeti szervek is kihallgatást fogadosítottak vele szemben, azonban védő a kérése ellenére nem volt jelen, jogi kioktatást és tájékoztatást nem kapott, és úgy döntöttek a kiutasításáról, hogy ügyében nemhogy jogerős ítélet, de még vádemelés sem volt, majd utóbb a büntetőeljárás meg is szüntették.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseit sértette a bíróság döntése, mert figyelmen kívül hagyta az ártatlanság vélelmét, továbbá a kiutasítást lehetővé tevő kormányrendelet 2020. március 11-i hatálybalépése miatt a *nullum crimen sine lege* elvét, valamint – az által, hogy a bíróság azon a napon hozta meg az ítéletét, amikor az azonnali jogvédelmet elutasító döntése elleni fellebbezési határidő lejárt – a jogorvoslathoz fűződő jogát is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint – 2020. június 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2020. augusztus 11-én az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmazza a panasz a hatósági határozat és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének indokolását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Jelen ügyben az indítványozó – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – semmivel sem indokolta e döntésnek, mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó kizárólag a hatósági döntés, és az általa 2020. április 8-án átvett jogerős ítélet vélt alaptörvény-ellenességét indokolta.
- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria döntését illetően indokolást nem tartalmazott, a jogerős ítélet ellen pedig – amelyben a bíróság a jogi képviselővel eljáró indítványozót kioktatta a perorvoslat lehetőségének kizártságáról – határidőben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1509/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3051/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.563/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Budapest Környéki Törvényszék 3.G.40.813/2017/18. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 20.Gf.40.096/2019/10-I. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.VI.21.563/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó felperes vadgazdálkodással, vadgazdálkodási szolgáltatással foglalkozó gazdasági társaság, amelyet az állami tulajdonban álló alperes, a NEFAG Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zrt. alapított 1995-ben, abból a célból, hogy a kezelésében levő állami területen vadaskertet alakítson ki. Ennek kivitelezése előtt az alperes értékesítette üzletrészét a D. H. Kft.-nek – az indítványozó szerint – azzal az ígérettel, hogy az indítványozó megvalósíthatja és „örökösen” üzemeltetheti a vadaskertet.
- [4] Mindez ugyan a fenti formában nem valósult meg, de 1997. február 20-án négyoldalú megállapodás jött létre az indítványozó, az alperes, a D. H. Kft., valamint egy vadászati joggal rendelkező vadásztársaság között, hogy az indítványozó a területen vadaskertet létesíthet.
- [5] 2006. július 21-én a Nagykőrös térségében elterülő ingatlanok földtulajdonosai elhatározták, hogy a tulajdonukban álló földterületen vadászterületet kívánnak kialakítani, valamint hogy a vadászati jogot társult formában maguk gyakorolják. A vadászati hatóság 2006. október 4-én kelt határozatával a polgári jogi társaságként bejegyzett Nagykőrös és Térsége Földtulajdonosi Közösség (a továbbiakban: közösség) képviselőjeként a vadásztársaságot vette nyilvántartásba.
- [6] A vadásztársaság mint a vadászatra jogosultak képviselője, 2007. március 29-én kelt szerződéssel újabb 10 éves időtartamra a vadaskert fenntartásának, üzemeltetésének, a vadaskert területén lévő vadak vadászatának jogát bérbe adta az indítványozónak, aki a területen további beruházásokat végzett. Mindemellett a vadászterület vadászatra jogosultjaként a vadászati hatóság 2008. február 21-én kelt határozatával a közösséget vette nyilvántartásba, egyúttal a közösség üzemtervét 2019. február 28-ig jóváhagyta.
- [7] A vadászati hatóság 2017. február 28-án kelt határozatával a közösség és az alperes közötti haszonbérleti szerződést jóváhagyta és ennek alapján 2017. március 1-től az alperest mint haszonbérletet, a vadászati jog jogosultjaként nyilvántartásba vette.
- [8] Az alperes 2017. március 13. napján kelt levelében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a vadászterületet a vadásztársaságtól átveszi, és mint a vadászterület új vadászatra jogosultja el kíván számolni, illetve nem áll szándékában további szerződést kötni az indítványozóval.
- [9] A vadásztársaság az üzemeltetéséből fakadó, alperessel szemben fennálló elszámolási igényét az indítványozóra engedményezte, amelyre tekintettel az indítványozó egyeztető tárgyalásokat kezdett az alperessel. A tárgyalások nem vezettek eredményre, ezért az indítványozó pert indított az alperessel szemben. Keresetében mintegy 102 millió Ft megfizetésére kérte őt kötelezni elsődlegesen elszámolás, másodlagosan kártérítés jogcímén, ezt meghaladóan biztatási kár jogcímén 12 millió Ft megfizetését igényelte.

- [10] A Budapest Környéki Törvényszék 2018. december 5. napján kelt 3.G.40. 813/2017/18. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság elődlegesen azt vizsgálta, hogy az indítványozó a követelését a korábbi vadászatra jogosulttól szerezte-e, annak jogutódjának tekinthető-e. Megállapította, hogy a vadászati hatóság 2008. február 21-én kelt határozatával a közösséget vette nyilvántartásba vadászatra jogosultként. Rámutatott, hogy a vadásztársaság a vadászatra jogosult közösség képviselője volt ugyan, de saját személyében vadászati joggal nem rendelkezett. Kiemelte, hogy az indítványozó a per során nem tudta bizonyítani olyan kötelmi jogviszony létét, amely alapján a vadásztársaság a vadászatra jogosultságot megszerezte volna, illetve nem állt rendelkezésre olyan hatósági határozat sem, amely vadászatra jogosultként a vadásztársaságot nyilvántartásba vette volna. A törvényszék szerint a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 16. § (3) bekezdéséből fakadó elszámolási igénye az alperessel szemben csupán a közösségnek lehetett. Ebből következően az indítványozó a vadásztársasággal kötött engedményezési szerződésére alapítottnak akár elszámolási, akár kártérítési igényt alperessel szemben nem érvényesíthetett. A biztatási kár vonatkozásában támasztott igényét a bíróság szintén megalapozatlannak találta.
- [11] Az indítványozó fellebbezésére másodfokon eljáró a Fővárosi Ítéltábla 2019. május 30-án kelt 20.Gf.40.096/2019/10-I. számú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, mind a megállapított tényállással, mind az ítélet indokolásával érdemben egyetértett. Megállapította, hogy a per szempontjából releváns első üzemtervi ciklus 2008. február 1-től 2017. február 28. napjáig tartott, mely időszak alatt a Vtv. 6. § (2) bekezdése alapján a közösség volt a vadászatra jogosult, így a (3) bekezdés szerinti elszámolási igénye az alperessel szemben neki lehet és a vadásztársasággal kötött engedményezési szerződésre alapítottnak az indítványozó elszámolási igényt alperessel szemben nem érvényesíthetett.
- [12] Az ítéltábla részletesen indokolta, hogy az indítványozó által előterjesztett okirati bizonyítékok milyen okból nem vehetők figyelembe. A másodfokú bíróság alapvetően egyetértett az elsőfokú bíróság kártérítés körében tett megállapításaival is, utalt arra, hogy az indítványozó perbeli legitimációval nem rendelkezett.
- [13] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria 2020. április 28-án kelt Pfv.VI.21.563/2019/5. számú ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria álláspontja szerint is egyértelműen megállapítható volt az okiratokból, hogy a vizsgálandó időszakban nem a vadásztársaság volt a vadászati jogosultként nyilvántartásba vett személy. Az, hogy ennek mi volt az oka, miért döntött így a közösség, vagy ha ez nem felelt meg az akaratuknak, akkor miért nem éltek jogorvoslati lehetőségükkel, nem erre a perre tartozik. Ugyancsak nem értékelhető, hogy a perben nem álló vadásztársaság és az indítványozó mikor állapodott meg, illetve a vadásztársaság megfelelően járt-e el. A felülvizsgálati kérelemben felvetett kérdésekben az indítványozó esetleges tévedését nem az alperes okozta. A Kúria kiemelte, hogy a vadásztársaság és nem a bejegyzett vadászatra jogosult közösség engedményezte a követelését az indítványozóra, így nincs jelentősége annak, ha a vadásztársaság esetlegesen jogosult volt a vadászatra valóban jogosult képviselőre, mert a szerződést nem képviselőként, hanem a maga nevében kötötte.
- [14] A Kúria szerint az eljáró bíróságok nem az indítványozó perképességének hiányát állapították meg, hanem azt, hogy mivel sem az indítványozó, sem az engedményező nem volt a vadászterület korábbi hasznóbírlója, illetve a vadászati jog jogosultja, az indítványozó nem jogosult a Vtv. szerinti elszámolást követelni az alperestől, erre az igényre nem rendelkezik perbeli legitimációval.
- [15] A Kúria az irányadó bírói gyakorlatra való hivatkozással nem vizsgálta az indítványozó azon kérelmét, hogy a Vtv. 9. § (4) bekezdése alapján a perbeli vadaskertben tartott vadak az indítványozó tulajdonában állnának, mivel ezen érvelését az első- és másodfokú eljárásban nem terjesztette elő és ez egyébként új kereseti kérelmet jelentene.
- [16] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére és XIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a megjelölt ítéletekkel szemben.
- [17] Érvelése során felhívta az Emberi Jogok Európai Egyezménye 1. és 6. cikkét, és utóbbival kapcsolatban idézett az Emberi Jogok Európai Bíróságának több döntéséből is, ugyanakkor az állított alapjogsérelmét nem ezekből vezette le, az Egyezmény sérelmét nem állította.
- [18] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] körében az indítványozó a bírósághoz fordulás jogának, illetve az indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmét állította. Álláspontja szerint a bíróságok tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy nincs perképessége, mert a közösség nyilvánvaló akaratából járt el képviselőként a vadásztársaság, a vele kötött engedményezési szerződés így jogszerű és végrehajtható. Érvelése szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem valós tartalma alapján vizsgálta és bírálta el,

indokolása iratellenes, tartalmi és terjedelmi okokból sem felel meg az indokolt bírói döntés alkotmányos követelményének. Az indítványozó vitatta a Kúria azon megállapítását, hogy az általa telepített vadállomány megértésére vonatkozó igényét az eljárás korábbi szakaszában ne terjesztette volna elő.

- [19] Az indítványozó úgy véli, hogy a bíróságok „túlzott formalizmus és önkényes jogértelmezésük” következtében megfosztották perbeli legitimitációjától, ezért elszámolási jogát nem tudta érvényesíteni, ami az Alaptörvény XIII. cikk (1) sérelmét is okozta. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy nem a kártérítéshez való jogát kívánja a tulajdonhoz való jog keretein belül érvényesíteni, hanem azt kifogásolja, hogy az őt a Vtv. alapján megillető elszámolás a bíróságok önkényes eljárása és jogalkalmazása miatt nem történhetett meg.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [21] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be, elektronikus úton. Megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, valamint kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett ítéletek megsemmisítésére, megjelölte továbbá az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, kifejtette a sérelmének lényegét, valamint azok alkotmányjogi indokolását. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [22] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [24] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” [3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]]
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mind a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mind a tulajdonhoz való jog sérelmével kapcsolatosan a panasz nem alkotmányossági, hanem – tartalmilag azonos érvek alapján – törvényességi kérdésekre vonatkozik. A bíróságok a szerződés és a relevánsnak tekintett okiratok, az irányadó hatósági határozatok és a Vtv. szabályainak értelmezésével, részletes indokolás mellett jutottak arra – az indítványozó által önkényesnek vélt – egybehangzó következtetésre, hogy az indítványozó engedményezés útján elszámolási igényt az alperessel szemben nem támaszthatott.
- [26] Az Alkotmánybíróság a bírói indokolás terjedelmével kapcsolatos aggályokkal összefüggésben arra emlékeztet, hogy „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik [...] az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]], illetve „[a]z Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését” [3127/2019. (VI. 5.) AB végzés, Indokolás [29]].
- [27] A fentiekből kitűnik, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói mérlegelés, bizonyítékértékelés és törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó összességében a rendes bíróságok jogalkalmazását vonja kritika alá és valójában nem alkotmányossági szempontból kérte az ítélet megsemmisítését, hanem azt kívánja elérni, hogy az alapeljárásban elfoglalt bírói álláspontot szakjogi felülmérlegeléssel változtassa meg az Alkotmánybíróság.

[28] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, azt visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1324/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3052/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 2.Pf.20.548/2019/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Budapest Környéki Törvényszék 2.Pf.20.548/2019/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az alperes önkormányzat felhívást tett közzé a kulturális intézménye igazgatói (magasabb vezetői) feladatának ellátására. Az indítványozó a meghirdetett igazgatói feladat ellátására érvényes pályázatot nyújtott be, de az alperes a szakmai bizottság összegző véleményére figyelemmel egy másik pályázót bízott meg közalkalmazotti jogviszonyban a pályázat szerinti igazgatói feladatok ellátásával. Az indítványozó módosított keresetében az alperest 11 099 485 Ft kártérítés, valamint annak kamata megfizetésére kérte kötelezni. Indokolásul előadta, hogy az alperes olyan személyt nevezett ki a pozícióra, aki sem megfelelő végzettséggel, sem megfelelő szakmai gyakorlattal nem rendelkezett. Az alperesi joggyakorlás a pályázattal kapcsolatos társadalmi rendeltetésével ellentétes célra irányult, az indítványozó érdekeit csorbította és a kinevezett vezetőt illetéktelen előnyökhöz juttatta. Az elsőfokú bíróság 2019. március 1. napján kelt, 2.P.20.059/2018/20. számú ítéletével a keresetet a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 5. § (1) bekezdése (joggal való visszaélés tilalma), és 339. § (1) bekezdése (szerződésen kívül okozott károkért való felelősség) alapján bírálta el. A joggal való visszaélés körében a bíróság megállapította, hogy a pályázati eljárás alapvető lényege, hogy a nyertes pályázón kívül vesztesei is lehetnek az eljárásnak, a pályázat célja a legmegfelelőbb önjelölt kiválasztása, következésképpen a perben nem lehet megállapítani olyan, az indítványozó törvényes érdekeinek jelentős sérelmét okozó joggyakorlást, amely joggal való visszaélésnek lenne tekinthető. A másik jogalap tekintetében megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az alperesnek az intézményvezetői feladatok kinevezésére és a határozathozatalra jogosult döntéshozatali szerve a képviselő-testület, amely felett a törvényességi felügyeletet a kormányhivatal gyakorolja. Ugyanakkor a kormányhivatal sem vizsgálhatja a mérlegelési jogkörben hozott döntéseket, kizárólag a döntéshozatali eljárás jogszerűségét ellenőrizheti. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20/B. § (1) bekezdése és 20/A. § (6) bekezdése kifejezetten mérlegeléssel történő döntéshozatali eljárást határoz meg a magasabb vezetői pozíció betöltése vonatkozásában, ezért az indítványozó által kifogásolt pályázati eljárás jogszabályba ütközésének vizsgálatára kizárólag a kormányhivatal jogosult. A döntéshozatali eljárás jogszerűségét a polgári bíróság nem vizsgálhatja, hiszen ezzel a kormányhivatal hatáskörét vonná el. A jogszerűség vizsgálatának hiányában a jogellenesség nem állapítható meg, ezért az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.
- [4] 2.2. Az indítványozó fellebbezésében hatásköri kifogással élt és fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett érdemi álláspontját. A Budapest Környéki Törvényszék 2020. január 16. napján kelt, 2.Pf.20.548/2019/10. számú, panasszal támadott döntése szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 349. § (2) bekezdés a) pontja korábban a munkaszerződés megkötését megelőző tárgyalásra alapított igényt is munkaügyi pernek minősítette, mely a közalkalmazotti jogviszonyra is megfelelően irányadó volt, a perbeli, 2014. februári időpontban azonban a Pp. ilyen rendelkezést nem tartalmazott, így az indítványozó hatásköri

kifogása nem megalapozott. Az ügy érdemét illetően megállapította, hogy az elsőfokú eljárás során nem valósult meg olyan jogszabálysértés, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vonná maga után, az elsőfokú bíróság jogszabályi rendelkezésekkel alátámasztott, megalapozott indokolását adta döntésének. Az elsőfokú bíróság jogalap hiányában utasította el a felperes keresetét, így az elsőfokú bíróságnak a kereset összecszerúságát vizsgálnia nem kellett. A panasszal támadott másodfokú döntés az elsőfokú bíróság helytálló döntését a Pp. 254. § (3) bekezdése szerint helyes indokaira utalással érdemben helybenhagyta.

- [5] 2.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglaltak sérelmét állította. Álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogsértés abban áll, hogy hatásköri kifogását a jogerős döntés elutasította, nem vette figyelembe a hatályos jogegységi határozatokat (1/2004. számú KPJE határozat III. 3. pont, 2/2015. BKMPJE határozat V. 1. pont). Ezenfelül a másodfokú bíróság a perben az elsőfokú bíróság ítéletét annak indokai alapján helyben hagyta, a fellebbezésben foglaltakra érdemben nem reagált, ezzel „minden indoklási kötelezettségtől felmentette magát”. A bíróság valamennyi bizonyítási indítványát mellőzte, ezen indítványok elutasítását megalapozottan nem indokolta, ennek hiánya miatt az ítélet a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak sem felel meg. A bizonyítási eljárást le kellett volna folytatnia a kártérítés körében, amelyhez hozzátartozik a kár összegére, a jogellenesség vizsgálatára és az okozati összefüggésre vonatkozó bizonyítás lefolytatása. Az indítványozó további kifogása szerint a bíróság nem tett eleget a keresete jogalapjának vizsgálatával kapcsolatos kötelezettségének arra vonatkozóan, hogy erre kizárólag a kormányhivatal jogosult. A bíróság a feltárt tényeket és bizonyítékokat nem, vagy okszerűtlenül mérlegelte vagy nem megfelelően indokolta meg. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét abban jelölte meg az indítványozó, hogy a jogorvoslati jog érdemi biztosítását jelentő hatékonyság csorbát szenvedett, mivel az elsőfokú ítélet által okozott jogsérelem nem került kompenzálásra. A másodfokú bíróság az általa kítűzött tárgyalást kétszer elhalasztotta. Sérült a kontradiktórius eljárás, mivel a bíróság nem biztosította, hogy a másik fél a tárgyaláson átadott fellebbezési ellenkérelmét megismerhesse és arra reagálhasson. Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogsértő eljárásának és ítéletének a másodfokú bíróság általi jóváhagyásával az ügyében érdemi döntés nem született, amely ellentmond a hatékony bírói jogvédelem követelményének.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [7] 3.1. Az Alkotmánybíróság a jogerős döntés elleni alkotmányjogi panasz benyújtására az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírt határidő tekintetében az alábbiakat állapította meg. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben elsőfokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a panaszt közvetlenül az Alkotmánybíróságon terjesztette elő, amelyhez igazolási kérelmet csatolt. A panasszal támadott jogerős döntés átvételének időpontja nem állapítható meg, mivel a bíróság tájékoztatása szerint azt az indítványozó jogi képviselőjének nem kézbesítették elektronikus úton, ehelyett az ítéletet az indítványozónak küldték meg, de kézbesítési ív nélkül. Az Alkotmánybíróság értékelve a kézbesítési ív hiányát, az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló határidőt méltányosságból megtartottnak tekinti {lásd: 3174/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [8] Az indítványozó a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban fél volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére, megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit.
- [9] 3.2. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványban előadottak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tartalmával a konkrét esetben nem állnak alkotmányjogi összefüggésben. Mindezek mellett az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott, tisztességes eljáráshoz való jog, „a *fair trial* olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás »méltánytalan« vagy »igazságtalan«, avagy »nem tisztességes.«” {3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [17]} Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvá-

nyozó XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos érveit tartalma szerint kezelve a XXVIII. cikk (1) bekezdésének keretei között bírálta el.

- [10] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel emlékeztet a következőket, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlatára, amely szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Következésképpen a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3220/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben a bemutatott gyakorlata alapján a következőket emeli ki.
- [12] A hatásköri kifogás elutasításához kapcsolódóan az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a hatásköri szabályoknak az eljárási törvényeknek megfelelő alkalmazását, olyan szakjogi kérdésnek tekinti, amelynek elbírálása a rendes bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság feladata {3042/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [31]}.
- [13] A másodfokú bíróság döntésében alkalmazott rövidített indokolás az eljárási törvénynek megfelel. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú eljárás során nem valósult meg olyan jogszabálysértés, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vonná maga után, az elsőfokú bíróság jogszabályi rendelkezésekkel alátámasztott, megalapozott indokát adta döntésének, azaz az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást és vont le abból jogi következtetést. „A másodfokú bíróság határozatának az indokolása ilyen esetben az elsőfokú bíróság határozatának az indokolásával együtt kezelendő, mivel együttesen adnak választ a jogvita során felmerült kérdésekre.” {3235/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [29]} A másodfokú bírói döntés eljárási törvényen nyugvó, rövidített indokolása ezért önmagában nem eredményezi a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog megsértését.
- [14] Az indítványozónak a bizonyítási indítványok okszerű indokolás nélküli figyelmen kívül hagyására, valamint a feltárt tények és bizonyítékok nem vagy okszerűtlen mérlegelésére hivatkozó kifogása alapján az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint „az ítélező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról, a bizonyítékok mérlegeléséről (és esetleges mellőzéséről) és jogi álláspontját szabadon alakíthassa ki” {3099/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ezenfelül az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban előadott kifogással összefüggésben rámutat, hogy a másodfokú bíróság indokát adta az indítványozó bizonyítási indítványa mellőzésének: jogalap hiányában az elsőfokú bíróságnak a kereset összességét vizsgálnia nem kellett.
- [15] Az indítványozó további kifogása szerint a kitézött másodfokú tárgyalást kétszer elhalasztotta a bíróság, másrészt sérült a kontradiktórius eljárás, mivel a bíróság nem biztosította, hogy a másik fél a tárgyaláson átadott fellebbezési ellenkérelmét megismerhesse és arra reagálhasson. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az indítványozó közelebbről nem jelölte meg, hogy a kétszeri tárgyaláshalasztás milyen konkrét sérelmet okozott számára. A fellebbezési ellenkérelem tárgyaláson történő megismerését kifogásoló panaszelem tekintetében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozó a tárgyaláson jogi képviselő bevonásával járt el, ezenfelül a konkrét ügyben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet annak helyes indokaira, és nem a fellebbezési ellenkérelem tartalmára tekintettel hagyta helyben, vagyis a döntésben nem volt érdemi szerepe az ellenkérelemnek.
- [16] 4.2. Az indítványozó fent részletezett és egyéb kifogásai összességükben a támadott döntés felülbírálatára irányultak, lényegében olyan, a bíróságok jogalkalmazási és törvényértelmezési szabadságához tartozó kérdéseket vitatnak, amelyet az Alkotmánybíróság nem bírálhat felül. Az indítvány azt célozza, hogy a törvényszék által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bírósággént vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a törvényszék álláspontjától eltérően értékeli {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú bíróság által a helyes indokaira utalással érdemben helybenhagyott elsőfokú döntés mindkét kereseti kérelemrész tekintetében kifejtette,

hogy miért tekintette alaptalannak az indítványozó követelését, értékelte az indítványozó perbeli hivatkozásait, reagált az indítványozó által előadott jogi érvekre, az eljáró bíróságok az indítványozó által sérelmezett döntésüket megindokolták, pontosan hivatkoztak döntésük alapját képező jogszabályokra, és az alkalmazott jogszabályok értelmezéséről is számot adtak. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21].

- [17] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokolást, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, a panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/893/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3053/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.790/2019/7. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.037/2019/4. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 9.G.40.129/2018/7. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Gfv.IV.30.470/2017/4. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.790/2019/7. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.037/2019/4. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 9.G.40.129/2018/7. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Gfv.IV.30.470/2017/4. számú részítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] Az indítványozó az alapügy I. rendű felperese (a továbbiakban: indítványozó vagy I. rendű felperes). 2008. március 28-án az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű alperesek mint eladók 35 000 000 forint vételár ellenében eladták az I. rendű felperesnek egy kft.-ben meglévő üzletrészeit, aminek következtében az I. rendű felperes a kft. egyedüli tulajdonosává vált. Az üzletrész adásvételi szerződés 4. pontjában az eladók a vétel tárgyát képező üzletrészek igény-, per- és tehermentességéért szavatosságot vállaltak. E körben kötelezték magukat arra, hogy a 2008. március 28-ig keletkezett, a jogügylet tárgyát képező gazdasági társaság működésével kapcsolatban jelentkező bármilyen jogcímen érvényesített fizetési kötelezettségekért személyükben helyt állnak és ezen fizetések teljesítéséért készfizetői kezességet vállaltak.
- [4] 2009. június 22-én a kft.-be beolvadt egy másik gazdasági társaság. 2012. szeptember 1-től 2015. december 30-ig a kft. két tagja az I. rendű felperes és egy magánszemély voltak, 2015. december 30-án az I. rendű felperes a 3 000 000 forint névértékű üzletrészt 35 000 000 forint vételár ellenében eladta a II. rendű felperesnek. Az I. rendű felperes és az alperesek között létrejött üzletrész adásvételi szerződés megkötésének időpontjában a kft. tulajdonát képezte egy baromfinevelő telep, amely ingatlanon a társaság 2002 és 2004 között beruházásokat hajtott végre, amihez 20 880 000 forint vissza nem térítendő támogatást vett igénybe.
- [5] A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága a 2014. január 21-én meghozott határozatával a kft. részére engedélyezett támogatást visszavonta, és a gazdasági társaságot a támogatás tőkeösszegének és késedelmi kamatainak (összesen 45 127 758 forintnak) a visszafizetésére kötelezte. A kft. e határozat ellen fellebbezést terjesztett elő, azonban az eredménytelen maradt.
- [6] Az I. rendű felperes az I. rendű, II. rendű és III. rendű alperesekkel szemben pert indított, keresetében 45 127 758 forint és késedelmi kamatai megfizetésére kérte egyetemlegesen kötelezni az alpereseket, elsődlegesen hibás teljesítés miatti árleszállítás, másodlagosan pedig kártérítés jogcímén. A II. rendű felperes perbelépését követően az I. rendű felperes módosított keresetében 33 845 814 forint és késedelmi kamata, míg a II. rendű felperes 11 281 944 forint és késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű alpereseket.
- [7] Az elsőfokú bíróság a 9.G.40.040/2015/58. számú ítéletében az I. rendű felperes kereseti kérelmének részben helyt adott, a II. rendű felperes kereseti kérelmét pedig elutasította. Az ítélet ellen az alperesek részéről előterjesztett fellebbezés alapján eljáró másodfokú bíróság a Gf.IV.30.470/2017/4. számú részítéletével az elsőfokú

ítélet II. rendű felperes kereseti kérelmét elbíráló rendelkezésének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését pedig a részítéletben foglaltak szerint (a perköltség tekintetében) megváltoztatta. Az I. rendű felperes kereseti kérelmét elbíráló ítéleti rendelkezések nem fellebbezett részét szintén nem érintette, az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit pedig – a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között – hatályon kívül helyezte és ebben a körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

- [8] A megismételt elsőfokú eljárásban az I. rendű felperes a jogerős döntéssel nem érintett körben – 22 563 879 forint és járulékai erejéig – kérte az alperesek egyetemleges marasztalását.
- [9] Az elsőfokú bíróság a megismételt elsőfokú eljárásban az I. rendű felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság ítéletében azzal a pontosítással hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét, hogy az I. rendű felperes köteles az alperesek javára perköltség és az állam javára a le nem rótt illeték megtérítésére. A jogerős ítélettel szemben az I. rendű felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria az érdemben vizsgált felülvizsgálati kérelmet alaptalannak tartotta, a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [10] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján azt sérelmezte, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.790/2019/7. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.037/2019/4. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 9.G.40.129/2018/7. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Gfv.IV.30.470/2017/4. számú részítélete sértik az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó álláspontja szerint a Debreceni Ítéltábla részítélete úgy alakított ki önálló, a felekétől eltérő értelmezést az üzletrész adásvételi szerződés 4. pontjára vonatkozóan, hogy a felek között nem volt vitatott a szerződés vonatkozó rendelkezésének értelmezése, és erre vonatkozóan fellebbezés sem került előterjesztésre. Mindez – álláspontja szerint – ellentétes a szerződési szabadság Alaptörvény védelme alatt álló elvével. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértését több okból is állítja. Egyrészt amiatt, mert a Debreceni Ítéltábla részítéletében a fellebbezésen (és a felek akaratán) túlterjeszkedve olyan kérdésben foglalt állást, melyre a fellebbező fél egyáltalán nem hivatkozott, a felperes indítványozó pedig ellenkérelmében (és nem csatlakozó fellebbezésében) kifejezetten az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, ekként a Debreceni Ítéltábla megállapítása kifejezetten és nyilvánvalóan ellentétes az arra hivatkozó peres fél szándékaival és jogi érdekével. Másrészt amiatt, mert a Kúria felülvizsgálati ítélete az indítványozó érveire vonatkozóan semmilyen érdemi indokolást nem tartalmaz, az indítványozó megítélése szerint a Kúria ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség minimális szintjét sem teljesíti. Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét azért állítja, mert a Debreceni Ítéltábla részítéletének megfelelően a Debreceni Törvényszék, majd a Debreceni Ítéltábla és végül a Kúria is kizárólag az indítványozó által értékesített üzletrészek vonatkozásában vizsgálta a kártérítés lehetőségét, és az indítványozó tulajdonában maradt üzletrészek vonatkozásában a kártérítés elvi lehetőségét is kifejezetten kizárta, kivonva ezzel az indítványozó tulajdonában maradó üzletrészeket az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből fakadóan egyébként alkalmazandó kártérítési szabályok hatálya alól.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben került benyújtásra. Az indítványozó érintettek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [13] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az M) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

- [14] 5. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [15] A támadott bírósági ítéletekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság elsőként a jelen ügyben is hangsúlyozni kívánja, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság tehát alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, ám tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozótól eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte az ítélet megsemmisítését, hanem azt kívánja elérni, hogy az ítéletekben elfoglalt bírói álláspontot szakjogi felülmérlegeléssel változtassa meg az Alkotmánybíróság {lásd: 3338/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az indítványozó által felvetett alkotmányjogi jelentőségűnek tekintett kérdések vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó olyan szakjogi-törvényességi kérdések, amelyek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merült fel, az eljáró bíróságok határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [20] 6. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/01364/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3054/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.032/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Gyöngyösi Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az I., illetve II. rendű indítványozó a jelen alkotmányjogi panasz eljárás előzményét képező, kisajátítási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló közigazgatási perben (a továbbiakban: egyedi ügy) I., illetve II. rendű felpereseként vettek részt.
- [3] Az egyedi ügy tárgyát képező „kivett lakóház, udvar és egyéb épület 2 darab” megnevezésű ingatlan az I. rendű indítványozó kizárólagos tulajdonát képezte. A II. rendű indítványozó a perbeli ingatlanon holtig tartó haszonélvezeti joggal rendelkezett.
- [4] Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata (a továbbiakban: II. rendű alperes) kisajátítási eljárás megindítására irányuló kérelmet terjesztett elő a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: I. rendű alperes) előtt. Az I. rendű alperes az eljárásba szakértőt vezetett be. A szakvélemény előterjesztését követően a II. rendű alperes a benne foglaltakat elfogadta, a felperesek azonban kifogásolták az alkalmazott módszertant, valamint azt, hogy álláspontjuk szerint a szakvélemény több tekintetben hiányos és számos értéknövelő tényezőt nem vett figyelembe. Az I. rendű alperes a II. rendű alperes kérelmének helyt adott, és 49 385 000 Ft-ban határozta meg az ingatlan értékét, egyúttal kötelezte, hogy a II. rendű alperes fizessen meg 29 631 000 Ft-ot az I. rendű felperes, valamint 19 754 000 Ft-ot a II. rendű felperes részére.
- [5] Az indítványozók keresetlevelet terjesztettek elő az I. rendű alperes határozatával szemben. Előadták, hogy a kisajátítási eljárás során figyelembe vett szakvélemény alapján megállapított kártalanítási összeg nem tekinthető az okozott sérelemmel arányos, teljes kártalanításnak, ilyenformán a határozat jogszabálysértő. A teljes kártalanítás abban az esetben valósulna meg, ha a forgalmi értéken túl az ingatlan eszmei értéke is tekintetbe lenne véve, továbbá egy másik, hasonló méretekkel és adottsággal rendelkező ingatlan vásárlásához szükséges összeg kerülne kifizetésre. Álláspontjuk szerint a szakértő számos értéknövelő tényezőt figyelmen kívül hagyott.
- [6] Az indítványozók a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság felhívására csatolták az előzetes bizonyítási eljárásban beszerzett szakértői véleményt. Egy előkészítő iratukban emellett egy másik szakértő véleményére hivatkozással állították, hogy a perbeli ingatlan forgalmi értéke többszöröse az I. rendű alperes határozatában megállapított összegnek.
- [7] A bíróság a perben az indítványozók kérelmére a Nemzeti Szakértő és Kutató Központ Miskolci Intézetét (a továbbiakban: szakértői testület) rendelte ki. A szakértői testület képviselőjében eljáró szakértő összességében két, egymásnak ellentmondó sajátosságot vett figyelembe az ingatlan értékének megállapítása során: egyfelől a telekhatáron belüli miliót és épített tartalmat, másfelől a telekhatáron túli szlömös környezetet, ami a belső értékekkel nem korrelál.
- [8] Az egyedi ügyben mindösszesen négy szakértői vélemény született. A bíróság a szakértői testület szakvéleményét vette figyelembe a kisajátítással érintett ingatlan értékének megállapítása során, mert a szakértői testület 2016-os – vagyis a kisajátítás évére vonatkozó – adatokkal dolgozott, továbbá egyértelműen, beazonosítható módon feltüntette az összehasonlításba bevont ingatlanokat. Ezzel szemben az I. rendű alperes előtt folyt eljárásba bevont szakértő 2014–2015-ös adatokkal dolgozott, valamint nem tüntette fel beazonosítható módon az összehasonlításba bevont ingatlanokat, ezért jogszabálysértő módon járt el. A további két szakértő szakvéleményét a bíróság azért nem vette figyelembe, mert megállapította, hogy azok ellentétesek a kialakult bírói

gyakorlattal, ily módon aggályosak. E körülményekre tekintettel utasította el a bíróság az indítványozóknak az egyes szakvélemények közötti eltérések tisztázására irányuló indítványát.

- [9] Mindezek alapján a bíróság ítéletében 55 634 040 Ft-ban állapította meg a kártalanítás összegét, és ennek megfelelően az I. rendű indítványozó részére 5 624 136 Ft, a II. rendű indítványozó részére 624 904 Ft többlet-kártalanítás megfizetésére kötelezte a II. rendű alperest.
- [10] Az indítványozók felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúriához, melyben a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a közigazgatási bíróság új eljárásra kötelezését kérték azzal, hogy a bíróság kapjon lehetőséget újabb szakértő kirendelésére. Kérelmüket a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdésének és a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 9. § (3) bekezdés *b*) pontjának sérelmére alapították, álláspontjuk szerint a bíróság helytelen tényállást állapított meg, a tényállási elemeket nem derítette fel és helytelen kártalanítási, értékelési módszert alkalmazott. A bíróság helytelenül mellőzte a kizárt szakvéleményeket, továbbá a helyes szakértői módszer a Kstv. felhívott rendelkezése szerinti módszer – az ingatlan településen belüli fekvésének, közművekkel való ellátottságának, ennek hiányában a közművesítés lehetőségének, földrajzi és gazdasági adottságainak, termőföld esetén a művelési ágnak, a földminősítés szempontjainak és az ingatlan jövedelmezőségének figyelembe vétele – lett volna.
- [11] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletében arra hívta fel a figyelmet, hogy a Pp. 206. § (1) bekezdésének sérelmére alapított felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet alapos, ha a megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat – azok egybevetése során – nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz. A konkrét esetben a Kúria álláspontja szerint ilyen körülmény nem merült fel; a közigazgatási bíróság részletesen kifejti ítéletében, milyen megfontolások alapján döntötte el, mely szakértői véleményt tekinti irányadónak. A Kstv. 9. § (3) bekezdés *b*) pontjának alkalmazhatósága kérdésében a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szakértői véleményből kitűnően rendelkezésre állt összehasonlítható ingatlan – ha nem is sok –, ezért nem volt indokolt a törvény 9. § (3) bekezdés *a*) pontjától – vagyis az ún. összehasonlító módszer alkalmazásától – eltérni. A Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján nem látta megalapozottnak azt az állítást sem, hogy az irányadónak tekintett szakértői véleményben a korrekciós tényezők bizonytalanságot mutatnak.
- [12] 2. Az indítványozók ezt követően nyújtották be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszukat, melyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, valamint 28. cikkének sérelmére történő hivatkozással kérték a Kúria felülvizsgálati ítéletének megsemmisítését a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletére kiterjedően.
- [13] A panaszban előadottak szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során megsértette az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert jóformán csak érintőlegesen adtak választ a panaszban kifejtett kérdésekre, ez pedig nem felel meg az Alkotmánybíróság gyakorlata által kialakított kellő alaposág követelményének. A Kúria eljárása az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése által biztosított jogorvoslatihoz való joggal is ellentétes, mert voltaképpen kiüresítette a hatékony jogorvoslat követelményét azzal, hogy a felülvizsgálati kérelemben előadott kérdésekre nem adott valódi érvekkel alátámasztott válaszokat. Az indítványozók állították továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő sérelmét. A panaszban egy részletes táblázatban bemutatták, milyen kérdéseket adtak elő a felülvizsgálati kérelemben a szakértői vélemény megalapozottságát és a kártalanítás összességét illetően, és hogy ebből mire adott, illetve nem adott választ a Kúria.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [16] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben is megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]].

Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]].

- [17] Az indítványozók a fentiek elismerése mellett alapították panaszukat arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati ítélet megindokolása során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog minimumának sem tett eleget, mert az általuk előadott, a kártérítés összegéhez és annak szempontjaihoz kapcsolódó kérdésekre nem, vagy csak minimálisan válaszolt. Az Alkotmánybíróság azonban felhívja a figyelmet arra, hogy a felülvizsgálat a rendkívüli jogorvoslatok körébe tartozik, s ily módon a jogerős ítélet felülbírlata törvényben meghatározott korlátok közé szorul. A Kúria a támadott ítéletben ezekre a korlátokra rámutatott, amikor kifejtette, hogy a mérlegelés alapján kialakított tényállás csak nyilvánvaló okszerűtlenség, lényeges logikai ellentmondás fennállása esetén bírálható felül. A Kúria rámutatott: a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság részletesen megindokolta, hogy a rendelkezésre álló szakvélemények közül miért a szakértői testületét fogadta el, és azt is, hogy miért tekintette aggályosnak a többi szakvéleményt. A kérdés mindenekelőtt az volt, nyilvánvalóan okszerűtlen-e, tartalmaz-e lényeges logikai ellentmondást a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján, bírói mérlegeléssel megállapított tényállás. A Kúria erre a fenti szempontok bemutatásával nemlegesen válaszolt. Az, hogy ennél részletesebben nem vizsgálta az egyes szakértői véleményeket és azok értékelését nem mérlegelte felül, nem tekinthető az Abtv. 29. §-a alapján a panasz befogadását szükségessé tevő körülménynek.
- [18] Hasonlóképpen nem merül fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúja a Kstv. 9. § (3) bekezdés a), illetve b) pontja alkalmazhatóságának kérdésében: a Kúria kifejtette, hogy a szakértői véleményben foglaltak alapján miért nem jogszabálysértő az a) pont szerinti összehasonlító módszer alkalmazása; továbbá megindokolta, miért nem alapos az az állítás, hogy a korrekciós tényezők bizonytalanságot mutatnak.
- [19] Az indítványozók panaszukban arra hivatkozással állították jogorvoslatához való joguk sérelmét, hogy azt a Kúria felülvizsgálati ítéletének elégtelen indokolásával, s így az indítványozók tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának megsértésével kiüresítette. Tekintettel arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a panasz befogadása a fent kifejtettek szerint nem indokolt, a jogorvoslatához való joggal összefüggésben sem merült fel a panasz befogadását eredményező, az Abtv. 29. §-a szerinti körülmény.
- [20] Az indítványozók az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmét a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben állították. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a panasz nem fogadható be, a B) cikk (1) bekezdése – a visszaható hatály tilalmának és a kellő felkészülési idő követelményének kivételével –, valamint 28. cikke pedig önmagukban nem tekinthetők az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak {vö. pl. 3480/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [23]; 3419/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [17]}. Önmagában e rendelkezések alapján tehát a panasz befogadásának a törvény erejénél fogva nem lenne helye.
- [21] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjai alapján visszautasította.
- [22] 5. Az indítványozók kérték, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1613/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3055/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉS

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.494/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Mátyás Dénes ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Kfv.II.37.494/2019/4. számú ítélete ellen, mivel álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését, valamint XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését [ahhoz kapcsolódóan pedig az Alaptörvény B) cikkét, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését].
- [2] 1.1. Az indítványozó 2016. augusztus 31-én panaszt terjesztett elő a Független Rendészeti Panasztestületnél (a továbbiakban: FRP), az intézménnyel szemben foganatosított, álláspontja szerint zaklató jellegű és az intézmény működését akadályozó rendőri intézkedések miatt. Az ügyben megállapított tényállás szerint a rendőrség nyomozást folytatott az indítványozónál oktató tanár ellen, amely így az indítványozó intézményt is érintette. A nyomozás során több ízben is megkereséssel fordult a rendőrség az indítványozóhoz, amelynek az minden alkalommal eleget tett. 2016. július 29-én a rendőrség egy előző nap kelt lefoglalást elrendelő határozattal jelent meg az indítványozónál, amelyről korábban őt telefonon értesítette. Az indítványozó szerint azonban a lefoglalt iratok nem kapcsolódtak a nyomozáshoz, mindemellett pedig a lefoglalás azt a látszatot is keltette, hogy az indítványozó intézményt a nyomozás alapjául szolgáló ügyben felelősség terheli. Az indítványozó elmondása szerint a lefoglalást végrehajtó rendőr az indítványozó képviselőjével és irodavezetőjével agresszívan viselkedett, cselekménye pedig pszichológiai nyomásgyakorlásra és félelemkeltésre volt alkalmas. A rendőrség két képviselője 2016. szeptember 19-én 13 óta után ismételten megjelent az indítványozó intézménynél, és az igazgatóhelyetttel közölte, hogy három diájjukkal akar beszélni. Közülük ketten voltak jelen az iskolában, az ő meghallgatásukra (amelyen az igazgatóhelyettes annak ellenére nem vehetett részt, hogy az érintett diákok kiskorúak voltak) pedig nem egy zárt helyen, hanem az iskola legforgalmasabb helyén, a tantestületi iroda előtti folyosón került sor. Mivel időközben kicsengettek minden diák számára megismerhető lett a rendőri intézkedés – amely jogosságáról az intézkedő két rendőr nem mutatott fel semmilyen iratot, sőt igazolványukkal magukat sem igazolták. Az intézkedés az indítványozó elmondása szerint megzavarta az intézmény rendjét.
- [3] Az FRP az ügyben hozott 76/2017. (IV. 27.) számú állásfoglalásában megállapította, hogy az ügyben eljáró rendőrség alapjogot súlyosan sértő intézkedést folytatott, és egyúttal állásfoglalását megküldte az Országos Rendőr-főkapitánynak.
- [4] A döntés meghozatal előtt az FRP kikérte az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) álláspontját is. E szerint az indítványozó képviselőjének (az iskola igazgatója, a továbbiakban: igazgató) a fia (aki szintén az indítványozó intézmény tanára) ellen – a kifogásolt rendőri intézkedés időpontjában – kiskorú veszélyeztetésének gyanúja miatt nyomozás volt folyamatban. A 2016. július 29-ei lefoglalás alkalmával a rendőrség a 2015/2016-os tanév végén elbocsátott diákokkal kapcsolatos iratokat kérte az igazgatótól, ő azonban nem tudta átadni a teljes iratanyagot (csupán négy diákét) – amire magyarázatot sem adott. A postakönyvet sem tudta átadni, az indítványozó intézményben pedig ebben az időpontban nem is volt olyan személy, aki erről információval bírt volna. A lefoglalás során csak olyan iratokat vittek el a rendőrök, amely az ügyészi utasítás alapján lehetséges volt. Az ORFK tájékoztatása szerint 2016. szeptember 19-én a rendőrség munkatársai azért jelentek meg az indítványozónál, hogy három kiskorú diák törvényes képviselőinek elérhetőségét megszerezzék, akiken keresztül az érintett kiskorúak tanúkenti meghallgatását kezdeményezni tudják. Az ORFK e körben arról is tájékoztatta az FRP-t, hogy a rendőrség a megjelenés előtt bekérte az indítványozótól a törvényes

képviselők adatait (valamint a nyomozásban érintett tanár munkaköri leírását és az iskola házirendjét), de azt nem kapták meg – mivel az indítványozó azt állította, hogy ezek náluk nincsenek meg. A kiérkező rendőrök civil ruhában jelentek meg, mivel nyomozóként ilyen módon dolgoznak, a belépéskor (amelyre sok időt kellett várniuk, mivel csengetésükre senki nem jelentkezett) felmutatták az igazolványukat, majd az igazgató-helyettestől kérték a törvényes képviselők elérhetőségét. Mivel ezt nem tudta megadni, felajánlotta a rendőrség munkatársainak, hogy a szünetben az érintett három diákhöz kíséri őket. Az igazgató-helyettes javasolta, hogy a folyosón várakozzanak (ennek azonban az igazgató-helyettes beszámolója ellentmond), holott ők eredetileg azt javasolták, hogy az irodában várják meg a diákokat. Az óráközi szünetben a jelenlévő két diáktól a rendőrök a törvényes képviselők elérhetőségét kérdezték meg (amelyet tőlük meg is kaptak), más nyomozati tevékenységet vagy kihallgatást nem végeztek. (Az ORFK – később részletezett – határozatában rögzített tényállás szerint a meghallgatott diákok tudtak az ügyről és számítottak arra, hogy őket is ki fogják hallgatni. A rendőrök cselekménye nem volt félelemkeltő, sőt az érintett diákok szüleitől utóbb azt az információ kapták, hogy a diákok örültek, hogy végre történik valami az ügyben. A diákok szülei nem kifogásolták a rendőri eljárást.) A rendőrök semmilyen kényszerítő eszközt nem viseltek, megjelenésükön nem látszott hivatalos jellegük, az igazgató-helyettes pedig végig halló- és látótávolságon belül volt. A kapott információk alapján később az érintett diákokat, törvényes képviselőjüket jelenlétében, a rendőrség épületében, kihallgatták.

- [5] Az FRP állásfoglalásában – a 2016. szeptember 19-ei események kapcsán – rögzítette (mivel a 2016. július 29-ei események tekintetében hatásköre hiányát állapította meg), hogy a rendőri intézkedés sértette az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát [azaz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését]. Az FRP mindenképp megállapította, hogy a rendőrségi törvény alapján nem állt fenn olyan tény, amely a rendőrség helyszíni jelenlétét és intézkedését követelte volna meg. Bár a nyomozáshoz kapcsolódó ügyési utasítás megalapozhatta volna az intézkedést, azt a rendőrség nem tudta megküldeni az FRP részére, és az sem került tisztázásra, hogy milyen határidővel és milyen adatokra lett volna szüksége a rendőrségnek. Az FRP elsősorban azt vizsgálta, hogy a személyes jelenléttel lefolytatott, közvetlenül a kiskorúaktól szerzett információ módja, helyszíne és ideje összeegyeztethető-e a gyermekek jogaival és a rendőrségi intézkedésekre irányadó alapelvekkel. Ezen vizsgálat során az FRP figyelemmel volt az Alapvető Jogok Biztosának 2860/2012. számú jelentésére is, amelyben az ombudsman a rendőrség által az iskolákban foganatosított intézkedések kapcsán foglalkozott a gyermekek alapjogok védelmével.
- [6] Az állásfoglalásban mindezek alapján az FRP felhívta a figyelmet arra, hogy a rendőri intézkedések során a rendőrséget terheli annak a kötelezettsége, hogy a tisztességes eljárás kereteit kialakítsa és érvényesítse. Erre tekintettel az FRP szerint az eljáró rendőröknek eleve az igazgató-helyettest kellett volna megkérniük az adatok beszerzésére, annak érdekében, hogy feleslegesen ne kerüljenek interakcióba az iskola falai között. A kiskorú diákokkal szembeni közvetlen eljárás az FRP szerint egyfelől kellemetlenül érinthette őket a társaik előtt, másfelől a nyugodt pszichés, testi, lelki fejlődésüket és tanulásukat is befolyásolhatta. Az eljárás azért is sérelmes volt, mivel ezáltal a kiskorú diákok előbb szereztek tudomást az idézésről és a büntetőeljárásról, mint a törvényes képviselőjük, amivel az információszerzés szándéka is megghiúsult. Az eljárás alapjogsértő jellegét az sem változtatta volna meg, ha a rendőrség csatlolni tudja az ügyési utasítást, mert az csak a jogalapot teremtette volna meg, az eljárást azonban nem tette volna jogszerűvé. Mindezek alapján az FRP megállapította, hogy a rendőri eljárás sértette a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot (és ezáltal az Alaptörvény XVI. cikkét is), mivel az intézkedés nem volt sem diszkrét, sem arányos.
- [7] 1.2. Az FRP állásfoglalása alapján eljáró ORFK az indítványozó rendőri intézkedés elleni panaszát elutasította.
- [8] Az ORFK határozatának indokolásában – a tényállás rögzítését követően – kiemelte, hogy az eljárásban érintett rendőrök egy folyamatban lévő, kiskorú gyermek ellen elkövetett bűncselekmény miatti eljárás keretében jelentek meg az iskolában, amely az eljárási határidők betartása (az ügyési utasítás határideje 2016. október 5-e volt) érdekében nem tűrt halasztást. A büntetőeljárás gördülékenysége érdekében éltek az eljáró rendőrök a rendőrségről szóló törvény szerinti felvilágosításkérés intézkedésének eszközével. Ennek keretében pusztán a törvényes képviselők elérhetőségét tudakolták meg a kiskorúaktól, más intézkedéssel nem éltek. A felvilágosításkérés a szünetben történt, az iskola rendjét tehát az intézkedő rendőrök nem zavarták meg. Az intézkedés csak két percig tartott, így az ORFK szerint a gyermekek jogait csak a szüksége mértékben és az elérni kívánt céllal arányosan korlátozták. Ezt a megállapítást erősíti a határozat szerint az is, hogy elsőként az igazgató-helyettestől kérték az információt. Az ORFK határozatában azt is hangsúlyozta, hogy a tanúk egybehangzó elmondása szerint az eljáró rendőrök megmondták a nevüket és azt, hogy honnan jöttek és milyen

céllal. A rendőrségi törvény szerint ráadásul a felvilágosításkérés nem csak hivatalos irat felmutatásával hajtható végre. Az ügyési utasítás pedig belső irat, amely az iskola számára nem nyilvános. Az ORFK határozatában végezetül arra is kitért, hogy az FRP által hivatkozott ombudsmani gyakorlat jelen esetben azért nem releváns, mert az elérni kívánt információ megszerzéséhez alkalmazott eszköz és eljárás nem lépte túl a szükséges és arányos mértéket.

- [9] 1.3. Az indítványozó az ORFK határozatával szemben bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: bíróság) előtt, amely ítéletében az ORFK határozatát határon kívül helyezte, és az ORFK-t új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [10] Az indítványozó keresetében többek között arra hivatkozott, hogy az ORFK nem vizsgálta meg a panasz valós okait, nem tárta fel az FRP által megállapított alapjogsértést, és figyelmen kívül hagyta, hogy a rendőri intézkedés az indítványozó iskola jogait és jogos érdekét is sértette. Az alperes a kereset elutasítását kérte.
- [11] A bíróság ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a rendőri intézkedés alapjául szolgáló ügyési utasítást beszerezte, amely alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a három kiskorú diák tanúkenti meghallgatása indokolt volt. Egyúttal azonban a bíróság azt is vizsgálta, hogy a rendőri intézkedés arányos volt-e az elérni kívánt céllal. Ennek körében pedig megállapította, hogy az intézkedő rendőröknek tisztában kellett volna lenniük azzal, hogy az iskola folyosóján nem hallgathatják meg a kiskorú diákokat, a szükséges információ beszerzésére az igazgató-helyettes irodájában kellett volna sor kerülnie, és nem a diákoktól, hanem az igazgatóhelyettestől. Az intézkedés tehát szükségtelenül történt közvetlenül a rendőrök és a diákok között. Az pedig nem igazolja az intézkedés arányosságát, hogy az igazgató-helyettes javasolta a folyosón való meghallgatást. Az intézkedő rendőröknek ugyanis ragaszkodniuk kellett volna a diszkrét eljáráshoz. A bíróság ezek alapján azt is megállapította – egyetértve az FRP-vel –, hogy a gyermeki jogok sérelme az indítványozót csak közvetve érintette, de mivel az indítványozónak mint oktatási intézménynek a gyermeki jogok érvényesítése kötelezettsége, ezért a rendőrség jogsértő eljárása az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát sértette.
- [12] 1.4. A bíróság döntésével szemben az ORFK felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely a bíróság ítéletét határon kívül helyezte, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [13] A Kúria ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az indítványozónak az alapügyben nem sérültek az alapjogai, ugyanis az arra történő hivatkozás, hogy az intézkedő rendőrök nem igazolták magukat, és nem támasztották alá az intézkedés jogosságát, nem az indítványozó jogait sértheti, hanem az érintett kiskorú diákok és az ő törvényes képviselőik, valamint az iskola többi diákjának jogát. Az indítványozónak ahhoz sincs joga, hogy a rendőrök által meghallgatott kiskorú diákok jogainak a sérelmét állítsa, arra ugyanis csak az érintettek és az ő törvényes képviselőik jogosultak. Ezért az lett volna a helyes eljárás az ORFK részéről, ha ezen kérdésekről nem is hozott volna érdemi döntést. A Kúria azt is kiemelte, hogy az FRP a gyermeki jogokon keresztül állította az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét, ez azonban azért is kifogásolható, mivel az indítványozó ezen alapjog sérelmére nem is hivatkozott panaszában. A Kúria ítéletében azt is kifejtette, hogy álláspontja szerint – az Alkotmánybíróság idézett gyakorlatának általa értelmezett jelentése alapján – a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog nem terjed ki a rendőrségi eljárásokra, ott ennek érvényesülését nem lehet számon kérni.
- [14] A Kúria a bíróság döntésével szemben felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben kiemelte továbbá, hogy az ORFK alaptalanul állította, hogy a bírósági ítélet hiányos, arra azonban alapos okkal hivatkozott, hogy a bíróság nem indokolta meg, hogy egyes bizonyítékokat hogyan értékelt és hogyan fogadott vagy nem fogadott el. A Kúria szerint az intézkedő rendőrök ezen minősége egyértelműen megállapítható volt, ezért emiatt az intézkedés jogszerűtlenségének állítása alaptalan. Az intézkedés aránytalansága sem megalapozott, mivel a felvilágosítás kérése a legenyhébb intézkedés, ezért nem merült fel ennek alternatívája. Az intézkedés gyors és hatékony volt, az intézkedés diszkrétebb nem is lehetett volna (az, hogy az iskolában híre ment az intézkedésnek, nem az eljáró rendőrök hibája volt). Az pedig, hogy nem az igazgató-helyettesi szobában hallgatták meg a két kiskorú diákot, az nem a rendőrök, hanem az igazgató-helyettes hibája volt.
- [15] 1.5. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Kúria ítéletét, mivel az sérti az Alaptörvény XVI. cikkét, valamint XXIV. cikkét.

- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszban előadta, hogy álláspontja szerint téves a Kúria azon állítása, miszerint az indítványozót nem érte alapjogsérelem. Véleménye szerint ugyanis a gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása és tisztességes eljáráshoz való jog egymással szoros egységet alkot. Ezért ha egy hatósági beavatkozás bármilyen súlyú sérelmet is okoz a gyermekek számára, az automatikusan eredményezni fogja az érintett intézmény alapjogainak a sérelmét is – ezen állítás helytállóságának megállapítását pedig az indítványozó alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti (az indítványozó alapjogsérelmének hiányára hivatkozás ugyanis olyan súlyos tévedés, amely jelentősen sérti az Alaptörvény XVI. cikkét, valamint XXIV. cikkét). Az indítványozó szerint ugyancsak téves a Kúria azon megállapítása, miszerint az intézkedés jogszerűségének a vitatása csak az érintett kiskorúak és az ő törvényes képviselőjüknek a joga, erre az intézmény nem jogosult. Úgy véli, hogy egy oktatási intézménynek elemi kötelessége, hogy az intézményben tanuló diákok jogait és érdekeit megvédje, és az ezeket sértő intézkedésekkel szemben felléphessen. Ha erre az oktatási intézménynek nem lenne joga, akkor az minden, az oktatási intézményekkel szembeni hatósági túlkapásokat legalizálna. A Kúria ezen jogfosztó értelmezése ezért egyértelműen sérti az Alaptörvény XVI. cikkét és a XXIV. cikkét. A fentiekhez hasonlóan az indítványozó a Kúria azon állítását is vitatta alkotmányjogi panaszában miszerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem terjed ki a rendőri intézkedésekre (holott a rendőrségről szóló törvény is egyértelműen hatóságnak tekinti a rendőrséget). Ha ezen állítás igaz lenne, akkor az indítványozónak semmilyen jogorvoslati eszköze nem állna rendelkezésre az őt ért jogsérelem esetén, ami pedig egyértelműen sértené a jogorvoslatihoz való jogot is. Ezek alapján az indítványozó azt is alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy egy oktatási intézmény esetében értelmezhető-e a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése.
- [17] A fentiek alapján az indítványozó úgy véli, hogy a Kúria olyan alapjogsértő megállapításokat tett az Alaptörvény XVI. cikke és XXIV. cikke vonatkozásában, amely a Kúria döntését érdemben befolyásolták, ezért a Kúria ítéletével sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is.
- [18] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [20] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára hivatkozással nyújtotta be. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panaszszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [22] 2.3. Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az FRP eljárását kezdeményező oktatási intézmény nyújtotta be az ügyet érdemben lezáró kúriai ítélettel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető. Az Abtv. 27. §-a az érintettség mellett azonban megköveteli azt is, hogy az indítványozó jogosult is legyen az alkotmányjogi panasz előterjesztésére [ezt erősíti az Alkotmánybíróság Ügyrendje is, amely a 30. § (2) bekezdés c) pontjában visszautasítási okként nevesíti azt az esetet, amikor is az indítványt nem jogosult személy terjesztette elő]. Az Abtv. 27. §-a szerint pedig jogosultnak (többek között) az a személy vagy szervezet tekinthető, akinek vagy amelynek a jogerős bírósági döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz befogadásáról való döntés során azt is vizsgálni kell, hogy az indítványozó oktatási intézmény a fentiek szerint jogosultnak tekinthető-e jelen indítvány előterjesztésére.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a kúriai ítélet Alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján állította. Az Alap-

törvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mivel a kúriai eljárásban (és az azt megelőző bírósági eljárásban is) az indítványozó félként vett részt, és így az eljárásban bekövetkező esetleges sérelem érintheti az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, így e tekintetben megállapítható az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére irányuló jogosultsága.

- [24] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének és a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítvány elem esetében külön is vizsgálta az Alkotmánybíróság az indítványozói jogosultság fennálltát.
- [25] E körben elsőként azt kell megvizsgálni, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése hogyan értelmezhető egy oktatási intézmény vonatkozásában. A XVI. cikk (1) bekezdése a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát deklarálja. A testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket {3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság a 14/2014. (V. 13.) AB határozatban rámutatott arra is, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog, a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga speciális szerkezetű és többpólusú: jogosultja a gyermek, míg kötelezettje elsődlegesen a család (a szülők), másodlagosan pedig – kiegészítő, illetve bizonyos esetekben pótló jelleggel – az állam. Az államnak – ebben a szerepkörében – a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogát aktív, tevőleges, támogató (nem pusztán passzív) magatartással kell érvényre juttatnia. A család (a szülők) XVI. cikk (1) bekezdésből fakadó kötelezettsége elsősorban a magánszférában, a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges tartás, gondozás, nevelés, oktatás és az ezeket elősegítő családi légkör kialakításának kötelezettségeként értelmezhető. Ezzel szemben az állami kötelezettség a családokon keresztül a gyermekek támogatását, a fejlődésükre károsan ható kockázatvállalásoktól való megóvását, és az önálló, felelős és tájékozott döntéshozatalra történő felkészítés lehetővé tételét jelenti, akár a gyermekek jogainak az Alaptörvénnyel összhangban álló korlátozásának eszközével is.
- [27] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban rámutatott, hogy az állam intézményvédelmi kötelezettsége a legkülönbözőbb állami kötelezettség-teljesítésekben nyilvánul meg. „A gondoskodás és védelem joga valamint kötelessége azonban elsősorban a szülőket illeti. [...] Az állam csak a gyermek fejlődésének súlyos és konkrét sérelme vagy veszélyeztetése esetén avatkozik be – például a szülői felügyelet megszüntetése révén.” {3018/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [34]}
- [28] Mindezek alapján megállapítható, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése tekintetében az oktatási intézmények (óvodák, iskolák) a gyermekvédelem jelzőrendszerének részeként értelmezhetőek. Azaz, amennyiben egy gyermek jogai sérülnek, és erről az adott oktatási intézmény értesül, akkor annak joga és kötelessége lesz azt jeleznie az illetékes szervek irányába. A jelzés leadása ellenére azonban az adott oktatási intézmény nem válik a gyermek (vagy esetleg a szülő, törvényes képviselő) mellett vagy helyett a megsértett alapjog jogosultjává. Azaz, ha például (mint jelen ügyben is) felmerül, hogy egy rendőrségi eljárás megsértette az érintett gyermek Alaptörvényben biztosított jogát (legyen akár az az Alaptörvény XVI. cikke, vagy akár a XXIV. cikke), és a sérelem az oktatási intézményben valósult meg, akkor az oktatási intézmény, mint a jelzőrendszer része, jogosult lesz eljárást indítani (akár – mint jelen esetben is – az FRP előtt), viszont nem válik a megsértett alapjog jogosultjává, azaz nem kerül egyúttal a sértett pozíciójába. Abban ugyanis továbbra is az érintett gyermek, és az ő törvényes képviselője lesz.
- [29] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével szemben a XXIV. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tekintetében egy oktatási intézmény (így tehát az indítványozó is) természetesen állhat az alapjog jogosult oldalán. Jelen esetben azonban az alkotmányjogi panaszban állított, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggő alapjogsérelem nem az indítványozót érintő hatósági eljárás tisztességtelenségét vélelmezte, hanem a rendőrség által meghallgatott gyermekeket – az indítványozó szerint – ért, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével összefüggő alapjogsérelmet állította. Ezért ezen alapjog tekintetében is megállapítható, hogy az az alkotmányjogi panasz szerinti ügyben nem az indítványozó alapjogaként értelmezhető.
- [30] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványelem kapcsán az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja azt is megjegyezni, hogy a Kúriának téves azon megállapítása, miszerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog nem terjed ki a rendőrségi eljárásokra, ezért ott ennek érvényesülését nem lehet számon kérni, ugyanis a rendőrség hatóságnak tekinthető, így az Alaptörvény XXIV. cikkében deklarált tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezhető és vizsgálható a rendőrség tevékenységével, eljárásával összefüggésben.

- [31] A fentiek alapján megállapítható az is, hogy az ORFK nem járt el törvényellenesen akkor, amikor az indítványozó panasza alapján érdemben döntött az ügyben, hiszen az indítványozó jelzése alapján el kellett járnia, mivel az indítványozónak mint a gyermekvédelmi jelzőrendszer részének joga és kötelessége volt jeleznie a vélt jog-sérelmet. Ezzel együtt viszont megállapítható az is, hogy az indítványozót az FRP, az ORFK, a bíróság és a Kúria eljárásának tárgyává tett 2016. szeptember 19-ei események kapcsán, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése tekintetében nem érte alapjogsérelem, az legfeljebb a meghallgatott gyermekeket és az ő törvényes képviselőiket érthette, akik azonban az eljárást nem kifogásolták.
- [32] Mindezek alapján megállapítható, hogy bár az indítványozó érintett volt a támadott kúriai (és az azt megelőző) eljárásban, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tekinthető az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak.
- [33] A fentiekkel együtt az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a 2016. július 29-ei események (iratok lefoglalása) tekintetében az indítványozó jogosultsága az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában megállapítható lenne, ugyanis az azzal kapcsolatban sérülni vélt alapjognak (Alaptörvény XXIV. cikke) közvetlenül is alanya volt (az oktatási intézményeket ugyanis az eljárási alapjogok, a velük szemben zajló eljárásokban minden kétséget kizáróan megilletik). Panaszának ezen elemét azonban elkésettség miatt sem az FRP, sem az ORFK, sem a bíróság, sem pedig a Kúria nem vizsgálta, így az értelemszerűen az Alkotmánybíróság eljárásának sem volt része.
- [34] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állította, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint a Kúriai ítéletet az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének és a XXIV. cikk (1) bekezdésének téves értelmezése súlyosan befolyásolta, ezért sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga.
- [35] Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető (sőt lényegében semmilyen) érvelést az ügye vonatkozásában.
- [36] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány a jelen pontban hivatkozott alaptörvényi rendelkezés tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya [lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [37] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1203/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3056/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Kf.IV.37.739/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Nehéz-Posony Katinka ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria mint másodfokú bíróság Kf.IV.37.739/2019/4. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság 16.K.700.821/2018/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint azok sértik az Alaptörvény IX. cikke szerinti szólás- és véleménynyilvánítása szabadságát, valamint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint a Magyar Orvosi Kamara (a továbbiakban: MOK) elnöksége képviseletében dr. Éger István 2017. március 22-én, míg az alperesi érdekelt április 28-án az indítványozó ellen panasszal éltek a Magyar Orvosi Kamara Etikai Bizottságánál (az alapper alperesénél). Abban – többek között – azt kifogásolták, hogy az indítványozó mint felperes az általa működtetett internetes felületen a perben releváns olyan írásokat jelentetett meg, amelyekben az indítványozó megengedhetetlen, az érintetteket emberi méltóságukban sértő, gyalázkodó kijelentéseket tett.
- [4] Az elsőfokú etikai bizottság a megismételt eljárásban hozott, E-IV/18-26/2017. számú határozatával megállapította, hogy az indítványozó mint orvos, aki MOK Budapesti Területi Szervezetének tagja megsértette a MOK Küldöttközgyűlése által 2011. szeptember 24-én elfogadott és 2012. január 1. napján hatályba lépett Etikai Kódexének (a továbbiakban: Etikai Kódex) I.1.2. (1) bekezdését (Az emberi méltóság tisztelete.); II.1. (3) bekezdését (Az alapvető etikai normák maradandó, általános emberi, erkölcsi értékeken, évezredes hagyományokon alapulnak, nem függhetnek aktuális politikai gazdasági irányzatoktól, az egyén pillanatnyi érdekeitől. Kívánatos, hogy az orvos megfeleljen az általános etikai normáknak, és ezt képes legyen egész életében gyakorolni. A hivatásrendi szabályok összefonódnak az orvosok viselkedésére vonatkozó illemszabályokkal, az orvosi működéssel kapcsolatos szokásokkal, a jogszabályokba foglalt normákkal és a szakmai szabályokkal.); II.1.3. (3) bekezdését (Az orvos a magánéletében is tartsa be a társadalom törvényeit és a közérkölc szabályait.); II.27. (1) bekezdését (A tömegtájékoztatási eszközökben –ideértve az internetet is való megjelenést, közlést szabályozó jogszabályi rendelkezések vétkes megszegése egyben etikai vétségnek is minősül.); II. 27. (2) bekezdését (A nyilvánosságnak adott információknak világosnak, tényszerűnek és elfogulatlannak kell lenniük. Nem kelthetnek sem alaptalan félelemet, sem nyugtalanságot a társadalomban, sem egyes csoportokban, személyekben.); II. 27. (3) bekezdését (A közlés társadalmi hasznosságának lényegesen meg kell haladnia az orvos, illetve annak a hasznát, amelynek vagy akinek a nevében az orvos nyilatkozik.); II. 27. (4) bekezdését (Etikátlan a Magyar Orvosi Kamara annak szerve, tisztségviselője, szakmai vagy személyes jó hírvének alaptalan rontására alkalmas bármilyen közlés. Egyebekben a más orvostól tett nyilatkozatra a II. 19. (4) pont, – etikátlan a megalázó, személyeskedő hangnem – és a II. 18. (9) – más orvos tevékenységének konkrét esettől független általános bírálata etikátlan, – pont szerinti rendelkezéseket is megfelelően alkalmazni kellett.); II. 27. (5) bekezdését (Az orvos saját, a nyilvánosságnak szánt kiadványaira és internetes honlapjára is megfelelően is alkalmazni kell.).
- [5] Erre figyelemmel a MOK minősített területi szervezetének 4. számú etikai bizottsága az indítványozót az egészségügyben működő szakmai kamarákról 2006. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Ekt.) 25. § (1) bekezdés

b) pontjában foglaltak alapján megrovás etikai büntetéssel sújtotta, amely a határozat jogerőre emelkedésétől számított 2 év elteltével évül el.

- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró alperes (a MOK Etikai Bizottsága) E/100-8/2018. számú határozatával helybenhagyta az elsőfokú etikai bizottság határozatát. Megállapította, hogy az első fokon eljáró bizottság az etikai panaszokat alaposan feldolgozta, a tényállást kiderítette, a sérelmezett tartalmakat pontosan tisztázta, és megjelölte határozatában, hogy ezek az etikai kódex mely pontjait sértik. Kiemelte, hogy az orvos is élvez a szólásszabadság és a véleménynyilvánítás alkotmányos jogát, de nyilatkozataiért etikailag is felel. Az orvosnak mérlegelnie kell, hogy az adott fórum és formai keretek megfelelnek-e a nyilatkozat tartalmának és céljainak. Megállapította, hogy az Etikai Kódex II. 19. (4) bekezdése a perbeli esetben nem valósult meg, ugyanakkor a II. 18. (9) bekezdése (mely szerint más orvos szaktudásának, tevékenységének, képességének, magatartásának konkrét esettől független általános bírálata etikátlan) alkalmazható. Egyben rögzítette, hogy az Etikai Kódex II. 27. (4) és (5) bekezdései alkalmazásához nem volt szükség előzetes bírósági eljárás lefolytatására.
- [7] Az alperes határozatával szemben az indítványozó felperesként keresettel élt, annak megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy nem követett el etikai szabálysértést. Az alperes védiratában a határozatban foglalt indokok alapján a kereset elutasítását kérte, melyhez az alperesi érdekelt csatlakozott. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság 16.K.700.821/2018/18. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy az eljáró szervek a tényállást a szükséges mértékben feltárták és tisztázták. Az indítványozó internetes oldalán posztolt hivatkozásokat, cikkeket azok címére és tartalmára tekintettel a szükséges mértékben, részletesen idézte az alperesi határozattal helybenhagyott elsőfokú határozat, továbbá tartalmazza a mérlegelés szempontjait. Az indítványozó által megvalósított vétséggel arányos a kiszabott etikai büntetés, az a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. § (5) bekezdésének megfelel. Az alperesi határozat tartalmazza a tényállásban foglaltakat, továbbá rögzíti, hogy az indítványozó által az internetes oldalán megjelenített, mely nyilatkozatok az Etikai Kódex mely szabályaival ütköztek, ezért a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdés e) pontjának sérelme nem állapítható meg. Kiemelte [hivatkozva az Etikai Kódex II.33.3. (1), (2) és (3) bekezdéseiben foglaltakra], hogy az orvos is élvez a véleménynyilvánítás szabadságát, azonban nyilatkozataiért etikailag felel.
- [8] A felperes az Etikai Kódex II. 27. (4) és (5) bekezdéseiben foglaltakat sértette meg az alperesi érdekelt tekintetében, amikor a más egészségügyi dolgozók szakmai szervezete vonatkozásában internetes fórumán annak vezetőiről a kifogásoltak szerint nyilatkozott, illetőleg véleményt nyilvánított. Dr. Éger István vonatkozásában a panasz tekintetében helytállóan állapította meg az alperes, az Etikai Kódex II. 18.9. pontjában foglaltak sérelmét. Kiemelte, hogy bár az indítványozó helyesen hivatkozott a véleménynyilvánítás szabadságára, azonban az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése tartalmazza az emberi méltóság védelmét is, azaz az egyik alapjog másik alapjogra történő korlátozását. Utalt továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkére, amely ugyanilyen tartalommal rögzíti az alapjogok védelmét. Hivatkozott továbbá a Kúria iránymutató Kfv.VI.37.546/2017/6. számú ítéletére, amely megállapította, hogy az Ekt. 2. § c) pontja szerint a szakmai kamara a feladatköre szerinti egészség(ügy?)i szakma gyakorlására vonatkozó általános szakmai magatartási etikai kódexeket, etikai szabályokat alkot, és tagjával szemben meghatározott esetben etikai eljárást folytat le. Az Etikai Kódex nem minősül jogszabálynak, azonban az Ekt. 20. § a) pontja alapján az abban foglalt szabályok vétkes megszegése etikai vétséget valósít meg. Az Etikai Kódex II.1.3. pont (1) bekezdése értelmében az alapvető etikai normák maradandó, általános emberi, erkölcsi értékeken, évezredek hagyományokon alapulnak és nem függhetnek aktuális politikai, gazdasági irányzatoktól, az egyén pillanatnyi érdekeitől. Ezért kívánatos, hogy az orvos megfeleljen az általános etikai normáknak. Az Ekt. 20. § a) pontja nem tesz különbséget az Etikai Kódex szabályai között, így nem csak az orvos szakmai tevékenysége során tanúsított magatartása, hanem az azon túli magatartás is vizsgálható. Ezért az Etikai Kódexben foglalt általános magatartási szabályok vétkes megszegése is etikai vétségnek tekintendő és az etikai eljárás lefolytatásának alapját képezheti. Ezek megsértését is orvos etikai eljárás keretében szükséges vizsgálni.
- [9] Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó fellebbezéssel élt, melyben annak kereseti kérelme szerinti megváltoztatását, míg az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet hatályában fenntartását kérte. Az alperesi érdekelt fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő. A kúriai döntés megállapította, hogy a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság az ítéletet csak a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálhatta. Megállapította továbbá, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan tárta fel a jogvita elbírálásához szükséges tényállást, és a vonatkozó jogszabályi rendelkezések helyes értelmezésével jogszerűen jutott

arra a következtetésre, hogy az indítványozó keresete nem alapos. Hangsúlyozta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta és értelmezte a Kp. 43. § (1) bekezdését, az indítványozó keresetkiegészítésével kapcsolatban.

- [10] Az indítványozó a harminc napos perindítási határidő alatt nem terjesztett elő az Etikai Kódex valamely rendelkezésének megsemmisítésére vonatkozó kereseti kérelmet, azzal kapcsolatos ténybeli és jogi indokolást nem adott elő. Az indítványozói kereset a jogerős alperesi határozatot támadta, ezért minden alapot nélkülöz a fellebbezés azon hivatkozása, amely szerint a közigazgatási cselekmény az Etikai Kódex maga, illetve annak meghatározott pontjai, amelyet az indítványozói állítás szerint már az első közigazgatási eljárásban is érdemben támadott. Ezzel összefüggésben a kúriai döntés hangsúlyozta, hogy a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatának irányát a felperes által hivatkozott jogszabálysértés jelöli ki. Ezért az eredményes kereseti érveléshez nem elegendő pusztán vitatni az alperesi eljárás jogszerűségét, hanem a kereseti kérelemben egzakt módon megjelölt jogszabályi rendelkezés állított sérelméhez konkrét tény- és jogmegállapításnak is kell kapcsolódnia.
- [11] Mindezekre tekintettel a bíróság által megállapított tényállásnak sem kellett az indítványozó által kifogásoltak szerint kitérnie a fellebbezésében kifejtett állásontra, mert nem a fellebbezésben foglaltak képezték a peres eljárás alapját.
- [12] A fentiekkel összefüggésben a Kúria megállapította, hogy az indítványozó az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott a Ket. 5. § (1) és (4) bekezdései, továbbá a 39. § (1) bekezdés c) pontja sérelmére, ezért azok a fellebbezési eljárásban sem voltak vizsgálhatók. Indokolásában hangsúlyozta továbbá, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jogszerűségét a fenti keretek között vizsgálja, ezért azok az indítványozói hivatkozások, amelyek pusztán megismétlik a keresetben foglaltakat [nevezetesen, hogy az alperes nem tett eleget a tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségének, továbbá nem tisztázott, hogy az eljárás hivatalból vagy kérelemre indult, illetve annak megismétlése, hogy a közigazgatási eljárásban tartott tárgyalás nem volt alkalmas arra, hogy az eljárási jogait megfelelően gyakorolja és ezzel kapcsolatban az alperes megsértette az Ekt. 24. § (1) bekezdését] nem alkalmasak az elsőfokú ítélet jogszerűségének a megdöntésére. Azok ugyanis az elsőfokú bíróság által elbírált kifogások mechanikus megismétlései, amelyek az elsőfokú bíróság által a Kp. 78. § (2) bekezdésének megfelelően elvégzett bizonyítékértékelés felülmérlegelésére irányulnak. Rögzítette továbbá, hogy az indítványozó csupán állította, de semmilyen érdemi előadást nem adott elő azzal összefüggésben, hogy a fenti ismertett nyilatkozatait az eljáró kamarai szervek csupán általánosságban vizsgálták, továbbá arról sem nyilatkozott, hogy azok milyen konkrét tovább elemzést mulasztottak el vizsgálatuk során.
- [13] Az egyetlen érdemi hivatkozás szerint azzal a mondatával, hogy „[s]zemély szerint nem várok sokat egy olyan etikai bizottságtól, melynek elnöke az egyik leginkább fertőzött szakterületről jön és a hálapénz rendszerében szocializálódott”, azon személyes tapasztalatára hívta fel a figyelmet, hogy vannak az egészségügynek olyan területei, amelyekben a hálapénz rendszere érvényesül. Ugyanakkor az indokolás hangsúlyozta, hogy e megjelenés nem a hálapénz rendszeréről szól, hanem a hálapénz rendszerét összeköti az etikai bizottsággal és annak elnökével. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem a nyilatkozat valószínűségét vizsgálta (mivel az nem a konkrét per tárgya). Az ugyanis kizárólag az lehetett, hogy e nyilatkozat az Etikai Kódex rendelkezésébe ütközött-e, melyet az indítványozó csak általánosságban, a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással kísérelt meg (az alábbiak szerint alaptalanul) cáfolni.
- [14] A Kúria megállapította továbbá, hogy az alperesi határozat egyértelműen megjelölte azokat a körülményeket, amelyek alapján megállapította az etikai vétség elkövetését. Az indítványozó a tényállást valójában maga sem vitatta, kérelme lényegében az alperes által már mérlegelt tényállási elemek felülmérlegelésére irányult. Azt is kiemelte, hogy az indítványozó ezekre nézve nem tudott értékelhető tényállási elemet vagy mérlegelési körülményt felmutatni, ezért az indítványozó azon érvelése, mely szerint a határozat sértené a véleménynyilvánítás szabadságát, nem alapos.
- [15] A másodfokú ítélet kifejtette, hogy a kamarai tagság és az Etikai Kódexnek való megfelelés, mint egyfajta önkorlátozás, a szakma sajátosságaiból eredően az erkölcsök, mások emberi méltóságának tiszteletben tartása érdekében, nem zárja ki a véleménynyilvánítási jogának alkotmányos érvényesülését. Hangsúlyozta, hogy az Etikai Kódex nem a véleménynyilvánítást korlátozza, hanem azt írja elő, hogy az adott kamarai tag az etikai szabályoknak megfelelő, mások emberi méltóságát tiszteletben tartó módon fogalmazza meg és közvetítse szakmai véleményét, a közvélemény irányába. Utalva az EJEE 10. cikkére, valamint az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatára (Indokolás [29]) kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem korlátozhatatlan alapjog. Megállapította továbbá, hogy az indítványozó konkrétumok nélkül hivatkozott a véleménynyilvánítás szabadságára. A másodfokú ítélet indokolása hangsúlyozta továbbá, hogy a közigazgatási

ügyekben eljáró bíróság nem végezheti el a támadott közigazgatási cselekmény teljes körű felülvizsgálatát, mint ahogyan a másodfokú bíróságnak sem feladata a keresetben foglaltak ismételt értékelése abban az esetben, ha a fellebbezés csak annak megismétlését tartalmazza. Az indítványozó az egyes nyilatkozatokra vonatkozóan önállóan értékelhető és az Etikai Kódex rendelkezéseivel összefüggő előadást a fellebbezésében sem tett, ezért a terhére rótt etikai vétség megállapításának jogszerűségét nem vitathatta eredményesen.

[16] Végül az indítványozónak az általa a Kúria Kfv.III.37.341/2017/4. számú ítéletére való hivatkozását analógia hiányában (részint mert a hivatkozott ügy nem minősült külső kommunikációnak, továbbá mert nem kapcsolódott az adott ügy felperese orvosi hivatásának gyakorlásához) nem találta relevánsnak. Mindezekre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem ütközik az indítványozó által megjelölt jogszabályhelyekbe, ezért azt a Kp. 109. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta. A kúriai ítélet a döntés elvi tartalmát az alábbiakban foglalta össze: A kamarai tagság és ezzel kapcsolatban az Etikai Kódexben foglaltaknak való megfelelés mint egyfajta önkorlátozás – a szakma sajátosságaiból eredően az erkölcsök, mások emberi méltóságának tiszteletben tartása érdekében – nem zárja ki a véleménynyilvánítási jogának alkotmányos érvényesülését. Az Etikai Kódex nem a véleménynyilvánítást korlátozza, hanem azt írja elő, hogy az adott kamarai tag az etikai szabályoknak megfelelő, azaz mások emberi méltóságát tiszteletben tartó módon fogalmazza meg és közvetítse a szakmai véleményét a közvélemény irányába.

[17] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, amelyben a Kúria másodfokú ítélete és a Fővárosi Törvényszék elsőfokú ítélete alaptörvény-ellenességét állította és egyben azok megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint azok sértik az Alaptörvény IX. cikke által garantált szólás- és véleménynyilvánítási szabadságát, valamint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését. Az alkotmányjogi panasz a tényállás részletes ismertetését és a befogadhatósági feltételek fennállása feltételeinek egyenkénti számbavételét követően az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az alábbiakban foglalta össze. A véleménynyilvánítás korlátozásának minősül-e, ha egy szakma kötelező tagsága mellett működő köztestület belső szabályzata (etikai kódex) az alkotmányjogi mércéhez képest szigorúbban korlátozza a tagok megengedhető (közéleti) megnyilvánulásainak körét? Azaz egy kötelező tagsággal működő szakmai kamara belső szabályzata konkuráló alapjogok konfliktusát rendezheti-e másképpen (a konkuráló alapjogok egyikének súlyos korlátozásával), mint ahogy azt az alkotmányos alapjogi normák meghatározzák, anélkül, hogy ezzel a súlyosabban korlátozott alapjogot megsértené? Amennyiben a belső szabályzat ezt megteheti, összeegyeztethető-e a szólás- és véleménynyilvánítás szabadságának az Alaptörvény IX. cikke által garantált jogával, illetve az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, amely szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, ha az etikai kódex és nem jogszabály korlátozza ezen jogot? Amennyiben igen, akkor összeegyeztethető-e az, ha a belső szabályzatot alkalmazó kamarai határozat felülvizsgálatakor a bíróság érdemben nem ellenőrzi, hogy az alkalmazott szabály alkotmányos-e?

[18] Míg a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet az indítványozó abban látta megnyilvánulni, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott két ítélet (bírói döntés) a fentiek szerinti alapjog korlátozását alaptörvény-ellenes logika mentén tartja elfogadhatónak. Érvelése szerint a kifogásolt bírói döntések legitim szóláskorlátozó jogforrásként tekintenek az Etikai Kódexre, amely nem törvény, hanem egy jogi személy belső szabályzata. Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat, így értelemszerűen korlátozhatóságuk feltételeit, a lehetséges korlátozás eseteit, mértékét is törvényben kell megállapítani, jelen esetben azonban a korlátozásra még csak nem is jogszabályban került sor. Kifejtette továbbá, hogy a bírói döntések nem találtak jogsértőnek egy olyan, az indítványozót szankcióval sújtó döntést, amely a jogkövetkezményeket egy alapvető jog, a szólás- és véleménynyilvánítás szabadságával élő indítványozó – közéleti kérdésekben, közérdeklődésre számot tartó, közszereplőkkel kapcsolatban kifejtett véleménye miatti – ügyében állapítottak meg. Utalt továbbá arra, hogy nem a kúriai döntés felülmérlegelését, hanem az Alaptörvényből és az alkotmánybírói gyakorlatból kiolvasható alapjogi sztenderdekkel való összevetését kéri.

[19] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása

esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [20] 5. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelelt-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az alábbi okokra tekintettel – nem fogadható be.
- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [22] Az indítványozó jogi képviselője a Kúria másodfokú ítéletét 2020. május 5-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2020. július 6-án terjesztette elő. Így az alkotmányjogi panasz – az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján – határidőben benyújtottnak minősül.
- [23] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Kf.IV.37.739/2019/4. számú jogerős másodfokú, az ügy érdemében hozott, jogorvoslattal nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogai sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a kamarai etikai ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai] volt, fennáll.
- [24] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy a kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek csak részben tesz eleget. Bár tartalmazza a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) és b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés véleménynyilvánítási alapjogát sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Kúria Kf.IV.37.739/2019/4. számú ítélete); valamint d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (3) bekezdése, IX. cikke] és f) tartalmaz kifejezett kérelmet arra vonatkozóan, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt. Azonban nem tartalmaz érdemi indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [25] Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt kúriai döntés azért sérti a szólás- és véleménynyilvánítási szabadságát, mivel az szóláskorlátozó jogforrásként tekint arra az orvosi Etikai Kódexre, amelyen az indítványozót megrovásban részesítő etikai büntetése alapul. Azonban az, szemben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakkal, nem törvény, hanem csupán egy jogi személy belső szabályzata, így az alapjogok korlátozhatóságának feltételeit, mértékét stb. törvényben kellene megállapítani, az azonban még csak nem is jogszabály.
- [26] Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel megállapította, hogy az indítványozó bár az Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és formálisan a kamarai etikai ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatban hozott jogerős másodfokú döntés alaptörvény-ellenességét jelölte meg, illetve állította, azonban releváns, érdemi indokolást nem terjesztett elő a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgel összefüggésben, hanem az alkotmányjogi panaszában valójában kizárólag az etikai ügyekben hozott közigazgatási határozatok alapját képező Etikai Kódexet támadta.
- [27] Az Alkotmánybíróság ismételen utal arra, hogy következetes gyakorlata szerint a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]]. Azonban ezen eljárás keretében az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége az indítványozói kérelem alapján a bírói döntés alapjául szolgáló norma tartalmának alkotmányos-

sági vizsgálatára, ugyanis ezen eljárási forma kizárólag a bírói döntés által kialakított jogértelmezés Alaptörvény-nyel való összhangjának vizsgálatára nyújt lehetőséget.

- [28] 6. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján, tanácsban eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdés (1) a) és b) pontjaira is figyelemmel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1314/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3057/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.314/2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Réti László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozót – mások mellett – a Fővárosi Törvényszék 1.B.229/2017/85-I. számú ítéletében bűnösnek mondta ki különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntettében, és vele szemben három év hat hónap tartamú börtönbüntetést, négy év tartamú közügyektől eltiltást szabott ki és öt évre eltiltotta a gazdasági társaság ügyvezetői tisztségének gyakorlásától.
- [3] A büntetőeljárás az elsőfokú ítélet ellen bejelentett kétirányú fellebbezések folytán másodfokon a Fővárosi Ítéltáblán folytatódott 2.Bf.141/2018. számon, ahol 2018. október 18. napján – az aznapra tűzött nyilvános ülés megkezdése előtt – az indítványozó védője kizárási okot jelentett be az eljáró másodfokú tanács előadó bírójával szemben, mivel az előadó bíró annak az ügyvédnek volt a házastársa, aki az ügyvédi kamara főtítkáráként több feljelentést tett, illetve peres eljárást kezdeményezett a védővel (mint ugyanazon ügyvédi kamara elnökével) szemben, és ennek során készült olyan okirat is, amelyet tanúként az előadó bíró írt alá.
- [4] A kizárási bejelentés alapján a Fővárosi Ítéltábla másik tanácsa az 5.Bkk.10.763/2018/2. számú, 2018. október 29. napján meghozott végzésével az érintett bíró kizárását megtagadta.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú, 2018. november 6. napján meghozott ítéletében az indítványozó terhére rótt bűncselekményt társtettesként elkövetettnek minősítette és a börtönbüntetésének, illetve közügyektől eltiltásának mértékét hat-hat évre emelte fel.
- [6] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, amelyben, – egyebek mellett – arra hivatkozott, hogy a másodfokú eljárásban kizárt bíró járt el és azzal, hogy a Fővárosi Ítéltábla elfogultsági kifogásának nem adott helyt, megsértette a tisztességes eljáráshoz való jog alapvető elemét, a bíróság függetlenségének és pártatlanságának a követelményét. Az indítványozó felülvizsgálati indítványában arra is hivatkozott, hogy a terhére rótt – a jogerős ítéleti tényállás 1. pontjában szereplő – cselekmény büntethetősége elévült. A Kúria Bfv.III.235/2019/11. számú végzésében a jogerős határozatot hatályában fenntartotta.
- [7] 2. Az indítványozó azért fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.314/2019/7. számú végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdéseit.
- [8] Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az említett bírósági döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [9] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az a tény, hogy a másodfokú eljárásban olyan bíró vett részt, akitől az ügy elfogulatlan megítélése nem volt elvárható, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványának, a pártatlanság követelményének a sérelmét okozta. A pártatlansággal kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat ismertetése során kiemelte, hogy a pártatlanság alkotmányos megítélése során az ún. szubjektív (az adott bíró ügyben kifejtett magatartását, hozzáállását vizsgáló) teszt mellett jelentősége van az objektív tesztnek is, amely arra vonatkozik, hogy a bíró, illetve az eljárásjogi szabályozás elégséges garanciát nyújtott-e minden olyan helyzet kiküszöbölésére, amely

a pártatlanság tekintetében jogos kételyeket ébreszthet. Az indítványozó szerint az ügyében is az objektív teszt alkalmazva állapítható meg a pártatlanság követelményének a sérelme, mivel nem annak van jelentősége, hogy az eljáró bírónak valóban minden részletre kiterjedő tudomása volt-e a férje és az indítványozó védője közti konfliktusról, illetve valóban segített-e a férje által az indítványozó védője ellen indított jogi eljárásokban. Az objektív teszt alapján annak van jelentősége, hogy – önmagában a házastársi kapcsolat, az ezzel járó jogok és kötelezettségek alapján – kizárható-e az elfogultság látszata. Márpedig – szól az indítványozó érvelése – a házasság alkotmányjogi és polgári jogi fogalmából, illetve abból a tényből, hogy a jogásztársadalom számára is közzismert, nyilvánvaló volt a szóban forgó bíró és ügyvéd házastársi kapcsolata, valamint az említett ügyvéd és az indítványozó védője közti konfliktus is, mindenképpen kétely merülhet fel a bíró pártatlanságát, objektivitását illetően.

- [10] Az indítványozó – tekintettel arra, hogy az általa állított, az eljáró bírót érintő elfogultság nem a személyét érintően, hanem az alapügyben a védelmét ellátó személlyel kapcsolatban merült fel – kitért a terhelt és védő büntetőeljárásban szabályozott kapcsolatára is. Hangsúlyozta, hogy a védő alkotmányjogi helyzetéből következően, az ítélező bírónak a védővel szemben fennálló elfogultsága mindenképpen a terhelttel szembeni elfogultsághoz hasonlóan értékelendő.
- [11] Az indítványozó tehát a Fővárosi Ítéletábróla említett döntését azért találta Alaptörvénybe ütközőnek, mert az eljárásban – álláspontja szerint – kizárt bíró vett részt, míg a Kúria említett végzésének alaptörvény-ellenessége abban áll, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás során – azáltal, hogy hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet – nem orvosolta a pártatlanság sérelmét.
- [12] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében garantált joga (azaz olyan cselekmény miatt állapították meg büntetőjogi felelősségét, amely nem minősült bűncselekménynek), mivel álláspontja szerint a terhére rótt bűncselekmény büntethetősége elévülés folytán már megszűnt.
- [13] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [14] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [15] 3.2. Az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése vonatkozásában az alapjogi sérelmét pusztán állította, azonban a kérelem nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak, ha a támadott bírói döntés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés, vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [17] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését érintő részében – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [18] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben terheltként szerepelt, és jogerősen megállapították büntetőjogi felelősségét, illetve szankciót szabtak ki vele szemben. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.

- [20] Az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy elfogultsági kifogások előterjesztése során a visszaélésre-rű joggyakorlás megakadályozása céljából korlátozást jelent az a büntetőeljárás rendelkezés „amely szerint indokolás nélkül lehet elutasítani az ismételten, ugyanazon pontra hivatkozó és alaptalan kizárás iránti indítványt. [...] Mindezekon kívül, a felülvizsgálat szabályai közül pedig [...] még további korlátozást fogalmaz meg, amely szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt. E feltételek hiányában szenvedő kizárás iránti indítványok vizsgálat nélkül utasíthatóak el. Ehhez társul a korábban már vázolt bírói gyakorlat, amely további, tartalmi jellegű korlátozásként fogalmazza meg, hogy az elfogultságra alapított kizárás iránti indítvány csak konkrét és alapos, az ügyre vonatkozó ok megjelölésével vezethet eredményre.” {25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [46]}
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapügyben – a jogerős döntés meghozatalát megelőzően – az arra jogosult bíróság megvizsgálta és alaptalannak találta az indítványozó elfogultsági kifogását. Ennek során a bíróság utalt arra, hogy az indítványozó védője nem terhelte annak a büntetőeljárásnak, amelyben az elfogultsági kifogást bejelentette és nincs semmilyen összefüggés az alapügy és a kamara főtítkárának feljelentése alapján indult büntetőügy között. A bíróság az elfogultsági kifogást megvizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy önmagában a házastársi kapcsolat senkit nem tehet felelőssé a házastárs magatartásáért, a házastárs nem osztja a partnere mikénti megítélésének a sorsát. Rögzítette azt is, hogy konkrét adatok hiányában az elfogultság megállapításához kevés az a feltételezés is, hogy a házasság fennállta alatt a házastársak nem csupán maradéktalanul ismerik a házastársuk minden tevékenységét, hanem abban tökéletesen egyező véleményen is vannak (lásd a Fővárosi Ítélet tábla 5.Bkk.10.763/2018/2. számú végzése, 2–3. oldal). A felülvizsgálati eljárásban eljáró Kúria pedig végzésében leszögezte, hogy az indítványozó a felülvizsgálati indítványában azonos tartalommal, ismételten terjesztette elő elfogultsági kifogását, erre viszont a büntetőeljárás törvény nem ad lehetőséget, így kizárás iránti igény ismételt érvényesítésére a felülvizsgálati eljárásban sem volt törvényi lehetőség (lásd a Kúria Bfv.II.314/2019/7. számú végzése, Indokolás [88]).
- [22] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2057/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3058/2021. (II. 19.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.450/2017/7/II. számú ítélete és a Kúria Pfv.III.20.359/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozó felperesként vett részt. Keresetében a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 580. § (1) bekezdése alapján 25 000 000 forint sérelemdíj és 13 500 000 forint vagyoni kár megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [2] A jogerős döntés alapjául szolgáló tényállás szerint az indítványozót emberölés büntette miatt indult büntetőeljárásban a nyomozóhatóság tanúként hallgatta ki 2003. február 6-án. Ekkor azt adta elő, hogy a sértettel történt megismerkedését követően a sértett eltűnéséig testőrként dolgozott mellette. Tagadta, hogy tudomása lenne a sértett ingóságainak hollétéről. A büntetőeljárás későbbi I. rendű vádlottjával való kapcsolatáról azt vallotta, hogy csak köszönő viszonyban álltak, a sértett eltűnését követően is csak két alkalommal találkoztak futólag, és nem emlékezett olyanra, hogy a nevezett személy őt bármilyen ügyben felhívta volna.
- [3] A nyomozás későbbi szakaszában a nyomozóhatóság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a sértettnek nem testőre, hanem az „első embere” volt, aki rálátással bírt a sértett ügyeire, és a sértett eltűnését megelőző időben rendszeres telefonkapcsolatban állt az I. rendű vádlottal. Erre tekintettel a nyomozóhatóság 2004. február 3-án ismételen tanúként hallgatta ki. Ekkor azt adta elő, hogy a sértett helyetteseként üzleti ügyekben tartotta a kapcsolatot az I. rendű vádlottal, majd a sértett eltűnése után is rövid ideig kapcsolatban álltak, személyesen is találkoztak, telefonon is beszéltek egymással, azonban kapcsolatuk ritkult és megszakadt. Elismerte, hogy a sértett halálát követően kapott egy szórakozóhelyet üzemeltetésre, de azzal nem akart foglalkozni, így 5 millió forintért eladta a bérleményt.
- [4] A nyomozóhatóság 2004. február 9-én gyanúsítottként hallgatta ki az indítványozót. Ekkor az indítványozó azt vallotta, hogy a sértett halálát követően az I. rendű vádlott telefonon hívta őt, közölve vele, hogy a sértett meghalt. Azt is elismerte, hogy a sértett televíziója, videója, deckje, kondigépe a saját lakásába került.
- [5] A Budai Központi Kerületi Bíróság 2004. február 12-én rendelte el az indítványozó előzetes letartóztatását. Határozatának indokolása szerint „a bűncselekmény megalapozott gyanúját az ügyben kihallgatott tanúk vallomásai, továbbá a két gyanúsított, a sértett és más személyek által a bűncselekmény elkövetésének idején használt mobiltelefonok híváslistáinak adatai, illetve az azok részletes kiértékeléséről készített rendőri jelentések támasztják alá”.
- [6] Az indítványozó előzetes letartóztatása 2007. január 12-ig tartott. A Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.400/2013/9. számú ítéletével 2014. május 14-én jogerősen felmentette az indítványozót az ellene emelt vád alól.
- [7] 1.2. Az indítványozó keresete alapján eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az 5.P.22.623/2015/33. számú – 2017. január 26-án kelt – ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az indítványozó részére 15 000 000 forint nem vagyoni kártérítést, és ennek késedelmi kamatát. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az indítványozónak 5 833 000 forint vagyoni kártérítést, és ennek törvényes kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy az indítványozó előzetes letartóztatását elrendelő, majd fenntartó határozatok indokolásában sehol nem szerepel az, hogy az indítványozó a nyomozóhatóság megtévesztésére törekedett, illetőleg okot szolgáltatott arra, hogy a gyanú reá terelődjék, valamint ellentmondásos előadásokat tett volna.

- [9] 1.3. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a 9.Pf.20.450/2017/7/II. számú – 2017. szeptember 5-én kelt – ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az indítványozó keresetét teljes egészében elutasította.
- [10] A másodfokú bíróság utalt a Be. 580. § (3) bekezdés c) pontjára, amely kimondta: nincs helye kártalanításnak, ha a terhelt a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozóhatóság megtévesztésére törekedett, és ezzel neki felróhatóan okot szolgáltatott arra, hogy a bűncselekmény megalapozott gyanúja reá terelődjék, és előzetes letartóztatását, házi őrizetét, illetőleg ideiglenes kényszergyógykezelését elrendeljék, meghosszabbítsák vagy fennartsák. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Be. hivatkozott rendelkezése szerint tehát, a kizárási ok fennállása akkor állapítható meg, ha a terhelt szándékos, a nyomozó hatóság megtévesztését célzó magatartásával neki felróhatóan maga szolgáltatott okot arra, hogy a megalapozott gyanú reá terelődjék.
- [11] A másodfokú bíróság hangsúlyozta: kétségtelen, hogy az indítványozó előzetes letartóztatását elrendelő, illetve annak meghosszabbításáról szóló határozatok nem hivatkoznak kifejezetten arra, hogy a megalapozott gyanút az indítványozó vallomásainak tartalma alapozná meg. A „kihallgatott tanúk vallomásai” fogalomba azonban beleérthetők az indítványozó tanúvallomásai is, így attól függetlenül, hogy – a többi tanúhoz hasonlóan – nincs név szerint megemlítve az indítványozó, az indokolás az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben értelmezhető úgy, hogy az ő tanúvallomásai is hozzájárultak a megalapozott gyanú kialakulásához.
- [12] A másodfokú bíróság áttekintette az előzetes letartóztatásnak a Be. 129. §-ában foglalt feltételeit. Ezzel összefüggésben rögzítette, hogy az előzetes letartóztatás elrendeléséről hozott határozatoknak nem célja, hogy a Be. 580. §-a alapján járó kártalanítás szempontjából jelentős, illetőleg az azt kizáró valamennyi körülményt hiánytalanul rögzítse. A Be. 580. § (3) bekezdés c) pontjának alkalmazása során a terhelt egész nyomozati eljárás során és azt megelőzően tanúsított magatartását egységesen, összefüggéseiben, annak minden mozzanatára kiterjedően kell értékelni abból a szempontból, hogy mennyiben célozta a hatóság megtévesztését, mennyiben volt a terheltnek felróható, és hozzájárult-e a megalapozott gyanú terhelre terelődéséhez.
- [13] Ehhez mérten a másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó tanúkenti kihallgatásai alkalmával a sértett által vezetett szervezetben betöltött szerepe, az I. rendű vádlottal fennálló kapcsolatának mélysége és tartalma tekintetében egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tett, amelyek más tanúk vallomásával és a cellainformációs adatokkal is ellentétben álltak. A büntetőeljárás adataiból pedig nyilvánvaló az is, hogy az indítványozó az első kihallgatása során szándékosan vallott hamisan, és a való tényeket részben elhallgatta (a sértett haláláról történő tudomásszerzés módja és ideje, az I. rendű vádlottal a sértett halála napján történt találkozás ténye, valamint a sértett ingóságainak megszerzése), más részük tekintetében pedig valótlanságokat állított (központi szerepe a sértett által vezetett szervezetben, az I. rendű vádlottal fenntartott gyakori telefonos kapcsolata).
- [14] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az alperes kimentési okra történő hivatkozását az elsőfokú bírósággal szemben megalapozottnak találta, ez pedig azzal a következménnyel járt, hogy az indítványozó keresete – minden további körülmény vizsgálata nélkül – bizonyosan és teljes egészében alaptalan.
- [15] 1.4. A Kúria a Pfv.III.20.359/2018/8. számú – 2019. április 10-én kelt – ítéletével a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta.
- [16] 2. Az indítványozó azért fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.450/2017/7/II. számú ítélete és a Kúria Pfv.III.20.359/2018/8. számú ítélete sérti az Alaptörvény az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, IV. cikk (1) és (4) bekezdését és XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését. Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az említett bírósági döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [17] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint a jelen esetben a jogállamiság elve [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] azzal sérült, hogy a tévesen elítélt és ennek következtében 35 hónap 10 nap időtartamú előzetes letartóztatásban lévő indítványozó kártalanításra való alkotmányos jogának érvényesítését a bíróság megtagadta.
- [18] 2.2. Az indítványozó kifejtette, hogy a személyi szabadságot [Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés] – mint az egyik legfontosabb alkotmányos jogot – kizárólag törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján lehet korlátozni. Jelen ügyben utólag derült ki, hogy az indítványozó előzetes letartóztatása – a jogerős bírósági felmentés következtében – nem rendelkezett alkotmányos jogalappal. A bíróság felmentő

ítélete pedig megnyitotta az olyan járulékos igények gyakorlásának lehetőségét, mint a kártalanításhoz való jog érvényesítése.

- [19] 2.3. Az indítványozó a Be. 580. § (3) bekezdés c) pontja szerinti kizáró ok fennállásával összefüggésben kiemelte, hogy a büntetőeljárásban először tanúként került kihallgatásra, és e minőségében tett vallomást. Ezt követően pedig terheltként vett részt az eljárásban. Vallomásait tehát eltérő minőségben tette: tanúként – a törvényben rögzített megtagadási okok fennállása kivételével – a vallomástétel a büntetőeljárást segítő kötelezettség, terheltként azonban az ellene felhozott vád elleni védekezés alapvető része. Azt, hogy mindkét minőségben szerepelt ugyanazon büntetőeljárásban, súlyos és megalapozott kérdést vet fel azzal kapcsolatban, hogy az indítványozónak sérült a tisztességes eljáráshoz való joga [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [20] 2.4. Az indítványozó szerint „rendkívül aggályos” a Kúriának az az álláspontja, amely szerint ugyan alkotmányos jog a védekezéshez való jog gyakorlása, de amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy ezzel a terhelt hozzájárul a téves jogalkalmazói döntések meghozatalához, elveszti a jogosultságát az ugyancsak Alaptörvényben deklarált kártalanításhoz való jog érvényesítésére.
- [21] Az indítványozó álláspontja szerint az, hogy a terheltkénti vallomása miatt elesett a kártalanítástól, sérti a védekezéshez való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdés] gyakorlását.
- [22] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [23] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [24] 3.2. Az indítvány – az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (3) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [25] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint azonban alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel az indítványozó a jogállamiság elvének sérelmét nem ebben a vonatkozásban állította, az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó indítványi elemeket.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét pusztán állította, azonban a kérelem nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]]. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott bírói döntés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés, vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [27] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (3) bekezdését érintő részben – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [28] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben felperesként vett részt, továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.

- [29] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [30] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadott kifogásai az másodfokú bíróság bizonyítékértékelési és bizonyítékmerlegelési tevékenységét támadják, illetve az indítványozó azt sérelmezi, hogy a Kúria – a felülvizsgálat engedte keretek között – nem mérlegelte felül a másodfokú bíróság bizonyítékokat mérlegelő tevékenységét. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, hogy az eljáró bíróságok a konkrét ügyben helytállóan értékelték-e a bizonyítékokat, illetve a mérlegelésének eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, így tehát tartózkodik attól, hogy az alapügyhöz kapcsolódó bizonyíték- és tényértékelési kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1426/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3059/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 354. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 354. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint e rendelkezés ügyében való alkalmazásának kizárását; továbbá a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 28.Bf.XVI.6088/2017/13. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.138/2019/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság 1.B.XVI.30.565/2016/11. számú ítéletében bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 378. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján jogtalan elsajátítás vétségében, melyre tekintettel 240 (kettőszáznegyven) óra közérdekű munka büntetésre ítélte. Az elsőfokú bíróság határozott arról, hogy az indítványozó közérdekű munkaként fizikai munkát köteles végezni, valamint arról, hogy amennyiben az indítványozó a számára meghatározott munkát önhibájából nem végzi el, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átválttatni. A fentiekben túl döntött a polgári jogi igényről és a bűnügyi költségről is.
- [4] Az ügyészség az ítéletet tudomásul vette, míg az ítélet ellen az indítványozó és védője fellebbezést nyújtottak be, elsődlegesen az indítványozó felmentését, másodlagosan büntetése enyhítését kérve.
- [5] 2.2. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 28.Bf.XVI.6088/2017/13. számú ítéletében az indítványozó ellen jogtalan elsajátítás vétsége miatt indított büntetőügyben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: az indítványozó büntetését 350 (háromszázötven) napi tétel pénzbüntetésre enyhítette úgy, hogy az egy napi tételnek megfelelő összeget 2500 (kétezer-ötszáz) forintban határozta meg. A másodfokú bíróság rendelkezett arról is, hogy ha az indítványozó a 875 000 (nyolcszázhetvenötezer) forint pénzbüntetést nem fizeti meg, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átválttatni; és a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést fogház fokozatban kell végrehajtani. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [6] A másodfokú bíróság ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az indítványozó személyi körülményeiben változás történt, előélete köréből ugyanis a Btk. 97. § (2) bekezdésére figyelemmel a korábbi jogerős elítélésére vonatkozó adatokat kirekesztette. E rendelkezés alapján a büntetőjogi felelősség megállapítására, a kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat közhiteles hatósági nyilvántartás tartalmazza a törvényben meghatározott időpontig, ezt követően hátrányos jogkövetkezmény az elítélés miatt már nem állapítható meg a terhelttel szemben, és az indítványozó esetében a másodfokú eljárásban beszerzett bűnügyi nyilvántartási kivonat ezt az elítélést már nem tartalmazta. Figyelemmel arra, hogy az első fokon megállapított enyhítő és súlyosító körülmények vonatkozásában változás állt be, az indítványozó büntetett előélete már nem volt értékelhető a terhére, így a büntetés enyhítésének volt helye.

- [7] 2.3. Az indítványozó felülvizsgálati indítványa folytán eljáró Kúria Bfv.III.138/2019/10. számú végzésével a Pesti Központi Kerületi Bíróság 1.B.XVI.30.565/2016/11. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.XVI.6088/2017/13. számú ítéletét hatályában fenntartotta.
- [8] A Kúria végzése indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítélet ellen nem vitásan nem jelentettek be fellebbezést a terhelt terhére, így a másodfokú eljárásban a régi Be. 354. § (1) bekezdése szerinti súlyosítási tilalom beállt. A Kúria – saját joggyakorlatára is hivatkozva – hangsúlyozta, hogy a súlyosítási tilalomba ütköző, konkrétan ki nem szabható büntetésekről, nem alkalmazható intézkedésekről a súlyosítási tilalom tartalmát meghatározó régi Be. 354. § (4) bekezdése taxatív felsorolást ad. Mindaz, ami nem ütközik az e törvényhely által felsoroltakba, az kiszabható, illetve alkalmazható, függetlenül attól, hogy – jóllehet, nem sérti a súlyosítási tilalmat – adott esetben a terheltre nézve hátrányosabb lehet. A hivatkozott törvényi felsorolásban a közérdekű munka helyett pénzbüntetés kiszabásának tilalma nem szerepel. A különböző büntetési nemek konkrét mértéke (adott ügyben 240 óra közérdekű munka, illetve 350 napi tétel pénzbüntetés) egymással nem hasonlítható össze, mert a bíróságok eleve más-más keretek között szabják ki azokat. Amennyiben pedig az egyes büntetési nemek átváltása a törvény szerint nem ütközik a súlyosítási tilalomba, e körben a büntetési nemek konkrét mértéke már közömbös. A Kúria szerint a másodfokú bíróság tehát a régi Be. 354. §-ának egyik rendelkezését sem szegte meg, ekként a jogerős határozat a súlyosítási tilalmat nem sérti.
- [9] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be – hiánypótlásra történő felhívását követően kiegészített – alkotmányjogi panaszát, kérve a régi Be. 354. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint e rendelkezés ügyében való alkalmazásának kizárását; továbbá a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 28.Bf.XVI.6088/2017/13. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.138/2019/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [10] Az indítványozó a régi Be. 354. § (4) bekezdését ellentétesnek tartja az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Érvelése szerint a régi Be. 354. § (4) bekezdése taxatív felsorolást tartalmaz azokra az esetekre vonatkozóan, melyek – a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában – a másodfokú bíróságot a súlyosítási tilalom folytán kötik. Az indítványozó szerint ügyében a másodfokú bíróság a közérdekű munka pénzbüntetésre változtatásával a súlyosítási tilalmat megsértette, a Kúria azonban a büntetési nem ilyen megváltoztatását nem tartotta a súlyosítási tilalmat sértőnek. Az indítványozó szerint erre azért volt lehetősége, mert a jogalkotó túl széles mérlegelési lehetőséget biztosít a jogalkalmazó számára, ami súlyosabb szankciót eredményezett rá nézve. Erre tekintettel álláspontja szerint a jogorvoslathoz való joga sérült, hiszen a régi Be. 354. § (4) bekezdése „olyan joghézagot alakított ki”, mely a másodfokú bíróság hátrányosabb döntését eredményezte. Az indítványozó érvelése szerint a jogorvoslathoz való jog nem csak a jogorvoslat lehetővé tételét kell hogy jelentse, hanem azt is, hogy aki jogorvoslattal él, az annak előterjesztése esetén ne kerüljön hátrányosabb helyzetbe, hiszen a súlyosabb jogkövetkezménytől való félelem olyan visszatartó erővel bírhat, ami a jogorvoslat kiüresedéséhez vezethet. Esetében a felmentésre, illetőleg büntetése enyhítésére irányuló fellebbezése következtében került sor a közérdekű munka pénzbüntetésre változtatására, ami – véleménye szerint – aránytalanul súlyosabb terhet jelent számára a közérdekű munkához képest. Az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való jog sérelme a súlyosítási tilalom szabályozási hiányosságából fakad. Érvelése szerint a súlyosítási tilalom tartalma nem méríthető ki jogszabályi taxációval, a jogi szabályozás csak akkor felelhet meg az Alaptörvénynek, ha gondos, a személyi körülményeket is figyelembe vevő bírói mérlegelést tesz lehetővé.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz a befogadhatóság követelményeinek az alábbiak szerint nem tesz eleget.

- [13] 4.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat: az indítványozó a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 28.Bf.XVI.6088/2017/13. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.138/2019/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését önállóan nem, hanem kizárólag a régi Be. 354. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása esetére, közvetetten kérte. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági vizsgálatára – az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem kritériumainak teljes hiányában – nem látott módot.
- [14] 4.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az érintett Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a régi Be.-t a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 879. §-a 2018. július 1-jével hatályon kívül helyezte. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét is megállapítsa, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. Az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban tehát a jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatának önmagában a támadott rendelkezés hatályon kívül helyezése nem akadály.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányossági vizsgálat tárgyává tett jogszabályi rendelkezést a bíróság nem vitásan alkalmazta, a Kúria a súlyosítási tilalmat rögzítő rendelkezést végzésében értelmezte.
- [17] 4.3. Az indítványozó a jogorvoslathoz való joga sérelmét arra hivatkozva állította, hogy a régi Be. súlyosítási tilalom eseteinek taxatív felsorolását tartalmazó 354. § (4) bekezdése nem rendelkezett kifejezetten a közérdekű munka pénzbüntetésre változtathatóságának tilalmáról, avagy ahogy az indítványozó fogalmaz: joghézag mutatkozott a támadott rendelkezésben, ami esetében másodfokon a szerinte rá nézve hátrányosabb szankció kiszabását eredményezte.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó formálisan ugyan nem mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását kérte, azonban indítványa tartalma alapján a súlyosítási tilalom esetköreiben mutatkozó szabályozási hiányosságban jelölte meg jogorvoslathoz való joga vélt sérelmének az indokát.
- [19] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult. Ennek megfelelően nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult [lásd például: 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]; 3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [20] Az Alkotmánybíróság, megerősítve a fenti gyakorlatát, a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult.
- [21] Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megjegyezni továbbá, hogy hatályon kívül helyezett jogszabályi rendelkezés utólagos kiegészítésére, a szabályozási hiányosság ilyen pótlására egyébként sincsen mód.
- [22] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv.-ben foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1259/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3060/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83/B. § (1) és (2) bekezdései, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 11. § (1) bekezdése, továbbá a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 73/B. §-a és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.37.548/2020/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Ebben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 83/B. § (1) és (2) bekezdései, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Knymt.) 11. § (1) bekezdése, továbbá a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tny. vhr.) 73/B. §-a és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tbj. vhr.) 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét, és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezménybe (a továbbiakban: egyezmény) mint nemzetközi szerződésbe ütközését, és azokat az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.
- [2] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, Q) cikk (2)-(3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, a II. cikk, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1)–(5) bekezdése és a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére. Érvelt azzal is, hogy a kifogásolt szabályok az „Európai Unióról szóló szerződés” és az „Európai Unió Alapjogi Chartája” egyes szabályaiba ütköznek.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszban kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.37.548/2020/2. számú végzését – beleértve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 50.K.33.483/2019/7. számú ítéletét – az Abtv. 41. § (1) bekezdés alapján semmisítse meg.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben az indítványozó szolgálati járandóságát 2019. június 1. napjától 2019. december 31. napjáig szüneteltette a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága (2019. május 29-én kelt, 546-71248-7 folyósítási törzsszámú, 110/190248/2019. iktatószámú határozat). A határozat ellen az indítványozó keresettel élt, keresetét a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2020. február 6-án kelt 50.K.33.483/2019/7. számú ítélete elutasította; az ügyben a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [5] 1.2. A panasz – a lényege szerint – a szolgálati nyugdíj szolgálati járandósággá való átalakítását, összegének csökkentését és a bizonyos esetben a folyósítása szüneteltetésének a szabályait, továbbá a jogalap nélkül felvett járandóság visszafizetésére kötelezést kifogásolja. Szolgálati nyugdíj szolgálati járandósággá való átalakításával, szüneteltetésével összefüggésben az Alkotmánybíróság több ügyben vizsgálódott.

- [6] Az indítványozó is több esetben alkotmányjogi panaszt nyújtott be az egyes, eltérő szüneteltetési időszakokra vonatkozó konkrét ügyeiben a bíróságok, végső soron a Kúria ítéleteivel vagy végzésével lezárt ügyekben alkalmazott jogszabályok ellen.
- [7] Legutóbb a 3378/2020. (X. 22.) AB végzés utasította vissza az indítványozónak a tartalma szerint a jelen panaszszal alkotmányjogi szempontból lényegileg azonos alkotmányjogi panaszát (Indokolás [13]–[18]).
- [8] 1.3. A jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz elintézésénél ezért azt kellett vizsgálni, hogy van-e a panaszban olyan érv, amely eltérő döntést indokol, akár az ítélt dolog, akár az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést (Abtv. 29. §) illetően.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] 3. A jelen ügyben az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az állapítható meg, hogy a panaszban nem szerepel olyan új érv, amely a korábbiaktól eltérő alkotmánybírói döntést indokolna a konkrét esetben, akár az ítélt dolog, akár az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést (Abtv. 29. §) illetően.
- [12] Tekintettel arra, hogy a 3378/2020. (X. 22.) AB végzés óta a körülményekben változás nem következett be, az Alkotmánybíróság – utalva az ebben a végzésben kifejtettekre és az ott ismertetett 3061/2015. (IV. 10.) AB határozatra, valamint a 3112/2016. (VI. 3.) AB határozatra, továbbá a 3236/2019. (X. 11.) AB végzésre, a 3183/2020. (V. 21.) AB végzésre – a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdését és a Knymt. 11. § (1) bekezdését illetően a jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Abtv. 31. § (1) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján ítélt dolog miatt, míg a Tbj. vhr. 4/A. § (2) bekezdése, valamint a Tny. vhr. 73/B. §-a szabályait illetően az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel hiánya miatt, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) pontja alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányában – utasította vissza. Az Alkotmánybíróság azonos okokból, továbbá azért is, mert az indítványban nincs önálló indokolás a bírói döntés alaptörvény-ellenességére, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja alapján visszautasította a Kúria végzése elleni indítványt is.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés].
- [14] A nem a jogosulttól származó, jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság – hasonlóan a 3378/2020. (X. 22.) AB végzésben foglaltakhoz – szintén visszautasította [Abtv. 55. § (4) bekezdés *b*) pont].
- [15] 5. Az alkotmányjogi panaszban szerepel, hogy az Alkotmánybíróság több, az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott kérdésben forduljon az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatali eljárás keretében. Az Abtv. ilyen indítványról, vagy eldöntésre váró önálló kérelemről nem rendelkezik, ezért arról az Alkotmánybíróságnak nem kellett külön döntenie.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1790/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3061/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IX.38.370/2019/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Balázs Ildikó főtitkár; Tettekezés Magyar Rendőrség Szakszervezete) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.IX.38.370/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.Kf.650.194/2019/4. számú ítélete és a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.27.557/2018/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeként az indítványozó a Budapesti Rendőr-főkapitányság Dunai Vízügyi Rendészeti Rendőrkapitányság, Vízügyi Rendészeti Rendőrőrs Mohács állományaiban teljesített szolgálatot, 2001-től járőrvezető, majd 2008-tól ügyeletes, 2013. december 1-jétől pedig szolgálatparancsnok beosztásban. Az indítványozó gépjárművezetői pótlékra való jogosultságát a Budapesti Rendőr-főkapitányság Dunai Vízügyi Rendészeti Rendőrkapitányság vezetője 2013-as parancsával fenntartotta.
- [3] Az indítványozó előadta, hogy rendelkezik érvényes ügyintézői igazolvánnyal, mely a szolgálati gépjármű vezetéséhez is szükséges; ez az igazolvány igazolja, hogy jogosult a rendőrség szolgálati gépjárművei vezetésére. Az indítványozó 2013. december 16-án kelt munkaköri leírása szerint érvényes vezetői engedély és megfelelő gépjárművezetői gyakorlat, továbbá ügyintézői igazolvány birtokában a gépkocsival rendelkező vezető által meghatározott időpontban és útvonalon használja a részére kijelölt és általa átvett gépjárművet, illetve végzi a gépjármű kezelésével járó feladatokat. Az indítványozó állítása szerint szolgálati feladataiból adódóan rendszeresen vezette is a rendőrség szolgálati gépjárműveit, melyhez kapcsolódóan a gépjárművezetői pótlékot rendszeresen megfizették számára. Mindehhez képest az indítványozó rendszeres díjazásának 2015. július 1-jével történő meghatározásakor már nem vették figyelembe a gépjárművezetői pótlékot, jóllehet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 352. § b) pont 8. alpontja szerint a korábbi rendszeres díjazás viszonyítási alapját képezi a gépjárművezetői pótlék is, amit az új illetmény megállapításánál figyelembe kellett volna venni. Az indítványozó ezért szolgálati panaszt terjesztett elő, melyben kifogásolta, hogy 2015. július 1-től illetményének meghatározása során korábbi rendszeres díjazása körében figyelmen kívül hagyták a részére fizetett gépjárművezetői pótlékot. Az indítványozó szolgálati panaszát ugyanakkor elutasították.
- [4] Az indítványozó mindezek után keresetet terjesztett elő, és kérte 2015. július 1-jétől járó illetménykülönbözete és kamatai megfizetésére kötelezni a Budapesti Rendőr-főkapitányságot (a továbbiakban: alperes). A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.27.557/2018/18. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság azzal érvelt, hogy a Hszt. 352. § b) pontja konkrét időpontot – 2015. június 30-át – határoz meg annak figyelembevételére, hogy mely illetményelemek képezik a korábbi rendszeres díjazás alapját. Ezért kizárólag azok az illetményelemek vehetők viszonyítási alapként figyelembe, amelyek a hivatásos állomány tagját 2015. június 30-án megillették, abban részesült. Az indítványozó részére ugyanakkor 2015. év június hónapra vonatkozóan gépjárművezetői pótlékot nem fizettek ki, utoljára 2014. július havi illetménnyel együtt részesült e pótlékban. Miután az indítványozót 2015. június 30-án gépjárművezetői pótlék nem illette már meg, így az a bíróság megítélése szerint a korábbi rendszeres díjazásának meghatározásakor nem volt figyelembe vehető.
- [5] Az elsőfokú ítélettel szemben a törvényben nyitva álló határidőn belül az indítványozó fellebbezett. Fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 4.Kf.650.194/2019/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét

helybenhagyta. A jogerős ítélet utalt rá, hogy a Hszt. 352. § *b*) pontja korábbi rendszeres díjazás körében azt tartalmazza, hogy az a juttatás minősül ekként, ami a hivatásos állomány tagját 2015. június 30-án megillette. A konkrét esetben megállapítható volt, hogy az indítványozót 2014 júliusa után szolgálati gépjármű vezetésére vonatkozó feladattal nem bízták meg, nem részesült gépjárművezetési pótlékban. Figyelemmel a Kúria elvi határozatában (EBH.2013.M.16.), valamint eseti döntésében (Mfv. II.10.674/2017/3.) foglaltakra nem lehetett tehát az adott ügyben olyan következtetést levonni, hogy ez a juttatás rendszeresen illette meg a felperest. Ezért helyesen döntött az alperes, hogy a Hszt. 352. § *b*) pontja alkalmazásakor az illetmény elemeként nem vette figyelembe a gépjárművezetői pótléket.

- [6] A jogerős bírói döntéssel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amiben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a keresetének helyt adó döntés hozatalát, másodlagosan a közigazgatási és munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára való utasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmében a Hszt. 352. § *a*) és *b*) pontja, 353. §-a, 353/A. §-a, 353/B. §-a, és 353/D. §-a megsértésére, valamint a közigazgatási eljárásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 346. § (5) bekezdése, továbbá a Kp. 78. § (2) bekezdése foglaltak sérelmére hivatkozott.
- [7] A Kúria Kfv.IX.38.370/2019/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján megtagadta. A Kúria úgy ítélte meg, hogy a konkrét ügyben a Kp. 118. § (1) bekezdés *d*) pontjába foglalt feltétel nem állt fenn.
- [8] Ezt követően fordult a bírói döntésekkel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését, továbbá közigazgatási és munkaügyi bírósági ítéleteket támadta. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga sérült, mivel az alkalmazott jogszabályokból, illetve az ítéleti indokolásból nem következnek az őt marasztaló bírói döntések. Az indítványozó kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok a vita tárgyát képező gépjárművezetői pótlékre jogosultság szempontjából nem vizsgálták, hogy „folyamatosan visszatérő feladatként a szolgálati előljáró parancsára bármikor köteles” volt-e a szolgálati gépkocsi vezetésére. Jelentőséget az illetmény megállapítása kapcsán a bíróságok kizárólag annak tulajdonítottak, hogy az indítványozó részére korábban fizetett gépjárművezetői pótlék rendszeres díjazásnak minősült-e, megfelelt a Hszt. 352. § *b*) pontjában „korábbi rendszeres díjazás” címen folyósított jövedelem fogalmának. Kifogásolta, hogy a Kúria nem foglalkozott azzal, hogy a bírói döntések összhangban vannak-e saját elvi határozatával (16/2013. sz. munkaügyi elvi határozat). Az indítványozó a Kúria végzését, valamint a támadott ítéleteket illetően is a Hszt. 352. § *b*) pontjában foglalt törvényi rendelkezés értelmezését és a konkrét esetre való mikénti alkalmazását kifogásolta.
- [9] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmére is hivatkozott, de az Alaptörvény e rendelkezéseinek sérelmét részletesen nem indokolta.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [11] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai végzéssel zárult ügyben felperes volt, számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria végzésének kézbesítése 2020. március 13-án történt, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. április 9-én elektronikus úton nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai végzést, illetve az ügy érdemében hozott ítéleteket támadta.

- [13] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, valamint 28. cikke vonatkozásában nem tesz eleget, ezen alaptörvényi cikkeket érintően ugyanis az indítványozó nem indokolta a támadott kúriai végzés, illetve a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét. Ezt figyelembe véve az indítvány alapján nem kerülhet sor az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései sérelmének érdemi alkotmányosság vizsgálatára.
- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését, továbbá közigazgatási és munkaügyi bírósági ítéleteket is támadott. Az indítványozó a Kúria végzése és a támadott ítéletek kapcsán is egyaránt azért kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmének megállapítását, mert szerinte az eljáró bíróságok a vita tárgyát képező gépjárművezetői pótléokra jogosultság szempontjából nem vizsgálták, hogy az indítványozó folyamatosan vizsgálatként a szolgálati előljáró parancsára bármikor köteles lett volna a szolgálati gépkocsi vezetésére. Jelentőséget ehelyett az illetmény megállapítása kapcsán annak tulajdonítottak, hogy az indítványozó részére a Hszt. 352. § *b*) pontjának megfelelően „korábbi rendszeres díjazás” címen folyósítottak-e jövedelmet. Az indítványozó tehát a Kúria végzését, valamint a támadott ítéleteket illetően is a törvényi rendelkezés értelmezését és a konkrét esetre való mikénti alkalmazását kifogásolta.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján nem állapítható meg, hogy a támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [18] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában és 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/775/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3062/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény 11/C. § (1) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.38.260/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kolláth Zoltán ügyvéd) eljáró indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján, melyben egyrészt a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 11/C. § (1) bekezdése, másrészt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.38.260/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.281/2017/28. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Az indítványozók ugyancsak kérték, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint a Fejér Megyei Kormányhivatal a Vtv. alapján elsőfokú vadászati hatósági jogkörben eljárva 2016. november 14. napján meghozott FE/FMO/1318-3/2016. számú határozatával megállapította egy vadászterület határát a 2017. március 1. napjától a vadászterületre vonatkozó vadgazdálkodási üzemterv hatályának lejártáig terjedő időszakra szólóan, és egyben rendelkezett a vadászterület tulajdonosi közösségének nyilvántartásba vételéről is. A Fejér Megyei Kormányhivatal határozata 2016. december 14. napján emelkedett jogerőre.
- [3] 1.2. 2016. november 15. napján (a Fejér Megyei Kormányhivatal határozatának meghozatalát követően, azonban még a határozat jogerőre emelkedését megelőzően) két magánszemély összehívta a vadászterület tulajdonosi közösségének gyűlését 2016. december 17. napjára. A földtulajdonosi gyűlésen meghozott 3/2016. (XII. 17.) számú határozattal a földtulajdonosi közösség képviselőjének Ó. Z.-t választották meg, aki a Fejér Megyei Kormányhivataltól mint elsőfokú vadászati hatóságtól kérte a nyilvántartásba vételét. A Fejér Megyei Kormányhivatal a nyilvántartásba vételi kérelmet FE-08/FMO/168-2/2017. számú, 2017. január 12. napján kelt határozatával elutasította, arra tekintettel, hogy a tulajdonosi gyűlés összehívására a 2016. november 14. napján kelt határozat jogerőre emelkedését megelőzően, ezáltal a Vtv. 11/C. § (1) bekezdésének megsértésével került sor.
- [4] A határozattal szemben az indítványozók, valamint egy negyedik magánszemély (a továbbiakban együtt: felperesek) fellebbezést nyújtottak be, melyet a másodfokon eljáró Pest Megyei Kormányhivatal PE/FE/533-2/2017. számú, 2017. március 31. napján kelt határozatával elutasított, megerősítve az elsőfokú határozat azon megállapítását, miszerint a földtulajdonosi gyűlés összehívására a Vtv. 11/C. § (1) bekezdésében meghatározott határidő előtt, szabálytalanul került sor, ezáltal a gyűlésen hozott határozat is érvénytelen. A határozattal szemben a felperesek keresetet nyújtottak be a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, melyben a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezését kérték.
- [5] 1.3. 2016. december 15. napján (a Fejér Megyei Kormányhivatal határozatának jogerőssé válását követő napon) a V. M. Zrt. mint a vadászterület egészére vetített 1/5 tulajdoni (képviselési) hányadát képviselő kezdeményező ugyancsak összehívta az érintett földtulajdonosok gyűlését, 2017. január 17. napjára, a hirdetményt a társaság együttes cégjegyzési joggal rendelkező termelési vezérigazgató-helyettese jegyezte, meghatalmazottként. A gyűlésen a földtulajdonosi közösség 2017.01.17./3.Fk. számú határozatával P. F-et választotta többségi döntés-

sel a földtulajdonosi közösség képviselőjének, akit a Fejér Megyei Kormányhivatal FE-08/FMO/168-4/2017. számú, 2017. január 20-án kelt határozatával nyilvántartásba vett.

- [6] A határozattal szemben a felperesek fellebbezést terjesztettek elő, amelyet a másodfokon eljáró Pest Megyei Kormányhivatal 2017. március 31. napján kelt, PE/FE/534-2/2017. számú határozatával elutasított, melyet követően a felperesek keresetet nyújtottak be a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezését.
- [7] 1.4. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a pereket tárgyi és személyi összefüggésükre tekintettel egyesítette, a perben pedig a vadászterület tulajdonosi közössége az alperes Pest Megyei Kormányhivatal pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozóként részt vett. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.281/2017/28. számú ítéletével a kereseteket elutasította. A 2016. december 17. napjára összehívott gyűléssel kapcsolatosan a bíróság osztotta az első- és másodfokú hatóság álláspontját, és megerősítette, hogy a földtulajdonosi gyűlés abban az esetben lett volna szabályos, ha nem csupán a gyűlés időpontja, hanem már az összehívás aktusa is a Fejér Megyei Kormányhivatal határozatának jogerőre emelkedését követően történt volna. A 2017. január 17. napján megtartott gyűlés a bíróság megítélése szerint szabályszerűen került összehívásra, tekintettel arra, hogy a Kormányhivatal határozata ekkor már jogerős volt, a gyűlést összehívó gazdasági társaság az összehíváshoz szükséges legalább 1/5-ös tulajdoni hányaddal rendelkezett, a társaság termelési vezérigazgató-helyettese pedig meghatalmazás alapján eljárva jogosult volt a társaság nevében a gyűlés összehívását kezdeményezni. Ez pedig egyben azt is jelentette a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság megítélése szerint, hogy a 2017. január 17. napján megtartott gyűlésen a földtulajdonosi közösség képviselőjének megválasztására szabályszerűen került sor.
- [8] 1.5. A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, elsődlegesen az ítéletnek az alperesi határozatokra is kiterjedő hatályon kívül helyezése és a kereseteknek való helyt adás, másodlagosan a hatályon kívül helyezés mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt. A Kúria Kfv.VI.38.260/2018/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta, ugyanis úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság a pontosan és törvényesen megállapított tényállásból érdemben helyes jogi következtetésekre jutott. A Kúria a döntésének elvi tartalmaként erősítette meg, hogy „[a] vadászterület tulajdonosi közösségének gyűlése a vadászati hatóságnak a vadászterület megállapítására vonatkozó határozata jogerőre emelkedését megelőzően szabályszerűen nem hívható össze”. A Kúria ugyancsak megerősítette, hogy a 2017. január 17-i gyűlés összehívására szabályszerűen került sor, a termelési vezérigazgató-helyettesnek helyettesítési meghatalmazása volt a gyűlés összehívására és jognyilatkozat tételére, a társaság pedig rendelkezett a gyűlés összehívásához szükséges legalább 1/5-ös tulajdoni hányad képviselőjével. A Kúria azt is kiemelte ítéletében, hogy a felperesek nem rendelkeznek keresetösségi joggal annak vitására, hogy a joggyakorláshoz a miniszteri egyetértés megtörtént-e, és amennyiben nem, akkor az mellőzhető volt-e a konkrét esetben.
- [9] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat a Kúria és a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéleteivel szemben, melyet utóbb az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Vtv. 11/C. § (1) bekezdésére is kiterjesztettek.
- [10] 2.1. Az indítványozók a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességével összefüggésben az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban megjelölték az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a T) cikk (1) és (3) bekezdéseit, az I. cikk (2) és (3) bekezdéseit, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket is, az alkotmányjogi panasz azonban indokolást csak a B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben tartalmaz, az alábbiak szerint.
- [11] A Vtv. 11/C. §-a az indítványozók álláspontja szerint nem felel meg a normavilágosság követelményének, melyet az eljárás során folyamatosan jeleztek. Az eljáró bíróságok azonban ahelyett, hogy az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezték volna, saját hatáskörben értelmezték a Vtv. vonatkozó rendelkezését, mely értelmezés eredménye az indítványozók jogsérelme (peresztessége lett), megvalósítva ezzel a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Azáltal pedig, hogy a bíróságok a Vtv. 11/C. §-át nem az Alaptörvénynek megfelelően értelmezték, olyan bírói döntés született, amely nem felel meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelményének sem. A bíróságok ugyanis ítéletükben

olyan értelmezésbeli többletelemeket alkalmaztak, amelyek a Vtv. rendelkezéseiből nem következnek, ráadásul amelyeket a bíróság nem is alkalmazhatott volna, tekintettel arra, hogy a normaszöveg nem tartalmaz olyan követelményt, hogy hirdetményt kizárólag a határozat jogerőre emelkedésének napját követően lehet kifüggeszteni, a Vtv. kizárólag a gyűlés összehívásáról szól. Az indítvány szerint a bíróságok az összehívást folyamatként értékelték, melynek első eleme a hirdetmény közzététele, miközben az indítványozók megítélése szerint ez valójában egy egyetlen időpontban megvalósuló cselekmény (mely cselekmény jelen esetben a határozat jogerőre emelkedését követően került megtartásra).

- [12] Az indítványozók azt is kérték, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére.
- [13] 2.2. Az indítványozók Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasza értelmében a Vtv. 11/C. § (1) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelményével, valamint az R) cikk (1) bekezdésével. Az alkotmányjogi panasz értelmében a Vtv. 11/C. § (1) bekezdése a B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság részét képező normavilágosság követelményébe ütközik, ugyanis nem rögzíti pontosan, hogy a földtulajdonosi gyűlés összehívásához szükséges hirdetményt mely időpontban lehet kifüggeszteni. Az alkotmányjogi panasz az R) cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben indokolást nem tartalmaz.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria ítéletét az indítványozók jogi képviselője 2020. április 1. napján vette át, az alkotmányjogi panasz pedig 2020. május 28. napján, határidőben került benyújtásra. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselője a meghatalmazását csatolta.
- [16] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [17] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszok benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozók valamely Alaptörvényben biztosított joguk sérelmére hivatkozzanak.
- [18] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot [lásd például: 3420/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [13]]. Abban is következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható [lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az indítványozók ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét nem a visszaható hatály tilalmával, illetőleg a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben, hanem a jogállamiság és jogbiztonság részét képező normavilágosság követelményével összefüggésben állították. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz ezért nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [19] 3.3. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [20] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok benyújtásának ugyancsak törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozók valamely Alaptörvényben biztosított joguk sérelmére hivatkozzanak.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, illetőleg R) cikk (1) bekezdésével összefüggésben visszautal a jelen végzés 3.2. pontjában (Indokolás [16] és köv.) tett megállapításaira, és megjegyzi, hogy az indítványozók a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukban sem a visszaható hatály tilalmával, illetőleg a felkészülési idő követelményével összefüggésben – hanem ezúttal is

- a jogállamiság és jogbiztonság részét képező, az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak nem minősülő normavilágosság követelményének sérelmére tekintettel – állították.
- [22] Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes továbbá, hogy az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, a T) cikk (1) és (3) bekezdése, az I. cikk (2) és (3) bekezdése, a 25. cikk (1) bekezdése és a 28. cikke sem [lásd például az R) cikk (2) bekezdésére is: 3420/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [13]; a T) cikk (1) és (3) bekezdéseire: 3049/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [12]; az I. cikk (2) és (3) bekezdéseire: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [7]; a 25. cikk (1) bekezdésére: 3475/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [15]; a 28. cikkre: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]].
- [23] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [24] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte esetén – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben egyáltalán nem tartalmaz indokolást, ekként nem teljesíti a határozott kérelem követelményét. Az indítvány ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményének eleget tesz.
- [25] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [26] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is hangsúlyozza, hogy a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagában az a tény, hogy a bíróság az indítványozóktól eltérően értelmez valamely jogszabályi rendelkezést, illetőleg eltérően értékeli valamely bizonyítékot, még nem ad okot az Alkotmánybíróság eljárására, amennyiben a bíróság által választott jogértelmezés az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományon belül helyezkedik el, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság ugyanis egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [legutóbb például: 3433/2020. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény 28. cikke kifejezetten a bíróságok kötelezettségévé teszi a jogszabályok értelmezését, kijelölve az értelmezés szempontjait is. Önmagában azért, mert valamely jogszabályi rendelkezésnek [jelen esetben a Vtv. 11/C. § (1) bekezdése „a határozat véglegessé válását követően összehívható” fordulatanak] az eljáró bíróságok az indítványozótól eltérő értelmet tulajdonítanak, még nem veti fel a támadott bírói döntés alaptörvényellenességének kételyét, és az indítvány e körben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

[28] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1093/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3063/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény újabb 110. § (1) bekezdése, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.523/2020/2. számú végzése, valamint a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.523/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kolláth Zoltán ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján, melyben a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) újabb 110. § (1) bekezdése, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.523/2020/2. számú végzése, a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.523/2019/7. számú ítélete és a Gyulai Törvényszék 14.P.20.017/2019/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint egy vadászterület tulajdonosi közösségének tagjai, mint a vadászterület összes tulajdonosának tulajdoni hányada arányában számított 1/5-ét meghaladó tulajdonosai és tulajdonosi képviselői a Vtv. és végrehajtási rendelete alapján 2018. október 31. napján kelt hirdetménnyel 2018. december 7. napjára gyűlést hívtak össze. A gyűlés napirendjén szerepelt – a gyűlés tisztségviselőinek megválasztásán túl – a regisztráció elfogadása, valamint a vadászterület határának 2037. február 28-ig való változatlan fenntartásáról, a haszonbérleti szerződés ugyanilyen időtartamot érintő meghosszabbításáról, továbbá az ezen időszakra vonatkozó üzemterv jóváhagyásáról szóló döntés a Vtv. újabb 110. § (1) bekezdése alapján. A gyűlés napirendjére tűzték ezen túlmenően a tulajdonosi képviselő mandátumának 2037. február 28-ig történő meghosszabbításáról és a működési szabályzat módosításáról szóló döntést is.
- [3] A tulajdonosi közösség meghirdetett napon megtartott gyűlésén az indítványozó is megjelent, szavazati aránya 0,32% volt. A jegyzőkönyv szerint a gyűlésen regisztrálták azokat a határozathozatalban tulajdonosként vagy képviselőként résztvevő személyeket, akik tulajdonosok, illetőleg rendelkeztek érvényes meghatalmazással, majd a gyűlés a jelenlévők 86,61%-os igen szavazati aránya mellett elfogadott 5/2018. számú határozatával elfogadta a regisztráció eredményét. Ezt követően a 6/2018. számú határozattal a jelenlévők (ugyancsak 86,61%-os igen szavazati aránnyal) megállapították, hogy a gyűlés jogszerűen került összehívásra, majd a jelenlévők (ezúttal is 86,61%-os szavazati aránnyal) elfogadták a napirendi pontokat (7/2018. számú határozat) is. A levezető elnök a jegyzőkönyv számára rögzítette, hogy erre irányuló kérdés ellenére a nemmel szavazók a meghatalmazások érvényességét, valóságtartalmát nem vitatták, részletes betekintést nem kértek sem a meghatalmazásokba, sem a földkönyvbe, sem pedig az egyéb rendelkezésre álló dokumentumokba, így konkrét kifogás a regisztráció adataira vonatkozóan nem hangzott el.
- [4] Ezt követően a tulajdonosi közösség határozati javaslatot fogalmazott meg a vadászterület határának meghatározására, fenntartására, a haszonbérleti szerződés meghosszabbítására, valamint az üzemterv jóváhagyására vonatkozóan. Az indítványozó jogi képviselője (aki a gyűlésen 0,07%-os szavazati arányt képviselve ugyancsak jelen volt) aggályát fejezte ki az üzemterv hatályosságának további 20 évre való meghosszabbítását illetően. A levezető elnök tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a vadgazdálkodási adatok, létszámbecslés, éves tervek, üzemtervek a vadászati hatóságnál, illetve a közhiteles Országos Vadgazdálkodási Adattárból megismerhetőek, áttanulmányozhatóak, és az e napirendi ponthoz tartozó információk összegyűjtésére is megfelelő időtartam állt rendelkezésre, figyelemmel a hirdetmény kifüggesztésének időpontjára. Ezt követően a gyűlés (ezúttal is 86,61%-os igen szavazattal) meghozta a 8/2018. számú határozatot, amely szerint „egyetért azzal, hogy

a vadászterület vadgazdálkodási üzemtervét 2037. február 28. napjáig meghosszabbítsák a vadászterület határának változatlan fenntartása, illetve a haszonbérleti szerződésnek a Vtv. 17. § (3) bekezdésében meghatározott határidőig, 2037. február 28-ig való meghosszabbításával, valamint ezen időszakra vonatkozó üzemterv jóváhagyásával [Vtv. 110. § (1) bekezdés].”

- [5] 1.2. Az indítványozó keresetében a 8/2018. számú határozat érvénytelenségének megállapítását kérte a Gyulai Törvényszéktől, mert az álláspontja szerint jogszabálysértő volt, ugyanis megítélése szerint a földtulajdonosi gyűlésen nem lehetett volna érvényes határozatot hozni. Egyebek között azt sérelmezte, hogy a hirdetményhez nem volt mellékelve a vadgazdálkodási üzemterv, és az a gyűlésen sem állt rendelkezésre. Álláspontja szerint a hirdetmény a határozathozatal módjára nézve érthetetlen, ellentmondásos és megtévesztő. Rámutatott arra, hogy a Vtv.-ben két 110. § is szerepel, ezért kérte, hogy a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását, továbbá kiemelte, hogy a Vtv. újabb 110. §-a „a földtulajdonosi közösség tulajdonában álló” földterületről rendelkezik, miközben a földtulajdonosi közösség nem rendelkezhet földtulajdonnal (csak a közösség egyes tagjai). Az indítványozó keresetében vitatta az üzemterv egyes vadakra vonatkozó megállapításait, valamint a haszonbérleti szerződés meghosszabbítását is, tekintettel arra, hogy a haszonbérleti díj túlzottan alacsony, és nem szolgálja a földtulajdonosok érdekeit. Az indítványozó végezetül a regisztráció során a szavazati arányok számítását is kifogásolta.
- [6] A Gyulai Törvényszék 14.P.20.017/2019/11. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság álláspontja szerint a Vtv.-ben valóban két 110. § szerepel, és az utóbb elfogadott 110. § (1) bekezdése formálisan valóban a „földtulajdonosi közösség tulajdonában álló” földterületekről rendelkezik, azonban ez a jogalkotási hiba a jelen esetben nem teszi értelmezhetetlenné a jogalkalmazó számára az adott normát. Ennek indoka a bíróság szerint egyrészt az, hogy a két 110. § tartalmilag teljesen eltérő, egymással össze nem függő kérdést szabályoz, másrészt pedig a jogalkalmazó számára a Vtv. egyéb rendelkezéseivel összhangban értelmezve teljesen egyértelmű, hogy nem a földtulajdonosi közösség, hanem a földtulajdonosi közösség tagjainak tulajdonában álló földterületeket kell ebben az esetben is figyelembe venni, már csak azért is, mert a földtulajdonosi közösség tulajdonában egyáltalán nem lehetnek földterületek. Mindezen szempontokra figyelemmel a bíróság nem látta indokát, hogy az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezze.
- [7] A Gyulai Törvényszék ítéletében a fentiekén túl arra a következtetésre jutott, hogy mivel a földtulajdonosi közösség a 6/2018. számú határozatban megállapították az ülés összehívásának jogszerűségét, azt pedig az indítványozó nem támadta meg, ezért a gyűlés összehívásának szabályszerűtlenségére nem hivatkozhat. A bíróság az üzemterv hozzáférhetőségével, a haszonbérleti szerződés meghosszabbításával, és a szavazati arányokkal kapcsolatos indítványozói érvelést sem találta megalapozottnak.
- [8] 1.3. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatása és a 8/2018. számú határozat hatályon kívül helyezése érdekében. Az indítványozó fellebbezésében változatlanul kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését, és nem értett egyet az elsőfokú bíróság törvényértelmezésével, valamint az üzemtervre és a haszonbérleti szerződésre vonatkozó megállapításaival sem.
- [9] A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.523/2019/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetése is helytálló. A Szegedi Ítéltábla ítéletének indokolásában kiemelte, hogy az Abtv. 25. §-a, illetőleg 32. §-a szerinti bírói kezdeményezésnek akkor van helye, ha a bíróban az a meggyőződés alakul ki, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenes vagy nemzetközi szerződésbe ütközik, mely történhet ugyan a fél kérelmére is, azonban ha a bíróság nem osztja a fél kérelmében foglaltakat, akkor azt elutasíthatja. Jelen esetben az elsőfokú bíróság ennek megfelelően járt el, részletesen megindokolva, hogy miért nem tartja a rendelkezést alaptörvény-ellenesnek, mely érvekkel a másodfokú bíróság is maradéktalanul egyetértett. A Szegedi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a kérdésben, hogy a tulajdonosi közösség gyűlésének összehívása, a döntésben résztvevők szavazati joga és annak aránya a 6/2018. számú határozat megtámadása nélkül a perben nem volt vitatható, a keresettel támadott határozat pedig nem ütközik a Vtv. rendelkezéseibe. A Szegedi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság vadgazdálkodási üzemtervvel és haszonbérleti szerződéssel kapcsolatos megállapításaival is.
- [10] 1.4. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyet a Kúria Pfv.VII.20.523/2020/2. számú végzésével visszautasított. A Kúria álláspontja szerint a vadászterülettel érintett

föld tulajdonosainak közössége határozatának felülvizsgálata iránti per a vadászati jogok gyakorlásával, hasznosításával összefüggésben a földtulajdonosok vagyoni viszonyait érinti, vagyoni jogi perben azonban nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben. Ilyen esetekben a Kúria a felülvizsgálatot kivételesen engedélyezheti, mely azonban minden esetben a fél előzetesen előterjesztett kérelmének alapul, e vonatkozásban hiánypótlás elrendelésének nincs helye. A Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzésében azt állapította meg, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelméhez nem csatolt a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, és az engedélyezés feltételeit alátámasztó indokokra a felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozott.

- [11] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben egyaránt kérte a Vtv. újabb 110. § (1) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.523/2020/2. számú végzése, a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.523/2019/7. számú ítélete és a Gyulai Törvényszék 14.P.20.017/2019/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is.
- [12] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítvány szerint a Vtv. újabb 110. § (1) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvével. Ennek indoka az indítványozó szerint az, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés értelmében a vadászterület határának 2037. február 28. napjáig történő változatlan fenntartását, és ezen vadászterület vonatkozásában a haszonbérleti szerződés ugyanezen határidőig való meghosszabbítását, valamint az ezen időszakra vonatkozó üzemterv jóváhagyását a földtulajdonosi közösség „a földtulajdonosi közösség tulajdonában álló összes földterület – ideértve a medret is – tulajdoni hányada arányában számított szavazattöbbséggel hozott döntése alapján” kérelmezheti, miközben a földtulajdonosi közösség tulajdonában nem állnak földterületek. Mindez az alkotmányjogi panasz szerint azt jelenti, hogy nem teljesül a jogbiztonság elvének azon követelménye, mely szerint a jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie.
- [13] 2.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz szerint a Gyulai Törvényszék és a Szegedi Ítéltábla ítéletei ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás jogával, ugyanis sem a Gyulai Törvényszék, sem a Szegedi Ítéltábla nem indokolta meg részletesen, hogy miért nem kezdeményezte az indítványozó kifejezett kérelme ellenére az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó [formailag az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszként megjelölve, tartalmilag azonban egyértelműen megállapítható módon az Abtv. 27. § szerinti panaszként] az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét is állítja a Kúria végzésével összefüggésben, ugyanis azáltal, hogy a Kúria úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás vagyoni jogi jellegű, elzárta az indítványozót a jogorvoslathoz való jogának gyakorlásától. Az indítvány szerint a Kúria sem azt nem vette figyelembe, hogy az első- és másodfokú bíróság megállapította az ügyben a hatáskörét, sem pedig arra nem volt tekintettel, hogy az ügy tárgya a Kúria megítélésével szemben valójában egy földtulajdonosi gyűlésen hozott határozat érvényességének kérdése (és nem pedig vagyoni jogi kérdés) volt.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria Pfv.VII.20.523/2020/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelmet azért utasította vissza, mert az indítványozó a felülvizsgálati kérelméhez nem csatolt a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, az engedélyezés feltételeit alátámasztó iratokra pedig a felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Ez ugyanakkor egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az alapügy érdemében hozott döntésnek a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.523/2019/7. számú ítélete tekinthető {hasonlóan például: 3369/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Szegedi Ítéltábla ítéletét 2020. február 26. napján, a Kúria végzését pedig 2020. augusztus 3. napján vette át,

az alkotmányjogi panasz pedig 2020. október 1. napján került elektronikusan benyújtásra. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésével szemben határidőben került előterjesztésre.

- [17] Tekintettel arra, hogy a Kúria Pfv.VII.20.523/2020/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelmet nem mérlegelési jogkörében eljárva, hanem azért utasította vissza, mert az indítványozó jogi képviselője nem csatolt a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, és az engedélyezés feltételeit alátámasztó indokokra a felülvizsgálati kérelemben sem hivatkozott, ezért az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából külön kellett vizsgálnia a Szegedi Ítéltábla ítéletével összefüggésben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartását. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a Szegedi Ítéltábla ítéletével szemben elkésletnek minősül, és az Abtv. 30. § (4) bekezdésére tekintettel az alkotmányjogi panasz benyújtásakor már igazolási kérelem előterjesztésének sem volt helye. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az indítványozónak a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.523/2019/7. számú ítéletével (és a Gyulai Törvényszék 14.P.20.017/2019/11. számú ítéletével) kapcsolatos érveit jelen eljárásában nem vizsgálhatta.
- [18] 3.2. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [19] 4. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a határozott kérelem követelményének a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben eleget tesz.
- [20] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok, mint amilyen a felülvizsgálati kérelem is, kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jog védelmi körén {legutóbb ugyanígy: 3162/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [17]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz a Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegyét nem veti fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálhatóságának feltételei fennállnak-e vagy sem, egyébként sem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálja felül {3397/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [15]}. E körben is vizsgálhatja azonban az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria a döntését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti eljárási garanciáknak megfelelően hozta-e meg, így például azt megfelelően megindokolta-e {lásd például: 2078/2020. (III. 18.) AB végzés, különösen Indokolás [15]}.
- [22] 5. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszszöveget vizsgálta meg. A Vtv. újabb 110. § (1) bekezdését a Gyulai Törvényszék (elsőfokú bíróság) és a Szegedi Ítéltábla (másodfokú bíróság) alkalmazta, a Vtv. támadott rendelkezésének alkalmazására a Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzésének meghozatala során már (a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatának hiányában) nem került sor. Az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát a támadott jogszabályi rendelkezést az eljárás során utolsóként alkalmazó Szegedi Ítéltábla ítéletéhez képest elkésletten terjesztette elő, ekként az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt jelen eljárásában nem vizsgálhatta {hasonlóan: 3369/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

[23] 6. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *d)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1703/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3064/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.984/2018/13. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.984/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 2003 novemberében deréktáji panaszokkal kereste fel házi orvosát, aki számára életmódváltást javasolt. 2004. szeptember 26-án az indítványozónak zsibbadni kezdett a lába, másnapra se székletet, se vizeletet nem tudott üríteni, majd pár perc leforgása alatt deréktól lefelé érzéketlenné vált. Az indítványozó mentőt hívott, azonban az Országos Mentőszolgálat nem tartotta szükségesnek a mentést, az indítványozót a házi orvosához irányította. A házi orvoshoz reggel 8 óra 5 perckor érkezett az indítványozó, akinek hátgerincserv gyanújával sürgős kórházi kezelését rendelték el. Az Országos Mentőszolgálat 1 órán belüli érkezéssel vállalta az indítványozó kórházba szállítását, melyet az indítványozó nem vett igénybe. Az indítványozót 9 óra 23 perckor vették fel a Károlyi Sándor Kórház ideggyógyászati szakambulanciájára, ahol sürgősségi MRI vizsgálatra utalták be. Az MRI vizsgálat 14 óra 47 perckor fejeződött be, a leleteket pedig az indítványozó 16 óra 17 perckor kapta kézhez. Az indítványozó a leletekkel 18 óra körül érkezett meg a Honvéd Kórházba, ahol másnap, 2004. szeptember 28-án műtötték meg. Az indítványozón elvégzett műtét során nagy kiterjedésű, kiszakadt porckorong-sérvet állapítottak meg, mely a vegetatív idegeket elnyomva újabb műtétet tett szükségessé. A műtétek ellenére az indítványozó továbbra is mozgásszervi problémákkal küzd, alsótesti érzőképeségét, vizelet- és székletürítési képességét nem nyerte vissza. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint az indítványozó az alsótestének harmadára kiterjedő érzőképeség-vesztést a 2004. szeptember 27-én a reggeli órákban, még a házi orvoshoz érkezését megelőzően kialakult ún. cauda szindróma idézte elő.
- [3] 1.2. Az indítványozó nem vagyoni kártérítés, valamint vagyoni kárai egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az indítványozó egészségügyi ellátása során eljáró I-IV. rendű alpereseket, álláspontja szerint ugyanis az általuk nyújtott ellátás nem felelt meg az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerinti gondossági követelményeknek, illetőleg nem tartották be a sürgősségi ellátás előírásait, és mentőt sem küldtek a részére.
- [4] Az ügyben első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 10.P.20.012/2012/166. számú ítéletével a keresetet elutasította. A perben igazságügyi orvosszakértői vélemény beszerzésére és annak az indítványozó kérésére történő kiegészítésére is sor került. A szakvélemény megállapítása szerint „olyan alperesi mulasztás, kifogás, hiányosság, ami a felperes jelenlegi állapotával ok-okozati összefüggésben lenne, nem állapítható meg”, az indítványozó egészségkárosodását sorsszerű megbetegedés okozta. A Fővárosi Törvényszék ítéletében megállapította, hogy mind az alap, mind a kiegészítő egyesített orvosszakértői vélemény alapos és kellően részletes indokát adta a megállapításainak, világos, kellően részletezett, indokolt és megalapozott volt, és az indítványozó észrevételei a szakvélemények aggálytalanságát nem rontotta le. A Fővárosi Törvényszék az ítéletében részletesen megindokolta, hogy mely bizonyítást miért tartott szükségtelennel, és ekként azokat miért mellőzte.
- [5] 1.3. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.162/2018/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel helyben hagyta. A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság az alapos igazságügyi orvosszakértői véleményt és az egyéb rendelkez-

zésre álló bizonyítékokat okszerűen értékelve hozta meg döntését, és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az alperesek mulasztása és az indítványozó egészségkárosodása között ok-okozati összefüggés nem állt fenn. A Fővárosi Ítélet tábla ítélete szerint az elsőfokú bíróság a tényállást hiánytalanul felderítette, és az arra alapított érdemi döntésével és az ahhoz fűzött jogi indokolással a Fővárosi Ítélet tábla is maradéktalanul egyetértett.

- [6] 1.4. A Fővárosi Ítélet tábla ítéletével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelmének megfelelő új ítélet meghozatalát, másodlagosan pedig az elsőfokú vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmében az indítványozó különösen a Fővárosi Ítélet tábla indokolási kötelezettségének megsértésére, egyes bizonyítékok mellőzésére, az igazságügyi orvosszakértői véleménnyel kapcsolatos aggályokra, jogértelmezési hibákra, valamint a tisztességes eljárás és bírói pártatlanság követelményének sérelmére hivatkozott.
- [7] A Kúria Pfv.III.21.984/2018/13. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletében megállapította, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságoknak az alperesek igényérvényesítés alapjául szolgáló egészségkárosodással összefüggő polgári jogi felelősségét kell vizsgálniuk, s csak ebben a keretben szükséges bizonyítást lefolytatniuk. A felhasznált igazságügyi orvosszakértői vélemény aggálytalan, következetes és ellentmondásmentes volt, az alapján a jogvita eldönthető volt, illetve azt az eljáró bíróságok a bizonyítékok mérlegelése során kellő alappal vették figyelembe. A Kúria utalt arra, hogy a felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz konkrét adatot arra nézve, hogy sérült volna a tisztességes eljárás vagy a bírói pártatlanság követelménye. Megállapította, hogy az eljáró bíróságok a szükséges mértékű bizonyítást lefolytatták, annak eredményét okszerűen mérlegelték és helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy az alperesek polgári jogi felelőssége nem állt fenn.
- [8] 1.5. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria Pfv.III.21.984/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése megsértésére hivatkozással.
- [9] Az indítványozó szerint az ítélet azért ütközik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésébe, mert a perben felhasznált igazságügyi orvosszakértői vélemény külföldi orvosi szakirodalomra támaszkodik, miközben egy magyar perben a bíróságnak a magyar orvoslás szabályai szerint kellett volna döntenie. Érvelése szerint „a külföldi orvoslás meghatározásának alkalmazása jelen perben jogsértő eljárási módnak tekintendő”. Az indítvány szerint ha külföldi szakirodalmat alkalmaz a bíróság, az maga után vonja egyben az adott állam bírói gyakorlatának alkalmazását is.
- [10] Az indítványozó megítélése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert az első- és másodfokú bíróságok nem vizsgálták meg érdemben az indítványozó kereseti kérelmének valamennyi elemét, s ezeket az ítéleteket a Kúria hatályában fenntartotta.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét az indítványozó azért állítja, mert a Kúria döntésével szemben további jogorvoslat nem állt rendelkezésére.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2020. április 15-én vette át. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszát megkésetten, 2020. július 7-én nyújtotta be a Fővárosi Törvényszékre, azonban egyúttal igazolási kérelemmel is élt, melyet az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban elfogadott.
- [14] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [15] 2.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében

a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az indítványozó azon érvelése, mely szerint az eljáró bíróságok külföldi orvosi szakirodalom felhasználásával hozták meg döntésüket, még közvetett módon sem hozható összefüggésbe az Alaptörvény XV. cikkével. E körben pedig az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy következetes gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság nem ténybíró, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok feladata [legutóbb például: 3476/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelményét.
- [17] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [18] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal indokolta, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó kereseti kérelmének több elemét érdemben nem vizsgálták meg. Az indítványozó ilyenként jelöli meg a „sürgősségi ellátás, mentés megtagadása, szakorvos, és más MRI intézménybe irányítás, hangfelvétel megsemmisítés, indokolatlan begyógyoszerzés, és bealtatás, személyiségi jogok megsértése, megalázás, ellátás megtagadása stb.” kérdéseit.
- [19] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy az indítványozó kártérítés megfizetése iránt terjesztett elő keresetet. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában azt állítja, hogy az egyes indítványait az eljáró bíróságok annak ellenére mellőzték, hogy azokat az indítványozó megítélése szerint érdemben vizsgálniuk kellett volna.
- [20] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]].
- [21] A Fővárosi Törvényszék ítéletének 25–26. oldalán részletesen indokát adta annak, hogy mely bizonyítási indítványokat miért mellőzött a bíróság. A Fővárosi Ítéltábla ítéletének 6. oldalán azt rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a releváns tényállást hiánytalanul felderítette. A Kúria felülvizsgálati ítéletének [54] bekezdése ugyancsak azt rögzíti, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok a szükséges mértékű bizonyítást lefolytatták, annak eredményét okszerűen mérlegelték. A Kúria ítéletének [47] bekezdése pedig külön is kiemeli, hogy a bíróságoknak csak az ügy tárgyához szükséges keretben kell a bizonyítást lefolytatniuk, nincs arra jogszabályi kötelezettségük, hogy az indítványozónak az ügy lényegét nem érintő minden egyes hivatkozását érdemben vizsgálják, mely megállapítás az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatával is teljes mértékben összhangban áll. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy a bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó valamennyi észrevételét kellő alapossággal megvizsgálták, és ennek értékeléséről határozatukban számot adtak, a Fővárosi Törvényszék ítélete pedig a bizonyítás mellőzésére vonatkozóan is részletes indokolást tartalmaz.
- [22] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel úgy ítélte meg, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, és az indítvány e körben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.

- [23] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét azért állítja, mert a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben további jogorvoslat nem állt rendelkezésére.
- [24] Az Alkotmánybíróság egyfelől kiemeli, hogy a következetes gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatokhoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, így nem hozható összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel {legutóbb például: 3434/2020. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [49]}. Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően pedig azt is megállapítja, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásban élhetett és kétséget kizáróan élt is a jogorvoslatokhoz való jogával. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslatokhoz való jogot biztosítja, nem pedig azt, hogy a jogorvoslati kérelem az indítványozó számára pozitívan kerüljön elbírálásra {lásd például: 3289/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [23]}. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány ebben az elemében sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.
- [25] 3.3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [26] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1246/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3065/2021. (II. 19.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 4.Pf.20.513/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Vajk Kálmán ügyvéd) útján a Budapest Környéki Törvényszék 4.Pf.20.513/2019/7. számú ítélete ellen – a Budaörsi Járásbíróság 10.P.21.199/2018/19. számú ítéletére is kiterjedően – terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2020. május 27-én, a Budaörsi Járásbíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2020. június 22-én érkezett be. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével – helyesen: a XXVIII. cikk (1) bekezdésével –, és a 25. cikk (3) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy – kezesi felelősség megállapítása iránt indított per (megismételt eljárás) – tárgyát egy 2006-ban, gépjármű finanszírozására kötött kölcsönszerződéshez kapcsolódó készfizető kezességvállalás képezte. A kölcsönszerződést adósként az indítványozó kötötte, a kölcsönszerződés biztosítékeként pedig az indítványozó édesapja (a továbbiakban: felperes) készfizető kezességet vállalt. Az indítványozó a felvett hitelt csak részben fizette vissza, ezért a hitelező 2010-ben a fennálló tartozás rendezése érdekében felkereste a felperest, aki az összeget (kamatokkal együtt 574 800 Ft) nem vitatta, és annak megfizetésére a hitelezővel részletfizetési megállapodást írt alá, amelyet közjegyzői okiratba is foglaltak. A felperes az összeget 2010. július 15-től 2012. május 16-ig részletekben megfizette a hitelezőnek, aki a szerződés megszűnésére vonatkozó okiratot is kiállította. A felperes 2012. június 26. napján levélben felszólította az indítványozó jogi képviselőjét, hogy az indítványozó neki az 574 800 Ft-ot fizesse meg. (Ezt a felszólító levelet az indítványozó egy a felek között folyt másik perben, a Tatai Járásbíróság előtt be is csatolta keresete mellékleteként.) 2016. május 12-én a felperes fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet nyújtott be. A fizetési meghagyással szemben az indítványozó ellentmondással élt, így az eljárás perre alakult. A perben első fokon a felperes nagyrészt pernyertes lett, a másodfokú bíróság azonban az elsőfokú ítéletet – súlyos eljárási szabálysértés miatt – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések e megismételt eljárásban születtek.
- [3] 2.1. A megismételt eljárásban a Budaörsi Járásbíróság 10.P.21.199/2018/19. számú, 2019. március 12-én kelt ítélete a felperes keresetét alaposnak találta, és kötelezte az indítványozót, hogy az 574 800 Ft tőkét és kamatát fizesse meg a felperesnek. Az indítványozó érdemi ellenkérelmében szereplő hivatkozásokra reagálva a bíróság kifejtette, hogy a készfizető kezességvállalás egyoldalú jognyilatkozat, nem szükséges vizsgálni, hogy a hitelező részéről ki írta alá, mert az a jogosult aláírása nélkül is érvényes. Jelen ügyben a kezesség beváltása a hitelező részéről jogszerű volt. A felperes keresete jogalapját igazolta a 2006-ban kelt készfizető kezességvállalással, valamint a hitelezővel 2010-ben kötött megállapodással, banki kimutatással, és az összeg részletekben történt megfizetésének feladóvevény-másolata csatolásával. A bíróság ezek alapján bizonyítottan tekintette a felperesi követelésösszegezésűségét, valamint azt, hogy a felperes az összeget a hitelezőnek megfizette. A bíróság nem tartotta relevánsnak azt, hogy az indítványozó vitatta a hitelezővel szemben fennálló követelést, és a tartozás-elismerő nyilatkozattal kapcsolatos érveit sem. Az indítványozónak a követelés elévülésével kapcsolatos hivatkozását pedig nem találta alaposnak, figyelemmel a felperes által 2012-ben küldött felszólító levélre, amelyet az indítványozó is ismert, és amely az elévülést megszakította.

- [4] 2.2. Az ítélet ellen az indítványozó fellebbezett, azonban a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 4.Pf.20.513/2019/7. számú, 2019. október 8-án kelt ítéletében az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. Az ítélet indokolása szerint a felperes az általában elvárható magatartást tanúsította, amikor a hitelező felhívására a tartozást rendezte, hogy a végrehajtást elkerülje. A beszerzett okirati bizonyítékokból megállapítható volt a részletfizetési megállapodás megkötésekor fennálló tartozás összege, és az is, hogy azt a felperes a hitelezőnek megfizette. Utóbbi kapcsán a másodfokú bíróság – összhangban az elsőfokú bírósággal – rámutatott arra is, hogy az indítványozó a részletfizetési megállapodásban szereplő összeg hitelezőnek történő maradéktalan megfizetését soha nem is vitatta. A felperes az akkor hatályos, Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 276. § (1) bekezdése alapján jogszerűen élt regressz igényvel az indítványozóval szemben. A másodfokú bíróság nem találta alaposnak az indítványozó fellebbezésében foglalt érveket a követelés, illetve a késedelmi kamat elévülése vonatkozásában sem.
- [5] 2.3. Az indítványozó a másodfokú ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, valamint alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [6] Az Alkotmánybíróság – egyesbíróként meghozott – IV/262-2/2020. számú, 2020. február 19-én kelt végzésével az alkotmányjogi panaszt érdemi vizsgálat nélkül visszautasította, mivel az ügyben a felülvizsgálati eljárás még folyamatban volt. [A végzés indokolásában az Alkotmánybíróság tájékoztatta az indítványozót, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést követően – az Abtv.-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén – az alkotmányjogi panasz előterjesztésének lehetősége továbbra is nyitva áll az indítványozók számára az Ügyrend 32. § (4) bekezdése szerint.]
- [7] A Kúria a Pfv.VI.20.264/2020/3. számú, 2020. március 3-án kelt végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (2) bekezdése alapján, mivel a vitatott érték a hárommillió forintot nem haladta meg.
- [8] 3. Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék 4.Pf.20.513/2019/7. számú ítélete ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését, az elsőfokú döntésre is kiterjedő hatállyal. Az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként a XXIV. cikk (1) bekezdését – helyesen: a XXVIII. cikk (1) bekezdését – és a 25. cikk (3) bekezdését jelölte meg. Az alkotmányjogi panasz részletesen bemutatta a tényállást és a pertörténetet. Az indítványozó kifejtette, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette (a Kúria a felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította), az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be, érintettsége igazolásaként pedig rámutatott, hogy az alapeljárásban felperes volt.
- [9] Az alkotmányjogi panasz szerint azért kifogásolhatók a támadott bírói döntések, mert az indítványozó tartozása bizonyítottóságának hiányában azok nincsenek megfelelően alátámasztva. Az indítványozó vitatta, hogy neki egyáltalán tartozása állt volna fenn a hitelező felé, álláspontja szerint ennek bizonyítása a felperes (mint kezes) feladata lett volna. A követelés összezszerűsége vonatkozásában hiányolja az ítéletek indokolásaiból a tételes, részletes, átlátható, ellenőrizhető és érthető kimutatást, és ilyet a felsorolt bizonyítékokból – amelyekre az ítéletek szerinte csak „homályosan utalnak” – sem tud kiolvasni. Az indítványozó szerint a bíróságok valójában koncepciós perben, bizonyíték nélkül és indokolás nélkül hoztak a tényekkel ellentétes ítéletet. Ezt követően az alkotmányjogi panasz tételesen is felsorolja a régi Pp. sérülni vélt rendelkezéseit [2. § (1) bekezdés, 3. § (2), (5) és (6) bekezdés, 164. § (1) bekezdés, 206. § (1) bekezdés, 213. § (1) bekezdés, valamint 221. § (1) bekezdés], és ezek „súlyos és nem egyszeri megsértése” miatt tartja az eljárást egészét is tisztességtelennek.
- [10] Az indítványozó említette azt is, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe a Kúria 1/2018. számú gazdasági elvi határozatát, ezzel pedig megsértették az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [12] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [13] 5. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésére és az Ügyrend 32. § (4) bekezdésére figyelemmel határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban alperes volt – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott, megjelölve (tartalmilag) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [14] 6. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja, és ezzel összhangban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért, vagyis alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az indítványozó az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként a 25. cikk (3) bekezdését is megjelölte, amely szerint: „A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.” Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében e rendelkezés nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így a vélt sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható [3065/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [20]; 3044/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [7]]. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezen részében nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglalt törvényi követelményének.
- [15] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az indítványozó azt sérelmezte, hogy a támadott bírói döntések a vele szemben támasztott követelés bizonyítottsága tekintetében nincsenek megfelelően megindokolva, és ezért a régi Pp. több szabályát is sértik.
- [17] E kifogás kapcsán az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy „[n]em vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” [3331/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [34]] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részelemét képező indokolási kötelezettség vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen. Eszerint „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]]; valamint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]] [hasonlóan: 3422/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [33]]. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú és a másodfokú ítélet indokolása is kitér rá, hogy a felperes kezesnek mit kellett bizonyítania regressz igénye érvényesítéséhez, és hogy e bizonyítási kötelezettségének mivel tett eleget mind a követelés összezszerúsége, mind annak a hitelező felé történt megfizetése tekintetében. Ezen kívül az elsőfokú bíróság ítélete külön is megemlíti, hogy a konkrét perben nem releváns az, hogy az indítványozó vitatta a hitelezővel szemben fennálló követelést, valamint a tartozáselismerő nyilatkozattal kapcsolatos érvei sem.
- [19] 8. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt,

figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában, valamint 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1095/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3066/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.38.243/2019/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kfv.IV.38.243/2019/3. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.31.439/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] A Kormány 2013-ban pályázati felhívást tett közzé a felszámolói névjegyzék megújítására. A pályázaton az indítványozó, aki maga is felszámoló szervezetként működött, is indult. A pályázatot az elbírálási határidő lejárta előtt néhány nappal visszavonták, és helyette a Kormány a Hivatalos Értesítő 2013. április 15. napján megjelent 2013. évi 16. számában a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 27/A. § (2) bekezdése, valamint a felszámolók névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fnj. rendelet) 3. §-a alapján új felszámolói névjegyzékbe történő felvételre nyilvános pályázatot (a továbbiakban: pályázat vagy pályázati felhívás) tett közzé. Az indítványozó az új pályázaton is indult. Az Fnj. rendelet 4. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartó szerv (a továbbiakban: alperes) megismételt eljárásban, a 2016. július 26. napján kelt, FNVH/6668-6/2016-NFM számú határozatával (a továbbiakban: alperesi határozat) megállapította, hogy az indítványozó pályázata a maximálisan adható 170 pontból 133 pontot ért el, vagyis a felszámolói névjegyzékbe történő felvételhez szükséges ponthatárt – 144 pontot – nem érte el, ezért az új felszámolói névjegyzékbe való felvételére irányuló kérelmet elutasította.
- [4] Az indítványozó az alperesi határozattal szemben keresettel élt. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság megismételt eljárásban hozott 12.K.31.439/2019/4. számú, 2019. július 5. napján kelt ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, mert nem igazolta kétséget kizáró módon, hogy az alperesi határozat az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértő lenne. A jogerős döntéssel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, mert álláspontja szerint a bíróság döntése a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdés ea) és ec) pontjába és az polgári perrendtartásról szóló 1952. évi II. törvény 339/B. §-ába ütközik. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2020. május 19. napján kelt, Kfv.IV.38.243/2019/3. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] Az új felszámolói névjegyzék felállítása mellett, az Fnj. rendelet 5. § (2) bekezdése alapján sor került a pályázatot nem nyert cégek, köztük az indítványozó régi névjegyzékéből való törlésére. Az indítványozó ezen, 2014. február 10-én kelt határozattal szemben külön pert indított.
- [6] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére hivatkozva állította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.
- [7] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a közigazgatási hatóság és a bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert felszámoló szervezetként korábban rendelkezett a tevékenység végzésére jogosító „engedélyes javakkal”, amely jogosultságok az alkotmányos tulajdonvédelem körébe tartoznak. A felszámolói névjegyzék megújítására szóló pályázati eljárásban az indítványozó szerint

nem garantálták a tisztességes eljárást, ezért sérült a tulajdonhoz való joga, amely a jövedelemszerző tevékenységből történő kiesését eredményezte.

- [8] 3.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértését alátámasztó indítványelemek két csoportba sorolhatóak: a) egyrészt magához a pályázati felhíváshoz kapcsolódóak, mert a felszámolói névjegyzék megújításáról szóló első pályázati felhívást visszavonták, az új pályázati felhívás nem határozott meg fix pontrendszert, túl nagy jelentőséget tulajdonított a szubjektív szempontoknak, s így az értékelés teljesen ellenőrizhetetlen, a bíráló bizottság és a közigazgatási hatóság közötti feladatmegosztás rendezetlen, ez eleve veszélyeztette a pártatlan eljárás lehetőségét; b) másrészt az indítványozó szerint az alperesi határozatnak nincs valódi indokolása, ezáltal az indokolt döntéshez való joga sérült.
- [9] 3.3. Az indítvány szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az okozza, hogy a Kúria döntéséből sem állapíthatók meg a szubjektív pontszámok mérlegelésében szerepet játszó szempontok, ezáltal nem határozható meg, hogy mi volt az a mérce, amihez képest „ez az eredmény” jött ki, vagyis nem ellenőrizhető, hogy a hatóság döntése megfelel-e a Ket. 72. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt követelménynek. Hiányzik ugyanazon szubjektív pontok közös mércéje, illetve nem állapítható meg, volt-e ilyen közös értékelési pont. A bíróság döntése sem tartalmaz érdemi indokolást, az indítványozó nem kapott választ a felvetéseire.
- [10] 3.4. Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a jogorvoslat kiüresedett, formális volt, így eleve nem is vezethetett eredményre. A keretszám feltöltésével az új névjegyzék már azt megelőzően kialakult, hogy a jogorvoslatok elbírálására sor került volna, a pályázaton nem nyert jogalanyok törlése a bírósági felülvizsgálat lezárta előtt megtörtént.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [12] Az indítványozó a Kúria Kfv.IV.38.243/2019/3. számú ítélete ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére. Az indítvány ekképpen megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének.
- [13] A panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított azon része, mely az első pályázat visszavonásával, a pályázatban megfogalmazott feltételrendszerrel, a döntéshozatal módjával, magával a pályázat kiírásával kapcsolatos {3.2. a) pont, Indokolás [8]}, nem volt az alapeljárás tárgya. Ebből következően ezen indítványelem nem képezheti a jelen eljárás tárgyát sem.
- [14] 5. Az Abtv. 29. §-a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [15] 5.1. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismérvei mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}. Önmagában a hosszabb vagy határozatlan időre szóló működési engedély alapján végzett gazdasági tevékenység és az abból származó rendszeres jövedelem nem jelenti egyúttal, hogy az adott gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak tekinthető {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [19] és [24]}.

- [16] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a felszámolói jogállás meghatározott időre illeti meg a felszámoló szervezetet, hétévenként új névjegyzék felállításra kell pályázatot kiírni [Fnj. rendelet 3. § (1) bekezdés]. A felhívott alkotmánybírósági gyakorlat értelmében tehát önmagában a hét évente megszűnő és csak eredményes pályázattal megújítható felszámolói státusz, illetőleg az ebből eredő, időben behatárolt jogállásból származó rendszeres jövedelem és nyereség, nem jelenti egyúttal, hogy ezen tevékenység megszerzett tulajdonként vagy tulajdoni jogból fakadó várományként lenne értékelhető.
- [17] 5.2. Az indokolás hiányával összefüggésben, a XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. A jelen esetben nem merült fel annak a kétsége, hogy a közigazgatási döntés alapjogsértő volna. Megállapítható, hogy a döntést hozó hatóság határozatát részletesen megindokolta, a jogerős bírói döntés a határozatban szereplő érvekkel kimerítően foglalkozott, s ekképpen jutott a hatósággal azonos következtetésre.
- [18] 5.3. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben a mérlegelési szempontok és azok értékelésének hiányával, ezáltal a Ket. téves értelmezésével indokolta. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ítélkező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, és ezért nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {pl. 3052/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [11]}. Mérlegelési jogkörben hozott határozat esetén a mérlegelésben szerepet játszó szempontok és tények, valamint ezek alapjául elfogadott bizonyítékok kétségtelenül a megállapított tényállás részét képezik, ezért az Alkotmánybíróság értékelése szerint az indítvány a Kúria döntésének felülbírálatára irányult, s lényegében olyan, a bíróság jogértelmezési szabadságához tartozó kérdéseket vitat, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3236/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó a jogerős bírói döntés érdemi indokolásának hiányára is hivatkozott. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkoztatva a következőket állapította meg. A jogerős döntést pontról-pontra vizsgálva és álláspontját részletesen indokolva számot adott az indítványozó által vitatott körben a mérlegelési szempontokról és azok értékeléséről. A Kúria a felülvizsgálati kérelem kereteihez kötve kellő részletettséggel értékelte az ott felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jogerős döntést hatályában fenntartja.
- [20] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggő indítványelemmel, az „üres, formailag sem teljesező” jogorvoslat kifogásával összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint „[a] jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A jogorvoslathoz való jog

alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben rámutat, hogy a jogsérelem orvosolhatósága az eljárás egészét vizsgálva biztosított volt, hiszen az indítványozó mind az előzményi eljárásban, mind az alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban a jogerős határozatok ellen keresettel, bírói úton igénybe vehető jogorvoslattal élhetett. Az indítványozó nem volt elzárva attól sem, hogy a jogerős döntés ellen rendkívüli perorvoslattal, felülvizsgálattal éljen. Mindezt bizonyítja, hogy az indítványozó az eljárás során élt is a jogorvoslati lehetőségeivel.

- [21] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, azt visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1458/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1002/2021. (II. 10.) AB TÜ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozat módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 50. § (2) bekezdés c) pontjában és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (1) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján – tekintettel az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 22. § (6) bekezdésére is – az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozatot a következők szerint módosítja:

1. Az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: SZMSZ) 8.6. pontja a következő g) ponttal egészül ki:

(Az elnöki kabineti jogász álláshelyen ellátandó feladatok)

„g) az európai alkotmánybíróságok együttműködésével és a határozataik feldolgozásával kapcsolatos feladatok ellátása, ideértve különösen a határozatok figyelemmel követését, angol nyelvű fordítások és összefoglalók készítését, valamint az ezeket tartalmazó adatbázis építését és gondozását.”

2. Az SZMSZ 5.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„5.3. Az Alkotmánybíróság Hivatalában foglalkoztatott köztisztviselők jogviszonya a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Küt.) alapján áll fenn. A köztisztviselők feladata az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörébe, illetve az Alkotmánybíróság Hivatalának feladatkörébe tartozó ügyek érdemi döntésre való előkészítése, erre vonatkozó felhatalmazás esetén a kiadmányozás. A köztisztviselő az álláshelyén ellátandó, illetve a felettese által meghatározott feladatokat – a felettesétől kapott utasítás és határidő figyelembevételével – a jogszabályoknak, a szakmai előírásoknak és az ügyviteli szabályoknak megfelelően, önállóan látja el. Köztisztviselői álláshelyek az alkotmánybírói törzskarok, a főtitkárság és az elnöki kabinet jogász munkatársi, a titkárságvezetői, valamint a főtitkárság és a gazdasági főosztály további munkatársi álláshelyei, ide nem értve a szakmunkás, a garázmesteri, a gépkocsivezetői és az egyéb fizikai alkalmazotti álláshelyeket. Az általános öregségi nyugdíjkorhatárt elérő foglalkoztatottak munkavállalóként is betölthetnek köztisztviselői álláshelyeket, ha a Küt. 101. § (2)–(3) bekezdése erre lehetőséget ad.”

3. Az SZMSZ 2. melléklete helyébe a Melléklet lép.

4. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

5. Az Alkotmánybíróság e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Melléklet az 1002/2021. (II. 10.) AB Tü. határozathoz
 „2. melléklet az 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozathoz

Állománytábla

Szervezeti egység	Álláshelyek	Álláshelyek száma (fő)
Alkotmánybírói törzskarok	Az Alkotmánybíróság tagjai	15
	Törzskari jogászok	45
	Törzskari titkárságvezetők	15
Elnöki kabinet	Kabinetfőnök	1
	Elnöki kabinet jogászok	10
	Nemzetközi és protokollügyi munkatárs	1
	Belső ellenőr	0,5
	Integritási tanácsadó	0,5
	Kommunikációs vezető	1
Volt elnök titkársága	Munkatársak	2
Főtitkárság	Főtitkár	1
Főtitkársági titkárság	Főtitkársági titkárságvezető	1
Indítványelemzés	Indítványelemzők	6
Informatika	Informatikus	2
Kezelőiroda	Kezelőirodai munkatársak (irodavezető és helyettese)	2
Könyvtár	Könyvtárvezető	1
Gazdasági főosztály	Gazdasági főigazgató	1
A gazdasági főosztály titkársága	Gazdasági főosztályi titkárságvezető	1
Gazdálkodás és pénzügy	Pénzügyi és számviteli vezető	1
	Pénzügyi és számviteli ügyintéző	3
	Bérszámfejtési és társadalombiztosítási ügyintéző	1
	Gazdasági ügyintéző	1
Személy- és munkaügy	Személy- és munkaügyi vezető	1
Üzemeltetés	Üzemeltetési vezető	1
	Szakt munkás, egyéb fizikai alkalmazott	13
Gépkocsi-üzemeltetés	Garázmester	1
	Gépkocsivezetők	17
Összesen		145

Budapest, 2021. február 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
 az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/263/2021.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062-9273